

TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTTAK ÁLTALÁNOS ISKOLÁJA HELYI TANTERVE

5-8. évfolyam

BEVEZETŐ

Kötelező tantárgyak és óraszámok

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
	Heti óraszám			
Magyar nyelv és irodalom	4 (+1)	4 (+1)	4	4
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	1(+1)
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természettudomány	2	3	5	5
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1(+1)	1(+1)	1(+2)	1(+1)
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Heti órakeret	28	28	30	30

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

Tartalomjegyzék

1. Magyar nyelv és irodalom	2
2. Idegen nyelv.....	32
3. Matematika	47
4. Etika	81
5. Történelem.....	126
6. Hon- és népismeret	147
7. Természettudomány	153
8. Állampolgári ismeretek.....	243
9. Ének-zene.....	250
10. Vizuális kultúra	272
11. Digitális kultúra	290
12. Technika és tervezés	323
13. Testnevelés.....	342
14. Osztályfőnöki.....	362

5 - 8. OSZTÁLY

JAVASOLT ÓRAKERET

Tematikai egység – évfolyam	5.	6.	7.	8.
I. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA	9	9	9	9
II. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE	7	8	7	8
III. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS	8	7	8	7
IV. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL	60	60	60	60
V. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE	60	60	60	60
VI. SZABADON FELHASZNÁLHTÓ ÓRAKERT	41	41	41	41

5 – 8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, fejlesztése.
- A nyelvhasználat, azaz a kommunikációs képességek teljes körének fejlesztése a spontán beszédűtől a helyesírásig.
- A tanulók aktív, alkotó közreműködésével folyó ismeretszerzés, rendszeresen ellenőrzött alkalmazás útján.
- Az irodalmi művek olvastatásával, megértetésével, elemeztetésével és megszerettetésével, valamint zenei és képzőművészeti alkotások bemutatásával a gyermekek személyiségének formálása.
- Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása, irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., azok hatásai.
- A szociális érzékenység fejlesztése, az együtt érző, segítő magatartás erősítése.
- A különböző médiumok, mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások. Tudatosság kialakítása a válogatásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Szóbeli és írásbeli kommunikációs készségek fejlesztése.
- Élőbeszéd gyakoroltatása.
- A tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé válnak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.
- A nyelvi és a nem nyelvi jelek szerepének megismertetése.
- A helyesírás, a helyesírási elemzés és a helyesírási szempontú szövegjavítás gyakoroltatása.
- A néma értő olvasás fejlesztése.
- Könyvolvasási szokások kialakítása.

- Szövegtípusok, irodalmi műfajok megismerése.
- Alkotó életművek megismerése a magyar irodalomból.
- Az önálló tanulási képességfejlesztése.
- Pozitív személyiségjegyek kialakítása.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Társalgásban részt tud venni.
- Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.
- Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni.
- Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja.
- Könyvtárhasználatra képes megadott szempontok alapján.
- Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján)
- Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes megadott szempontok alapján.
- Tudja az írást kommunikációs célokra használni.
- Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében.
- A tanult szó szerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja.
- Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.
- A kijelölt memoriterek szöveghűen, megfelelő hangsúllyal elmondja.
- Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, szereplőket, helyszínt beazonosít.
- Irodalmi alkotások esetében tud összehasonlítani, értelmezni, elemezni.
- Líra, epika, dráma fogalmát ismeri, tud ennek megfelelően csoportosítást végezni.

5. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Olyan beszéd szint kialakítása, amely segíti a tanulót a mindennapi élethelyzetekben való eligazodásban és társas együttműködésben.
- Az önálló ismeretszerzéshez szükséges olvasás-írás képességeinek továbbfejlesztése.
- A helyes erkölcsi, esztétikai érték fejlesztése, megalapozása, a gyermek személyiségének gazdagítása a népköltészeti alkotások bemutatásán keresztül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A közlés szempontjából fontos nem verbális és nyelvi jelek megismertetése.
- A helyes beszéd, a helyesírás megalapozása érdekében alapvető mondattani, szótani és hangtani ismeretek feldolgozása.
- A nyelvi különbségek csökkentésével a beszédműködés folyamatos fejlesztése.
- Szavak, szókapcsolatok, kifejezések kibontása a beszédből, és sokoldalú alkalmazásuk mondatalkotásokban és a mondanivaló összefüggő kifejtésében.
- Az eltérő szinten olvasó tanulók felzárkóztatása.
- A kiejtés, a szövelemzés és a hagyomány elveire épülő helyesírás gyakorlása.
- A közlő és megértő képességek szintjének fejlesztése.
- A szókincs gazdagítása az irodalmi művek, népköltészeti alkotások, ismeretterjesztő írások szóanyagának értelmeztetésével, változatos beszédhelyzetekben történő alkalmazásával.
- A szövegértés folyamatos fejlesztése: a szövegek adatainak, mondanivalójának megállapítása, az értelmes tanulás képességének fejlesztése.
- A tanulás, az önművelés vágyának, igényének erősítése az olvasás örömeinek kialakításával.
- Irodalmi alkotások illusztrálása, a formákkal és a színekkel a hangulat érzékeltetése.
- Irodalmi alkotások dramatizált megjelenítése, a mozgás esztétikai szépségének megéreztetése

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Ismerje és alkalmazza az emberi kapcsolatfelvétel illemszabályait.
- Próbálja alkalmazni a tanult ismereteket a mindennapi kommunikációs helyzetekben.
- Válgon igényévé az értelmes, kifejező beszéd módját.
- Vegyen részt dramatizálásban, báboz megjelenítésben.
- Törekedjen beszédének és mozgásának összehangolására.
- Segítséggel alkalmazza a tanult nyelvi elemeket (hang – szótag – szótő – toldalék – szó)
- Segítséggel alkalmazza a tanult helyesírási és nyelvhelyességi szabályokat.
- Alkalmazza az elválasztás szabályait.
- Legyen képes az olvasás és írás eszközszintű használatára a feladatok megoldásában.
- Segítséggel tudjon beszámolni témátartással olvasmányokról, ill. élményekről.
- Tudjon közös előkészítés után 4-5 mondatnyi írásbeli fogalmazást alkotni.
- Ismerje fel a tanult műfajokat az elbeszélő és a verses irodalom köréből.
- Legyen képes segítséggel az olvasás útján történő ismeretszerzésre, tények, adatok kiemelésére.
- Irányítással tudjon olvasnivalót választani adott témához.
- Tudja megkülönböztetni a könyvet – folyóiratot – újságot.
- Tudjon emlékezetből felidézni egyszerű szövegeket, memorizálni verseket.

Tematikai egység	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
I.BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA Beszédtechnika Eligazodás mindennapi élethelyzetekben	Légzéstechnika, ajakartikuláció, ritmus, időtartam. -Hangsúly és hanglejtés. -Hangkapcsolatok ejtése. -Beszédpszünetek megtartása. Metakommunikáció -mimika, testtartás, távolságtartás, tekintet Kommunikációs helyzet -A kommunikációs helyzet alapelemei kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, vélemény- és szándéknyilvánítás, kérdés, kérdés	- Légzéstechnikai gyakorlatok hangok, szósorok, szövegek, versek, sorolók, mondókák mondásával. - Artikulációs gyakorlatok hangok, szó párok mondásával, olvastatásával. - Gyorsasági gyakorlatok szótagsorok, nyelvtörők utánmondásával. - Ritmusgyakorlatok szó sorok, versek olvastatásával. - Időtartam-gyakorlatok szó sorok olvastatásával, versmondással. - Hangsúlygyakorlatok: szó-, szakasz-, és mondathangsúly jelölése, utánmondása, olvastatása, korrigálása, hangsúlyáthelyezés. - Hangkapcsolat-gyakorlatok: hasonulást, összeolvadást tartalmazó szóoszlopok olvastatása, kritikus helyek kiemelése, jelölése, hibás ejtés javítása. - Hangerőváltási gyakorlatok versek, mondókák többszöri ismétlésével.	Nyelvi kifejezőkészség fejlesztése Emlékezet, reprodukáló képesség fejlesztés Egymásra való odafigyelés Nonverbális kommunikáció fejlesztése	Kommunikációs kompetencia (anyanyelvi) Személyes és társas kapcsolati kompetencia Digitális kompetenciák

Tematikai egység / Ismeret	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
		- Helyes ejtési hibák felismerésének és javításának tanulása. - Versek, mondókák reprodukálása. - Kommunikáció kiscsoportokban szituációs játékok, helyzetgyakorlatok, bábozás segítségével. - Memoriterek		
II. OLVASÁS ÉS AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE Könyvtárhasználat	-A tanulást segítő eljárások tanulása. -A hangos és néma olvasási technika fejlesztése. -Néma olvasással történő szövegfeldolgozás tanítása (adatkeresés, lényegkiemelés, jegyzetelés, vázlatírás). -Szövegelemző gyakorlatok. -Az aktív és passzív szókincs gyarapítása. -Tájékozódás különféle dokumentumtípusokban: -könyvek (ismeretterjesztő és szépirodalmi szöveg) -segédkönyvek (szótár, lexikon, enciklopédia) -gyermekfolyóiratok olvasása, rovatrendjük megismerése)	- Tanulási technikák gyakorlása. - Tréninggyakorlatok (különböző műfajú szövegek elemzése, átalakítása, szerepcserével történő elmondása, párbeszéd eljátszása; szöveg szűkítése; nem megfelelő szavak, szó szerkezetek kicserélése, szinonimák, azonos jelentésű szavak keresése, behelyettesítése) - Az olvasás tempójának és pontosságának fokozása (látószögnövelő gyakorlatok; jel- és szókeresés; hibakeresés; szinonima-keresés; szóteremtés; szavak, mondatok, szövegek olvastatása).	Önálló tanulás képességének fejlesztése Szókincsbővítés Kifejezőképesség-fejlesztése Egymásra való odafigyelés attitűdjének kialakítása	Tanulási kompetenciák Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Digitális kompetenciák

Tematikai egység	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
		- Szövegfeldolgozás tanítása (adatkeresés, lényegkiemelés, tételmondat keresése, téma- megállapítás; jegyzetelés; vázlat, kérdezés a témáról). - Didaktikus szövegek feldolgozása. - Könyvtárhasználat tanítása (betűrend; szótár és lexikonhasználat; címszavak és szócikkek keresése)		
III. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS				
Szóbeli szövegalkotás	-Időtartam jelölése. -Kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok jelölése. -Helyesírási alapelvek (kiejtés, szóelemző, hagyományos) -Mondatok a beszélő szándéka szerint (kommunikációs szempontból) -Mondat tagolása, írásjelek használata. -Az írásbeli kifejezőkészség megerősítése.	- Helyesírás gyakorlása másolással, diktálással, mintakövetéssel, „belátásos tanulással”, látó- halló tollbamondással, emlékezetből való írással. - Helyesírási hibák javításának tanulása (szótárhasználat). - Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése. - Elbeszélés élmény alapján, kiscsoportos kommunikációban.	Önálló tanulás képességének fejlesztése Lényeglátás, lényegkiemelő képessegefejlesztése Megfigyelőképesség fejlesztése Verbális kifejezőkészség fejlesztése	Kommunikációs kompetencia (anyanyelvi) Digitális kompetencia Kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
Írásbeli szövegalkotás	-Mondatalkotások, mondattűzésesek, cím és tartalom kapcsolata, anyaggyűjtés módja, a fogalmazás első mondata, vélemény a fogalmazás végén. -A vázlatkészítés tanulása. -A „mesélő” elbeszélő stílus. -Mesealkotások olvasási élmény és fantázia alapján.	- Mesebefejtés, mesealkotás meghallgatott vagy olvasott részletek alapján. - Elbeszélés élmény, fantázia alapján. - Állatok személyek leírása. - Meseszereplők, mikrokörnyezetben élő, jól ismert, érdekes személyek leírása.	Íráskészség fejlesztése Helyesírási készség fejlesztése Szövegértő képessegefejlesztése Írásbeli kifejezőkészség fejlesztése	

Tematikai egység	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
	-Leírás tárgyakról, személyekről, állatokról, növényekről. -Különböző műfajú szövegek készítése (elbeszélés, leírás). -Az elbeszélés és leírás jellemző jegyei alapján való felismerése -Szövegtömörítés, vázlat. -Világos szerkezetű népköltészeti alkotások, olvasmányokon alapuló reprodukív fogalmazások és közös élményen alapuló elbeszélések megfogalmazása. -Illusztráció készítése, dramatizálás, bábozás. -Meghívó, hír, hirdetés megfigyelése.	- Különböző műfajú szövegek készítésének gyakorlása. - Szöveg átalakítása szűkítéssel (lényegkiemelés, tömörítés), bővítéssel.		
IV. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL Betűk Szóelemek, szavak	-Közlések kifejezése gesztusokkal, arcjátékkal, tekintettel, testtartással, érintéssel. -Elemi udvariassági formák. -Beszédhangok, a hangképzési folyamat, a magán- és mássalhangzók képzése időtartama. -A mássalhangzók egymásra hatása -Az ábécé és a betűrend. -A szavak szerkezete: szótő, toldalék, egyszerű szó, összetett szó. -A szavak elválasztása.	- Kapcsolatfelvétel (köszönés, bemutatkozás, megszólítás), szándéknyilvánítás (kérés, kérdés, tudakozódás, felszólítás, meghívás),véleménynyilvánítás indukciós szövegek és valóságos helyzetek elemzésével, eljátszásával. - Illemszabályok megismerése, megfogalmazása, alkalmazása szerepjátékokban, mindennapi élethelyzetekben, s a hozzájuk kapcsolódó szokások, kialakítása.	Differenciáló képesség fejlesztése Verbális kifejezőképesség fejlesztése szituációs gyakorlatokon keresztül Íráskészség fejlesztése Helyesírási készség fejlesztése Esztétikai érzék fejlesztése Logikai készség fejlesztése Megfigyelőképesség fejlesztése	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) Digitális kompetencia

Tematikai egység	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
Mondat	-Hangalak és jelentés: egy- és többjelentésű, rokon- és ellentétes jelentésű, azonos- és hasonló alakú szavak. -Időtartam jelölése. -Kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok jelölése. -Helyesírási alapelvek (kiejtés, szóelemző, hagyományos) - Mondatok a beszélő szándéka szerint (kommunikációs szempontból). - Mondat tagolása, írásjelek használata.	- Egyének, csoportok viselkedésének értékelése. - A szándéknyilvánítás gyakoroltatása szituációs játékok és magnetofonon rögzített megoldások elemzésével. - Értékelő magatartás gyakoroltatása konfliktushelyzetek megoldásakor. - Magán- és mássalhangzók felismerésének gyakorlása (felismerés, megnevezés, szavak átalakítása hangok, betűk változtatása, szavak toldalékolása). - Betűrend készítése, lexikon használata. - Szavak adott szempontú csoportosítása (jelentés, kérdőszó, szófaj) - Toldalékolt szavak alaktani elemzése; szópárok szószerkezetek toldalékolása, átalakítása, bővítése. - Többalakú toldalékok illeszkedésének gyakorlása. - Grammatikailag helyes mondatok felépítése megjelölt szavak toldalékolásával.		

Tematikai egység	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
		- Helyesírás gyakorlása másolással, diktálással, mintakövetéssel, „belátásos tanulással”. - Helyesírási hibák javításának tanulása (szótárhasználat)		
V. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE Népköltészet - szólások, közmondások - mesetípusok mondák - mítoszok, legendák Epika - Az elbeszélés Líra - tájvers - családvers	„A nép életéből” Népköltészet: a művek keletkezése Mesetípusok: A népmese jellemzői -népmesék (állatmese, tündérmese, tréfás mese, szegény ember – mesék) -közmondások, - népi tréfák A műmesék, más népek meséi A mondák világa, fogalma -eredetmondák, - magyar mondák – más népek mondái -Mátyás-mondák „Szeresd felebarátodat...” -A Biblia – Történetek a Bibliából (pl. A világ teremtése, Az édenkerti történet, Noé bárkája, Öt kenyér és két hal, A tékozló fiú példázata, A kánai menyegző, stb.) - Mítoszok, legendák világa, fogalma – történelemhez is kapcsolva Elbeszélések gyermekekről	- Nem verbális kommunikációs gyakorlatok végeztetése; irodalmi művek szerepjátása. - Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. - Tevékenységek, cselekvések megfigyelése, eljátszása mozgással, testtartással. - Érzelmek kifejezése, közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. - Irodalmi művek jelenetekre bontása, eljátszása. - Dramatizálás; bábozás. - Szereplők tulajdonságainak gyűjtése.	Eszztétikai érzék fejlesztése Verbális kifejezőkészség Szövegértés fejlesztése Lényeglátás, lényegkiemelés Dramatikus kifejezőkészség	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) Tanulás kompetenciái Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Digitális kompetenciák

Tematikai egység	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
	-Olvasnivaló választása adott témához. -Helyesírási szótár használata. -Elemi ismeretek írókról, költőkről (Benedek Elek, Petőfi Sándor, Móra Ferenc, Arany László, Lázár Ervin, Andersen, Grimm, La Fontaine, Aiszóposz) -Betűrendbe sorolás. A Magyar Értelmező Kéziszótár alkalmi használata címszavak első jelentésének olvasásával. -Rejtvények megoldása. -Plakátok olvasása. -Könyvek tartalomjegyzékének, fűlszövegének olvasása. -A rádió és a televízió használatának tanulása (műsorkeresés) -Könyvtárlátogatás: az olvasók jogai és kötelességei. - Egy mesegyűjtemény.	- Műsorajánlás készítése. - Gyermekfolyóiratok rendszeres olvasása. - Az önművelés lakóhelyi lehetőségeinek megismerése. - Könyvtári órák szervezése.	Olvasási készség fejlesztése Logikus gondolkodás fejlesztése Memória fejlesztése Szövegértés fejlesztése Koncentráció fejlesztése Tájékozódási képesség fejlesztése	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) Gondolkodási kompetenciák Digitális kompetencia

Ajánlott irodalom:

- Gyermekversek (Kányádi Sándor, Hárs László, Weöres Sándor, Nemes Nagy Ágnes, Rákos Sándor)
- Fekete István: Vuk
- Lázár Ervin: Berzsián és Dideki, Bikfi-bukfenc-bukferenc
- Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön (részletek)
- Móra Ferenc: A kis bice-bóca

Ajánlott memoriterek:

- Mesék: Fehérlófia; Tündérszép Ilona és Árgyélus
- Az égig érő fa
- La Fontaine: A tücsök és a hangya
- Beszédműveléshez versek, mondókák, nyelvtörők (pl.: Weöres Sándor, Tamkó Sirató Károly, stb.)

6. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A magyar nép életéhez kapcsolódó irodalmi művek feldolgozásával, rendszeres és változatos nyelvi tevékenységekkel járuljon hozzá a nemzeti azonosságtudat, a kultúrát és értékeket közvetítő magatartásformák megalapozásához.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Az irodalmi művek és a beszédhelyzetek elemzésével olyan magatartási módok megismertetése, melyek előmozdítják a közösségi életbe való tudatos részvételt.
- A nyelvre vonatkozó ismeretek gyarapítása a szavak szerepének elemzésével a szó- és írásbeli kifejezésben, a helyesírási ismeretek tudatosításában.
- A közlő és megértő képességek szintjének fejlesztése a nyelvi jelek és valóságmozzanatok érzékeltetésével, az ezekkel kapcsolatos gondolkodási, emlékező és elképzelő műveletek fejlesztésével.
- A szövegértés folyamatos fejlesztése a művek szerkezetére vonatkozó egyszerű-szövegelemzési műveletekkel.
- Az írás eszközként való felhasználása írásos munkák összeállításakor.
- Bővítse könyvtárhasználati ismereteit.
- Az intellektuális érzelmek fejlesztése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Tudjon a mindennapi érintkezés nyelvi formáinak megfelelően megnyilvánulni.
- Törekedjen a helyes köznyelvi ejtésre, a kommunikációs helyzetekben a normák tartására.
- Mondanivalóját segítséggel fogalmazza meg.
- Előkészítés után tudjon bábokkal improvizációkat végezni.
- Legyen tájékozott a megismert szófajok körében, és igyekezzon fokozott önállósággal alkalmazni az ezekhez kapcsolódó nyelvtani szabályokat.
- Alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat.
- Használja a helyesírási normának megfelelően a mondatkezdést és befejezést.
- Alkalmazza a tanulmányai során megismert szavak helyesírását, fokozott önállósággal jelölje a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokat.
- Tudjon 5-6 mondatot hibátlanul, szép külalakkal másolni.
- Tollbamondásnál alkalmazza a tanult nyelvtani szabályokat.
- Legyen képes önálló hibajavításra.
- Rendelkezzen fogalmazási alapismeretekkel, irányítással tudjon képeslapot, meghívót írni.
- Legyen képes segítséggel összefüggő (5-6 mondatos) szóbeli és írásbeli szövegalkotásra a tanult szövegszerkesztés szabályainak alkalmazásával.
- Legyen képes néma olvasással egyszerű stílusú, kb. egyoldalnyi gyermekeknek szóló ismeretterjesztő szöveg áttekintésére, megértésére – adott szempontok alapján.
- Legyen képes ismert szöveg jó tempójú, értelmes hangos olvasására, elemezze irányítással tartalmi és formai szempontból az olvasottakat.
- Tudjon néhány fontos adatot ismertetni, megnevezni irodalmi művekből (helyzet, helyszín, szereplők, főhős életútja, cselekmény menete, érzelmek).
- Ismerje fel a tanult irodalmi művekben a pozitív és negatív hősöket, tudjon véleményt nyilvánítani – irányítással – a művekkel kapcsolatban.
- Tudja az irodalmi művek megadott részleteit memoritereként felidézni.
- Legyenek ismeretei a tanult írók, költők legfontosabb életrajzi adatairól.
- Tájékozódjon a könyvtárban és segítséggel tematikusan válogasson, olvasnivalót önállóan válasszon. Fokozott önállósággal használja a Helyesírási szótárt és a Magyar értelmező kéziszótárt.

Tematikai egység	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
I. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA Beszédtechnika	-Légzéstechnika-, artikuláció-, időtartam- és ritmusgyakorlatok. -Hangsúly, hanglejtés. -Beszédfolyamat-váltás. -Hangképzési- és beszédgyakorlatok. -Nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök alkalmazása. -Kapcsolatteremtés és kapcsolattartás. -Véleménynyilvánítás a vita (egyéni álláspont kifejtése, reagálás mások véleményére iskolai, családi és baráti helyzetekben). -Dramatikus improvizációk. -Szókincsfejlesztés különféle kommunikációs helyzetekben. - A kapcsolatfelvétel viszonzása és a rá vonatkozó illemszabályok.	- Beszédfolyamat-váltások, beszédsszünetek megtartása olvasás közben. - A helyes ejtési tréningek kiegészítése olvasásgyakorlással, más nyelvhasználati képességekkel. - Szakszavak megtanítása, alkalmazása a véleményalkotás megfogalmazásához szókincsbővítés; szóbeli szövegalkotás, önismeret fejlesztése – dramatikus játékok. - Memoriterek.	Olvasási készség fejlesztése Logikus gondolkodás fejlesztése Memória fejlesztése Szövegértés fejlesztése Koncentráció fejlesztése Szókincsfejlesztés Emlékezet fejlesztése	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Digitális kompetenciák
II. OLVASÁS ÉS AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE	- Különféle (tartalmú) műfajú szövegek olvastatása, a szövegek értelmezése megadott szempont szerint (téma, logikai rend, tények, adatok kiemelése; kérdés). - Lényegkiemelés a szövegelemzésben. Vázlatkészítési gyakorlatok	- Szövegek logikai szempontú elemzése (felosztás, meghatározás). - Didaktikus és publicisztikai szövegek elemzése. - Történelmi ismeretterjesztő szövegek olvastatásával, feldolgozásával a történelmi idő- és térszemlélet alakítása.	Eszztétikai érzék fejlesztése Verbális kifejezőkészség Szövegértés fejlesztése Lényeglátás, lényegkiemelés	Tanulás kompetenciái Kommunikációs kompetenciák(anyanyelvi) Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Digitális kompetenciák

Tematikai egység	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
Könyvtárhasználat	A könyv- és sajtóolvasás tanulása. -A könyvtár rendje. -A katalógus rejtélye (elemi ismeretek). -A korosztálynak szánt fontosabb sajtótermékek főbb fajtái, formai és szerkezeti jellemzői. -Helyesírási szótár használata. -Magyar értelmező kéziszótár használata. - Olvasnivaló választása adott témához. -Viccek olvasása. -Rejtvények megoldása.	-Irodalmi lexikon, életrajzi lexikon alapján az írók, költők életére, munkásságára vonatkozó adatok gyűjtése. -Olvasási szokások alakítása.	Lényeglátás, lényegkiemelés	Tanulás kompetenciái Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)
III. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS Szóbeli szövegalkotás	-Tulajdonnevek. -Szóvégi magánhangzók főnevekben, melléknevekben. -Fokozott és képzett melléknevek. -Számnevek betűvel és számjeggyel. -Postai űrlapok. -Igeköötös igék és igeidők. -Kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok. -Helyesírási alapelvek.	- Szavak vizsgálata, elemzése kommunikációban betöltött funkciója alapján. - Szófajok, szó szerkezetek felismertetése mondatban. - Rendszeres helyesírás gyakorlás differenciáltan, problémaorientáltan. - Helyesírási és nyelvhasználati hibák javítása, korrigálása.	Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.	Tanulás kompetenciái Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)

Tematikai egység	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
Írásbeli szövegalkotás	-Szófajok helyesírása és nyelvhelyességi ismeretei. -Fogalmazási gyakorlatok szóbeli és írásbeli műfajokban; felelet, beszámoló. -Szövegkorrekciók. -Az olvasottak reprodukálásának módjai. -Beszámolók élményekről, megfigyelésekről, tapasztalatokról. -Kérdések megfogalmazása és megválaszolása tankönyvi szövegek alapján. -A nézőpont szerepe az elbeszélésben és a leírásban. -A jellemzés. -Képeslapok (értesítő, üdvözlő, köszönő lapok) barátnak, barátnőnek, rokonnak, tanárnak). -Meghívók családi, iskolai összejövetelre, rendezvényre. -E-mail, SMS, csetelés, blog. -Az elbeszélés szerkezete, tagolása, vázlat, tömörítés.	- Különböző műfajú szövegek elemzése adott szempontok alapján. - Szerepcsere tréningyszerű gyakorlása párbeszédes formában. - Egyénre szabottan összeállított tréninggyakorlatok. - Önkorrekció. - Különböző műfajú szövegek kiegészítése, befejeztetése. - Jellemző tulajdonságok sorrendbe állítása, adott szempontok szerinti rendezése. - Utalványok, csekkek kitöltése; borítékok, üdvözlőlapok címezése, írása. - Feladatlapok, táblázatok kitöltése. - Szólások, közmondások, idézetek beépítése mondatokba, szövegbe.	verbális kifejezőképesség fejlesztése Írásbeli kifejezőképesség fejlesztése rendszerlátás, lényegkiemelés fejlesztése szituációk felismerése, megfelelő verbális reakció képességének fejlesztése	Tanulás kompetenciái Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
IV. ANYANYELVI KULTÚRA, ANYANYELVI ISMERETEK Szavak, szóelemek Szószervezetek Mondat	-Szavak csoportosítása jelentéstartalmuk alapján. -Szófaji ismeretek: főnév, melléknév, számnév, ige (igeidő, igeragozás, igeiktők), névelő, névutó, névmás -Szavak átalakítása: a képző, jel, rag szerepe.	- Szavak csoportosítása, válogatása jelentésük, mondatbeli szerepük és alaktani viselkedésük alapján. - Szófajtan ismeretek tanulása a többi nyelvhasználati tevékenységgel együttesen. - Mondatalkotások.	Írásbeli kifejezőképesség, rendszerezési képesség fejlesztése, figyelem fejlesztése, emlékezet fejlesztése,	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)

Tematikai egység	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
V. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE Népköltészet - mondák - mítoszok - legendák - népdalok - népballada Líra - változó ritmusú és témájú versek Epika - elbeszélő költemény - életrajz - napló - ifjúsági regény	„A nép életéből” - Mondák világa (mondák, mítoszok, legendák történelemhez kapcsolódóan) -Lehel kürtje Balladák „Fegyvert, s vitézt éneklek” - Bornemissza Péter - Balassi Bálint - Tinódi Lantos Sebestyén - Zrínyi Miklós - Mikes Kelemen - végvári költészet, kurucköltészet (bujdosók, kesergők) „Dalba szőtt történetek” Petőfi Sándor élete Petőfi Sándor: János vitéz Válogatás Petőfi Sándor verseiből: - családjával kapcsolatos versek - tájleíró versei - a szerelem érzését megjelenítő versei - a társadalmat ábrázoló versei - a forradalmat bemutató versei „Hétköznapi hősei” - Gárdonyi Géza: Egri csillagok (részletek) - Részletek Lázár Ervin, Fekete István, Tömörkény István műveiből	- Műfaji sajátosságok felismerése. - Dramatizálás, felolvasás. - Irodalmi művek adott szempontú vizsgálata: erkölcsi értékek, emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, hangulatok. - Lírai művek vizsgálata a képszerűség felől - Epikus művek jelenetekre bontása, eljátszása.	szóbeli kifejezőképesség fejlesztése, nonverbális kommunikáció fejlesztése, szóbeli kifejezőképesség fejlesztése	Tanulás kompetenciái Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Digitális kompetenciák

Ajánlott irodalom:

- Műsorválogatás (rádió, tv)
- Plakátok, műsorfüzetek olvasása.
- Leíró szöveg alkotásának gyakorlása tárlatok, kiállítások megtekintése során.
- Könyvtárlátogatás
- Színházlátogatás
- Júlia szép leány
- Kőműves Kelemen
- Kádár Kata
- Defoe: Robinson
- Swift: Guliver utazásai
- Erich Kastner: A két Lotti
Emil és a detektívek
- Janikovszky Éva: A nagy zuhó

Ajánlott memoriterek:

Petőfi Sándor:

- Füstbe ment terv
- Reszket a bokor, mert ...
- Egy estém otthon (részlet)
- Szülőföldemen (részlet)
- Szeptember végén (részlet)
- Pató Pál úr (részlet)
- Nemzeti dal (részlet)
- János vitéz (részletek)

Beszédműveléshez veresek, mondák, nyelvtörők, szövegrészletek

7. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A szépirodalmi alkotások érzelmi hatásaira építve közvetítse a magyar nyelv és kultúra elválaszthatatlanságát, segítse a pozitív érzelmek és értékek elfogadását, valamint a hazaszeretet, felelősségérzet kialakulását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Versek, elbeszélések, regényrészletek tartalmi és nyelvi szépségeinek felismertetésével az esztétikai érzelmek formálása (gyönyörködés, feszültség, derű, stb.).
- Az egyéni mondanivaló kifejezésének és a közösségi élet „párbeszédeibe” való bekapcsolódás képességének fejlesztése.
- Az értelmes tanulás képességének fejlesztése.
- Szókincs gazdagítása az irodalmi művek, ismeretterjesztő és publicisztikai írások szó- és kifejezésanyagának értelmezésével és gyűjtésével.
- Nemzeti irodalmunk néhány kiemelkedő alkotásának megismerése.
- Műfajelméleti, stilisztikai, verstani ismeretek nyújtása.
- Mondattani alapismeretek megismerése, a helyesírási készség továbbfejlesztése.
- A magyar irodalom és történelem „kötődéseinek”, kapcsolatának felismertetése.
- Segédkönyvek, lexikonok, szótárak használata.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Legyen képes összehangolni verbális megnyilvánulásait a testbeszéddel.
- Udvariasan működjön együtt a felnőtt és kortárs beszédpartnerekkel.
- Törekedjen a mindennapi beszédben a kulturált és pontos megfogalmazásra.
- Társaival együttműködve – aktívan – vegyen részt a dramatikus játékokban.
- Legyen képes segítséggel értelmezni és alkalmazni a tanult nyelvtani és nyelvhelyességi ismereteket.
- Használja a tanult szófaji ismereteket.
- Ismerje fel a tanult mondszerkezeteket.
- Legyen jártas mondatok elemzésében.
- Alkalmazza a tanult, gyakorolt helyesírási szabályokat. (helyesírásunk alapelvei)
- Önállóan tudjon önellenőrzést, hibajavítást végezni.
- Rendelkezzen adottságainak megfelelő írásmóddal, írástempóval különböző feltételek mellett: másolás, diktálás, önálló írás.
- Segítségnyújtás mellett legyen képes szövegelemző műveletekre szóban, írásban.
- Segítséggel végezzen szövegtömörítést.
- Segítséggel tudjon vázlatot készíteni.
- Tanári segítséggel tudjon összefüggően beszámolni az olvasott eseményekről és az azok által szerzett élményeiről (helyzetek; jellemek; érzelmek; gondolatok; összefüggések).
- Tudjon önállóan tájékozódni a könyvtárban.
- Lehetőség szerint vegyen részt színházi előadáson, tartsa be a színházlátogatás szabályait.

Tematikai egység / Ismeret	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
I. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA Beszédtechnika Páros- kisközösségi és közéleti kommunikáció	- Légzéstechnika - Ajakartikuláció és ritmus - Időtartam, hangsúly, hanglejtés - Beszédfolyamat-váltás - Beszédszünetek - Felolvasás - Vers- és prózamondás. - Élőbeszéd gyakoroltatása: - megszólalásra való felkészülés - szóbeli szövegalkotás különböző műfajokban (üzenetközvetítés, hirdetés, köszöntés, meghívás, tudakozódás, kérdés, segítségkérés vészhelyzetekben) - vita (érvelés, indoklás, cáfolás) - A beszédhelyzet felismerése, alkalmazkodás a szituációhoz, a témához és a partnerhez. - Dramatikus improvizációk	- A beszédpercepció fejlesztése - A néma értő olvasás gyakorlása a gyorsolvasási technikák alkalmazásával. - Felkészülés nélküli hangos olvasás gyakoroltatása. - Szócikk-olvasás lexikonból, szótárból. - Szokványostól eltérő szedésű szövegfoltok olvasása. - Felolvasás gyakorlása (vers, rövid elbeszélések, anekdoták, viccek gyakorlása, értékelése. - Az élőbeszéddel azonos időben érvényesülő kommunikációs normákhoz való igazolás gyakorlása (kapcsolattartás, kapcsolatteremtés, tekintettartás, térközzszabályozás, stb.) - Szociális szituációhoz és szerephez való alkalmazkodás gyakorlása. - Gyakorlatok a vitakultúra fejlesztésére. - Memoriterek.	anyanyelvi kommunikáció: szövegértelmezés, helyes nyelvhasználat Gondolkodási, tanulási és szociális készségek fejlesztése. Az esztétikai és erkölcsi érzék fejlesztése.	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák) Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Tematikai egység / Ismeret	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
II. OLVASÁS ÉS AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE Könyvtárhasználat	- A néma értő olvasás gyakoroltatása (szöveg áttekintése; téma megállapítása a cím, az ábrák alapján; kérdés a témáról; jegyzetelés; szöveg reprodukálás; összegzés) különböző műfajú szövegek feldolgozásával. - Könyvekből gyűjtött adatok rendezésének alapvető ismeretei. - Ismeretterjesztő cikkek olvasása és ismertetése. - A tanár által alkalmanként kiválasztott hírek, interjúk olvasása napilapokból. - Rejtvények megoldása és beküldése a szerkesztőségbe. - Műsorfüzetek, katalógusok olvasása. - Tájékozódás kézikönyvekben. - Műsorajánlat készítése. - Szótár- és lexikonhasználat - Írói szótár - Könyvtári órák: anyaggyűjtés adott témákra (forráshasználat; forrásjegyzék; az idézés módjai) - Színházlátogatás	- Különböző jellegű és műfajú szövegek olvasása. - Tájékozódás a katalógusban (szerzői; cím) - A tanulást segítő könyvsorozatok használatának gyakorlása. - Ábrák, illusztrációk értelmezése. - Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. - Önálló tanulás fejlesztése. - Könyv- és sajtóolvasás tanulósa - az első átolvasás gyakoroltatása (skimming)	Hangos és néma olvasás, az írott szöveg megértése. tanulási képesség fejlesztése: vázlatírás, adatgyűjtés az ismeretek összekapcsolásának képessége, komplett gondolkodás, nyitottság, érdeklődés fokozása. elemző és összehasonlító képesség összefüggés-kezelőképesség Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége.	Tanulás kompetenciái Tanulás kompetenciái Digitális kompetenciák

Tematikai egység / Ismeret	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
III. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS Szóbeli szövegalkotás Írásbeli szövegalkotás	- Helyesírási alapelvek szerinti írásmód. - Kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok a tanult szófajokban. - Mondattanhoz kapcsolódó nyelvhelyességi ismeretek. - A levél formai és helyesírási követelményei. - Szövegalkotási gyakorlatok (elbeszélés, leírás, jellemzés) különböző műfajokban. - Az osztály életét befolyásoló javaslatok megfogalmazása és indoklása. - Beszámolók. - Jellegzetes szituációk párbeszédeinek vizsgálata (pl.: vendéglátás, vásárlás...) - Bírálatok, értékelések (feleletek, házi eladatok...) - Elbeszélő fogalmazás készítése, a tanult irodalmi művek, sajátélményű szituációk alapján. - Levél.	- Helyesírást fejlesztő gyakorlatok. - Helyesírási hibák „gyűjtése” feliratokból, hirdetésményekből, folyóiratokból, stb. - Ellenőrzés, önellenőrzés. - Félig kész vagy kész fogalmazások korrigálása a tanult helyesírási, nyelvhelyességi, szövegtani, műfaji, formai és kommunikációs szempontok szerint. - Felhívó, kapcsolatteremtő típusú szöveg alkotása: magánlevél írása	anyanyelvi kommunikáció: szövegértő képesség, helyesírás, kreatív szövegalkotás, az önkifejezéshez szükséges nyelvi képességek verbális komplexitás kezelése, írásbeli kifejezőképesség hatékony önálló tanulás: ismeretek kreatív alkalmazása rugalmas gondolkodás szövegalkotáskor Ítéletalkotás, döntési képesség, önértékelés.	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák) Tanulás kompetenciái
IV. ANYANYELVI KULTÚRA, ANYANYELVI ISMERETEK Anyanyelv Szavak Szószerkezetek Mondatok	- A szófaj fogalmi körének bővítése: névszók, névmás, határozószó, névelő, névutó, kötőszó - Szóalkotások: szótő és toldalékok (képzők, jelek, ragok) - Az egyszerű mondat szerkezete: tő- és bővített mondat. - A mondat fő részei (alany,	- Szavak csoportosítása, átalakítása. - Szószerkezetek - Mondatalkotások: beszélő szándéka, logikai minőség - Szófaj fogalmi körének bővítése. - Mondatokkal összefüggő nyelvhelyességi normák gyakorlása.	együttműködő és csoportkezelő képesség, segítségnyújtás anyanyelvi kommunikáció: helyesírási képesség, helyes nyelvhasználat, mondatfonetikai eszközök használata, lényegkiemelés.	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák) Tanulás kompetenciái

	állítmány), bővítményei (tárgy, jelzők, határozók).	- A mondatrészek nyelvhelyességi normáinak megismerése és gyakorlása.	elemző és összehasonlító képesség dolgok közlésének képessége A megkülönböztetés, az azonosítás, az összehasonlítás műveleteinek aktivizálása a perceptív - cselekvéses gondolkodás fejlesztése érdekében.	Tanulás kompetenciái
Tematikai egység / Ismeret	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
V. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE Líra - versciklus - tájvers - énekelt versek	„Nem hal meg, ki milliókra költi dús élte kincseit” - Arany János élete - Válogatás Arany János verseiből (barátsággal, forradalommal, néppel, szülőfölddel kapcsolatos versek, öregkori versek, balladák - Arany János: Toldi	- Lírai művek elemzésének gyakorlása (megnevezés-ráismerés szintjén) - Életrajzi adatok	anyanyelvi kommunikáció: szövegértő képesség erkölcsi esztétikai érzék fejlesztése irodalmi kultúra: az irodalmi művek értelmezése tanulási képességek fejlesztése: rendszerező összehasonlító és elemzőképesség fejlesztése Pozitív érzelmek befogadásának képessége, igényessége. Érzelmek aktivizálása, az átélés képessége.	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák) Tanulás kompetenciái
Epika - elbeszélő költemény - útleírás - novella - életrajz - levél - szatíra - alkotói portré - ifjúsági regény	„Hétköznapiak hősei” A novella —Mikszáth Kálmán és Móricz Zsigmond novellái. - Részletek J. Verne műveiből	- Epikus művek elemzése: cselekmény szerkezetének felismerése, időviszonyok megállapítása; szereplők jellemábrázolásának elemzése; fantáziaképek elemzése.	elemzőképesség fejlesztése anyanyelvi kommunikáció: szövegértelmezés esztétikai érzék fejlesztése aktív, passzív szókincs folyamatos gazdagítása Pozitív érzelmek befogadásának képessége, igényessége. Érzelmek	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák) Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

- tudományos fantasztikus regény			aktivizálása, az átélés képessége.	
	Mikszáth Kálmán: A néhai bárány A ló, a bárányka és a nyúl A két koldusdiák (részlet) Móricz Zsigmond: A hét krajcár Az ebéd A leves Jonathan Swift: Gulliver utazása		elemzőképesség fejlesztése anyanyelvi kommunikáció: szövegértelmezés esztétikai érzék fejlesztése aktív, passzív szókincs folyamatos gazdagítása Pozitív érzelmek befogadásának képessége, igényessége. Érzelmek aktivizálása, az átélés képessége.	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák)

Ajánlott memoriterek:

- Kölcsey Ferenc: Himnusz
- Vörösmarty Mihály: Szózat
- Arany János: Toldi – részletek
- Önálló választás alapján vers-, novella- és regényrészlet

8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A kultúra értékein keresztül alakítson ki erkölcsi normákat, nemzettudatot, szociális érzékenységet, empátiás készséget, ezáltal segítse, hogy szűkebb és tágabb környezetében tudjon pozitív értékeknek megfelelően élni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Egyre tudatosabb, szabályosabb nyelvhasználat fejlesztése.
- Véleményalkotási és értékelési képesség fejlesztése.
- Mondattani ismeretek bővítése, mondatelemző készség fejlesztése.
- A helyesírási készség továbbfejlesztése.
- A tanulók szókincsének további gazdagítása, különös tekintettel – a köznyelven túl – az irodalmi és az iskolai tanulmányokhoz kapcsolódó szókincsekre.
- A szövegalkotási, fogalmazási készségek fejlesztése.
- Szövegelemzési módszerek megismerése, gyakorlása.
- Az önkontroll fejlesztése a helyesírásban, hibajavítás helyesírási szótár segítségével.
- A kulturálódás igényének kiterjesztése a tömegkommunikációs eszközök használatára, a művelődési intézmények látogatására.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Tudjon kapcsolatot felvenni, fenntartani, kommunikációs helyzetben szándékot, véleményt nyilvánítani.
- Tartsa tiszteletben mások véleményét.
- Vegyen részt a készségfejlesztő gyakorlatokban, a közös dramatikus játékokban és az alapszintű elemző beszélgetésekben.
- Alkalmazza a metakommunikációs technikákat.
- Tudja a szemelvények megjelölt részeit memoritereként idézni.
- Legyen képes felkészülés után szépirodalmi művek igényes felolvasására.
- Legyenek alapvető ismeretei az egyszerű mondatok köréből (mondatrészek felismerése; szó szerkezetek).
- Legyenek ismeretei a szóalkotási módokról.
- Próbálja felismerni a nyelvi szövegben a tanult hangtani, szó- és alaktani, mondattani jelenségeket.
- Használja a helyesírási segédkönyveket.
- Tudja segítségnyújtás mellett az egyszerűbb szövegelemző műveleteket szóban és írásban elvégezni.
- Értse a tanultakhoz kapcsolódó köznap, szaknyelvi irodalmi szókincset.
- Mutasson elemi tájékozottságot – szóban és írásban – a leírás műfajában.
- Alkalmazza fogalmazási ismereteit a mindennapi élethelyzetekben.
- Segítséggel tudjon ismert, megértett rövid szöveget szóban és írásban tömöríteni.
- Legyen képes kitölteni a mindennapi élet alapvető, egyszerűbb hivatalos iratait (feladóvevény, pénzesutalvány, csekk, hivatalos levél, kérvény). Ismerje ezek formai követelményeit, tudjon tájékozódni a kitöltés módjáról.
- Legyen képes az olvasott művekben megjelenített emberi problémákat, kapcsolatokat, élethelyzeteket, erkölcsi kérdéseket megnevezni, bemutatni olvasónaplóban, feljegyzés, vázlat, jellemzés vagy elbeszélés formájában.
- Legyenek alapismeretei a tömegkommunikációs helyzetekről és műfajokról (hír, tudósítás, glossza, interjú, riport, hirdetés), tudja, hogy melyektől várható el a szigorú objektivitás igénye.
- Fokozódó önállósággal legyen képes az információk értelmezésére, tolmácsolására.
- Ismerje a tömegkommunikációs eszközök szerepét a közvélemény tájékoztatásában és befolyásolásában.
- Fejlődjön a tömegkommunikációs eszközökkel terjesztett információk, tartalmak igényes választásokon alapuló formája.

Tematikai egység / Ismeret	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
I. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA Beszédtechnika	- Légzéstechnika - Ajakartikuláció és ritmus - Időtartam, hangsúly, hanglejtés - Beszédfolyamat-váltás - Beszédszünetek - Felolvasás - Vers- és prózamondás - Élőbeszéd gyakoroltatása: - Kapcsolatteremtő és kapcsolattartó nyelvi és nem nyelvi elemek - Szóbeli szövegalkotás különböző műfajokban (meghívó, üdvözlés, alkalmi köszöntők). - Vélemény kifejtése mindennapi élethelyzetekben. - Vita (szerepcsere, tapintatos kiigazítás). - A kérdezés, a kiegészítés a kiigazítás. - Tájékoztató szövegek alkotása (elbeszélés, leírás, kiselőadás, beszámoló, tervismertetés). - Szociális szituációhoz és szerephez való alkalmazkodás. - Dramatikus improvizációk	- Kiselőadás gyakorlása osztálytársak előtt. - Beszámolók gyakorlása. - Részvétel vitában és illemszabályainak gyakorlása. - A kérdezés gyakorlása. - Kiegészítés és kiigazítás gyakorlása. - Elhangozó beszédprodukció elemzése, értékelése - Tájékozódás a rádióbemondók, a tévémondók, a riporterek, a színészek, a bábművészek beszédének sajátosságairól. - Helyzetgyakorlatok, improvizációk adott témakörben.	anyanyelvi kommunikáció: szövegértelmezés, helyes nyelvhasználat Gondolkodási, tanulási és szociális készségek fejlesztése. Az esztétikai és erkölcsi érzék fejlesztése. együttműködő és csoportkezelő képesség dolgok közlésének képessége	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák) Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Tanulás kompetenciái ÷
Magán- és közéleti kommunikáció				

Tematikai egység / Ismeret	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
II. OLVASÁS ÉS AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE Könyvtárhasználat Kommunikációs rendszerek	- Szövegelemző műveletek szóban és írásban. - Az önálló ismeretszerzés eszközei (vázlat, jegyzet, forrásmunkák, idézetek, stb.) - A könyvtár dokumentumainak felhasználása különféle témák feldolgozásában (cédulázás, vázlat, forrásjegyzék készítése). - Önálló tanulás fejlesztése. - Műsортípusok (hír, reklám, közvetítés, film, sorozat, show) szerepe és hatásmechanizmusa. - A média hatása – egyirányú kommunikáció - Műsorok megválogatása.	- A néma olvasás tanítása: A második átolvasás – elemzés – gyakorlása (algoritmus szerinti feldolgozás). - Vers- és prózamondó gyakorlatok. - Memoriterek. - Dramatizálás. - Helyzetgyakorlatok, improvizációk. - Gyakoribb tömegkommunikációs műfajok elemzése, értékelése. - Irodalmi művek rádió, televízió-, filmadaptálásának meghallgatása, megtekintése.	Hangos és néma olvasás, az írott szöveg megértése. tanulási képesség fejlesztése: vázlatírás, adatgyűjtés az ismeretek összekapcsolásának képessége, komplett gondolkodás, nyitottság, érdeklődés fokozása. elemző és összehasonlító képesség Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége.	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák) összefüggés-kezelőképesség Tanulás kompetenciái Digitális kompetenciák

Tematikai egység / Ismeret	Tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
III. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS Szóbeli szövegalkotás Írásbeli szövegalkotás	- A magyar helyesírás elvei szerinti írásmód. - Az egyszerű mondat helyesírása (vessző, gondolatjel, zárójel, kettőspont, pontosvessző). - Tulajdonnevek (többelemlő földrajzi nevek, intézménynevek és a belőlük képzett melléknevek) - Összetett szavak. - Szövegalkotási gyakorlatok. - Stilisztikai gyakorlatok. - Tanult irodalmi és történelmi alakok jellemzése. - Tanulást segítő műfajok: jegyzet, vázlat, szócikkek szerkesztése. - Szövegtömörítés. A mindennapi élet magán- és társas műfajai: - Elbeszélés különböző anyaggyűjtési módok felhasználásával. - Leírás fokozott önállósággal. - Jellemzés. - Levél – hivatalos levél. - Űrlapok, hivatalos iratok kitöltése.	- Helyesírást fejlesztő gyakorlatok. - Ellenőrzés, önellenőrzés. - Segédkönyvek használata.	anyanyelvi kommunikáció: szövegértő képesség, helyesírás, kreatív szövegalkotás, az önkifejezéshez szükséges nyelvi képességek verbális komplexitás kezelése, írásbeli kifejezőképesség hatékony önálló tanulás: ismeretek kreatív alkalmazása rugalmas gondolkodás szövegalkotáskor Ítéletalkotás, döntési képesség, önértékelés.	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák) Tanulás kompetenciái
IV. ANYANYELVI KULTÚRA, ANYANYELVI ISMERETEK	- Szószerkezetek - A mondatrészek szófajai. - Szóalkotási módok: szóképzés, szóösszetétel (mozaikszó) - A szókincs rétegződése: irodalmi, köznyelvi, népi nyelvi, csoportnyelvek (diák, argó, stb)	- Mondatok csoportosítása szerkezet alapján. - Grammatikai műveletek gyakorlása.	együttműködő és csoportkezelő képesség, segítségnyújtás anyanyelvi kommunikáció: helyesírási képesség, helyes nyelvhasználat, mondatfonetikai eszközök használata, lényegkiemelés.	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák) Tanulás kompetenciái

	- Mondattani ismeretek: - Egyszerű mondat: fő- és bővített mondat. - Mondatok a szerkezet szempontjából - Szó szerkezetek a mondatban. - Mondatelemzések: alany, állítmány, tárgy, határozók, jelzők		elemző és összehasonlító képesség dolgok közlésének képessége A megkülönböztetés, az azonosítás, az összehasonlítás műveleteinek aktivizálása a perceptív-cselekvéses gondolkodás fejlesztése érdekében.	Tanulás kompetenciái
--	--	--	---	----------------------

	- Jules Verne: Kétévi vakáció - Kipling: A dzsungel könyve - Örkény István: Egypercesek			
Ajánlott irodalom Médiaismeret	- Szabó Magda: Kiálts város! - Charles Dickens: Twist Oliver - Móra Ferenc: Aranykoporsó - Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember		elemzőképesség fejlesztése anyanyelvi kommunikáció: szövegértelmezés esztétikai érzék fejlesztése aktív, passzív szókincs folyamatos gazdagítása Pozitív érzelmek befogadásának képessége, igényessége. Érzelmek aktivizálása, az átélés képessége.	Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák) Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Ajánlott memoriter:

- Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért
- Juhász Gyula: Tiszai csönd (részlet)
- Önálló választás alapján vers-, novella- és regényrészlet

ÉLŐ IDEGEN NYELV MŰVELTSÉGI TERÜLET

Angol nyelv 7-8. évfolyam

A korai idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóktól nagy erőfeszítést vár el, ezért az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók szükségletei és fejlettségük határozza meg. Az élő idegen nyelv tanítása enyhén értelmi fogyatékos tanulók részére tanórai keretben, az általános iskola 7. évfolyamától javasolt, de az idegen nyelv-tudás iránti társadalmi igények növekedése miatt, - a szülők igénye szerint – szakkör, vagy egyéb nem kötelező jellegű foglalkozás keretében korábban is megkezdhető az iskola döntése alapján, de szigorúan a tanulók szükségleteihez és képességeihez igazodva.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátítása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani.

Egy élő idegen nyelv bevezetésekor a legfontosabb feladat felkelteni a tanulók érdeklődését, fenntartani a motivációjukat, megalapozva a nyelvtanulásukat, és felkészítve őket a szakiskolai továbbtanulásra, az idegen nyelv ismeretével társadalmi beilleszkedésük elősegítése, esélyeik növelése.

Az idegen nyelvi kompetencia szorosan kapcsolódik és alapoz az anyanyelvi kommunikációs kompetenciára, hiszen a beszédértés és a beszédprodukciónak az elsődleges anyanyelven is. Az anyanyelv tanulása során megtapasztalt nyelvi problémák nehezítik az idegen nyelv oktatását. A négy nyelvi készség közül a hallás utáni értés és a beszédfejlesztés van a hangsúly. Az írás és az olvasás nagyon kis mértékben jelenik meg a felső tagozaton az idegen nyelv oktatása során, és célja csupán a hallottak megerősítése, támogatása. Az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának célrendszerében a kommunikációs kompetencia fejlesztésén van a fő hangsúly. A nyelvi kompetencia magába foglalja a lexikai, grammatikai, szemantikai és fonológiai ismereteket, továbbá ezek használatának képességét.

A személyes és társas kapcsolati kompetencia fejlesztése során megismertetjük a tanulókat annak az országnak, vagy országoknak a kultúrájával, melynek a nyelvét tanulják. Ezért a nyelvtanítást mindig össze kell kapcsolni a mindennapi élet kultúrájának megismertetésével. A mindennapi szükségletek konkrét kielégítésével. Folyamatosan erősítjük a pozitív énképet és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képességét, s ez által erősödjen a hazafias érzésük, a magyarságtudatuk, valamint váljanak nyitottabbá és érzékenyebbé más népek kultúrája iránt. A nyelvtanítás során törekednünk kell a pozitív hozzáállás és motiváció kialakítására az idegen nyelv tanulása és más kultúrák megismerése iránt.

Az információs technológiák és az digitális kompetencia használata ma már elkerülhetetlen, s az idegen nyelv tanításának és tanulásának folyamatába beépítve egyszerű lehetőséget kínál arra, hogy közvetlenebb kapcsolatot alakíthassanak ki a tanulók a célnyelvvvel, és ismerjék meg, majd próbálják meg alkalmazni a kapcsolatteremtéshez szükséges stratégiákat a célnyelvi közösség egy-egy tagjával. Az információs technológiák alkalmazása a célnyelvi kultúra megismerését színesebbé, érzékletesebbé teszi, továbbá az önálló ismeretszerzés és a későbbi önálló tanulás lehetőségét is nagymértékben segítheti.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a tanulóknak a más tantárgyak során korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

Az idegen nyelv tanulása teret biztosít a csoportos és kooperatív tanulási formák alkalmazására, egyénre szabott módszerek és az önművelés igényének kialakítására, gyakorolhatja a tanulás kompetenciáit, úgymint az önálló tanuláshoz alapvető készségek, képességek megszerzését, valamint változatos nevelési lehetőségek kihasználására, továbbá elősegíti a tanulók önismeretének és önbizalmának fejlesztését az egyéni adottságok és képességek megismerésén keresztül. A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése során konkrét cselekvéseken át jut el a mindennapokban használható tudás lehetőségéhez.

Az élet fenntarthatóságát, mely az ember környezettudatos magatartásán alapszik, elengedhetetlenül meg kell tapasztalnia a gyermeknek, ezáltal válik tudatossá saját egészségére és környezetének gondozására.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, így módon tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre.

Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további. önálló ismeretszerzésre ösztönözzük őket, melyekkel az alapképességek elsajátításához adunk esélyt.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használhatjuk szövegek környezetben.

A munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák gyakorlásakor tisztába kerül saját lehetőségeivel és elérhető célokat tud kitűzni magának. Kedvező esetben az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén – a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédképességét. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismétlésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak gyakorlásakor lehetősége van a multiszenzoros érzékelésen alapuló tapasztalatszerzésre, melynek során motiválttá válik az idegen nyelv megismerésére, leküzdheti a kezdeti beszédfélelmet.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulóban erősödő igény alapján javasolt. Az olvasott szöveg értése és az írásképesség fejlesztése csupán másodlagosan, ill. harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

7- 8. OSZTÁLY

JAVASOLT ÓRAKERET

Tematikai egység-évfolyam	7.	8.
I. BESZÉDSZÁNDÉK, BESZÉDÉRTÉSI KÉSZSÉG	Folyamatos	
II. BESZÉDKÉSZSÉG	Folyamatos	
III. FOGALOMKÖRÖK	Folyamatos	
IV. TÉMAKÖRÖK, SZÓKINCS	-	
Emberi kapcsolatok	17	15
Társadalmi környezetünk	15	11
Természeti környezetünk	15	15
Egészséges életmód	13	12
Vásárlás	14	11
Ország ismeret	-	10

7 – 8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez.
- A tanulói tevékenységek középpontba állítása.
- A rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtése.
- Kommunikációs kompetencia fejlesztése.
- A tanuló próbálja meg megérteni és használni a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a legelemibb alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése.
- A tanulók hallás utáni figyelmének, fonetikai kifejezésének, szándékos figyelmének, verbális emlékezetének, idegen nyelvi gondolkodásának fejlesztése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Felkelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat.
- Az idegen nyelv ismeretével a diákok társadalmi beilleszkedésének elősegítése, esélyeik növelése.
- A tanulók más műveltségi területein megszerzett ismereteire támaszkodva, olyan alapvető nyelvi fordulatokkal ismeresse meg őket, melyeket a mindennapi élethelyzetükben felismerhetnek és alkalmazhatnak, s melyek megalapozzák motivációjukat a későbbi (szakiskolai) nyelvtanulásra.

- Tudatosítani kell a tanulóknál az idegen nyelv tanulásának jelentőségét a későbbi életükre, pályaválasztásukra, munkavállalási esélyeikre nézve.
- Interkulturális tudatosság erősítése.
- A felkészíteni a tanulókat a szakiskolai továbbtanulásra.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Legyen motivált arra, hogy a képességeihez mérten merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben.
- Alkalmazza a tanult a non-verbális és verbális elemeket, a kommunikáció szabályait.
- Próbálja meg a beszédszándékokat automatikusan felismerni, a lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon.
- Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre.
- Próbáljon meg saját magáról 6-8 mondatban összefüggően beszélni.
- Néhány mondóka, dal, vers ismerete és elmondása a tanult idegen nyelven.
- Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál mintsem, a pontos nyelvhasználat.

7. ÉVFOLYAM

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
II. BESZÉDKÉSZSÉG	- Dicséret: That's great! Well done.Kérdésalkotások . - Releváns válasz adása a tanult kérdésekre. - Dalok, mondókák. - Környezete tárgyainak megnevezése. - Néhány beszédfordulat témakörönként. - Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei.	- Próbálkozás az angol nyelv kialakítása. - Ritmusos mondókák recitálása - Angol nyelvű gyermekdalok éneklése - Non-verbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. - Érzelmek, vélemény kifejezése. - Probléma jelzése, segítségkérés- - Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióna. - Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. - Ritmustartás, ritmusváltás. A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során. - Törekvés az idegen nyelv lehető legtöbb hangjának helyes kiejtésére. Továbbá a megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, intonáció alkalmazása a kiejtés folyamán. Tanult szavak kihallása, utánzása, memorizálás. Telefonszámok lefordítása. Csoportos gyakorlás: - bemutatkozás, - köszönés felnőtteknek, kortársaknak, - egymás megszólítása. Térképek tanulmányozása. Térbeli tájékozódás. Természetfilmek idegen nyelven állatok neveinek kihallása. Szótár, szótárfüzet használata	Hallásfejlesztés Motivációs bázis építése Beszédfélelem oldása Előzetes tudás: A beszéd megértése. A környezetben körülötte levő tárgyak, élőlények megnevezése, cselekvések megnevezése, egyszerű utasítások, kérdések megértése. Kulcsfogalmak/fogalmak: Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.	• alapkompenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói
III. FOGALOMKÖRÖK	- Létezés kifejezése (be, is, are).	- Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása.	A pályaorientációhoz	• alapkompenciák • a tanulás

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
	- Cselekvések kifejezése (igék). - Felszólító mód (igék) - Birtoklás kifejezése (have got) - Birtokos névmások (My pen). - Időbeliség: Present Continuous, időhatározók (now, today), - Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20-ig, főnevek többes száma, - a/an határozatlan névelők. - Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése.	- Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre. A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.	szükséges tanulási attitűd kialakítása Reális énkép alakítása A munkavégzés igényének erősítése Differenciáló és szintetizáló képesség fejlesztése Előzetes tudás: Megfelelő anyanyelvi ismeretek. Kulcsfogalmak/fogalmak: Létezés, felszólító mondat, gyakoriság, elöljárószó, tő- és, többes szám, összevonás, szóhangsúly, intonálás.	kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
IV. TÉMAKÖRÖK, SZÓKINCSEMBERI KAPCSOLATOK	Az ÉN személyem: - bemutatkozás, személyi adatok, életkor, - Az ÉN családom: - családtagok nevei. - Köszönési formák: Hi! Hello. - Napszakok szerinti köszönési formák: Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night. - Elköszönés: Bye. Goodbye. See you tomorrow. - Bemutatkozás: What's your name? My name is Tom. How old are you? I am 13. - Titulusok: Mr, Mrs, Miss. - Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry. - Udvariassági formák: Here you are. Please. Nice to see you. Nice to meet you. - Érdeklődés a másik személy hogy léte felől: How are you? I'm fine, thank you. And you? - Birtoklás kifejezése (have got) - Birtokos névmások (My pen). -	- A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös hangoztatása. - Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. - Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). - Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése. - Egyéni megnyilvánulási lehetőségek. - Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok - Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. - A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása. - Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. néhány adat megadása magáról. - A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hangjelet követése, eltérő intonációk megfigyelése) - Szavak differenciálása. - Nyelvi egységek megértése. - IKT eszközök használata -	Kommunikáció Logikus gondolkodás Alkalmazkodó készség Frusztrációtűrő Szocializáció-udvariasság, segítőkészség Előzetes tudás: Elsősorban a Természetismeret, Matematika, Társadalomismeret órákon megszerzett ismeretek alkalmazása. Saját és közvetlen családja személyes adatai. Kulcsfogalmak/fogalmak: Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet,	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK	Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán. Létezés kifejezése (be, is, are). - Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20-ig, főnevek többes száma, - a/an határozatlan névelők. Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése.	- Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. - Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre. A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás. Tanult szavak kihallása, utánzása, memorizálás. Telefonszámok lefordítása. Szótár, szótárfüzet használata.	Szocializáció Téri orientáció Mennyiségi viszonyok Takarékoskodás-, Újrahasznosítás felelős gyakorlása	• alapkompétenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói
TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK	Állatok, növények. nevei, a hozzájuk köthető melléknevek megismerése - Cselekvések kifejezése (igék). - Felszólító mód (igék) Fakultatív: Időbeliség: Present Continuous, időhatározók (now, today), Magyar nyelvtan (szófajok, igemódok, mondatfajták, ragok, jelek) Természetfilmek idegen nyelven	- Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. - IKT eszközök használata - A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás. - állatok neveinek kihallása.	Együttérzés-altruizmus felfedezése a természeti lények életében Vizuális információk verbális átkódolása	• alapkompétenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD	Testrészek. Öltözködés, ruházat, fontosabb ruhadarabok neveinek ismerete	- Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása. - Reális önkép kialakítása.- - Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. - IKT eszközök használata - Ember és természet - Informatika (internet használata, információkeresés)	Testkép/ testséma árnyalása Kommunikációs készség-udvariasság érzékszervek fejlesztése-természetes anyagok felismerése Lelki –és fizikai egészség fontosságának erősítése	• alapkompétenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, ön kifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói
VÁSÁRLÁS	Élelmiszerek, ételek nevei. Üzletek nevei, Néhány jellemző árucikk neve. Vásárlás.	A hallottak után mondása, ismétlése, majd közös mondása. - Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. - IKT eszközök használata - Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). - Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése. - Angol nyelvű reklámok elemzése, a hatások megfogalmazása anyanyelven. - Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. - Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása).	Kommunikáció-udvariasság Szükségletek felismerése Pénzek felismerése A fogyasztói társadalom veszélyei-reklámok lélektani hatása	• alapkompétenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, ön kifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

8. ÉVFOLYAM

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák:
I. BESZÉDSZÁNDÉK, BESZÉDÉRTÉSI KÉSZSÉG	Egyszerű kérdések (információkérés). - Egyszerű feleletek (információadás). - Modális jelentés kifejezése: képesség kifejezése: I can jump up high. - Vélemény kérése: Do you like? - Jókívánságok: Merry Christmas! Happy Birthday! Happy Easter! Happy Halloween! A telefonálás konvenciói.	- A hallottak után mondása, ismétlése, majd közös mondása. - Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. - Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). - Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése. - Egyéni megnyilvánulási lehetőségek. Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok - Fakultatív: Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. - Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. - A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása. Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. néhány adat megadása magáról. - A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hangjelzés követése, eltérő intonációk megfigyelése) - Szavak differenciálása. - Nyelvi egységek megértése.	Szocializáció Téri orientáció Mennyiségi viszonyok Takarékoskodás-, Újrahasznosítás felelős gyakorlása Előzetes tudás: Saját és családja személyes adatainak ismerete. Számfogalom 20-as számkörben. Kulcsfogalmak/fogalmak: Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönések/köszöntések, szokások. Kérdés-feleletek, a telefonálás konvenciói.	• alapkompenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák:
II. BESZÉDKÉSZSÉG	- Kérdésalkotások. - Releváns válasz adása a tanult kérdésekre. - Dalok, mondókák. - Környezete tárgyainak megnevezése. - Néhány beszédfordulat témakörönként. - Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei.	- Törekvés az idegen nyelv lehető legtöbb hangjának helyes kiejtésére. - Továbbá a megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, intonáció alkalmazása a kiejtés folyamán. - Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. - Probléma jelzése, segítségkérés. - Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére. - Non-verbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. - Érzelmek kifejezése. - Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióna. - Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. - Ritmustartás, ritmusváltás. A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszédek, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során.	Hallásfejlesztés Motivációs bázis építése Beszédfélelem oldása Előzetes tudás: A beszéd megértése. A környezetében körülötte levő tárgyak, élőlények megnevezése, cselekvések megnevezése, egyszerű utasítások, kérdések megértése. Kulcsfogalmak/fogalmak: Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.	• alapkompenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák:
III. FOGALOMKÖRÖK	- Modalitás kifejezése: képesség (I can...) - Időbeliség: Az óra olvasása - évszakok, hónapok, napok - Térbeliség: előjárószavak (in, on, under at) - Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, többes szám kiejtése.	- Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. - Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre. - A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás. - IKT alkalmazás	A pályaorientációhoz szükséges tanulási attitűd kialakítása Reális énkép alakítása A munkavégzés igényének erősítése Előzetes tudás: Megfelelő anyanyelvi ismeretek. Kulcsfogalmak/fogalmak: Létezés, birtokviszony, felszólító mondat, gyakoriság, előjárószó, fő- és sorszámnév, többes szám, összevonás, szóhangsúly, intonálás.	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói
IV. TÉMAKÖRÖK, SZÓKINCSEK, EMBERI KAPCSOLATOK	Az ÉN személyem: külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, étel, barátom. - Modalitás kifejezése: képesség (I can...) - Térbeliség: előjárószavak (in, on, at) - Mennyiségek kifejezése: sorszámszavak 1-12-ig, some/any	Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. - Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása). - A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása. Személyes adatai ismerete, bemutatkozás, néhány adat megadása magáról: név, életkor, hobbi - A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hanglejtés követése, eltérő intonációk megfigyelése)	Kommunikáció Logikus gondolkodás Alkalmazkodó készség Frustrációtűrő Szocializáció-udvariasság, segítőkészség Előzetes tudás: Elsősorban a Természetismeret, Matematika, Társadalomismeret órákon megszerzett ismeretek alkalmazása. Saját és közvetlen családja személyes adatai. Kulcsfogalmak/fogalmak:	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák:
	- Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése.	- Szavak differenciálása. - Nyelvi egységek megértése. - utasítások adása, megértése, végrehajtása - IKT alkalmazás	Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, Együttérzés-altruizmus felfedezése a természeti lények életében Vizuális információk verbális átkódolása	
TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK	Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem. A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa, ünnepek. A Föld országai-angol elnevezések	- Angolul beszélő országok. - Nagy Británia területi egységei fővárosa, néhány városa.. - Reális önkép kialakítása. - Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása. - Elemi szintű tájékozódás térképen.		• alapkompenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák:
TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK	Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. - évszakok, hónapok, napok, időpontok, előljárászavak (at, in, on). - Állatok, néhány növény ismerete,	- Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre. - A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, kézműves tevékenységek végzése-az alapanyagok, eszközök megnevezése, használatuk - IKT alkalmazás használatamanipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.	Alapfokú térképhasználat. Ismerje a kommunikáció alapvető feltételeit, alapvető szófaji csoportosításokat. Próbáljon meg ritmust tartani. Előzetes tudás: Elsősorban a Természetismeret, Matematika, Társadalomismeret órákon megszerzett ismeretek alkalmazása. Saját és közvetlen	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói
EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD	Az orvosnál. Napirend Sport testrészek nevei, testséma, irányok, helyviszonyok ismerete.	- Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. - Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). - Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismételése. - Egyéni megnyilvánulási lehetőségek. - Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok - Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. - Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. - IKT alkalmazás	családja személyes adatai. Kulcsfogalmak/fogalmak: Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló, évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, élelmiszer, vásárlás, főétkezés, üzlet.	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák:
VÁSÁRLÁS	Főétkezések Vásárlás. Élelmiszerek, ételek neveinek ismerete.	- Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. - Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). - Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok - Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. - Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. - IKT alkalmazás	Kommunikáció-udvariasság Szükségletek felismerése Pénzek felismerése A fogyasztói társadalom veszélyei-reklámok lélektani hatása	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

MATEMATIKA

5 - 8. OSZTÁLY

JAVASOLT ÓRAKERET

Témakör	5.évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	15	15	15	15
Számelmélet, algebra	62	62	62	62
Geometria, mérések	34	34	34	34
Relációk, függvények, az analízis elemei, sorozatok	19	19	19	19
Statisztika, valószínűség	6	6	6	6
Szabadon felhasználható	8	8	8	8
Összesen	144	144	144	144

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Elemi számolási készség kialakításával elemi fogalmak és műveletek megismertetésével elősegíteni a mindennapi életben szükséges matematikai problémák megoldását.
- A tanulók alapképességeinek megerősítése gyakorlási lehetőségek beiktatásával.
- Tapasztalati úton történő ismeretszerzés.
- Kognitív képességek fejlesztése a tanulók speciális igényeinek figyelembevételével.
- Önálló tanulás fejlesztése.
- A pozitív attitűd kialakítása a matematika tantárgy iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A matematika nyelvezetének alkalmazása.
- Tájékozottság kialakítása 1000-as számkörben, és készség szintű műveletvégzés a 100-as számkörben.
- A matematikai szövegértő képesség fejlesztése.
- A szöveges feladatok megoldásában adatgyűjtésre, tervkészítésre, önellenőrzésre szoktatás.
- Tér- és időszemlélet fejlesztése.
- A mérési és becslési képesség fejlesztése.
- Egyszerű gyakorlati mérések végeztetése.
- Oksági összefüggések megmutatása.
- Elemi tanulási készségek fejlesztése.
- Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.
- Matematikai logika képességének fejlesztése.
- Figyelem és emlékezet fejlesztése.
- Az elemi számolási készségek fejlesztése.
- Műveletvégzés szóban és írásban.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Tudja kiválogatni két halmaz közös elemeit.
- Tudja alkalmazni a csoportosítást, a részhalmaz-képzést más matematikai témakörökben.
- Értse és használja értelmesen tanult logikai kifejezéseket.
- Tudja a háromjegyű számokat írni, olvasni.
- Legyen biztos számfogalma 100-as számkörben.
- Legyen tájékozott 1000-es számkörben.
- Értse a tört- és a negatív szám fogalmát.

- Számoljon szóban készségszinten 100-as számkörben.
- Legyen jártas a szorzó és bennfoglaló táblákban.
- Legyen jártas az írásbeli műveletek megoldásában.
- Ismerje az írásbeli szorzás, osztás lejegyzésének módját.
- Ismerje és alkalmazza a zárójel műveleti sorrendet meghatározó jelentését.
- Legyen képes a szöveges feladat adatait önállóan rendezni és feladattervet készíteni.
- Legyen képes 2 műveletet tartalmazó szöveges feladatok megoldására segítséggel.
- Legyen képes összefüggések felismerésére a matematika különböző témaköreiben.
- A matematikai feladatokban felismert és megfogalmazott szabályokat tudja lejegyezni.
- Legyen jártas változó különbségű számsorozatok folytatásában.
- Tudjon mennyiségeket különböző módon kifejezni.
- Növekedjen jártassága a gyakorlati mérésekben.
- Legyen gyakorlata a szerkesztőeszközök használatában.
- A valószínűségi kísérletek eredményeiben tudjon tájékozódni.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA	Halmazok: Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz Metszethalmaz Matematikai logika Állítások igazságtartalma	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba. Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés Két halmaz közös elemeinek keresése. Metszethalmaz képzése ábrázolása (személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek). Venn- diagram értelmezése. Részhalmaz előállítás különböző alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel. Állítások halmazára részéről. A halmazára különböző részeinek jelölése jelkártyákkal. Elemek besorolása a halmazára különböző részeibe Személyeknek, tárgyakkal, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazára különböző részéről Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint Állításokhoz halmazok alkotása A logikai kifejezések pontos használata A logikai „és” értelmezése, „minden” „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata. Nyitott mondatok kiegészítése igazzá, hamissá	Szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás. Elvonatkoztatás, lényegkiemelés képességének fejlesztése. Matematikai nyelv ismeretének, használatának absztrakció képességének fejlesztése. Kognitív képességek fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. A ráismerés, összehasonlítás, csoportosítás képességének fejlesztése. Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése: pontos, lényegretörő megállapítások. A matematikai nyelv használatának képessége. Hatékony és önálló tanulás képességének fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése: kognitív képességek. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Alapkompetenciák fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése.
SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Számok: számok 1000-es számkörben Az 1000-es számkör A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága	Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben. Számkör bővítés 1000-ig. Helyiérték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Helyiérték-táblázat bővítése 1000-ig Számképzés adott feltételek.	Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Auditív figyelem fejlesztése. Szerialitás. Szövegértés, szövegalkotási készség fejlesztése. Hatékony és önálló tanulás képességének fejlesztése. Logikus gondolkodás fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése: problémamegoldó

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	A helyiérték-táblázat szerkezete	Pontos matematikai fogalmak használata Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése felelevenítése, elmélyítése. Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, Relációs jelek használata Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen Számok egyes, tízes a százas szomszédjainak megállapítása Számok kerekítése	Figyelem, emlékezet fejlesztése, A római számok alkotásával összefüggések felismerésének fejlesztése Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Lényeglátás képességének fejlesztése	gondolkodás, kognitív képességek. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Alapkompetenciák fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
	Viszonyítás	Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, százaz, ezres csoportok alkotása		
	Római számok	Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten Nevezetes római számok írása, olvasása 100-ig (I, V, X, L, C,) számtulajdonságok megállapítása.		
	A relációs jelek (< > =)	A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata	Anyanyelvi kommunikáció képességének fejlesztése.	
	Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon. Egyes-, tízes-, és százaz-számszomszédok leolvasása	Matematikai gondolkodás fejlesztése.	
	Bontás	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Pontos matematikai fogalmak használata	Hatékony és önálló tanulás képességének fejlesztése.	
	Közönséges törtszámok	Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten Bontások lejegyzése Törtrészek előállítása tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás), a részek neve, az egész neve törtésszel. Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállítása segítséggel. A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám, számláló, nevező, törtvonal).	Kognitív képességek fejlesztése. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése összefüggések felismerése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Szabályok felismerésének, megfogalmazásának képessége.	
	Negatív szám	Összefüggések keresése, megfogalmazása az	Figyelem, emlékezet fejlesztése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Elemi számolási készség fejlesztése. Szem-kéz koordináció fejlesztése. Pénzhasználat fejlesztése.	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Pénzhasználat Műveletek Szóbeli műveletek Összeadás kivonás 100-as számkörben és 1000-es számkörben A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák Maradékos osztás	egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése Negatív számok fogalmának előkészítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon) Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százassal, az egyjegyű számok analógiájára. Műveletek modellezése Műveletek előkészítése: kerek századok bontása, kerek számok szorzatalakja. A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása. A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással. Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal. Szorzó- kompetenciák bennfoglaló táblák memorizálása. Összefüggések a szorzótáblák között. Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése segítségével.		
	Összefüggések a műveletek között: Írásbeli műveletek összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Két- és háromjegyű számok szorzása egyjegyű szorzóval. Három- és négyjegyű	Műveleti tulajdonság: összeadásoknál a tagok, szorzásnál a tényezők felcserélhetősége. Zárójelek használata. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása: összeadás-kivonás, összeadás-szorzás, szorzás-bennfoglalás. Írásbeli összeadás teljes háromjegyű számokkal, helypótló a tízesek és az egyesek helyén a tízes átlépés fokozatainak betartásával. Írásbeli kivonás. Írásbeli szorzás, osztás egyjegyű szorzóval, osztóval a fokozatok bemutatásával.	Anyanyelvi kommunikáció képességének fejlesztése: szövegértés, szövegalkotás. Figyelem, emlékezet fejlesztése Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Hatékony és önálló tanulás képességének fejlesztése. Kognitív gondolkodás fejlesztése. Rövid és hosszú távú memória fejlesztése elemi számolási készség fejlesztése (szóbeli összeadás, kivonás, pótlás 20-as számkörben) Lényeglátás illetve lényegkiemelési képesség fejlesztése.	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	számok osztása egyjegyű osztóval. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveleti tulajdonságok. Egyszerű szöveges feladatok. Számelméleti ismeretek	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban). Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre. Adatok kiemelése, lejegyzése. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, rövid válasz megfogalmazása a kérdésre. Lejegyzés, terv, megoldás, ellenőrzés. A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es számkör számaira.		
GEOMETRIA, MÉRÉS	A tér elemei félegyenes, szakasz, szög Síkbeli alakzatok: háromszög, négyzet, téglalap Transzformációk: tengelyes tükrözés, nagyítás, kicsinyítés Párhuzamos-, merőleges egyenesek Másolás	Egyenes és pont helyzetének vizsgálata. Félegyenes rajzolása, pont elnevezése. Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése Szögek rajzolása. Derékszög előállítása hajtogatással, jelölése Szerkesztő eszközök használata Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Összehasonlítás adott szempont szerint. Azonosságok, különbségek megfogalmazása	Tájékozódási készség fejlesztése térben és síkban. Kreativitás fejlesztése. Finommotorikus képességek fejlesztése. Figyelemkoncentráció fejlesztése. Szem-kéz koordináció fejlesztése. Formaérzékelés, kreativitás, alkotókészség fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése. Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. Azonosságok-különbségek felismerésének fejlesztése. Az esztétikus, tiszta munkára való igény kialakítása, az esztétikai érzék fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése: problémamegoldó gondolkodás, kognitív képességek. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Alapkompetenciák fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Szerkesztőeszközök (vonalzó, körző) használata			kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái.
	Mérés, mértékegységek hosszúság-, tömeg-, űrtartalom, idő Szabvány mértékegységek - hosszúság (m, dm, cm) - tömeg (kg, dkg, g) - űrtartalom (l, dl) Mértékváltás Időmértékek: évezred, évszázad, év, hét, nap, óra, perc) Pénzhasználat Kerület, terület	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján. Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszerese) A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata Időtartam számítása. Tájékozódás az (analóg) órán. Időpont leolvasása, beállítása játékorán. Pénznemek megismerése, használata. A pénz története. Pénz kiszámolása. Négyzet, téglalap területének mérése. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel.	Logikai gondolkodás fejlesztése. Matematikai nyelvezet használatának fejlesztése. A mérési és becslési képesség fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotás, kommunikációs készség fejlesztése. Kognitív képességek fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben, időben. Elemi számolási készség fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése. Hatékony és önálló tanulás képességének fejlesztése.	Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI	Összefüggések Sorozatok Függvények megadása, ábrázolása	Összefüggések felismerése, személyek-, tárgyak-, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel Összefüggések keresése megadott szempont szerint Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal Egy és két bemenetű táblázatok kiegészítése adott szabály alapján segítségével. Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal. Ciklikus sorok folytatása. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban. Adatok gyűjtése, sorozatba-, táblázatba rendezése. Sorozatban-, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítséggel.	Szövegértés, szövegalkotás, kommunikációs készség fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése. Kognitív képességek fejlesztése. Logikus gondolkodás, elvonatkoztató képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Absztraháló képesség fejlesztése. Lényegkiemelő készség, hatékony és önálló tanulás fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése: problémamegoldó gondolkodás, kognitív képességek. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Alapkompetenciák fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
				kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
STATISZTIKA VALÓSZÍNŰSÉG,	Statisztika A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek	Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye. Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek -véletlenszerű események- (pénzfeldobás, kockadobálás golyóhúzás, különböző szerencsejátékok). Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése.	Hatékony és önálló tanulás fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése Figyelem, emlékezet fejlesztése. Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. Becslési képesség fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése: problémamegoldó gondolkodás, kognitív képességek. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Alapkompetenciák fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.

6. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A matematikai ismeretrendszer, fogalomkör fokozatos bővítése a mindennapi életben felmerülő matematikai problémák, mennyiségi viszonyok felismerése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A matematika nyelvezetének alkalmazása.
- Megfelelő szintű műveletvégzés, számolási készség kialakítása 1.000-es számkörben, jártasság 10.000-es számkörben.
- Sík és térgeometriai szemlélet fejlesztése.
- Matematikai szövegértő képesség fejlesztése.
- Tevékenységük megtervezésére, megszervezésére, ellenőrzésére, értékelésére szoktatás.
- A mérési és becslési képesség fejlesztése.
- Egyszerű gyakorlati mérések végeztetése, tapasztalatok lejegyzése, rögzítése.
- Térszemlélet fejlesztése.
- Oksági összefüggések, felismerése, bemutatása.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Legyen képes a tanuló két halmaz metszetének, egyesítésének előállítására, elemszámok megállapítására.
- Értse és használja helyesen a tanult logikai kifejezéseket.
- Legyen biztos számfogalma 1.000-es számkörben.
- Legyen jártas 10.000-es számkörben.
- Értse a közönséges tört szám és a negatív szám fogalmát.
- Tudjon készségszinten számolni 1.000-es számkörben.
- Szorzó, bennfoglaló táblák használata.
- Legyen jártas a szorzásban, osztásban egyjegyű szorzó és osztó esetén.
- Legyen képes egyszerű szöveges feladat adatait önállóan rendezni és feladattervet készíteni, rövid, szöveges választ megfogalmazni.
- Legyen jártas a természetes számok nagyság szerinti összehasonlításban, tízezres számkörben.
- Tudjon változó különbségű sorozatot folytatni.
- Legyen tapasztalata hányados sorozatok alkotásában.
- Legyen képes egyszerű összefüggések felismerésére, leírására.
- Tudjon csoportosítani testeket és síkidomokat a tanult tulajdonságok alapján.
- Ismerje a tanult mértékegységeket és a tanult mértékegységek közötti viszonyszámokat.
- Legyen jártas a mennyiségek átváltásában a gyakorlati mérések, illetve analógia alapján.
- Legyen jártas a különböző vonalzófajták, szögmérő használatában, a szögek mérésében.
- Tudja négyzet és téglalap területét lefedéssel mérni.
- Tudja szerkeszteni a tanult geometriai alakzatokat.
- Értse a biztos és a lehetetlen kifejezéseket.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
GONDOLKODÁS I MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORI KA	Halmazok: alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz metszhalmaz Matematikai logika állítások igazságtartalma Kombinatorika	Halmazokról tanultak elmélyítése. Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése. Az alap, rész és kiegészítő halmazok további vizsgálata. A halmazábra különböző részeinek elnevezése. Halmazok egyesítése, metszete. Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése. Ábrázolás Venn-diagramon. Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata. Logikai „és” fogalmának használata. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata. Kombinatorikai játékok. Elemek sorba rendezése. Lehetőségek sokféleségének észrevétele. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség, tapasztalatok rögzítése.	Alakzatok, színek, tájékozódás síkban. Kognitív képességek, problémamegoldó gondolkodás. Szimbólumok, jelek. Formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció. Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás.	A tanulás kompetenciái: A tananyag elsajátítása, megszerzett tudás alkalmazása. Kommunikációs kompetencia: Anyanyelvnek és matematika nyelvének használata. Vélemények megfogalmazása. Matematikai kompetencia: Elvonatkoztatás, lényegkiemelés képességének fejlesztése. Tájékozódás síkban. Matematikai nyelv ismerete, használata. Absztrahálás képességének fejlesztése. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: Saját vélemény vállalása, mások véleményének megfogalmazása, vita. A digitális kompetenciák:
SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Számok: számok 10 000-es számkörben A helyiérték-táblázat szerkezete Római számok	Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Pontos matematikai fogalmak használata. Helyiérték-táblázat bővítése 10 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze). Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása, pénzhasználat. Teljes három- és négyjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom).	Szövegértés, szövegalkotás. Ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem ritmikus sorok, szerialitás. Mozgáskoordináció, nagymozgások önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése. Lényegkiemelő képesség. Emlékezet, figyelemkoncentráció fejlesztése. Absztraháló képesség, logikus gondolkodás fejlesztése. Anyanyelvi kompetencia és önálló tanulás képességének fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése.	A tanulás kompetenciái: Általánosítás, analógiák tanulása, használata. A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az induktív gondolkodás fejlesztése. Kommunikációs kompetencia: A matematika nyelven megfogalmazott információk felismerés, alkalmazása. A digitális kompetenciák: Algoritmikus gondolkodás fejlesztése.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
		Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintosokkal. Számok képzése egy vagy több feltétellel. Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja, évszám). I, V, X, L, C, D, M	Összefüggések felismerésének fejlesztése (évszázadok, királyok neve előtti szám, épületek építési évszáma, kódolás, dekódolás, algoritmusok). Vizuomotoros képességek fejlesztése.	
	Viszonyítás A relációs jelek (< > =) Számok helye a számsorban Számok tulajdonságai Bontás Közönséges törtszámok Törtek a mindennapi életben	Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten. A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata. Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon. Egyes-, tízes-, száz- és ezres számszomszédok leolvasása. Teljes négyjegyű számok és kerek ezresek egyes szomszédjai. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, pontos matematikai fogalmak használata. Számok bontása összeg és szorzat alakban, bontások lejegyzése. Közönséges törtek közötti összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken. Közönséges törtek helye a számegyenesen, viszonyítása egészhez.	Matematikai szaknyelv használatának fejlesztése. Anyanyelvi kifejezőkészség, szókincsbővítés. A számegyenesen való tájékozódási készség fejlesztése. Emlékezet, figyelem fejlesztése. Elvonatkoztatás, lényegkiemelés képességének fejlesztése. Önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése. Megfigyelőképesség, összefüggések látásának, egyszerű, önálló megfogalmazásának (esetleg segítséggel történő) képessége.	
SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Negatív szám negatív számok a mindennapi életben Műveletek:	Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok keresése a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal. Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás kerek	Szövegértés, szövegalkotás. Ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem ritmikus sorok, szerialitás. Mozgáskoordináció, nagymozgások Önálló, hatékony tanulás képességének	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	szóbeli műveletek összeadás, kivonás 10 000-es számkörben Szorzó- és bennfoglaló táblák összefüggései a műveletek között	tízeseikkel, százasokkal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára. Műveletek modellezése. Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással. Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal. Szorzó- bennfoglaló táblák memorizálása. Műveletek közötti összefüggések felfedezése. Kerek tízesek, százások, ezresek szorzása, osztása analógia alapján. Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között. Összetett szöveges feladatok: megoldási sorrend felállítása, leírás nyitott mondatral megoldás, ellenőrzés, válasz.	fejlesztése. Fejben számolás képességének fejlesztése. Lényegkiemelő képesség, emlékezet, figyelem koncentráció fejlesztése. Absztraháló képesség fejlesztése, logikus gondolkodás.	
	Írásbeli műveletek: Összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Két- és háromjegyű számok szorzása kétjegyű szorzóval. Három- és négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveleti tulajdonságok.	Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, helypótló különböző helyi értékekben. Műveletek eredményének becslése. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Matematikai fogalmak használata. Számológép használata önellenőrzésre.	Anyanyelvi kompetencia fejlesztése: szövegértés, szövegalkotás, matematikai nyelv használatának képessége.	
	Összeadás, kivonás közönséges törtekkel Egyszerű és összetett szöveges feladatok Számelméleti ismeretek	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre eszközzel, majd eszköz nélkül. Műveletek cselekvésben való értelmezése. Műveletek lejegyzése. Zárójelek használata. Összetett szöveges feladatok értelmezése. Történekek megjelenítése matematikai modellekkel. Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása. Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat,	Szövegértés, szövegalkotás. Ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem ritmikus sorok, szerialitás. Mozgáskoordináció, nagymozgások. Önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése. Lényegkiemelő képesség. Emlékezet, figyelem koncentráció	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Páros-, páratlan számok Oszthatósági szabályok	számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon). A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése 10 000-es számkör számaira. Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás. Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).	fejlesztése. Absztraháló képesség fejlesztése, logikus gondolkodás.	
GEOMETRIA, MÉRÉS	A tér elemei Síkbeli alakzatok Szabályos sokszög	Szakaszok, szögek szerkesztése. Szerkesztő eszközök használata. Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása. Síkdomok csoportosítása adott szempont szerint. Azonosságok, különbségek megfogalmazása.	Tájékozódás térben, síkban, formaérzékelés, konstruálás, kreativitás fejlesztése. Finommotorikus képességek fejlesztése. Figyelem koncentráció fejlesztése. Szem-kéz koordináció fejlesztése.	A tanulás kompetenciái: Geometriai fogalmak, törvényszerűségek felismerése, elsajátítása. Szerkesztő eszközök megismerése, használata. Kommunikációs kompetencia: Jelölések, képletek, algoritmusk megértése, alkalmazása. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Kapcsolatok felismerése természetes, mesterséges környezettel (épített környezet, művészetek). Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: Különböző megoldási módok keresése (rugalmas gondolkodás).
	Térbeli alakzatok Testek Téglatest, kocka	Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel. Testek építése lapokból. Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs). Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása • Határoló lapok (görbe-, síklap), határoló lapok száma. • Határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap). • Határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú). • Határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos).	Formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv. Tájékozódási képesség, sík- és térlátás. A vonalzó, körző pontos használatának képessége- a figyelem fejlesztése. Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. A matematikai nyelv alkalmazása. Azonosságok-különbségek felismerésének fejlesztése. Az esztétikus, tiszta munkára való igény kialakítása, az esztétikai érzék fejlesztése.	
	Transzformációk: tükrözés, nagyítás, kicsinyítés	Síkdomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón. Síkdomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón. • Az egység mérete változik • Az egységek száma változik A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása.	Becslés, mérés, számítás képességének fejlesztése. Azonosságok-különbségek felismerésének fejlesztése. Az esztétikus, tiszta munkára való igény kialakítása, az esztétikai érzék fejlesztése. Konstruktív gondolkodás fejlesztése.	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
		- Azonosságok, különbségek megállapítása. - Az „egybevágó” és „hasonló” fogalmak alapozása.	Finommotorikus képességek fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése.	
	Szerkesztések:	Szakaszok és szögek felezése körzővel és vonalzóval.		
	mérés, mértékegységek hosszúság-, tömeg-, űrtartalom Szabvány mértékegységek: -hosszúság (km, m, dm, cm, mm) -tömeg (t, kg, dkg, g) -űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml) Mértékváltás Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc pénz,	Mértékegységrendszerek bővítése (km, mm, hl, cl, t, q, év, hónap, hét, nap). A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. A szakaszfelező merőleges és a szögfelező fogalmának alapozása. Tájékozódás a naptárban. Forint (Ft) 2.000, 5.000, 10.000-es pénzérték használata, kifizetések. Pénznemek megismerése, használata. Mennyiségek be- és felváltása. Mennyiségek kifizetése többféleképpen.	Anyanyelvi kompetencia: szövegértés, szövegalkotás, lényegkiemelés. Logikus gondolkodás fejlesztése. Matematikai nyelv használatának fejlesztése. Kognitív képességek fejlesztése. Hatékony és önálló tanulás képességének fejlesztése. Pénzhasználat fejlesztése. Szóbeli műveltségzs képességének fejlesztése.	
	Kerület, terület	Négyzet, téglalap kerületének kiszámítása. Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása. Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával.	Kognitív képességek: logikus gondolkodás, emlékezet, figyelem fejlesztése. Lényeglátás, összefüggések felismerésének fejlesztése. Önálló tanulás képességének fejlesztése.	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI	Összefüggések Sorozatok Függvények megadása, ábrázolása	Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására. Változó különbségű sorozatok folytatása. Hányados sorozatok folytatása. Adatok gyűjtése, sorozatba-, táblázatba rendezése. Hiányos sorozatba-, táblázatba rendezett adatok kiegészítése. Grafikonok leolvasása, értelmezése. Értéktáblázat kiegészítése szöveggel, matematikai alakban megadott szabály alapján. Grafikus megjelenítés.	Soralkotás, szerialitás fejlesztése. Vizuomotoros képességek fejlesztése. Logikus gondolkodás, szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. Figyelem fejlesztése.	A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Induktív, deduktív gondolkodás, absztrakció fejlesztése. A digitális kompetenciák: Applikációk, szoftverek alkalmazása, használata. Kommunikációs kompetencia: A különböző módon bemutatott tartalmak (szöveg, táblázat, grafikon, diagram, képlet) felismerése, értelmezése.
STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG	Statisztika A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek	Statisztikai adatok ábrázolása grafikonon, diagramon közösen. Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása. Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba. A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. A” biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről.	Grafikonok megfigyelésének, adatok leolvasásának, értelmezésének képessége. Hatékony és önálló tanulás, anyanyelvi kompetencia fejlesztése. Megfigyelőképesség, analízáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Anyanyelvi kompetencia fejlesztése: matematikai nyelv használata, szókincsbővítés. Logikus gondolkodás fejlesztése.	A digitális kompetenciák: Problémamegoldó, algoritmikus gondolkodás fejlesztése. A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Kauzális gondolkodás fejlesztése. Matematikai fogalmakra épített stratégia kidolgozása.

7. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A matematikai ismeretrendszer, fogalomkör fokozatos bővítése a mindennapi életben felmerülő matematikai problémák, mennyiségi viszonyok felismerése.
- A matematikai kompetencia fejlesztése a többi kulskompetenciával együtt.
- A kognitív képességek fejlesztése.
- A tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználása a mindennapi élet különféle területein.
- Az önállóság mértékének fokozása.
- Pozitív attitűd kialakítása a matematika tantárgy tanulása során.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A matematika nyelvezetének alkalmazása.
- Az alapvető matematikai alpműveletek gyakoroltatása szóban és írásban 100.000-as számkörben.
- A matematikai szövegértő képességük további fejlesztése.
- Önellenőrző képességük, pontos munkavégzésük fejlesztése az ismeretek elsajátítása során.
- Sík- és térgeometriai szemléletük fejlesztése.
- Oksági összefüggések felfedeztetése.
- Egyszerű gyakorlati mérések végeztetése.
- Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Legyen képes halmazok kapcsolatának vizsgálatára.
- Értse és használja a tanult logikai kifejezéseket.
- Legyen biztos számfogalma 10.000-es számkörben.
- Legyen jártas 100.000-es számkörben.
- Legyen jártas a racionális számok körében.
- Legyen képes írásbeli műveleteket végezni 10.000-res számkörben.
- Tudjon szorozni, osztani egyjegyű szorzóval, osztóval egész számokat.
- Tudjon összeadni, kivonni egész számokat és tizedes törteket.
- Legyen jártas a kétjegyű szorzóval való szorzásban.
- Tudjon azonos nevezőjű törteket összeadni, kivonni, tört számokat szorozni és osztani egész számmal.
- Tudjon segítséggel összetett szöveges feladatból adatokat önállóan rendezni, hozzá feladattervet készíteni, megoldani azt.
- Legyen ismerete az azonos nevezőjű, illetve az azonos számlálójú közönséges törtek összehasonlításában.
- Legyen képes tizedes törteket nagyság szerint rendezni.
- Legyen képes táblázat adatpárjai között egyszerű összefüggések felfedezésre, a szabály megfogalmazására, lejegyzésére.
- Legyen jártas hányados sorozatok folytatásában természetes számok körében.
- Ismerje a kocka, a téglatest, a háromszög, tulajdonságait, a kör alkotórészeit.
- Tudja kiszámítani a téglalap és négyzet területét, ismerje a terület mértékegységét.
- Gyűjtsön tapasztalatokat a testek felszínével kapcsolatban.
- Tudjon a tanult szabvány mértékegységekkel mérni.
- Tudjon szerkeszteni szögeket, téglalapot, négyzetet, háromszöget.
- Tudjon síkidomot tükrözni, kicsinyíteni, nagyítani.
- Tudja a kocka, téglatest testhálóját felismerni négyzethálón.
- Gyűjtsön tapasztalatokat a valószínűségi viszonyzavakkal kapcsolatban.
- Történelem: tájékozódás időben, római számok, évszázadok, évezredek.
- Földrajz: területek nagysága, népesség száma.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK	Halmazok Alap- rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz Matematikai logika Állítások és tagadások gazságtartalma Kombinatorika Kombinációk és variációk Lehetőségek száma	Halmazokkal végzett tevékenységek bővítése: elemek válogatása, elhelyezése kördiagramok, halmazok sokféle kapcsolatának vizsgálata Halmazok kapcsolata: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak Állítások alap, rész- és kiegészítő halmazokról Állításuk halmazok metszetéről Hibás állítások javítása Feltétel tagadása: a logikai “nem” Több feltétel egyidejű teljesülése: logikai “és” Valamelyik feltétel teljesülése: logikai “vagy” Sorba rendezés Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel	Kognitív képességek Problémamegoldó gondolkodás, logikus gondolkodás fejlesztése Finommotoros mozgáskoordináció Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás Elvonatkoztatás, lényegkiemelés képességének fejlesztése Tájékozódási készség fejlesztése. Matematikai nyelv ismeretének, használatának, absztrakció képességének fejlesztése	Matematikai kompetencia fejlesztése Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése Alapkompetenciák fejlesztése Digitális kompetenciák fejlesztése
SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Számok Számok 100 000-es számkörben Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 10 000-es számkörben	Számkör bővítése 100.000-ig. A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai. Számok egyes, tízes, száz, ezres szomszédainak megállapítása. Teljes négyjegyű és ötjegyű számok alkotása, írása, olvasása, számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, Relációs jelek használata. Számok pontos és becslő (közelítő helye) helyének keresése a számegyenesen	Szövegértés, szövegalkotás, lényegkiemelés, szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Matematikai nyelv használata. Finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem. Összehasonlítási képesség fejlesztése. Szerialitás.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése Digitális kompetencia fejlesztése. Önálló, hatékony tanulás kompetenciájának a fejlesztése Alapkompetenciák fejlesztése. Matematikai kompetencia fejlesztése Személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztése. Munkavállalói, innovációs és

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Viszonyítás	Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Pénzhasználat: különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintokkal. Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel.	Lényegkiemelő és megfigyelőképesség képesség Emlékezet, figyelemkoncentráció fejlesztése absztraháló képesség fejlesztése logikus gondolkodás, Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése Tájékozódási képesség fejlesztése	vállalkozói kompetenciák fejlesztése (pénzhasználat)
	Számok helye a számsorban	A relációs jelek ($<$ $>$ $=$), használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának elmélyítése Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százaz-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása		
	Számok tulajdonságai	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.		
	Bontás	Számok bontása összeg- és szorzat alakra. Bontások lejegyzése.		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Törtszámok	Törtrészek előállítása, ábrázolása, jelölése törtszámmal Törtszám értelmezése Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között Helyük a számegyenesen Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása Helyi érték táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé Tájékozódás a helyi érték táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezred részek között Analízis, szintézis. Általánosítás, elvonatkoztatás Tizedes törtek modellezése 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban Tapasztaltok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről Tizedes törtek írása helyi érték táblába, olvasásuk Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük	Szövegértés, szókincsbővítés. Ritmizálás, ütemezés, finommotorika. Auditív figyelem Ritmikus sorok, szerialitás Mozgáskoordináció, nagymozgások Önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése Tájékozódási képesség fejlesztése Lényegkiemelő képesség Emlékezet, figyelemkoncentráció fejlesztése absztraháló, elvonatkoztató képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Összehasonlítási képesség fejlesztése.	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Negatív szám	Negatív szám fogalmának elmélyítése Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon) Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból Negatív számok írása, olvasása 0 középpontú számegyenes készítése Negatív számok helye a számegyenesen Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal Matematikai fogalmak bővítés	Szövegértés, szövegalkotás Matematikai nyelv használatának képessége Tájékozódó képesség fejlesztése Emlékezet, figyelemkoncentráció fejlesztése Absztraháló képesség fejlesztése Logikus gondolkodás,	
	Műveletek Szóbeli műveletek Szóbeli műveletek 1000-res, 10 000-es és 100 000-es számkörben	Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százszal, ezerrel Mennyiségi változások megfigyelése (tízszerezése, százszorozása, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyi érték táblázatban	Fejben számolás fejlesztése : Szövegértés, szövegalkotás Analógiás gondolkodás fejlesztése Számolási készség fejlesztése Figyelem, emlékezet, analógiás gondolkodás, logikus gondolkodás fejlesztése Összehasonlítási képesség fejlesztése Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Lényegkiemelés, lényeglátás képességének fejlesztése.	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 10 000-res, 100 000-es és 1 000 000-ós számkörben Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétdjegyű osztóval)	Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal Műveletek eredményének becslése Becslés, számolás, ellenőrzés Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. (Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel) Számológép használata önellenőrzésre		
SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Műveletek közösleges törtekkel	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása Közösleges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel Mennyiségi következtetések	Figyelem, emlékezet, analógiás gondolkodás, logikus gondolkodás fejlesztése Összehasonlítási képesség fejlesztése Számolási készség fejlesztése Ábrázolási készség fejlesztése	
	Műveletek tizedes törtekkel	Helyi értékes írásmód alkalmazása Összefüggések megértése, megfogalmazása Tájékozódás a helyi érték táblázatban Műveletek tizedes törtekkel: összeadás, kivonás, tizedes tört szorzása egész számmal. Tizedesvessző a szorzatban. Zárójelek használata. Pontos matematikai nyelv használata	Önálló tanulás képességének fejlesztése. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése Kifejezőképesség, mondatértés, mondataalkotás, szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Egyszerű és összetett szöveges feladatok	Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel Várható eredmény becslése kerekített értékben A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal A válasz megfogalmazása Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése Becslés, számítás, ellenőrzés	Önálló tanulás képességének fejlesztése. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése Számolási készség fejlesztése. Kreativitás fejlesztése.	
GEOMETRIA, MÉRÉS	A tér elemei Szög, szögfajták	Vonalzó, körző, szögmérő használata. Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel A szög részeinek megnevezése A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °) Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög	Térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometria ismerete, kreativitás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció Figyelem, lényegkiemelő képesség fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése: szókincsbővítés, szóbeli kifejezőkészség. Matematikai kompetencia fejlesztése. Tanulási kompetencia fejlesztése: hatékony, önálló tanulás, a tanuláshoz való pozitív hozzáállás kialakítása. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztése. Kreativitás, a kreatív alkotás kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése: IKT
	Síkbeli alakzatok Síkídomok	Síkídomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Háromszög	Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek) Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú- és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek Évfolyamozásuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek	Formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv fejlesztése Figyelem, logikus gondolkodás, térlátás, lényegkiemelés. Matematikai eszközhasználat fejlesztése. Megfigyelőkészség fejlesztése. Finommotorika fejlesztése.	eszközök alkalmazása.
	Kör	Különböző sugarú körök rajzolása A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő,		
	Speciális négyszögek	Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetria tengelyek száma szerint: - két párhuzamos oldala van (trapéz) - két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma) - minden szöge derékszög (téglalap) - minden oldala egyenlő (rombusz) - minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet) egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid)	Figyelem, logikus gondolkodás, térlátás, lényegkiemelés, formaérzékelés. Szókincsbővítés, szóbeli kifejezőkészség. Matematikai eszközhasználat fejlesztése. Absztraháló képesség fejlesztése. Térlátás fejlesztése. Megfigyelőkészség, szem-kéz koordináció fejlesztése. Kreativitás fejlesztése.	
GEOMETRIA, MÉRÉS	Térbeli alakzatok Testek	Testek építése lapokból Testek kiterítése, testhálók Testek és testhálók egymáshoz rendelése Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja-, helyzete szerint		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Transzformációk Tükrözés	Síkidomok tükrözése egy tükrötengellyel, szerkesztéssel Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok	Tájékozódás térben, síkban, formaérzékelés, konstruálás, kreativitás fejlesztése. Finommotorikus képességek fejlesztése Figyelemkoncentráció fejlesztése Szem-kéz koordináció fejlesztése Figyelem, emlékezet fejlesztése Matematikai eszközhasználat fejlesztése Önálló tanulás fejlesztése Algoritmikus és logikus gondolkodás.	
	Nagyítás, kicsinyítés	Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok		
	Szerkesztés Háromszög	Háromszög szerkesztése: • három oldalból • két oldalból és a közbezárt szögből • egy oldalból és a rajta fekvő két szögből		
	Mérés, mértékegységek	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján		
	Területmérés	Terület mérése választott és szabvány mértékegységekkel Szabvány mértékegységek értelmezése neve, jele: km², m², dm², cm², mm²	Szövegértés, szövegalkotás, lényegkiemelés Logikai gondolkodás fejlesztése Matematikai nyelvezet használatának	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal Időtartam számítása Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban	fejlesztése Szóbeli műveltségzés képességének fejlesztése Kognitív képességek fejlesztése Hatékony és önálló tanulás képességének fejlesztése. Finommotorikus képességek fejlesztése.	
	Kerület, terület Sokszögek kerülete	Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással		
	Négyzet és téglalap területe	Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával Négyzet és téglalap területének kiszámítása		
FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI	Összefüggések	Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között	Figyelem, emlékezet, problémamegoldó és logikus gondolkodás fejlesztése. Megfigyelőkészség fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése: szókincsbővítés, szóbeli kifejezőkészség. Matematikai kompetencia fejlesztése. Tanulási kompetencia fejlesztése: hatékony, önálló tanulás, a tanuláshoz való pozitív hozzáállás kialakítása.
	Sorozatok	Számok rendezése Állandó és változó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése Hányados sorozatok folytatása	Figyelem, emlékezet, problémamegoldó és logikus gondolkodás fejlesztése.	
STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG	A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók (például Babilon-golyók), játék rulett)	Figyelem, emlékezet, problémamegoldó és logikus gondolkodás fejlesztése. Megfigyelőkészség, kísérletező készség fejlesztése. Szókincsbővítés: matematikai, logikai nyelv használata.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése: szókincsbővítés, szóbeli kifejezőkészség. Matematikai kompetencia fejlesztése. Tanulási kompetencia fejlesztése: hatékony, önálló tanulás, a tanuláshoz való pozitív hozzáállás kialakítása.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Gyakoriság	Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása A „biztos”, „lehet” és a „lehetetlen” fogalmak használata Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről		Személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztése. Kreativitás, a kreatív alkotás kompetenciái.

8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A matematikai ismeretrendszer, fogalomkör fokozatos bővítése, a mindennapi életben felmerülő matematikai problémák, mennyiségi viszonyok felismerése.
- A matematikai kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt.
- A kognitív képességek fejlesztése.
- A tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználása a mindennapi élet különféle területein.
- Az önállóság mértékének fokozása.
- Pozitív attitűd kialakítása a matematika tantárgy tanulása során.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A matematika nyelvezetének alkalmazása.
- Az alapvető matematikai alpműveleteket gyakoroltatása szóban és írásban 1.000.000-s számkörben.
- Matematikai szövegértő képesség, önellenőrzés, pontos munkavégzés fejlesztése az ismeretek elsajátítása során.
- A függvényszerű gondolkodás megalapozása.
- Sík- és térgeometriai szemléletük fejlesztése.
- Oksági összefüggések felfedeztetése.
- Egyszerű gyakorlati méréseket végeztetése.
- Helyes tanulási szokások kialakítása.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Ismerje meg a végtelen és az üres halmaz fogalmát.
- Értse és használja a tanult logikai kifejezéseket.
- Legyen biztos számfogalma 100.000-es számkörben.
- Legyen jártas milliós számkörben, a tört számok, a tizedes törtek, és a negatív egész számok körében.
- Tudjon készségszinten összeadni, kivonni, szorozni és osztani egyjegyű osztóval egész számokat és tizedes törteket.
- Legyen jártas a két- és háromjegyű számok szorzásában.
- Ismerje az egyjegyű és kétjegyű számmal való osztás technikáját.
- Legyen gyakorlata a különböző nevezőjű törtek összeadásában, kivonásában; tört szám szorzásában, osztásában egész- és törtszámmal.
- Tudjon tizedes törteket osztani egyjegyű osztóval.
- Tudja az összetett szöveges feladat adatait önállóan rendezni, feladattervet készíteni, esetleg több megoldást keresni.
- Tudja a racionális számokat írni, olvasni, helyüket a számegyenesen megkeresni, nagyságrendjüket megállapítani.
- Legyen képes adott szabályú táblázat kiegészítésére egész számokkal, közönséges és tizedes törtekkel.
- Legyen képes adatokat táblázatba rendezni, azokat koordináta-rendszerben ábrázolni.
- Ismerje a speciális négyszögek tulajdonságait
- Gyűjtsön tapasztalatokat a testek felszínével, térfogatával kapcsolatban.
- Legyen képes kocka és téglatest felszínének kiszámítására testháló segítségével.
- Ismerje a térfogat tanult mértékegységeit.
- Tudja alkalmazni a mennyiségek átváltását, beváltását gyakorlati mérések, illetve analógia alapján.
- Ismerje a tanult szerkesztések algoritmusait.
- Törekedjen a pontos és tiszta szerkesztésekre.
- Tudja lejegyezni a valószínűségi játékok és kísérletek kimenetelét.
- Ismerje meg a tanult valószínűségi viszonyosságokat.
- Természetismeret: mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai számításokban
- Ének –zene: hangsorok
- Testnevelés: mozgáskoordináció, finommotorika
- Történelem: tájékozódás időben, római számok, évszázadok, évezredek
- Földrajz: területek nagysága, népesség száma.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA	Halmazok Alap- rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz Végtelen és üres halmaz Matematikai logika Állítások és tagadások igazságtartalma Kombinatorika Kombinációk és variációk Lehetőségek száma Rendszerezési sémák	A tanultak elmélyítése, bővítése: végtelen halmazok, az üres halmaz (egy dolog sem eleme) Végtelen és üres halmazok létrehozása, megfigyelése. Halmazok kapcsolatának vizsgálata, állítások és tagadások megfogalmazása végtelen- és üres halmazokról. Állítások halmazok metszetéről, hibás állítások tagadása. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítása Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok)	kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, logikus gondolkodás fejlesztése finommotoros mozgáskoordináció anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás elvonatkoztatás, lényegkiemelés képességének fejlesztése tájékozódás síkban matematikai nyelv ismeretének, használatának absztrakció képességének fejlesztése	Matematikai kompetencia fejlesztése Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése Alapkompetenciák fejlesztése Digitális kompetenciák fejlesztése
SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Számok Számok 1 000 000-ós számkörben Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 10 000-es számkörben A 1 000 000-ós számkör A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata.	Teljes öt- és hatjegyű számok képzése, írása, olvasása, értelmezése, elhelyezése a számegyenesen. Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel Absztrahálás, konkretizálás Számmemória fejlesztése Helyiérték-táblázat bővítése 1 000 000-ig A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze)	Figyelem, emlékezet, analógiás gondolkodás, logikus gondolkodás fejlesztése Összehasonlítási képesség fejlesztése Számolási készség fejlesztése Ábrázolási készség fejlesztése Önálló tanulás képességének fejlesztése. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése Auditív figyelem, figyelemkoncentráció fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése Digitális kompetencia fejlesztése. Önálló, hatékony tanulás kompetenciájának a fejlesztése Alapkompetenciák fejlesztése. Matematikai kompetencia fejlesztése Személyes és társas

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Viszonyítás	Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Pénzhasználat. Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal. Becslés, mérés, ellenőrzés Számok képzése egy vagy több feltétellel	Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Figyelem, emlékezet, analógiás gondolkodás, logikus gondolkodás fejlesztése Összehasonlítási képesség fejlesztése Számolási készség fejlesztése Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése Önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése Tájékozódási képesség fejlesztése Lényegkiemelő képesség, megfigyelőképesség fejlesztése. Összehasonlítási képesség fejlesztése.	kapcsolati kompetenciák fejlesztése. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése (pénzhasználat)
	Számok helye a számsorban	A relációs jelek ($<$ $>$ $=$), használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának elmélyítése	Matematikai fogalmak használatával a matematikai nyelv fejlesztése.	
SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százaz-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk	szövegértés, szókincsbővítés. ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, Auditív figyelem Ritmikus sorok, szerialitás Mozgáskoordináció, nagymozgások Önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése Tájékozódási képesség fejlesztése Lényegkiemelő képesség Emlékezet, figyelemkoncentráció fejlesztése absztraháló, elvonatkoztató képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Összehasonlítási képesség fejlesztése.	
	Bontás	Számok bontása összeg- és szorzat alakra Bontások lejegyzése		
	Törtszámok	Törtszám értelmezése. Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban. Helyi érték táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé. Tájékozódás a helyi érték táblázatban. Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezred részek között. Analízis, szintézis, Általánosítás, elvonatkoztatás.		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Negatív szám	Negatív szám fogalmának elmélyítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból. Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok helye a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal. Matematikai fogalmak bővítése.	szövegértés, szövegalkotás matematikai nyelv használatának képessége tájékozódó képesség fejlesztése emlékezet, figyelemkoncentráció fejlesztése absztraháló képesség fejlesztése logikus gondolkodás,	
	Műveletek Szóbeli műveletek Szóbeli műveletek 100 000-es számkörben	Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára Összefüggések megértése, megfogalmazása Pontos matematikai nyelv használata	Fejben számolás fejlesztése Számolási készség fejlesztése. Műveletvégzési sebesség fejlesztése. Figyelem, emlékezet, analógiás gondolkodás, logikus gondolkodás fejlesztése Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.	
	Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétjegyű osztóval)	Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával. Műveletek eredményének becslése. Becslés, számolás, ellenőrzés. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Matematikai fogalmak bővítése, használatuk. Számológép használata önellenőrzésre.	Fejben számolás fejlesztése fejlesztése:szövegértés, szövegalkotás Analógiás gondolkodás fejlesztése Számolási készség fejlesztése Figyelem, emlékezet, analógiás gondolkodás, logikus gondolkodás fejlesztése Matematikai fogalmak használatával a matematikai nyelv fejlesztése.	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Műveletek közösleges törtékkel	Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közösleges törték összeadása, kivonása. Közösleges törték szorzása egész számmal és közösleges tört számmal. Közösleges törték osztása egész számmal és közösleges törttel, a reciprokl érték fogalmának értelmezése. Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése	Figyelem, emlékezet, analógiás gondolkodás, logikus gondolkodás fejlesztése Összehasonlításí kéesség fejlesztése Számolásí készség fejlesztése Ábrázolásí készség fejlesztése Önálló tanulás képességének fejlesztése. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése Matematikai nyelv használatának fejlesztése.	
	Műveletek tízedes törtékkel	Tízedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása Számolás, számolás. Analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyi érték táblázatban. Pontos matematikai nyelv használata		
	Egyszerű és összetett szöveges feladatok Fordított szövegezésű feladatok	Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel. Várható eredmény becslése kerekített értékben. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal. A válasz megfogalmazása.	kifejezőképesség, mondatértés, mondataktótas, szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. Önálló tanulás képességének fejlesztése. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése Számolásí készség fejlesztése	
	Számelméleti ismeretek Páros-, páratlan számok Oszthatósági szabályok	A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 1 000 000-ós számkörre. Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10) Tapasztalás, emlékezet, általánosítás.	Komplex gondolkodási műveletek fejlesztése. Emlékezet, figyelem. számolásí készség fejlesztése. Tájékozódási készség fejlesztése.	
GEOMETRIA, MÉRÉS	Síkbeli alakzatok Síkídomok	Síkídomok előállítás, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.	Térszemlélet, térlátás; sík- és térgéometriaí ismerete, kreativitás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése:

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Kör	A körző helyes használata. Különböző sugarú körök rajzolása. A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: húr, körvonala, körív, körlap, körívk, körszelet. A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.	Figyelem, lényegkiemelő képesség fejlesztése. Szókincsbővítés, szóbeli kifejezőkészség. Matematikai eszközhasználat fejlesztése Absztraháló képesség fejlesztése Tájékozódási készség fejlesztése.	szókincsbővítés, szóbeli kifejezőkészség. Matematikai kompetencia fejlesztése. Tanulási kompetencia fejlesztése: hatékony, önálló tanulás, a tanuláshoz való pozitív hozzáállás kialakítása. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztése. Kreativitás, a kreatív alkotás kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése: IKT eszközök alkalmazása. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák.
	Térbeli alakzatok Testek	Testek és testhálók egymáshoz rendelése. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja-, helyzete szerint.		
	Kocka, téglatest	A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk: • lapok, élek, csúcsok száma • kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete • határoló lapok alakja, mérete • határoló lapok helyzete		
	Henger, kúp	Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból. Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása. (hasonlóság, különbség)		
	Transzformációk Nagyítás, kicsinyítés	Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok	Finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció. Figyelem, emlékezet, lényegkiemelő képesség fejlesztése. Matematikai eszközhasználat fejlesztése. Absztraháló képesség fejlesztése. Tájékozódási készség fejlesztése.	
GEOMETRIA, MÉRÉS	Szerkesztés Szögek	Szögek szerkesztése segítséggel: 360°, 180°, 90°, 45°, 60° és 30°-os szögek. Vonalzó, körző, szögmérő helyes használata.		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Négyzet, téglalap	Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.	Finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció Figyelem, emlékezet, lényegkiemelő képesség fejlesztése Matematikai eszközhasználat fejlesztése Absztraháló képesség fejlesztése Tájékozódási készség fejlesztése Térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismerete, kreativitás fejlesztése. Pénzhasználat fejlesztése. Logikus, matematikai gondolkodás fejlesztése. Szóbeli és írásbeli műveletvégzés fejlesztése. Önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.	
	Mérés, mértékegységek	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.		
	Térfogatmérés	Térfogat mérése választott és szabvány mértékegységekkel Szabvány mértékegységek értelmezése neve, jele: m^3 , dm^3 , cm^3 Hosszúság-, terület- és térfogat mértékegységek közötti összefüggések megállapítása, megfogalmazása tapasztalatok alapján.		
	Mértékváltás	Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze)		
	Pénz	Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás. Háztartási költségvetés tervezése.		
	Térfogat, felszín A téglatest és kocka felszíne	Testekhez testhálók rendelése. Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése. Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.		
	A téglatest és kocka térfogata	A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabvány mértékegységekkel. A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.	Logikus, matematikai gondolkodás fejlesztése. Szóbeli és írásbeli műveletvégzés fejlesztése Figyelem, emlékezet, lényegkiemelő képesség fejlesztése	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI	Összefüggések	A felismert összefüggések megfogalmazása viszonzyszavakkal, kifejezése matematikai jelekkel.	Logikus, matematikai gondolkodás fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése: szókincsbővítés, szóbeli kifejezőkészség. Matematikai kompetencia fejlesztése. Tanulási kompetencia fejlesztése: hatékony, önálló tanulás, a tanuláshoz való pozitív hozzáállás kialakítása.
	Függvények megadása, ábrázolása	Összetartozó adatpárok felismerése. Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után. Tapasztalati függvények készítése leszámolt, mért adatok alapján. Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasásuk.	Figyelem, emlékezet, lényegkiemelő képesség fejlesztése Absztraháló képesség fejlesztése Tájékozódási készség fejlesztése	
	Derékszögű koordináta-rendszer	Pontok meghatározása síkban. Adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta rendszerben. A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba. Függvények ábrázolása, leolvasása, jelölésük nyilakkal, szabállyal, nyitott mondattal.	Figyelem, emlékezet, lényegkiemelő képesség fejlesztése Absztraháló képesség fejlesztése Tájékozódási készség fejlesztése Logikus, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	
STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG	Statisztika Statisztikai adatok, kísérletek	Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Ábrázolásuk grafikonnal, diagrammal. Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.	Figyelem, emlékezet, lényegkiemelő képesség fejlesztése Logikus, matematikai gondolkodás fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése: szókincsbővítés, szóbeli kifejezőkészség. Matematikai kompetencia fejlesztése. Tanulási kompetencia fejlesztése: hatékony, önálló tanulás, a tanuláshoz való pozitív hozzáállás kialakítása. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztése. Kreativitás, a kreatív alkotás kompetenciái.
	A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek	Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba. Az események gyakoriságának megfigyelése .	Figyelem, emlékezet, lényegkiemelő képesség fejlesztése Logikus, matematikai gondolkodás fejlesztése.	
	Gyakoriság	Valószínűségi fogalmak használata. „Biztos”, „lehet”, „Lehetetlen” fogalmak használata. „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése. Következtetés a relatív gyakoriságra.	Figyelem, emlékezet, lényegkiemelő képesség fejlesztése Valószínűségi szemlélet alapozása.	

ETIKA

1-8 évfolyam

JAVASOLT ÓRAKERET

1-4 évfolyam

Tematikai egység– évfolyam	1.	2.	3.	4.
Az én világom	7	7		
Társaim – Ők és én	6	6		
Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	11	11		
Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	6	6		
A környező világ	6	6		
Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?			6	6
Közösségben és egyedül – A társaim és én			6	6
Az osztály és az iskola			6	6
Kulturális-nemzeti közösség			11	11
Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ			3	3
A mindenség és én – Születés és elmúlás			4	4
Szabadon tervezhető órakeret	-	-	-	-
Rendelkezésre álló órakeret	36	36	36	36

1 – 4. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az erkölcsi nevelés fő célja a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése,
- Az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban
- A megfelelő életvezetés és értékrend kialakítása,
- Az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység,
- A szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás,
- Alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása
- Az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A magatartást befolyásoló értékek/erények erősítése
- Az erkölcsi érzék, illetve mélyebb szinten a lelkiismeret fejlesztése
- A másokkal való törődés, a szolidaritás képességének erősítése is, az igazságosság és a méltányosság elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel.
- Az érzelmi intelligencia fejlesztése, amely a viselkedést a kognitív szint alatt – e szintnél erősebben – befolyásolja, s amelynek hiánya, illetve fejletlensége elemi akadálya lehet a kívánatos értékek bensővé válásának
- Saját tulajdonságok felismertetése, azonosítása, megfogalmazása.
- Egészséges önértékelés megalapozása.
- Szűkebb környezet megismertetése.
- Szociális és környezeti érzékenység alakítása.
- Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megérettetése, közösségi érzés kialakítása.

- Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése.
- Alapvető kommunikációs formák megismertetése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése.
- Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről.
- Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása.
- Mindennapi szokásaink megismertetése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése.
- Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.
- Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése.
- A különböző településfajták jellegzetességei.
- A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése.
- A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.
- A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.
- Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.
- Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.
- Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.
- Különbséget tesz mese és valóság között.

1. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉL:

- A szűkebb környezetben (család, iskola) való tájékozódás.
- Alapvető kommunikációs formák megismerése.
- Elemi magatartási szabályok gyakoroltatása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Ismerkedés az iskolai élet tanulóra vonatkozó írott és íratlan szabályaival.
- Kommunikációs illemszabályok megismertetése.
- Játéktevékenységen keresztül önismeret, társismeret, szabálytudat kialakítása.
- Tájékozódás gyakorlása térben, időben.
- A legelemibb megismerési módszerek elsajátítása, gyakorlása.
- A tanult ismeretek alkalmazása cselekvéssel, szóban, alkotó tevékenység közben.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Ismerjen az alapvető viselkedési szabályokat, közösségi, magatartási normákat.
- Ismerje tanárait, osztálytársait.
- Óvja, védje, gondozza környezetét.
- Tudjon tájékozódni az alapvető térbeli relációk segítségével a közvetlen környezetében.
- Tudja végrehajtani önállóan az alapvető tisztálkodási teendőket.
- Képes alkalmazni a megismert kommunikációs szabályokat (köszönés).
- Legyen képes érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.
- Értse az egyszerű utasításokat.
- Kapcsolódjon be a közös játékokba, az egyszerű játékszabályokat tartsa be.

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
I. Az én világom Ki vagyok én? Milyen vagyok? Kedvenc helyeim, tárgyaim és tevékenységeim	Személyes adataim • vezeté- és keresztnévem, becenevem, • születési helyem, születésem ideje, • lakcímem • iskolám adatai (név, cím, osztályfok) Külső jegyeim • külső tulajdonságaim, megjelenésem • kire hasonlítok a családban • milyennek látom magam Kedvenceim • kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim,	Ismerkedési játékok Közös éneklés és játék. Egyszerű mozgáselemek, tánclépések tanult dalokhoz kötötten Születésnapok, ill. névnapok köszöntése a csoportban Mondókák, versek ritmizálása. Képi kifejezés, illusztráció, mintázás. Mesehallgatás Mérhető tulajdonságok mérése, viszonyítása fényképek, videók készítése Tükörgyakorlatok Irányított önfigyelés, összehasonlítások családtagok külső tulajdonságaival Mimetikus játékok Kedvenc tárgyak bemutatása játékos formában (barchoba), ill. ténylegesen Játék, szerepjáték, szituációs játék, bábjáték.	Önismeret: Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés alapjai Társismeret: Szűkebb környezet megismerése Szociális és környezeti érzékenység Auditív taktilis kinezetikus integráció fejlesztése. Beszédszervi izmok fejlesztése. Helyes légzéstechnika. Verbális emlékezet. Tájékoztatói gyakorlatok testen, térben, síkban. Térpercepció – térbeli viszonyok fejlesztése. Időbeli tájékozódási készség. Kifejezőkészség fejlesztése. Képesség értelmes mondatokkal való közlésre. Közvetlen megfigyelőképesség. Kapcsolatteremtési készség. Szocializációs, együttműködési készség. A nonverbális kommunikáció	Kommunikációs kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Kommunikáció kompetencia
II. Társaim – Ők és én Társas kapcsolataim	• családi – rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim • ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom • iskolai kapcsolataim – az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal • hogyan tudom kifejezni szeretetemet,	A családhoz tartozó személyek felismerése, megnevezése képeken Rövid rajzfilmek feldolgozása a témában	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képessége. Társak, barátok, segítő közeg fontossága, közösségi érzés. Az egymáshoz való odafordulás Alapvető kommunikációs formák	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
Kommunikáció-kapcsolatfelvétel felnőttekkel, gyerekekkel	hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket - gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb. - a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak - felnőttek, társak udvarias megszólítása - a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai - segítség kérése ismerős felnőttől, társtól, vagy idegenektől - helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával	Üdvözlési formák gyakorlása különböző szereposztással Az elköszönés technikáinak gyakorlása Személynevek memorizálása Kommunikációs helyzetgyakorlatok. Alapvető illemszabályok gyakorlása Nonverbális csatornák gyakorlata alkalmazása: tekintet, mimika, gesztusok, vokális kód	megismerése, tudatos használata Önkifejezés: személyes érzések és gondolatok Elemi magatartási szabályok megismerése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok alkalmazásának képessége A szóbeli közlés befogadásának képessége Nyelvi kifejezés képessége	Tanulás kompetenciája Matematikai gondolati kompetencia Kreativitás, önkifejezés
III. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek Családom Család és rokonság Családi hagyományok Napirendem	- kik élnek a családban - családtagok bemutatása, családrajz, - kapcsolat a családtagokkal - a családi együttlét örömei - ünnepek és hagyományok a családban - egy napom otthon - milyen feladataim vannak otthon	Mondókák, gyermekdalok, körjátékok, körjátékok, kiszámolók, felelgetők, csúfolódók éneklése Beszélgetés, leírás, rajzolás, festés, mintázás. Fényképezés A kulturált étkezés gyakorlása. A tisztálkodás eszközeinek rendeltetésszerű használata. Személyes holmi felismerése, öltözködés. A felszerelés elpakolása. Portalanítás, virágápolás. Napirend összeállítása piktogramok segítségével	Szociális készség Családi-rokoni kapcsolatokban való tájékozottság Családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosulása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokások Szabályok és tilalmak szükségességének megértése. Az egészséges élethez szükséges napirend alakításának, betartásának képessége Tér- és időbeli tájékozódás	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Kreativitás, önkifejezés kompetenciája

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
IV. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség Akik körülöttünk élnek Más lakóhelyek, más szokások	• lakóhelyem jellegzetességei • lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolat • ki lakik az utcában, kik a szomszédaim • lakóhelyi környezetem hagyományai • lakóhelyemtől távoli helyek	Tanulmányi séta a piacra, boltba Közlekedési szabályok gyakorlása Az utcai viselkedés íratlan szabályainak gyakorlása, veszélyhelyzetek elemzése. Emberi gesztusok értelmezése Köszönés illemszabályainak gyakorlása Gyakorlatok jelek, piktogramok felismerésére, értelmezésére, rajzos utasítások értelmezésére. Beszélgetés, rajzolás, festés, mintázás. Építés önálló elgondolkodással. Építés minta, kép alapján. Képes játékok, párosító, csoportosító, képtalakító, kiegészítő feladatok.	A lakóhelyi környezet és hagyományaihoz való viszonyulás Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok Tér- és időbeli tájékozódás Analízis-szintézis képessége Megfigyelő képesség Emlékezet Alkalmazkodó képesség	Tanulás kompetenciája Kommunikáció kompetenciája Kreativitás, önkifejezés

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
V. A környező világ A jó és a rossz Növények és állatok a környezetünkben	- történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó – rossz, szép – csúnya, jószágos – gonosz, igazságos) - növények szerepe életünkben - állatok szerepe környezetünkben - növények ápolása, állatok gondozása - mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért	Megfigyelt tárgyak, élőlények ábrázolása Minősítés, csoportosítás adott tulajdonságok szerint - Beszélgetés, rajzolás, festés, mintázás. - Mesék dramatizálása. Műalkotások néhány perces szemléltetése, és közös beszélgetés a tárgyakról, élőlényekről, színekről, formákról, ill. a tanuló ezekhez való viszonyulásairól - Képes játékok, memóriajáték, képfelismerő, párosító, csoportosító, képátalakító, kiegészítő feladatok. - növények, állatok gondozása – beszámolás saját élményekről - felelősi munka végzése - gyűjtőmunka, tablókészítés	A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet Alapvető erkölcsi-esztétikai kategóriák (szép-csúnya, jó-rossz, igaz-hamis) felismerése Környezettudatos viselkedés Rendszeresség Felelősségérzet Kötelességtudat Gondoskodás Figyelem Logikai készség, ok-okozati összefüggések	Tanulás kompetenciája Matematikai gondolati kompetencia Innovációs, munkavállalói kompetencia

2. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉL:

- Az önismeret alapjainak lerakása.
- Önértékelés.
- A szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás.
- Alapvető kommunikációs formák megismerése.
- Elemi magatartási szabályok gyakoroltatása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Ismerkedés az iskolai élet tanulóira vonatkozó írott és íratlan szabályaival.
- Játéktevékenységen keresztül önismeret, társismeret, szabálytudat alakítása.
- Az alapvető kommunikációs formák tudatos használatának fejlesztése.
- Kommunikációs illemszabályok módozatainak gyakorlása.
- A személyes érzések és gondolatok kifejezésének gyakoroltatása.
- A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.
- Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése.
- Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés.
- A lakóhelyi környezet és annak hagyományainak megismertetése.
- Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.
- Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Ismerje saját helyét, szerepét a családjában.
- Képes érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.
- Legyen tisztában legfontosabb személyi adataival, saját külső tulajdonságaival.
- Képes érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.
- Képes alkalmazni a megismert kommunikációs szabályokat (köszönés, kérés).
- Ismerje az időjárásnak és évszaknak megfelelő öltözetet.
- Legyen képességeinek megfelelő módon önálló az öltözködésben és az önkiszolgáló tevékenységekben.
- Tudja, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
I. Az én világom Ki vagyok én? Ilyen vagyok? Miben változtam? Kedvenc helyeim, tárgyaim és tevékenységeim Élettörténetem	Személyi adataim Belső tulajdonságaim - mit szeretek magamon - mit szeretnek bennem mások - miben vagyok ügyes - miben hasonlítok társaimra, miben különbözöm tőlük - jó és rossz tulajdonságaim Kedvenceim - miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények) Élettörténetem: - kisgyermekkori, óvodai élményeim - óvodám és iskolám összehasonlítása	Irányított önmegfigyelés Mérhető tulajdonságok mérése, összevetése az előző év mérőszámaival, ill. összehasonlítás a többiekkel, viszonyítás Önarckép, összehasonlítás az első osztályos képekkel Leírás, rajzolás, festés, mintázás, fotók, videók készítése. Családfa készítése, rajzos fotóalbum összeállítása. Játék, szerepjáték, szituációs játék, bábjáték. Egyszerű étel készítése közösen Érzékelhető tulajdonságok, közvetlen környezet megfigyelése, elemek, jelenségek, tulajdonságok összehasonlítása. Tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Csoportosítás adott szempont szerint (pl.: szín, nagyság, anyag, Személyi adatok memorizálása Családtagok nevének, (képességekhez mérten) telefonszámának memorizálása Játszóterei játékok balesetmentes használatának gyakorlása	Önismeret fejlesztése, reális testkép Társismeret Manuális készség Önkifejezés képessége beszédkészség, beszédbátorság fejlesztése a szituációnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése Analizáló és szintetizáló képesség Erkölcsi érzék fejlesztése Memória fejlesztése Alkalmazkodás képessége Önérvényesítés képessége Szociális konvenciók szerepének tudatosítása Szabálykövetési képesség Felelősségvállalás képessége - reális önértékelés - reális énkép - útmutatók és egyéni elképzelések összhangjának, a megteremtésének képessége - szociális értékelő képesség (elismerés – bírálat készsége)	Személyes és társas kapcsolati kompetencia Kommunikációs kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
II. Társaim – Ők és én Társas kapcsolataim Kommunikáció- kapcsolatfelvétel felnőttekkel, gyerekekkel	• családi – rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim • ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom • iskolai kapcsolataim – az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal • kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben • hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket • gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb. • a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak • felnőttek, társak udvarias megszólítása • a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai • segítség kérése ismerős felnőttől, társtól, vagy idegenektől • helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával	Családtagok, rokonok, ismerősök, tanárok, osztálytársak (képességekhez mérten egyre több) adatának memorizálása Családfa készítése Képi kifejezés, illusztráció Bábkészítés Játék, szerepjáték, szituációs játék Térközszabályozás a kommunikációs szituációkban Mimikai gyakorlatok Intonációs gyakorlatok Testbeszéd elemeinek felismerése, gyakorlása - Tevékenységek, cselekvések megfigyelése, eljátszása mozgással, testtartással. - Érzelmek kifejezése, közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. - Irodalmi művek jelenetekre bontása, eljátszása. - Dramatizálás; bábozás.	Szabálykövetési képesség Alkalmazkodási készség Konfliktuskezelés Együttműködés Azonosulás Önérvényesítés Felelősségvállalás Önismeret Énkép, Társas kultúra - a társas kapcsolatra való alkalmasság, szociális érzület - a család, a barát, a társa értékeinek felismerése, képesség az el- és a befogadásra, az őszinteség, a becsületesség - a másság elfogadásának képesség - alkalmazkodóképesség - tűrőképesség - kommunikációs készség - kognitív képességek	Kommunikációs kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Matematikai gondolati kompetencia
III. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek Közösségeim	• milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most • milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül • helyem a családban	Besorolás különböző szempontok szerint (nem, életkor, település, nemzetiség..) Beszélgetés, leírás, rajzolás, festés, mintázás. Fényképezés Filmnézés, beszélgetés a filmről, filmelemzés.	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése.	Matematikai gondolati kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
Családom Napirendem	- segítség és munkamegosztás a családban - Családi hagyományok - Emlékek, források (tárgyi, írásos és szóbeli emlékek). - Saját élettörténet, élményeim - A családi ünnepek megtartásának helyi szokásai (születésnap, keresztelő, névnap, stb.). - Segítség, munkamegosztás a családban - egy napom az iskolában - milyen feladataim vannak az iskolában - hétköznapi és hétvégi napirendje (miben hasonlít, miben különbözik egy hétköznapi a hétvégi napoktól)	Játék, szerepjáték, szituációs játék, színjátszás, bábjáték. Családrajz készítése Elvarázsolt család rajzolása Valamilyen szempontból a család számára különleges tárgy bemutatása Adatok, ill. történetek gyűjtése a saját magával, ill. családjával kapcsolatban. (Nagynénik, nagybácsik, unokatestvérek) Beszélgetés fényképekről, Családi történetek mesélése leírás, rajzolás, festés, mintázás. Napirend készítése	Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése. Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyaiban való tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban Emlékezet, felidézés képessége	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák
IV. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség Akik körülöttünk élnek	Lakóhely: - A család lakóhelye (lakás, ház, utca, kerület, település). - A lakóhely elhelyezkedése a földrajzi környezetben. - A lakóhely elhelyezkedése Magyarország területén. - Lakóhely településformája. - Településformák, jellemzői. - Rokonság és család más településeken - Közlekedés a lakóhelyen - Közlekedési lehetőségek az iskoláig. - Lakóközösségem tagjai,	- közlekedés járműveken-tanulmányi séta - nemzeti jelképek felfedezése közintézményeken - gyűjtőmunka, tablókészítés családi albumok nézegetése - ünnepi szokások, hagyományok gyakorlása - múzeumlátogatás - mindennapi élethelyzetek szerepeinek gyakorlása - boltoz játék - vásárlás tényleges gyakorlása, pénzhasználat - szimbólumok értelmezése közintézményekben - Otthonról az iskolába az útvonal	A tömegközlekedési eszközökön való kulturált viselkedés szabályainak gyakorlása Figyelem fejlesztése Tájékozódás képessége, különböző élettéren Kommunikációs képesség: megszólítás, információ, ill. segítségkérés, udvariassági elemek Viselkedési kultúra könyvtárakban, múzeumokban, utcán Számfogalom Számolási készség Gondolkodási képesség Kézügyesség Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Tanulás kompetenciája

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
Más lakóhelyek, más szokások	szomszédok - Lakóhelyi hagyományok - Lakóhelyemtől távoli helyek	memorizálása, tájékozódási pontok meghatározása segítséggel Beszélgetés, rajzolás, festés, mintázás. népszokások megismerése, felelevenítése az abban való aktív részvétel Képes játékok, párosító, kirakó, csoportosító, képátalakító, kiegészítő feladatok települések hagyományaihoz kapcsolódóan	személyi viszonyaiban való tájékozódás, tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, Hagyományok iránti tisztelet	Tanulás kompetenciája
V. A környező világ A jó és a rossz Növények és állatok a környezetünkben	- Történetek, mesék jó és rossz (jó – rossz, szép – csúnya, jószágos – gonosz, igazságos) tulajdonságú szereplőinek bemutatása - Növények és állatok szerepe életünkben - Természetvédelem - Környezetvédelem	Beszélgetés, rajzolás, festés, mintázás. Képes játékok, memóriajáték, képfelismerő, párosító, csoportosító, képátalakító, kiegészítő feladatok. Séta az állatkereskedésbe, Kirándulás az állatkertbe vagy egy környékbeli tanyára A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása, növények, állatok rendszeres gondozása felelősi rendszer, teremrend Az osztályterem, iskola, az utca és az otthon tisztaságának óvása. saját felszerelés rendben tartása hulladékgyűjtés	Felelősségérzet Környezetbarát szemléletmód Környezettudatosság Megfigyelés képessége Logikus gondolkodás ok-okozati viszonyok felismerése Rendszeresség Szokásrendszer	Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Innovációs kompetencia

3. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉL:

- Az önfegyelem.
- Az önkontroll.
- A szociális magatartás kialakulásának.
- A konfliktusok kezelésének segítése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása.
- Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése.
- Az alkalmazkodás és az önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban.
- Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.
- Közösségbe való beilleszkedés normáinak ismertetése.
- A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése.
- A társas kultúra alapjainak lerakása.
- Az önismeret fejlesztése.
- A konfliktusok, a problémák erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható kezeléséhez mintákat nyújtani, ezeket gyakoroltatni.
- Az elkövetett hibák kijavításának eszköztárát kialakítani.
- Az összetartozás érzésének megerősítése az osztályon belül.
- A családban, az iskolában és a lakóhelyen a korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások megismerése.
- Véleményezési, választási, döntési szituációk felkínálás.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Ismerje életkorának és képességének megfelelő szinten saját külső és belső tulajdonságait.
- Kapcsolódjon be a közös játékokba, alkalmazza az alapvető játékszabályokat.
- Legyen képes az önkiszolgáló tevékenység tekintetében önállóságra, (test és ruházat).
- Segítséggel legyen képes konfliktusokat kezelni.
- Ismerje a magyarságot kifejező jelképeket.
- Képességeinek megfelelően óvja, vigyázza környezetét.

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
I. Milyen vagyok, és milyennek látnak mások? Tulajdonságaim Szokásaim, érzelmeim és indulataim Hősök és példaképek	- Külső és belső tulajdonságaim - Miben vagyok ügyes - Kapcsolataim társakkal, felnőttekkel - Napi feladataim iskolában és otthon - Érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh szomorúság, önzés, önzetlenség) - Kedvenc mesehőseim pozitív tulajdonságaival való azonosulás	Mérhető tulajdonságok mérése és összevetése az előző tanévek adataival ill. az osztálytársakéval. Összehasonlítás az előző évek fotóival, hangfelvételeivel, videofelvételeivel Jellemző mondatok fogalmazása Vélemények tapintatos közlése Osztályszintű „Ki mit tud?” Kapcsolati háló. Napirend, napló. Alapvető érzelmek leolvasása képről, felismerése adott szituációban ill. verbalizálása Test és ruházat gondozása Takarítás, takarítási eszközök helyes alkalmazása Vásárlás, pénzhasználat Élőlények gondozása Képi kifejezés, illusztráció. Játék, szerepjáték, szituációs játék, bábjáték. Átváltozás, arcfestés maszkkészítés, jelmezbál.	Önismeret, önfelfogadás példakép keresése Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulása Segítőkészség Önzetlenség Szokások, rendszeresség, megbízhatóság Felelősségvállalás Alkalmazkodási képesség Értékek tisztelete Viselkedési kultúra	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák
II. Közösségben és egyedül - a társaim és én Párbeszéd Az igazi barát Békében és haragban Elfogadva és elutasítva	- Beszélgetés helyzetei - A testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték) - Ki az igazi barát, milyen tulajdonságai vannak - Helyes viselkedési formák - Veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés - Érzéseim, ha magányos vagyok - Hogyan fogadnak el társaim	Érzelmek, érzelmi viszonyok kifejezése mozdulatokkal, mimikával. Activity, pantomim. Árnyjáték. Élőképek A választás szabadsága, döntési helyzetek megoldása (mímelt, ill. valós helyzetben egyaránt) Társasjátékok, labdajátékok, csapatjátékok, sportszerűség gyakorlása szerepjáték, szituációs játék, színjátszás, bábjáték. Csapatjátékosok kiválasztásának gyakorlása, csapatkapitányok váltogatásával	Hatékony kommunikációs technika A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához szükséges készségek, szociális érzékenység Előrelátás képessége Empátia fejlesztése Konfliktuskezelés: Kompromisszum képessége, Helyzetfelismerés képessége Alkalmazkodó képesség önkorlátozás képessége, feszültségtűrő képessége, érzelmi reakciók minőségének felismerési képessége, önfegyelem, Csapatszellem, közösségi érzés	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák
III. Az osztály és az iskola A mi osztályunk	- kapcsolataim az osztályban - közös és különböző tulajdonságaink	Kapcsolati háló, közösségi hálózat. Online közösségi oldalak megismerése, az internet használatának szabályai, ezek	Közösségi érzés Szabálytudat Szabálykövetés	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
Az osztály működése A mi iskolánk	• közös szokásaink • egymás segítése, összetartásunk • közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben • hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat • iskolai szokások és hagyományok	megismerése, alkalmazása Osztályrend megalkotása, közös elfogadása, betartása és betartatása egymással Iskolai házirend ismerete, betartása Iskolai rendezvények számbavétele-eseménynaplár, az iskolai rendezvényeken való felelős részvétel Az ezekkel kapcsolatos élmények felidézése különböző modalitásokban (mozgással, vizuálisan, akusztikusan....)	Összetartozás érzése Érzelmi intelligencia Empátia Információ szerzés képességeinek tágítása Alkalmazkodó képesség Önfegyelem metakommunikációs készség, tolerancia, másság elfogadásának képessége, Személyközi viszonyok élményének képessége	Tanulás kompetenciája
IV. Kulturális-nemzeti közösség A nyelv, ami összeköt Szokások és jelképek Ünnepek Más kultúrák, más szokások, más ünnepek	• milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben • magyarországi népszokások • a magyarságot kifejező jelképek • családi ünnepek • nemzeti és állami ünnepeink • Magyarország másfajta kulturális közösségei • szokásaik, ünnepeik	Népszokások, népszokásokat stilizáló körjátékok, táncok, versek, mondókák megismerése, hagyományörző alkalmakon aktív részvétel A jelképek iránti tiszteletadás. A magyar zászló és címer, szent korona megismerése A jelképek jelentősége a magyar ember számára A lakóhely jelképei (zászlók, címer) ismerete Más kultúrák, népszokások megismerése, tanulmányozása. Egyéni és csoportos kutatómunka Könyvhasználati könyvtárhasználati ismeretek	Tolerancia fejlesztése Nemzeti öntudat Tájékozódási képesség a különböző információszerzési lehetőségei között Vizuális memória Analizáló-szintetizáló készség Elvonatkoztatás képessége Képzelet fejlesztése, Rendszerező képesség Megfigyelő képesség, Véleményalkotás, választás, döntés Kritikai gondolkodás fejlesztése tolerancia, másság elfogadásának képessége, Viselkedési kultúra Önművelés	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Tanulás kompetenciája

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek	Kompetenciaterületek
V. Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ Lakóhelyi épített örökségünk Tárgyaink világa	- A múlt építészeti emlékei városunkban - Lakóhelyünk története - a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban	Tanulmányi séta a város frekventált részein, Gyűjtőmunka Piktogramok megismerése Tabló készítése könyvtári kutatómunka Saját kincsesláda, múzeumbóboz összeállítása (fontos emlékek, tárgyak születésem óta) Múzeumlátogatás	Kifejezőkészség - tájékozódás a szociális környezet és a létező értékek rendjében, érzelmi-akaratiképességek, kognitív képességek, kapcsolatteremtő és kapcsolattartó képesség Értékek megbecsülésének képessége Értékteremtés	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

4. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az önfegyelem.
- Az önkontroll.
- A szociális magatartás kialakulásának.
- A konfliktusok kezelésének segítése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A hatékony kommunikáció elemi feltételeinek tudatosítása.
- Az összetartozás érzésének megerősítése az osztályon belül.
- A szabályok szerepének megértése a közösségek életében.
- A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.
- Az önismeret erősítése és az önelfogadás segítése.
- Egészséges életmódra nevelés.
- A családban, az iskolában és a lakóhelyen a korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások alakítása.
- Múlt értékeinek megőrzésére.
- Helyes fogyasztói magatartás alakítása.
- Tanítson a nemzeti jelképek iránti tiszteletadásra.
- Nyújtson lehetőséget az információk különféle forrásokból való összegyűjtésére és rendszerezésének.
- Szociális érzékenység erősítése.
- Konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismerje saját külső és belső tulajdonságait.
- Tudja kifejezni érzéseit, gondolatait.
- Ismerje nemzeti jelképeinket és gyakorolja a tiszteletadás módjait.
- Segítséggel mondja el a megismert mondák, legendák, történetek tartalmát.
- Ismerjen biblia, történeteket.
- Mutassa be az iskolai közösséget közvetlen tapasztalatszerzés, saját élmény alapján.
- Ismerjen családjá és iskolája múltjából érdekes történeteket.
- Tudja elhelyezni lakóhelyét az ország térképén.
- Legyenek elemi szinten ismeretei más népek hagyományai körében.
- Segítséggel legyen képes konfliktusok megoldására.
- Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek, kompetenciák	Kompetenciaterületek
Békében és haragban Elfogadva és elutasítva	- Helyes viselkedési formák - Veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés - Érzéseim, ha magányos vagyok - Hogyan fogadnak el társaim	Tartalom-, művek által keltett élmények elmondása. Üdvözlőlap irányított megfogalmazása. Utasítás – kérés különbségeinek felismerése Agresszió – asszertivitás különbözőségeinek bemutatása, felismerése Asszertivitás gyakorlása, ami az önérvényesítés elfogadott módja Társasjátékok, csapatjátékok, szerepjáték, szituációs játék, bábjáték. Ötletroham, mi az ami szimpatikussá tehet egy eddig mellőzött osztálytársat? Érzelmek bemutatása aktív mozgásban, zenére – csoportértelmezés. Indulat-kifejezés mozgással, mimikával. Vélemények, érzések, indulatok, konfliktusok közlése a másikkal. „Szobrot alakítunk.” „Néma kiáltás.” „Mit lehet csinálni belőle?” A feltörő asszociációk képi megvalósítása. „Szokatlan tárgyhasználat.” „Tintafojt játék.”	- önjellemzési készség - önismereti képesség - siker- és kudarcfeldolgozó képesség - tolerancia, a másság elfogadása - empátia - identitásvédő képesség - szociális szuverenitás képessége - önkorlátozás képessége Lényeglátás, empátia Konszenzusra való hajlam Önérvényesítés a nélkül, hogy a mást bántanánk - metakommunikációs kapcsolatteremtő és kapcsolattartó képesség - együttműködési készség - élmények megfogalmazásának képessége - érzelmi-akaratú képességek - kreativitás fejlesztése - rugalmas gondolkodás - esztétikai érzékenység és élmény befogadó képesség - metakommunikációs kapcsolatteremtő és kapcsolattartó képesség - együttműködési készség - nyelvi kifejezés képesség Kreativitás	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Tanulás kompetenciája Kommunikációs kompetencia Innovációs kompetencia
III. Az osztály és az iskola Közösségeim	- Szűkebb-tágabb közösségeim - Vannak-e új közösségek az életemben	Kapcsolati háló, közösségi hálózat. Online közösségi oldalak megismerése Érzelmek kifejezése, érzések,	Megfigyelés, kreativitás, önkifejezés. A társ meghallgatásának és véleménynyilvánításnak a képessége. Információk	Tanulás kompetenciája

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek, kompetenciák	Kompetenciaterületek
A mi osztályunk Az osztály működése A mi iskolánk	- Kapcsolataim az osztályban, közös és - különböző tulajdonságaink, szokásaim - Szabályok az osztályban - Iskolánk szokásai és hagyományai	gondolatok megfogalmazása. Életjátékok. Események megvitatása, vélemény megfogalmazása A tanult viselkedési normák megfogalmazása, alkalmazása, értékelése a mindennapi élethelyzetekben. Ön- és társértékelés. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok, történetek, játékok a helyes-helytelen viselkedés bemutatására Beszélgetés, rajzolás, festés, mintázás. Iskolai rendezvények számbavétele- eseménynaptár készítése, megtekintése	felidézésének képessége. A nonverbális kommunikáció fejlesztése. - eredményes alkalmazkodás képessége - viselkedési szabályok elfogadásának képessége - a szokások, normák belsővé válása szociális helyzetekben - a társas kapcsolatra való alkalmasság képessége - érzelmi-akaratú képességek - kognitív képességek - alkalmazkodási készség Platformok használata- Iskolánk facebook oldalának megismerése	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Digitális kompetencia
IV. Kulturális-nemzeti közösség A nyelv, ami összeköt Szokások és jelképek Ünnepek A Magyarországon együtt élő kulturális közösségek szokásai	- Milyen nyelven beszélek, családom, nagyszüleim - Magyarországi népszokások - Jelképek - Családi ünnepek - Nemzeti és állami ünnepeink - Más kultúrák, szokások megismerése, tanulmányozása.	Képes játékok, memóriajáték, képfelismerő, párosító, csoportosító, képátalakító, kiegészítő feladatok. Zászló, címer tervezés, készítés Kulturális értékek, hagyományok ápolása. Magyarországi tájegységek és azok népművészetének, nyelvjárásának, és szokásainak Jelek a mindennapi életben; különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés; a viselkedés szabályai az online közösségekben; kommunikációs szokások. Ismert történetek, mesék reprodukálása.	Memória fejlesztése Figyelem Gondolkodási képességek Véleményalkotás képessége Vita, Értérend alakítása Ítéletek megfogalmazása, Érvelés, vitakészség; Mások véleményének megértése, elfogadása. Tolerancia Árnyalt kifejezőkészség A megfigyelés- és események felidézésének képessége. Lényegkiemelő képesség. Önkifejezési készség. Kommunikációs képesség. Képesség a tanult ismeretek alkalmazására.	Tanulás kompetenciája Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: fejlesztendő készségek, képességek, kompetenciák	Kompetenciaterületek
		Népszokások, népszokásokat stilizáló körjátékok, táncok, versek, mondókák. tanulása		
V. Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ Lakóhelyi épített örökségünk Tárgyaink világa A világ öröksége	Történelmi emlékek, emlékhelyek A múlt építészeti emlékei városunkban Lakóhelyünk története A világ legszebb helyei, épületei digitális túra	Tanulmányi séta Térképhasználat, idegenforgalmi jelek megfigyelése, értelmezése Saját kincsesláda, múzeumdoboz összeállítása (fontos emlékek, tárgyak születésének óta) Filmnézés, képes könyvek gyűjtése, könyvtári kutatómunka	Térbeli viszonyok közötti tájékozódás képessége. Problémafelismerő-megoldó képesség. Kommunikációs képesség. Megfigyelő képesség, Emlékező képesség Együttműködési képesség. Analizáló, szintetizáló képesség	Tanulás kompetenciája Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia
VI. A mindenség és én - Születés és elmúlás Kezdet és vég A világ megismerése	- a dolgok keletkezése és véget érése - Bibliai történetek a világ teremtéséről - kíváncsiság és információszerzés világunkról - személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés.	Beszélgetés, leírás, rajzolás, festés, mintázás. Növények és állatok szaporodásának megfigyelése. Meddig él a ...? Növények és állatok életciklusai. Regék, mondák, különböző népek hiedelmei a világ keletkezéséről bibliai történetek megbeszélése, értelmezése. Olvasott és filmes élmények. Különböző információ-források, médiák használata. Képzeletbeli utazás megjelenítése.	Érdeklődés felkeltése Olvasóvá nevelés Lényeglátó képesség alakítása Analizáló, szintetizáló képesség Megfigyelő képesség, Emlékezet Információgyűjtés képessége Kritikus gondolkodás Véleményalkotás képessége Realitásérzék fejlesztése	Tanulás kompetenciája Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia

Etika

5-8. évfolyam

JAVASOLT ÓRAKERET

Tematikai egység – évfolyam	5.	6.	7.	8.
Test és lélek	6	6		
Kapcsolat, barátság, szeretet	6	6		
Kortársi csoportok	5	5		
Társadalmi együttélés	7	7		
A technikai fejlődés hatásai	5	5		
A mindenséget kutató ember	7	7		
Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?			6	6
Párkapcsolat és szerelem			6	6
Egyén és közösség			6	5
Helyem a világban			6	6
Mi dolgunk a világban?			6	6
Hit, világkép, világnézet			6	6
Szabadon tervezhető órakeret	-	-	-	-
Rendelkezésre álló órakeret	36	36	36	36

5–8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az erkölcsi nevelés fő célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában.
- Alapvető cél az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a tanulók értékrendje a későbbi – lehetőségekhez képest önálló – életvezetésüket is pozitív irányban befolyásolja.
- Az önismeret és a társas kultúra, a demokráciára nevelés alapjainak lerakása.
- A szociális és állampolgári kompetencia erőteljes fejlesztése.
- Az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékos állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Az erkölcsi nevelés alapvető feladata ezért a másokkal való törődés, a szolidaritás képességének erősítése is, az igazságosság és a méltányosság elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel.
- Az érzelmi intelligencia fejlesztése, amely a viselkedést a kognitív szint alatt – e szintnél erősebben – befolyásolja, s amelynek hiánya, illetve fejletlensége elemi akadály lehet a kívánatos értékek bensővé válásának.
- A magatartást befolyásoló értékek/erények erősítése.
- Az erkölcsi érzék, illetve mélyebb szinten a lelkiismeret fejlesztése.
- A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése.
- A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.

- Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás.
- A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia kapcsolatokban.
- Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.
- A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése.
- A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése.
- A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése.
- Alapvető tisztelet kialakítása más - tőlünk teljesen független - csoportokkal szemben.
- Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése.
- A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.
- Felhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre.
- A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat.
- Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében.
- A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével.
- A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése.
- A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.
- A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.
- Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.
- Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére.
- Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.
- Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.
- Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.
- Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat.
- A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére.
- Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát.
- Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.
- Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.
- Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.
- Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről.
- Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.
- Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.
- A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása magatartásával támaszt alá

5. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az önismeret fejlesztése.
- A viselkedési kultúra alakítása.
- A demokráciára nevelés alapjainak lerakása.
- A szociális kompetencia fejlesztése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való elsajátítását.
- A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve gyakoroltatni a problémák erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható kezelésének a mintáit.
- Az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a tanulók értékrendje a későbbi – lehetőségekhez képest önálló – életvezetésüket is pozitív irányban befolyásolja.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Ismerje a kulturált és felelős magatartás elemi követelményeit.
- Ismerje az egészség megőrzésének jelentőségét, és tudja, hogy maga is felelős ezért.
- Legyen tudatában, hogy az emberek sokfélék, és fogadja el a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.
- Képességeinek tükrében gondolkodjon saját személyiségjegyein, törekedjen vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére.
- Gondolkodjon azon, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.
- Legyen képes kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezzen a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.
- Legyen képes elfogadni a közösségi normákat.

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: készségek, készségek	Kompetenciák
I. Test és lélek Fejlődés és szükségletek Egészség és betegség Fogyatékos és sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. Ép testben ép lélek A lelkiismeret	• Testi, és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember? • Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. • Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én • A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség? beteg vagyok? • Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása.	Életkori szakaszok A passzív szókincs aktivizálása szó-kiegészítési és hibajavítási gyakorlatokkal. Mondatbővítések kifejező képek és kérdések segítségével. Mondatok befejezése többféle módon kérdőszavak, kérdések segítségével. Meghallgatott mondathoz kérdések megfogalmazása. Képekről, eseményekről és élményekről mondatok alkotása. Eseményképek időrendbe állítása. Lelkiismeret fogalma: jó és rossz lelkiismeret megkülönböztetése Szituációs gyakorlatok Kisfilmek keresése Szövegfeldolgozás	A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése. Gondolkodási képesség (logikus gondolkodás). Az információ felidézésének képessége. Megfigyelés. Emlékezet. Szóbeli szövegalkotási képesség. Vizuális időrendiség felismerése. Helyzetfelismerés, problémamegoldás, következtetés. Véleménynyilvánítás képessége. Logikus gondolkodás Megfigyelő képesség fejlesztése Érzelmi intelligencia fejlesztése	Tanulás kompetenciája Matematikai gondolkodási kompetencia Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia
II. Kapcsolat, barátság, szeretet Kapcsolataim Baráti kapcsolatok A kapcsolat ápolása	• Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők. • Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsájtás. • A szeretet kimutatásának formái	Kommunikációs helyzetgyakorlatok. Nonverbális csatornák gyakorlata alkalmazása: tekintet, mimika, vokális kód A tanult viselkedési normák megfogalmazása, alkalmazása, értékelése a mindennapi élethelyzetekben. Ön- és társértékelés. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok, történetek, játékok a helyes-helytelen viselkedés bemutatására. Érzelmek bemutatása aktív mozgásban, zenére –	- kommunikációs viszony képessége - kapcsolatteremtő-kapcsolattartó képesség - eredményes alkalmazkodás képessége - viselkedési szabályok elfogadásának képessége - a szokások, normák belsővé válása szociális helyzetekben - a társas kapcsolatra való alkalmasság képessége - érzelmi-akarati képességek - kognitív képességek - alkalmazkodási készség	Személyes és társas kapcsolati kompetencia Tanulás kompetencia Matematikai gondolkodási

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: készségek, készségek	Kompetenciák
Virtuális közösségek	amit nem lehet, vagy éppen veszélyes!	Hasznos és kevésbé hasznos oldalak és tevékenységek a világhálón.	értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. A tanulóknak ismerniük kell az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeit.	
V. A technikai fejlődés hatásai Az ökológiai lábnyom Az ember és a technika Enyém, tied, mienk Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre?	- Mit jelent az ökológiai lábnyom? Összetevői. Az ember és a természet közötti kapcsolat. - Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” - A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon.	közéleti kommunikáció (megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd, köszöntés.) Környezettudatosság kialakítás Felelősségvállalás vásárláskor Elengedhetetlen technikai eszközök iskolánkban és az otthonunkban. Könyvtári kutató munka: feltalálók gyűjtése	Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében. A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével. A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.	Tanulás kompetenciája Matematikai gondolkodás kompetencia Kreativitás , önkifejezés kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: készségek, készségek	Kompetenciák
VI. A mindenséget kutató ember Vallási közösség és vallási intézmény A művészet A tudomány		A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások gyűjtése A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon? Válogatás az osztálykönyvtár könyvei, folyóiratai közül. Könyvtárlátogatás Versek ritmizálása. Memoriterek tanulása. Viselkedési szabályok alkalmazása a könyvtárban. Jártasság szerzése a gyermeklexikonok használatában.	A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése. Lényeglátás fejlesztése. Kreatív és spontán beszédképesség.	Tanulás kompetenciája Matematikai gondolkodási kompetencia Digitális kompetencia

6. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉL:

- Az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a tanulók értékrendje a későbbi – lehetőségekhez képest önálló – életvezetésüket is pozitív irányban befolyásolja.
- Az empátia, szolidaritás képességének erősítése.
- Az érzelmi intelligencia fejlesztése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Az önismeret fejlesztése.
- A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése.
- A társas kultúra, a demokráciára nevelés alapjainak lerakása.
- A konfliktusok, a problémák erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható kezeléséhez mintákat nyújtani, ezeket gyakoroltatni.
- A jóvátétel fogalmának elfogadtatása.
- Az elkövetett hibák kijavításának eszköztárát kialakítani.
- Kommunikációs és közösségi technikák elsajátíttatása, a jó visszaállításának lehetőségeire.
- A kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való gyakoroltatása.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- A tanuló legyen tisztában az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.
- Tudja, hogy az emberek sokfélék, és igyekezzen elfogadni a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.
- Képességeinek tükrében gondolkodjon saját személyiségjegyein, törekedjen vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére.
- Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezzen a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.
- Legyen képes elfogadni a közösségi normákat.
- Érzékelje, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek.
- Ismerjen a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat, ezek létét fogadja el.
- Tudja, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekedjen rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet.
- Ismerje a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait.

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: készségek, képességek	Kompetenciaterületek
I. Test és lélek Ép testben ép lélek A lelkiismeret Fogyatékoság	- A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség. Hogyan tudunk rá vigyázni? - Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása. - Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. - A sérült emberek állapota hogyan akadályozza mindennapi tevékenységüket? Korosztályi lehetőségek a sérült tanulók támogatásában. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén?	Bizalmas közlendők megbeszélése, testünk-lelkünk működéséről. Film megtekintése – vita, megbeszélés, tanulságok. Önmagunkra nézve felelős és felelőtlen döntések következményeinek megbeszélése. (pl. az egészségre károsítása szerekkel, itallal, dohányzással; korai párkapcsolat, szexualitás és következményei.) Ötletbörze gyakorlati feladatokkal „Szembekötödsdi” Mozgás az alsó végtag használata nélkül „Bizalomjáték”	A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. Egészségvédő képesség és működéséhez szükséges tudás (a test, a lélek egészsége, megóvása)- identitásvédő képesség - önismereti képesség - értékelemző képesség - önfejlődés képessége - önkorlátozás képessége - normakövető magatartás A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése. - tolerancia, másság elfogadása - empátia	Tanulás kompetenciája Matematikai gondolkodási kompetencia Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia
II. Kapcsolat, barátság, szeretet Kapcsolataim	- Hogyan legyek én mások számára rokonszenves? - Egymásra utaltság a kapcsolatokban	Illemszabályok tanulása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kapcsolatfelvétel (iskolában, otthon, közlekedési eszközök...) Illemszabályok alkalmazása. Viselkedések értékelése. Érvelés, vitatkozás, példák gyűjtése az emberi természet jellemzőire – merítés a környezetből. Rejtett szociometria, szociometriás gyakorlatok. „Kiközösített gyerekek.” Önmagunkra nézve felelős és felelőtlen döntések következményeinek megbeszélése. (pl. csavargás, szülők elhagyása, érték, pénz eltulajdonítása, elköltése, pazarlás) Saját viselkedés elemzése – változó néző – pontból.	Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás. A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldás- szociális kompetencia - családi identitás - identitásvédő képesség - önreflexív képesség - pozitív énkép - érzelmi-akaratú képességek - önkorlátozás képessége	Matematikai gondolkodási kompetencia Személyes és társas kapcsolati kompetencia Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: készségek, képességek	Kompetenciaterületek
Baráti kapcsolatok	- Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? - Konfliktusok a barátságban és annak forrása. A konfliktushelyzetek feloldása.	Döntéshelyzetek bemutatása dramatikus játékkal, vita, állásfoglalás.	- alapvető erkölcsi normák elsajátításának képessége - szerepszlelés képessége - önfejlődés képessége - útmutatások és az egyéni elképzelések összhangjának a megteremtésének képessége - kommunikációs készség - orientációs képességek - személyközi viszonyok élményének képessége - rugalmas ítéletalkotás és reagálás képessége - szociális értékelő készség - konfliktuskezelő készség - alkalmazkodási készség - vitakészség	Matematikai gondolkodási kompetencia Személyes és társas kapcsolati kompetencia Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia
III. Kortársi csoportok Mások csoportjai Konfliktusok a csoportban	- Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között. - Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. - A vétség helyrehozásának lehetőségei.	beszélgetés, önkifejező alkotás, vita, szerepjáték, megfigyelés, rendszerezés, elemzés, bekapcsolódás az iskolai és a helyi közösség életébe, problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékkeremtésben való tevékeny iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, a helyi közösség számára végzett hasznos tevékenység, önkéntes munka	A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása más - tőlünk teljesen független - csoportokkal szemben.	Matematikai gondolkodási kompetencia Tanulás kompetenciája Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: készségek, képességek	Kompetenciaterületek
IV. Társadalmi együttélés Etnikai közösségek Virtuális közösségek Vallási közösségek	- Hazánkban élő népcsoportok. Kisebbség és többség a nemzeten belül. Nemzeti és nemzetiségi jelképek, szokások és hagyományok, ünnepek. - A virtuális közösségek szerepe a mindennapi életünkben. - Mi az, amit lehet és mi az, amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon - Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.	Életjátékok. Események megvitatása, vélemény megfogalmazása. Hagyományok megjelenítése. Nonverbális csatornák gyakorlati alkalmazása: tekintet, mimika, vokális kód, gesztusok. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek megismerése, alkalmazása segítségével kontroll mellett. Veszélyforrások gyűjtése. Gyűjtőmunka, könyvtár és internethasználat. Kiselőadások adott témakörben, tábló készítése.	Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése. A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése. Felhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A tanulóknak ismerniük kell az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeit.	Tanulás kompetenciája Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia
V. A technikai fejlődés hatásai Enyém, tied, mienk A mozgóképek hatása	- A tulajdon védelmének a formái. Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre? - A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról - Közösségi oldalak: facebook, instagram hatásai	Környezetvédelmi, természetvédelmi feladatok, ill. ezek lehetőségeinek gyűjtése. A különböző anyagú tárgyak karbantartása, mit és mivel lehet tisztítani, ezek gyakorlati alkalmazása. Környezetbarát termékek válogatása. Újrahasznosítási formák gyűjtése, ill. tárgyak készítése hulladék anyagokból. Reklám tulajdonságainak felismerése, véleményalkotás, vita. Reklám szerkesztése humoros formában	Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében. A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának alkalmazása. A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismerése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosulása.	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek: készségek, képességek	Kompetenciaterületek
VI. A mindenséget kutató ember A vallás, mint lelki jelenség Vallási közösség és vallási intézmény	- A természeti és természetfölötti világról. - Különböző elképzelések a hitről - A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások, vallás, egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás, világkép megismerése - A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?	Információk gyűjtése különböző források használata útján Vallási jelképek megismerése Tanulmányi séta a különböző vallásokhoz tartozó épületek megfigyelése, jellemző jegyeinek összegyűjtése	A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése.	Kommunikációs kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia Digitális kompetencia

7. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉL:

- A testi és lelki egészségre, illetve a családi életre való nevelés.
- Az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékoság állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.
- Kritikai gondolkodás fejlesztése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség képességének fejlesztése.
- A pályaaorientáció témakörének több szempontú feldolgozása.
- A kezdeményezőkézség fejlesztése.
- A testi és lelki egészségre, illetve a családi életre való nevelés.
- A médiatudatosságra nevelésnek.
- Állampolgárságra és demokráciára nevelés.
- Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Tudja, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére.
- Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismerje önmagát.
- Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés. szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.
- Legyen tájékozott a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről.
- Legyen képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.
- A tisztet, szeretet, megbecsülés fogalmát, saját segítőkéz magatartásával támassza alá.
- Becsülje meg a neki nyújtott segítséget.
- Tudja, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek.

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő területek: készségek, képességek	Kompetenciák
I. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet? Nyelv és gondolkodás Tudás és értelem Ösztönzők és mozgatóerők Érték és mérték	Gondolat, gondolkodás. Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok? Gondolat, gondolkodás. Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok? Ki miben tehetséges? Tettek és döntések. Pozitív és a negatív érzések és érzelmek hatása testi, lelki állapotunkra. Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Hogyan hat ránk a siker és a kudarc? Mi igazán fontos az életemben? Melyek az én értékeim?	Anyaggyűjtés szövegalkotáshoz a megfigyelés, olvasás, emlékezés módjainak felhasználásával. Személyiségjegyek gyűjtése Konfliktusok az osztályközösségben, azok megoldási módjainak megbeszélése Erkölcsei értékek megfigyelése az irodalmi művekben Értékek a saját életemben	Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való visszajelzés révén. Az önelfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő területek: készségek, képességek	Kompetenciák
II. Párkapcsolat és szerelem Vonzódás Együttjárás Házasság, család és otthonteremtés Visszaélés a nemiséggel	A serdülőkor. A serdülőkorban bekövetkező testi és lelki változások. A férfi-nő (fiú – lány) párkapcsolati vonzódásról. Szimpátiakapcsolatok - tapintatos jelzés és tapintatos háritás. Szerelem. Párkapcsolat. Érettség és éretlenség. Párkapcsolati intimitás. A párkapcsolatban rejlő örömforrások és konfliktusok. A diákszerelem szépsége. Házasságkötés. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Családalapítás. Családtervezés. Prostitúció. Pedofília. Pornográfia. Szexuális bántalmazás. A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?	Típushelyzetek eljátszása a családi identitásra vonatkozóan – szerepek önkéntes vállalása, a játék együttes elemzése. Szógyűjtés a családi mondásokról (p.: viccek, becézések, jellemző helyzetek szidáskor, fenytéskor, dicséretkor...) Drámajátékok. Film megtekintése, megbeszélése. Fogalmi kategóriák pontos meghatározása, elkülönítése. Szépirodalmi művek, alkotások elemzése. Véleménynyilvánítás, beszélgetés. „Ideális nő – ideális férfi.” A szexualitással kapcsolatos fantáziák, gondolatok, értékek megbeszélése – szerepjátékokban. Kommunikáció serkentése a csoport különböző nemű tagjai között- csoportos feladatmegoldások útján. Saját viselkedés elemzése – változó nézőpontból. A konfliktushelyzet feloldása dramatikus játék útján. Játék kapcsolatteremtésre, kommunikációs helyzetgyakorlatok. Helyzetgyakorlatok a rivalizálásra, a szorongás feldolgozására. Döntéshelyzetek bemutatása, dramatikus játékkal, vita, állásfoglalás.	Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre. Egymásra való odafigyelés: erőszakmentes kommunikáció EMK bevezetése Pozitív nevelés az iskolában	Személyes és társas kapcsolati kompetencia Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Innováció kompetenciája

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő területek: készségek, képességek	Kompetenciák
III. Egyén és közösség Közösségeim Szabadság és korlátozottság	Saját csoportjaim. A csoportokban történő állandó változások. Szimpátiakapcsolatok – kötődések a csoporthoz. Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások. Mit helyes és mit nem helyes tenni az adott csoportban Szabadság. Az egyén szabadsága. Alkalmazkodás. Választás. Segítségkérés. Engedelmesség. A jó és a rossz közötti választás. Szabályhoz kötődés és lelkiismeret. Az előítélet és megnyilvánulási formái	Véleményalkotás, vita, Szerepjáték Döntés Erkölcsei kategóriákba rendezés Választási helyzetek megvitatása Előítélet felismerése Szabályok szerepének megfogalmazása Lelkiismereti problémák gyűjtése	Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése Egymásra való odafigyelés: erőszakmentes kommunikáció EMK bevezetése Pozitív nevelés az iskolában	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő területek: készségek, képességek	Kompetenciák
IV. Helyem a világban Tágabb otthonunk: A társadalmi együttélés közös normái	Európa Az Európai Unió. Az Európai Unió jelképei. Hasonlóságok és különbségek az európai emberek között. Az együttélés szabályai a társadalomban. Törvények. A szabály és törvényszegés büntetése a társadalomban. Bűnmegelőzés Büntetés. Jóvátétel	Térképhasználat Útiterv készítése- utazás egyik országból a másikba Jelképek megismerése Különböző népek szokásainak, kultúrájának az összehasonlítása Különbségek és hasonlóságok keresése Törvények megismerése, Etikai szabályok gyakorlása	Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknban. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása. Tolerancia képességének fejlesztése Empátia más kultúrák iránt	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő területek: készségek, képességek	Kompetenciák
V. Mi dolgunk a világban?	Öröm és bánat. Az öröm és bánat forrásai. Az életünkben megjelenő javak és lehetőségek. A javakhoz való ragaszkodás.	Egészséges és káros szokások gyűjtése Örömet nyújtó tevékenységek keresése- Apró öröмок keresése Boldogiskola programból Testi-lelki egészség ismérveinek megfogalmazása	A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.	Kommunikációs kompetencia
Jól-lét és jólét	A javakról történő lemondás. A pénz szerepe az ember életében. A testi és lelki egészség szerepe az ember életében.	A pénz használata, értékének felismerése	Érzelmi intelligencia fejlesztése Gondolkodás fejlesztése Ok-okozati összefüggések fejlesztése	Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia
A média és a valóság	Televízió, rádió, újság, világháló. Milyen képet kapunk a média által a valóságról?	Tévémműsorok megvitatása Újságok folyóiratok megismerése, könyv és könyvtárhasználati ismeretek Digitális oktatás hatásai	Figyelem Gondolkodás Érzelmi intelligencia fejlesztése	

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő területek: készségek, képességek	Kompetenciák
VI. Hit, világkép, világnézet Az ember, mint értékelő és erkölcsi lény	Különbség tény és vélemény között. Igaz és hamis állítások. Tévhitek és előítéletek. Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő megszüntetésüket. A jó és a rossz a helyes és a helytelen fogalma	Illusztrációk készítése különböző témakörökhöz. Ismeretterjesztő filmek, diák, képek, könyvek megtekintése elemzése. Tájékozódás a térképen Információ gyűjtése a világháló segítségével	Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról. Lényeglátás fejlesztése. Árnyalt kifejezések megfigyelése A megfigyelés- és események felidézésének képessége. Lényegkiemelő képesség Önkifejezési készség	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia

8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉL:

- A testi és lelki egészségre, illetve a családi életre való nevelés.
- A szociális és állampolgári kompetencia alakítása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Az egyes társadalmi csoportok lehetőségei és életesélyei közötti különbségek felismertetése.
- A társadalmi igazságosság kérdéskörébe sorolható problémák megvitatása.
- A lelkiismeret szociális dimenziójának a fejlesztése.
- Az önállósodás, önállóságra való törekvés támogatása véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek teremtetésével.
- Az információk különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezési technikáinak gyakoroltatása.
- A kritikai gondolkodás fejlesztése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Fogadja el a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat.
- Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.
- Legyen nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.
- Segítséggel gyűjtsön ismereteket a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.
- Legyen képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mértén szerepet vállalni a rászorulóknak segítségében.
- Képességeinek megfelelő szinten legyen képe saját jövőjéről; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.
- Legyen képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.
- A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek,:- készségek, képességek	Kompetenciák
I. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet? Ösztönzők és mozgatóerők Érték és mérték	Tettek és döntések. Pozitív és a negatív érzések és érzelmek hatása testi, lelki állapotunkra. Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Vágyaim és céljaim. Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker és a kudarc? Mi igazán fontos az életemben? Melyek az én értékeim	Különböző, kommunikációs céloknak megfelelő szövegek alkotása (hirdetés, hír, levél, képeslap, meghívó stb.) Egymás jellemzése, Önismereti játékok Személyiségjegyek gyűjtése Érzelmek, hangulatok felismerése, kifejezése zenei ill. képi formában ill. mozgás által	Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való visszajelzés révén. Az önelfogadás és az akarat erő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia
II. Párkapcsolat és szerelem Házasság, család és otthonteremtés Visszaélés a nemiséggel	A házasság. A család. Házasságkötés. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Családalapítás. Családtervezés. Prostitúció. Pedofília. Pornográfia. Szexuális bántalmazás. A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?	Biológia ismeretek felelevenítése, Szituációs játékok Véleményalkotás, vita családtervezés A szexualitással kapcsolatos veszélyek összegyűjtése, ezek elhárításának módjai, Kiscsoportos beszélgetések Egyéni beszélgetések Film, ill. történet elemzése Megoldási módok gyűjtése	Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek, _ készségek, képességek	Kompetenciák
III. Egyén és közösség Erőt adó közösség Korlátozó közösség	Közösségi együttlét. Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok – hasonlóságok és különbségek. Szerepem a közösségben. Hogyan tudja az egyén segíteni a csoportot? Miképpen tudja a csoport segíteni az egyént? Önálló vélemény felvállalása az adott csoportban. Lehetőségek és következmények megbeszélése példákon keresztül.	Fogalommagyarázatok Adott fogalmak pozitív és negatív oldalainak megvitatása Agresszív és asszertív viselkedési módok megkülönböztetése, lejátszása Probléma-megoldási technikák gyakorlása Mások megismerésének módozatai, ezek gyakorlása, következtetések levonása cselekvésekből, beszédből, külső megfigyelhető jegek által	Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése Egymásra való odafigyelés: erőszakmentes kommunikáció EMK bevezetése Pozitív nevelés az iskolában	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia
IV. Helyem a világban Színesedő társadalmak Új technikák, új szabályok.	A munkavállalás lehetőségei külföldön. Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón	Az Európai Unió országainak, jelképeinek, működésének megismerése, térképek használata, Törvények, szabályok alkalmazása Játékos példákon keresztül	Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknak. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia

Tematikai egység / ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési területek, _ készségek, képességek	Kompetenciák
V. Mi dolgunk a világban? Boldogulás, boldogság	A jövőkép. Sikerek és kudarok az emberi életpályán. A tanulás, a pénz, a munka és az emberi kapcsolatok életvezetéshez kapcsolódó szerepe. Különböző foglalkozások. Mindennapi feszültségoldás – hasznos és káros lehetőségek.	Jövőkép megfogalmazása Életvezetési tanácsok megfogalmazása, ezek betartási feltételeinek összegyűjtése, Foglalkozások gyűjtése Személyes tulajdonságok és foglalkozások egyeztetése A feszültségoldás módjaitak gyakorlása	A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása. Egymásra való odafigyelés: erőszakmentes kommunikáció EMK bevezetése Pozitív nevelés az iskolában	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia
VI. Hit, világkép, világnézet A nagy világvallások világképe Párbeszéd és együttműködés	A világvallások helye és szerepe. A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége.	Csoportosítások: tények-vélemények, meggyőződés-hit, tény-előítélet stb. Képzelt utazás a nagy világvallások nyomán	Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról. Egymásra való odafigyelés: erőszakmentes kommunikáció EMK bevezetése Pozitív nevelés az iskolában	Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Tanulás kompetenciája Személyes és társas kapcsolati kompetencia

TÖRTÉNELEM

5 – 8. OSZTÁLY

JAVASOLT ÓRAKERET

Témakör – évfolyam	5.	6	7.	8.
Személyes történelem. A kereszténység	20	-	-	-
-Fejezetek az ókor történetéből	26	-	-	-
A középkor világa	18	-		-
Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	8	38	-	-
-Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világkép kialakulása	-	10	-	-
Magyarország a XVI-XVIII. században	-	24	-	-
Történelmi áttekintés	-	-	8	-
A forradalmak kora	-	-	14	-
A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora	-	-	10	-
Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	-	-	32	
Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében		-	8	32
A globalizálódó világ és Magyarország. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.		-	-	20
Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.				20

5 – 8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az emberiség történelmének, hazánk múltjának és jelenének a megismerése, ezen keresztül a tanulók személyiségének pozitív alakítása, a helyes értékrend elsajátítása.
- Nemzeti hagyományaink és kultúránk megismerésén keresztül az általános emberi és nemzeti azonosságtudat kialakítása, az alkotmányos alapjogok és kötelességek megismerése.
- A társadalomban élés múltbeli és jelenkori történéseinek, lehetőségeinek értelmezése.
- Tanulmányaik során megismert történelmi és kulturális értékeink alapján tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése.
- Közösségi tevékenységgel, lakóhelyén aktív részvétellel váljon részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek, ezen élmények segítségével, alakuljon ki bennük a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet.
- Az iskolai demokráciában, a diákönkormányzat tevékenységeiben való aktív részvétellel a demokratikus technikák gyakorlása: véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselőlet.
- A tanulói jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.
- A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások tudatosítása, reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés.
- A fizikai és a szellemi munka (a szülők és ismerősök szakmája, ismert szakmák rendszerezése fizikai és

szellemi munkacsoportba, melyek a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai.

- Részvétel a pénz kezelésében, évfolyam-tevékenységben, a családból hozott példákkal a célszerű gazdálkodás gyakorlása, a pénzhasználat és a fogyasztás területén.
- A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése.
- Gazdasági, pénzügyi intézmények szerepe a mindennapi életben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A tér-idő tájékozódási képesség fejlesztése, az időbeli viszonyítás képességének kialakítása.
- A szűkebb és tágabb környezetben való eligazodás képességének fejlesztése.
- A különböző társadalmak jellemző kultúrájának, életmódjának megismerése.
- Érzékeltetni, majd megértetni a tanulókkal az egymást követő időben végbemenő változások folyamatát, a történeti fejlődést.
- Megláttatni az ok-okozati összefüggéseket.
- Képessé tenni a tanulókat következtetések levonására, vélemény-nyilvánításra, ítéletalkotásra, alapvető törvényszerűségek felismerésére, saját önálló életvitelükhöz szükséges tanulságok levonására.

FEJLESZTENDŐ KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK, ATTITŰDÖK:

- Auditív és vizuális észlelés, verbális-, vizuális emlékezet, képzelet, reprodukív képzelet.
- Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek.
- A közvetett ismeretszerzés fejlesztése korszerű ismerethordozók segítségével.
- A megkülönböztetés, az azonosítás, az összehasonlítás műveleteinek aktivizálása a perceptív-cselekvéses gondolkodás fejlesztése érdekében.
- Az elvonatkoztatás, az általánosítás műveleteinek aktivizálása, a fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése.
- Cselekvések belső összevetése.
- Érzelmek aktivizálása, az átélés képessége.
- Elfogadó és elutasító attitűd.
- Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége.
- Térbeli és időbeli tájékozódás.
- Kommunikációs készség. A szeretet képessége.
- Felelősségtudat, felelősségérzet, környezetvédő attitűd.
- Pozitív érzelmek befogadásának képessége, igényessége.
- A munka örömeinek megélése. Együttműködési készség.
- Ítéletalkotás, döntési képesség, önértékelés.

5. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az ember őskori és ókori történelmének megismerése, a nemzeti azonosságtudat, alapjainak lerakása, pozitív személyiségeken, értékeken keresztül a helyes értékrend kialakítása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A lakóhely földrajzi elhelyezkedésének ismerete.
- A lakóhely történelmi múltjának ismerete.
- A végbemenő történelmi változások megértetése a saját környezet változásain keresztül.
- A történelmi korokban (őskor, ókor) végbemenő változások az ok-okozati összefüggések felfedeztetése.
- A magyarság őstörténetének megismertetése.

FEJLESZTÉS KÖVETELMÉNYEK:

- A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit.
- Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen.
- Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet.
- Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon.
- Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.
- Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között.
- Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében.
- A magyar koronázási ékszereket megnevezi.
- A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítségével elmondja.
- Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit.
- A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni.
- Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.
- Legyen képes példákkal illusztrálni az ország fennmaradásának, a magyarság megmaradásának küzdelmeit.
- Legyen képes ismereteit bővíteni forrásanyagok felhasználásával, olvasson rövid részleteket a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Legyen tájékozott saját életeseményei alapján a múlt – jelen-jövő relációs rendszerben.
- Ismerje saját helyét, szerepét a családjában.
- Mutassa be az iskolai közösséget közvetlen tapasztalatszerzés, saját élmény alapján.
- Meséljen családjá és iskolája múltjából érdekes történeteket.
- Tudja elhelyezni lakóhelyét az ország térképén.
- Gyűjtsön képet lakóhelyéről, ezekről tudjon beszélni.
- Ismerje és gyakorolja a nemzeti jelképek iránti tiszteletadás módjait.
- Tudjon különbséget tenni a történelem különböző megismerési forrásai között.
- Legyenek elemi összehasonlító fogalmai a távoli korban és a ma élő emberek életmódjáról.
- Ismerje fel a tanult korokat képről: ruházatot, használati tárgyakat, jellegzetes épületeket.
- Legyen képes beszélni Jézus születéséről, a kereszténység kialakulásáról.
- Ismerjen biblia, mitológiai történeteket.
- Segítséggel mondja el a megismert mondák, legendák, történetek tartalmát.
- Tudjon különbséget tenni a történetek mesei és valóságos eseményei között.
- Tudja a tanult eseményeket időrendbe rendezni.
- Legyen képes segítséggel rajzos beszámolókat készíteni.
- Ismerjen fel és nevezzen meg hazánk őskori és ókori emlékeiből legalább kettőt, képről, filmről.
- Tudja leolvasni, megmutatni a képes történelmi atlaszban a tanultakkal összefüggő történelmi helyeket.
- Olvassa le és mutassa meg vándorló őseink állomáshelyeit.
- Ismerje a letelepedés, a honfoglalás évszámát, valamint fontosabb emlékhelyeit.
- Érzelmileg azonosuljon a honfoglalással, a magyarság életében betöltött szerepével.

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1.Személyes történelem. A kereszténység Az idő mérése, a címer, zászló, pecsét jelentősége Az Ószövetség népe . Újszövetségi történetek	Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen. Hazánk történelmi zászlóinak és címereinek megismerése, a pecsét fogalma, jelentősége. - A keresztények születése - Kik a keresztények - Jézus élete - Kereszténység terjedése, az egyház kialakulása - a kereszténység jelképei - Ó- és újszövetségi történetek megismerése	Egyszerű, személyes történetek elmesélése, dokumentálása Egy nap dokumentálása Családi fotók, tárgyak, történetek gyűjtése és rendszerezése, összehasonlítása. A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel. Címer, zászló, pecsét készítése önállóan vagy társakkal. Személyes címer-, zászló- és pecsétkészítés. Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Történetek olvasása, beszélgetés Jézus Krisztus életéről – szerepe a történelem alakulásában. Szövegalkotás képek, képsorok alapján. Szövegértés- feladatok megoldása	Szóbeli szövegalkotás fejlesztése Vélemény alkotása Szövegértés fejlesztése időbeli, térbeli tájékozódási képességek Megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás, rendszerzés képessége. IKT eszközök használata kreativitás, képzelet fejlesztése együttműködési képesség fejlesztése	Kommunikációs kompetenciák Matematikai, gondolkodási kompetenciák Digitális kompetenciák A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
2. Fejezetek az ókor történetéből Az ókori Kelet	Mezopotámia: - Városállamok. - Gazdálkodás a nagy folyók mentén. - mezőgazdaság - kézművesség - Az írás kialakulása. Egyiptom: - Egyiptom társadalma - Mindennapi élet - mezőgazdaság, kézművesség - ruházkodás - szórakozása, étkezési szokások - építészet - Tudományok - Oktatás, írás India Kína	Tananyag, tananyagrészek elmondása kérdések segítségével. Történelmi szituációk eljátszása, megjelenítése. Időábrázolás síkban és térben (időszalag). Az ókori államok helyének megkeresése a térképen. Illusztrációk készítése. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, Kiállítási anyag – rajzok, képanyagok – összeállítása a kor jellegzetes ruházataiból, használati eszközeiből. Egyiptomi építészeti emlékekkel kapcsolatos képek gyűjtése, a hitvilágukkal kapcsolatos történetek Kiállítások látogatása a múzeumban. Gyűjtőmunka az ókori Kelet világához kapcsolódva.	Tájékozódás térben, időben: Topográfiai feladatok A történelmi térképek megfigyelése. Kritikai gondolkodás: Történelmi problémák felismerése. időszámítás szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Együttműködési képesség A történelmi témák iránti pozitív attitűd formálása A közvetett ismeretszerzés fejlesztése korszerű ismerethordozók segítségével.	Matematikai, gondolkodási kompetenciák Kommunikációs kompetenciák Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Digitális kompetenciák

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
Ókori Görögország	- Olümposzi istenek, istennők.- történetek a görög mondavilágból - Görög városállamok: Spárta - Görög városállamok: Athén - demokrácia - rabszolgák élete - mindennapi élet Athénban A görög-perzsa háború: a marathóni csata - Tudomány és művészet - oktatás - színházak - vallása - a szent Olympia, játékok színtere - tudomány és találmányok	Történetek olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Időábrázolás síkban és térben (időszalag). Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Athén és Spárta – a városállamok különbségeinek felfedezése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése.	Kritikai gondolkodás Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Szóbeli szövegalkotás, szövegértés. Véleménynyilvánítás képessége. A megkülönböztetés, az azonosítás, az összehasonlítás műveleteinek aktivizálása a perceptív-cselekvéses gondolkodás fejlesztése érdekében. Az ókori görög művészet - összehasonlító, elemző gondolkodás képességének fejlesztése együttműködési képesség fejlesztése A közvetett ismeretszerzés fejlesztése korszerű ismerethordozók segítségével.	Matematikai, gondolkodási kompetenciák Kommunikációs kompetenciák A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Digitális kompetenciák

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
Római Birodalom	- Róma alapítása. - A hatalom birtoklása: Királyság - Köztársaság - élet a köztársaság idején - a rabszolgák élete - a rabszolgák lázadása - A császárság kora - Mindennapi élet - kereskedelem - hétköznapiak - „Róma az örök város” - Művészet, vallás, tudomány - oktatás, nevelés - tudomány, művészet - Pannónia, a római provincia - A Római Birodalom hanyatlása, bukása. - a hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában	Romulusz és Rémusz történetének összehasonlítása a valósággal. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása. Az olasz főváros legfontosabb tárgyi emlékeinek megnevezése képről. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: fegyverek, stratégia, emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén A bukás okainak közös feltárása.	Ismeretszerzés elsődleges forrásokból. A római művészet: összehasonlító, elemző gondolkodás képességének fejlesztése Szóbeli kifejezőkészség, szövegértés fejlesztése Érzelmei aktivizálása, az átélés képessége. Kritikai gondolkodás: Történeti események megfigyelése. Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége. Térbeli és időbeli tájékozódás. együttműködési képesség fejlesztése IKT eszközök használata.	A tanulás kompetenciái A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Kommunikációs kompetenciák Matematikai, gondolkodási kompetenciák Személyes és társas kapcsolati kompetenciák Digitális kompetenciák
3. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam A magyar nép őstörténete	- A magyarság eredete. - A vándorlások kora. - A korszak művészete. A magyarok ősvallása. - Honfoglalás, letelepedés – Magyarország születése. Kalandozások	Múzeumok, gyűjtemények látogatása, 1-2 mondatos beszámoló, rajzos történeti napló készítése, jelképek ábrázolása kézműves technikákkal A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon. Topográfiai feladatok. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Események, történetek, népmondák elbeszélése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Illusztrációk készítése.	Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. szövegértés, szókincsbővítés A honfoglaló magyarok művészete: összehasonlító, elemző gondolkodás képességének fejlesztése együttműködési képesség fejlesztése	Kommunikációs kompetenciák Matematikai, gondolkodási kompetenciák A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
4. A középkor világa Élet a középkori Európában	- A középkori Európa létrejötte - - Az új társadalmi rend kialakulása, az uradalom. - A hűbértség. - A jobbágyság élete, a földművelés új eszközei.	Múzeumok, gyűjtemények látogatása, rajzos, 1-2 mondatos beszámoló készítése. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok.	Ismeretszerzés elsődleges forrásokból. Kritikai gondolkodás: Történelmi változások nyomon követése. Egy korszakon belül lezajlott változások bemutatása különböző szempontok	A tanulás kompetenciái Matematikai, gondolkodási kompetenciák Kommunikációs kompetenciák Digitális kompetencia
	- Városok kialakulása – kereskedelem, kézművesség. - Az egyházak és szerepük. - A lovagok élete, a kor kultúrája. - A középkori művészet, irodalom és oktatás - A középkori világ vezető vallásai (az iszlám vallás)	Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása . A középkori világ fő vallásainak: kereszténység - iszlám összehasonlítása A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban. A lovagi tornák modellezése.	szerint.(politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális) Szókincsbővítés, szövegértő olvasás. : A természetes és az épített környezet, településformák a középkorban: Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. A közvetett ismeretszerzés fejlesztése korszerű ismerethordozók segítségével.	

6. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről.
- Kooperatív technikák alkalmazása.
- A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése.
- A történelmi megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése.
- Hazánk középkori történelmének megismerése, a jeles személyiségek életútjának elemzésén át a pozitív személyiségalkotás.
- A nemzeti, népi hagyományok megismerésén, gyakorlásán át a nemzeti identitástudat erősítése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A különböző nemzetiségű, etnikumú csoportok életének, múltjának, kultúrájának megismerésén át, a másság elfogadása, a tolerancia erősítése.
- A népi hagyományok, az ünnepek ismeretén, gyakorlásán át a nemzeti identitástudat erősítése.
- A középkori Magyarország jelentősebb királyainak, eseményeinek megismertetése.
- A tér-idő tájékozódó képesség fejlesztése, erősítése.
- Az ok-okozati összefüggések felfedeztetése.
- Művészeti alkotások megismertetése a tanult történelmi korhoz kapcsolódóan.

FEJLESZTÉS KÖVETELMÉNYEK:

- A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit.
- Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen.
- Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet.
- Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon.
- Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.
- Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között.
- Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskanon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében.
- A magyar koronázási ékszereket megnevezi.
- A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítségével elmondja.
- Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit.
- A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni.
- Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.
- Legyen képes példákkal illusztrálni az ország fennmaradásának, a magyarság megmaradásának küzdelmeit.
- Legyen képes ismereteit bővíteni forrásanyagok felhasználásával, olvasson rövid részleteket a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Tanulja a tanult évszámokat az időszalagon elhelyezni, az események helyszíneit a térképen megmutatni.
- Legyen képes a jártasság szintjén használni a képes történelmi atlaszt.

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV: sz. történetéből, a középkori Magyar állam Magyarország az Árpád-házi uralkodók idején	- A magyarok élete, társadalma a letelepedés után. - A kalandozások kora. - Géza fejedelem. - A keresztény állam megalakulása, István uralkodása. - I. (Szent) László és Könyves Kálmán uralkodása. - Az ország helyzete, a tatárjárásig, II. András. - A tatárjárás. - IV. Béla, az ország újjáépítése. - A mindennapok élete. - Az Árpád-ház kihalása	Tananyag, tananyagrészek elmondása kérdések segítségével. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon történő ábrázolás. Rajzos történeti napló készítése Koronázási ékszerek, jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása.	Ismeretszerzés elsődleges forrásokból. A források áttekintése és értékelése. Szókincs bővítés, szövegértő olvasás. A történelmi hősök tulajdonságainak és tetteinek értékelése. Történelmi személyek összehasonlítása, értékelése jelentőségük szerint. Tájékozódás térben és időben: Topográfiai feladatok. A tanultakkal kapcsolatos helyszínek megmutatása a térképen. az Árpád-kori műveltség építészete. Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. A közvetett ismeretszerzés fejlesztése korszerű ismerethordozók segítségével. Érzelmek aktivizálása, az átélés képessége.	A tanulás kompetenciái Kommunikációs kompetenciák Matematikai, gondolkodási kompetenciák A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Digitális kompetencia
Virágzó középkor Magyarországon	- A kiskirályok hatalmának letörése – Károly Róbert - Az ország gazdasági élete, Károly Róbert uralkodása idején. - Nagy Lajos uralkodása.	Tananyag, tananyagrészek elmondása kérdések segítségével. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása.	Képzőművészet kultúra és művészet az Anjou-korban. Szókincs bővítés, szövegértő olvasás. A történelmi hősök tulajdonságainak és tetteinek értékelése. Történelmi	A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	- Tudomány és művészet Nagy Lajos korában. - A mindennapok élete. - Zsigmond király uralkodása. - A török elleni küzdelem – Hunyadi János - A nándorfehérvári győzelem. - Mátyás király uralkodása. - Tudomány és művészet Mátyás korában. - A mindennapok élete. - Az ország élete Mátyás király halála után. - Dózsa György a parasztok vezére, 1514.	A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása.	személyek összehasonlítása, értékelése jelentőségük szerint. Népek, kultúrák, településformák. Kritikai gondolkodás: Történelmi változások nyomon követése. Egy korszakon belül lezajlott változások bemutatása különböző szempontok szerint.(politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális) Interaktív taneszközök használata. Ismeretszerzés elsődleges forrásokból. A források áttekintése és értékelése. A közvetett ismeretszerzés fejlesztése korszerű ismerethordozók segítségével. Érzelmek aktivizálása, az átélés képessége. Verbális és vizuális emlékezet fejlesztése	Kommunikációs kompetenciák Matematikai, gondolkodási kompetenciák Digitális kompetencia A tanulás kompetenciái
2. Új látóhatárok, a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás, az új világkép kialakulása Az újkor kezdete Európában	- A nagy földrajzi felfedezések. - Felfedezők, hódítók, leigázott népek. - Reformáció, ellenreformáció. Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció.	Történelmi szöveg olvasása földrajzi felfedezőkről. Időszalagon Amerika felfedezésének meghatározása Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről. A gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása szituációs játékokon keresztül. A különböző keresztény vallási irányzatok jegyeinek megkülönböztetése, szókérték csoportosítása. Tananyag, tananyagrészek elmondása kérdések segítségével, a helyi templomok és emlékhelyek felkeresése.	Nagy földrajzi és természettudományos felfedezések. Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Szókincsbővítés, szövegértő olvasás, a végvári költészet. Tájékozódás térben és időben:	Matematikai, gondolkodási kompetenciák Kommunikációs kompetencia

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
3. Magyarország a XVI-XVIII. században Magyarország az újkor hajnalán.	A mohácsi csata és következményei A mohácsi vész A három részre szakadt Magyarország, élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával. - Végvári harcok. - A Bocskai-féle szabadságharc. - Bocskai István és a hajdúk - Az ellenreformáció Magyarországon. - Az erdélyi fejedelemség. - Műveltség Erdélyben. - A királyi Magyarország. - A mindennapok élete. Zrínyi Miklós, a hadvezér Zrínyi Miklós hadjáratai és tervei a magyar hadsereg megteremtésére - A Habsburg-ellenes mozgalom. - Thököly fejedelemsége. - II. Rákóczi Ferenc szabadságharca. - A szatmári béke és következménye. Buda visszafoglalása, Magyarország a Habsburg Birodalomban Buda visszafoglalása Mária Terézia Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában.	Tananyag, tananyagrészek elmondása kérdések segítségével. Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, készítése. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének földézés. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.	Topográfiai feladatok, végvárak elhelyezkedése. Reneszánsz és barokk műalkotások megtekintése, reneszánsz és barokk zene hallgatása. Interaktív taneszközök használata. Ismeretszerzés elsődleges forrásokból. A források áttekintése és értékelése. Szókincs bővítés, szövegértő olvasás. Kritikai gondolkodás: Történelmi problémák felismerése és elemzése. Auditív és vizuális észlelés, verbális-, vizuális emlékezet, képzelet, reprodukív képzelet.	A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Digitális kompetencia A tanulás kompetenciái

7. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A tanult történelmi csomópontok felidézése térben és időben.
- Kooperatív technikák alkalmazása.
- A nemzettudat és az állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése.
- A nemzeti, hazafias érzelmek szerepének bemutatása a nemzetállam életében.
- A történelmi tanulás képességének fejlesztése

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A lakosságot kiszolgáló intézmények megismertetése, a helyes viselkedés tudatosítása, gyakoroltatása.
- A Himnusz, a Szózat, a nemzeti imádságok értelmezése, a tiszteletadás módjai.
- Az alkoholizmus, a kábítószer, a bűnözés erkölcsi és társadalmi hatásai, az egyéni felelősség jelentőségének tudatosítása.
- A polgárosodás kihatásainak megismertetése, jelentőségének hangsúlyozása a magyarság életében.
- Az I. Világháború történeteinek megismertetése, ezáltal a magyar történelem jelentős fordulópontjainak értékelése.

FEJLESZTÉS KÖVETELMÉNYEK:

- A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett.
- Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között.
- A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol.
- Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.
- Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani.
- A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről.
- Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.
 - Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit.
- Tudja kezelni a kiemelkedő személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat.
- Legyen képes szóban felvázolni rövid életrajzot egy általa példaképnek tartott történelmi személyiségről.
- Ismerjen fel segítséggel a kor eseményei között történelmi összefüggéseket, készítsen róla vázlatot.
- Ismerje fel, hogy népünk számára milyen gazdasági, társadalmi veszteségeket jelentett a háborúban való részvétel.
- Tudjon számot adni a tanult anyagról néhány mondatos szóbeli felelettel.
- Ismerje a legjellegzetesebb reformkori személyiségek nézeteit, érveljen a megismert tények alapján.
- Tudjon összefüggéseket említeni a világtörténelem és a magyar történelem eseményei között.
- Elemesse a társadalmi, gazdasági változásokat, konkrét példákkal mutasson rá a fejlődésre megadott szempontok alapján.
- Tudja a tanult történelmi évszámokat.
- Jártasság szintjén használja a képes történelmi atlaszt.

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1.Történelmi áttekintés	Az ókori társadalmakról tanultak átvételése Az ókori keleti kultúrák Az ókori Görögország. Az ókori Róma. A középkori Magyarországról tanultak átvételése (korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz) Árpád-házi királyok. Anjou-házi királyok és a Hunyadiak. Hazánk három részre szakadása.	Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. A régész eszközeinek megnevezése. Múzeumlátogatás. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás. Térképhasználat. Adatok leolvasása időszalagról. A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése. Múzeumlátogatás, a koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása.	vizuális és auditív emlékezet, analitikus és szintetikus gondolkodás.	A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Digitális kompetencia A tanulás kompetenciái
2. A forradalmak kora A polgári átalakulás kora	- A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete Eszmék, személyiségek és történetek a francia forradalom korából. - Napóleon és Európa. Ipari találmányok és feltalálók. - A mezőgazdaság és a gépek forradalma.	A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival. Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Feladatvégzés térképvázlatokkal. Fogalmi szemléltetőkérttyák, szókérttyák, mondatkérttyák használata, rendszerezése. Rövid beszámoló készítése a tanultak és az olvasottak alapján.	Kommunikációs képesség, szövegértés fejlesztése. Kritikai gondolkodás: Egy korszakon belül lezajlott változások bemutatása különböző szempontok szerint. Tájékozódás térben – időben Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékoztató-, kommunikációs képességek fejlesztése.	Anyanyelvi kompetencia: Digitális kompetencia Matematikai, gondolkodási kompetencia
Polgárosodás Magyarországon	- Magyarország a Habsburg Birodalomban: - Felvilágosult abszolutizmus és a rendiség. - Mária Terézia, II. József. A magyar reformkor képviselői (Széchenyi, Kossuth) A polgárosodás Magyarországon. A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai Gróf Széchenyi István élete és munkássága.	Történetek dramatizálása, rendezés, szereplés, tudatos szerepválasztással. Tematikus rajzok készítése. Időszalag, időtáblázatok használata. . Rövid beszámoló készítése a tanultak és az olvasottak alapján.-Híres emberek életútjának bemutatása különböző szöveges és képi források felhasználásával. Topográfiai feladatok. Az események helyszíneinek megkeresése a térképen. A történelmi események ábrázolása. Kossuth Lajos	Kommunikációs képesség, vitakészség, szövegértés. Hatékony és önálló tanulás fejlesztése. Kritikai gondolkodás: Egy korszakon belül lezajlott változások bemutatása különböző szempontok szerint. Tér és időbeli tájékozódás fejlesztése.Kommunikációs képesség fejlesztése.. A szeretet képessége. A közvetett ismeretszerzés fejlesztése korszerű ismerethordozók segítségével. Érzelmek aktivizálása,	Anyanyelvi kompetencia Matematikai, gondolkodási kompetencia Digitális kompetencia A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Személyes és társas kapcsolati

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Kossuth Lajos élete és munkássága. A magyar nyelv hivatalossá tétele. Az 1848. március 15-i események Pesten. Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései. A szabadságharc legfontosabb eseményei - Reformkor: - A politikai irányítók: gróf. Széchenyi István, Wesselényi Miklós, Kossuth Lajos, Táncsics Mihály - Törvényhozás - Reformországgyűlések és követeléseik. - Életképek a reformkori Magyarországon. - 1848-1849-es forradalom és szabadságharc. - 1848. Március 15. - Nemzetiségek ébredése - Polgári törvények - Képek a szabadságharc csatáiból - A szabadságharc és Európa: esélyek és eredmények - Helytörténetek.	toborzódalai. A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés. Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Részvétel helytörténeti sétákon a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről. Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint. Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés a hősről.	az átélés képessége. Pozitív érzelmek befogadásának képessége, igényessége.	kompetenciák A tanulás kompetenciái
3. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora A kiegyezés kora	- A szabadságharc utáni Magyarország: programok és intézkedések - A kiegyezés: 1867. Az Osztrák-Magyar Monarchia - Gazdasági felzárkózás. - A polgárosodó magyar társadalom. - Világváros születik: Budapest - A Millennium - Nemzetállamok születése Európában, polgárháború az Egyesült Államokban - Helytörténet.	Megfigyelés, megbeszélés, könyvtári munka. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század	Kommunikációs képesség, szövegértés. Hatékony és önálló tanulás fejlesztése. Történelmi kulcsfogalmak ismerete és alkalmazása. Kritikai gondolkodás: Történelmi problémák felismerése és fejlesztése. Időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Érzelmek aktivizálása, az átélés képessége. Elfogadó és elutasító attitűd.	Anyanyelvi kompetencia Digitális kompetencia Személyes és társas kapcsolati kompetenciák A tanulás kompetenciái Matematikai, gondolkodási kompetencia

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
		második felében – épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepének felismerése az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről Dramatizálás.		
4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében A késő újkor Európában	- Verseny a világ felosztásáért. - Az I. Világháború okai és céljai. - Frontvonalak. - Hátszág. - Forradalom Oroszországban. - Győztesek és vesztesek. - Mindennapi élet a háború utáni időszakban. - Helytörténet.	Albumok készítése történelmi események szereplőiről, ismert helyi kiválóságokról. Forráselemzés. Topográfiai feladatok. Az események helyszíneinek megkeresése a térképen. Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése. Adatok leolvasása időszakról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Fiktív levél írása a frontvonalról. Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása	Kommunikációs képesség, szövegértés fejlesztése. Tér és időbeli tájékozódás fejlesztése. Auditív és vizuális észlelés, verbális-vizuális emlékezet, képzelet, reprodukív képzelet.	Anyanyelvi kompetencia: Matematikai, gondolkodási kompetencia Digitális kompetencia Személyes és társas kapcsolati kompetenciák A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A történelmi tanulás képességének fejlesztése.
- Kooperatív technikák alkalmazása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A lakóhely gazdasági tényezőinek megismerése, ezáltal a munkalehetőségek felfedeztetése, az ok-okozati összefüggések feltárása.
- A nemzeti emlékhelyek megismertetése.
- A koronázási jelképek történelmének, jelentőségének tudatosítás.
- A magyarság jelenének ismertetése, a másság elfogadásának erősítése.
- A XX. századi Magyarország történelmének megismertetése, a jelentős sorsfordító események elemzése, következtetések gyakoroltatás.
- A II. Világháború történeteinek megismertetése, ezáltal a magyar történelem jelentős fordulópontjainak értékelése.
- Forrásanyagok keresése, elemi szintű elemzése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol.
- A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja.
- Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer.
- Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul.
- A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi.
- Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni.
- A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.
- Tudjon felsorolni néhány nevezetes ember nevét lakóhelyén, és ismerje a közösségért végzett munkájukat.
- Alakuljon ki a közösséghez tartozás és a hazaszeretet pozitív érzése.
- Ismerje fel, hogy népünk számára milyen gazdasági, társadalmi veszteségeket jelentett a háborúban való részvétel.
- Legyen képes a térképről önállóan leolvasni a háborús eseményeket, használja fel a térképetszövebi feleletéhez.
- Utasítsa el a nemzeti, faji gyűlöletet.
- Legyen magatartásában megnyilvánuló magyar és európai azonosságtudata.
- Ismerjen néhány történelmi témájú irodalmi művet, filmet.
- Legyen képes beszámolni az olvasottakról, a látottakról, megfogalmazni saját véleményét.
- Az ok-okozati összefüggések felismeréséből, a következtetésekből legyen képes elemi ítéletalkotásokra.
- Legyen képes önállóan felkészülni tankönyvből, könyvtárban forrásanyagot keresni, irodalmi ismeretei alapján illusztrációkat gyűjteni adott témához.
- Alkalmazza a tanulás során gyűjtött anyagot, a kortársak visszaemlékezéseit.
- Próbáljon tájékozódni a lakossági ügyintézésben
- Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek.
- A közvetett ismeretszerzés fejlesztése korszerű ismerethordozók segítségével.
- A megkülönböztetés, az azonosítás, az összehasonlítás műveleteinek aktivizálása a perceptív-cselekvéses gondolkodás fejlesztése érdekében.
- Az elvonatkoztatás, az általánosítás műveleteinek aktivizálása, a fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése.
- Cselekvések belső összevetése.
- Érzelmek aktivizálása, az átélés képessége.
- Elfogadó és elutasító attitűd.
- Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége.
- Térbeli és időbeli tájékozódás.
- Kommunikációs készség. A szeretet képessége.
- Felelősségtudat, felelősségérzet, környezetvédő attitűd.
- Pozitív érzelmek befogadásának képessége, igényessége.
- A munka örömeinek megélése. Együttműködési készség.
- Ítéletalkotás, döntési képesség, önértékelés.

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1. Hazánk és a nagyvilág a XX.század első felében A trianoni Magyarország	- A trianoni békeszerződés és következményei. Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása. A trianoni békediktátum és következményei. - Élet a Horthy Magyarországon. - Társadalmi, politikai megmozdulások. - Az őszirózsás forradalom. - Tanácsköztársaság. - Helytörténet.	Szituációs játékok, dramatikus feldolgozások. Forráselemzés, szépirodalmi szemelvényekből.	Kommunikációs képesség, szövegértés fejlesztése. Érvelési készségek és képességek fejlesztése.	Anyanyelvi kompetencia: Személyes és társas kapcsolati kompetenciák A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Digitális kompetencia:
Magyarország a két világháború között	- A nagy gazdasági világválság. - Magyarország a nagy gazdasági világválság idején. - A nagy gazdasági világválság következményei. - Háborús készülődés - Németország erősödése, világuralmi tervei - Diktatúrák és diktátorok Európában – kommunizmus, fasiszmus, nemzetiszocializmus - Életmód és szellemi élet a két világháború között. - Helytörténet.	Történelmi témájú regényrészletek, filmek, dokumentumfilmek nézése, beszélgetés, érzések megfogalmazása.	Kommunikációs képesség, szövegértés fejlesztése. Hatékony és önálló tanulás fejlesztése. Történelmi kulcsfogalmak ismerete és alkalmazása.	Anyanyelvi kompetencia: Digitális kompetencia A tanulás kompetenciái A személyes és társas kapcsolati kompetenciák A kreativitás, önkifejezés kompetenciái. Matematikai, gondolkodási kompetencia
A II. Világháború	- Európai háborúból világháború. - A II. Világháború eseménytörténete. - A holokauszt Európában és Magyarországon - Magyarország a II. Világháborúban. A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról - A párizsi béke. - Helytörténet.	Dokumentumfilmek nézése. Forrásanyagok keresése lakóhelyi információk keresése. Forráselemzés. Topográfiai feladatok. Az események helyszíneinek megkeresése a térképen. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése. Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése. A világháborúkhöz kötődő emlékhely felkeresése. Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése.	Kommunikációs képesség, szövegértés fejlesztése. Kritikai gondolkodás: Történelmi problémák felismerése és elemzése. Tér és időbeli tájékozódási képesség fejlesztése.	Anyanyelvi kompetencia: Matematikai, gondolkodási kompetencia Digitális kompetencia A tanulás kompetenciái A személyes és társas kapcsolati kompetenciák A kreativitás, önkifejezés kompetenciái

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
		Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából. Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett.		
2. A globalizálódó világ és Magyarország	- Földünk a II. világháború után, a kétpólusú világ. - Hidegháború. - Kommunista diktatúrák. - A harmadik világ. - Emberi és polgári jogok – Az Európai Unió - Globális problémák. - Hazánk története napjainkig: - A háborús károk felszámolása, a koalíciós évek - A sztálinizmus Magyarországon - 1956-os forradalom és szabadságharc - A Kádár-korszak A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon Rendszerváltoztatás Az Alaptörvény és a mai magyar demokrácia Együttélés a Kárpát-medencében: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig.	Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban. A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalt történelmi időszakokból. Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalmak alá.	Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek fejlesztése. Kommunikációs képesség, szövegértés fejlesztése. Kritikai gondolkodás: Történelmi problémák felismerése és elemzése. Hatékony és önálló tanulás fejlesztése.	Anyanyelvi kompetencia: A tanulás kompetenciái A személyes és társas kapcsolati kompetenciák A kreativitás, önkifejezés kompetenciái Matematikai, gondolkodási kompetencia Digitális kompetencia:

3. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.	Az Európai Unió létrejötte Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok A hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak A határon túli magyarság sorsa A magyarországi nemzetiségek kultúrája, helyzete	Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományörző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.	Megfigyelő-, időbeli- és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek fejlesztése. Kommunikációs képesség, szövegértés fejlesztése. Kritikai gondolkodás: Történelmi problémák felismerése és elemzése. Hatékony és önálló tanulás fejlesztése. A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.	Anyanyelvi kompetencia: A tanulás kompetenciái A személyes és társas kapcsolati kompetenciák A kreativitás, önkifejezés kompetenciái Matematikai, gondolkodási kompetencia Digitális kompetencia:
--	--	---	--	--

5. évfolyam
JAVASOLT ÓRAKERET

Témakör – évfolyam	
1. AZ ÉN VILÁGOM	12
1.1. Családunk története A családi közösség, helyem a családban Élettörténetem: Ki vagyok én? A család múltja és története Családfa	
1.2. Az én városom Elhelyezkedése, földrajzi fekvése Nevezetességei Hagyományai	
1.3. A hazai táj. A helyi tudás. Hazánk természeti értékei	
1.4. Gyermekek, diákélet a múltban. Az iskola története, múltja	
2. TALÁLKOZÁS A MÚLTAL	10
2.1. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban	
2.2. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Falusi élet a múltban	
2.3. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel) A régmúlt idők étkezési szokásai Ruházkodás a régmúlt időkben Az emberek mindennapjai	
2.4. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete Húsvéti ünnepkör Pünkösdi ünnepkör Karácsonyi ünnepkör	
2.5. Hitélet és közösségi élet Közösségek az ember világában	
3. ÖRÖKSÉGÜNK, HAGYOMÁNYAINK, NAGYJAINK	14
3.1. Az ősi magyar kultúra hagyatéka A magyarok őseiről	
3.2. Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén	
3.3. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.	
3.4. A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban	

5. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Ismerkedjenek meg a tanulásban akadályozott tanulók hazánk fekvésével, fővárosával és annak nevezetességeivel.
- Ismerjék Magyarország jelképeit, a nemzeti értékeket, lakóhelyük történelmi emlékhelyeit, híres személyiségeit.
- A helytörténeti séták és gyűjtőmunkák segítsék elő ismeretszerzésüket a gyakorlatban

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Ismerje lakóhelyének földrajzi elhelyezkedését.
- Ismerje lakóhelyének történelmi múltját.
- Ismerje meg a magyarság őstörténetét.
- Legyen tájékozott saját életeseeményei alapján a múlt – jelen - jövő relációs rendszerben.

- Ismerje saját helyét, szerepét a családjában.
- Mutassa be az iskolai közösséget közvetlen tapasztalatszerzés, saját élmény alapján.
- Meséljen családja és iskolája múltjából érdekes történeteket.
- Tudja elhelyezni lakóhelyét az ország térképén.
- Gyűjtsön képet lakóhelyéről, ezekről tudjon beszélni.
- Ismerje és gyakorolja a nemzeti jelképek iránti tiszteletadás módjait.
- Tudjon különbséget tenni a történelem különböző megismerési forrásai között.
- Legyenek elemi összehasonlító fogalmai a távoli korban és a ma élő emberek életmódjáról.
- Ismerjen fel régi használati tárgyakat, ruházatot, jellegzetes épületeket.
- Legyen képes segítséggel rajzos beszámolókat készíteni.
- Ismerje a letelepedés, a honfoglalás évszámát, valamint fontosabb emlékhelyeit.
- Érzelmileg azonosuljon a honfoglalással, a magyarság életében betöltött szerepével.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- A tanuló ismeri Magyarország nemzeti hagyományait és értékeit.
- Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb-és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről.
- Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol.
- Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot azok gyermek-és felnőttkoráról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapijaira, ünnepnapjaira.
- Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi.
- Ismeretekkel rendelkezik történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyarok lakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról.
- A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről és alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik.
- Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1. AZ ÉN VILÁGOM 1.1 A hazai táj, a helyi tudás	Hazánk természeti értékei	Beszélgetés hazánk legfőbb tájegységeiről, képek gyűjtése. A nemzeti és a helyi közösség tudásbázisának feltérképezése – tablókészítés a pozitív értékek kiemelésével a legalapvetőbb ismeretek szintjén. Képek gyűjtése, csoportosítása egyszerűbb szempontok figyelembevétel.	Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége Ismeretszerzés elsődleges forrásokból Tájékozódás térben és időben	A tanulás kompetenciái Matematikai, gondolkodási kompetenciák
1.2 Gyermekek, diákélet a múltban.	Az iskola története, múltja	Érdekessegek gyűjtése a helyi iskola történetével kapcsolatosan. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás	szókincsbővítés, szövegértés Ismeretszerzés elsődleges forrásokból	Kommunikációs kompetenciák A tanulás kompetenciái
Kulcsfogalmak/fogalmak: család, unokatestvér, nagyszülők, dédszülők, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkor, óvodáskor, kisiskoláskor, előd, ős, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány, diákélet				
2. TALÁLKOZÁS A MÚLTAL		Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszülőkről; beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól.	szókincsbővítés, szövegértés	Kommunikációs kompetenciák
2.1 Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban	Falusi élet a múltban	Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. A parasztház jellegzetességeinek azonosítása; közvetlen, illetve közvetett forrásból. Beszélgetés a paraszti háztartáshoz kötődő hagyományos életformáról. Tájékozódás a hétköznapi életéről régi képeslapok, használati tárgyak, reprodukciós nyomtatványok segítségével.	Kommunikációs képességek. Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége Tájékozódás térben és időben	Kommunikációs kompetenciák
2.2. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Falusi élet a múltban 2.3.A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel). A régmúlt idők étkezési szokásai. Ruházkodás a régmúlt időkben Az emberek	(táplálkozás, ruházat, életvitel) A régmúlt idők étkezési szokásai. Ruházkodás a régmúlt időkben. Az emberek mindennapjai.	Régi receptek gyűjtése. Beszélgetés a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. Információk gyűjtése a pedagógus által válogatott, egyszerűsített visszaemlékezésekből – az adatokból közösen napirend készítése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten.	szókincsbővítés, szövegértés Időbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége Tájékozódás térben és	Kommunikációs kompetenciák Matematikai, gondolkodási kompetenciák

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
mindennapjai			időben	
2.4 Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete	Húsvéti ünnepkör Pünkösti ünnepkör Karácsonyi ünnepkör	Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti fölelevenítése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományőrző játékokkal való megismerkedés.	szókincsbővítés, szövegértés Időbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek.	Kommunikációs kompetenciák Matematikai, gondolkodási kompetenciák
2.5. Hitélet és közösségi élet, Községek az ember világában	Közösségek az ember világában	Beszélgetés az egyén szerepéről a közösségben. Beszélgetés a hit szerepéről a vallásos emberek életében – példákon keresztül. A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése és megbeszélése. Csatlakozási lehetőségek földterítése helyi értéktartó közösségekhez. A családi közösség szerepeinek feltárása szituációs játékok által. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: nemzettudat, empátia	szókincsbővítés, szövegértés Empátia képességének fejlesztése	Kommunikációs kompetenciák Személyes és társas kapcsolati kompetenciák
Kulcsfogalmak/fogalmak: nagyszülő, dédszülő, falu, város, régmúlt, parasztház, háztartás, húsvét, pünkösd, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományőrzés, közösség, közösségi élet, értéktartás				
3. ÖRÖKSÉGÜNK, HAGYOMÁNYAINK, NAGYJAINK 3.1. Az ősi magyar kultúra hagyatéka	A magyarok őseiről	Beszélgetés a magyar őstörténetről, a legalapvetőbb tudás mentén. Képek gyűjtése a magyar őstörténetről, annak továbbhagyományozásáról a népművészetben. A témához kapcsolódó rajzkészítés. Múzeumlátogatás. Érdekességek földterítése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére stb. Beszélgetés a történelem szerepéről a nemzet életében.	Időbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége A honfoglaló magyarok művészete, kifejező képesség fejlesztése.	Matematikai, gondolkodási kompetenciák A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
3.2. Magyarok a történelmi és mai Magyarország területén	Magyarok a történelmi és mai Magyarország területén	Információgyűjtés a történelmi Magyarország területén élő magyarok mindennapjairól. A magyarok lakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, magyar városok megnevezése a térképen. A történelmi Magyarország területén élő, a tanulók számára példaképek állítható híres emberek életútjáról való beszélgetés, fényképes tablókészítés.	Időbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Interaktív taneszközök használata. Ismeretszerzés elsődleges forrásokból	Kommunikációs kompetenciák Digitális kompetencia A tanulás kompetenciái

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
3.3. Néprajzi tájak, tájegységek	Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.	A magyar néprajzi tájak megnevezése, megkeresése a térképen. A tájegységek csoportosítása jellegzetességei és legismertebb települése szerint. A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországukról való ismeretek, érdekességek gyűjtése, tablókészítés kulturális értékeikről, néphagyományaikról. Néhány alapvető formula elsajátítása a nemzeti kisebbségek nyelveiből (pl. köszönés, búcsúzás). A szomszédos országok felsorolása, fővárosuk megnevezése, térképen való azonosításuk.	Időbeli és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Interaktív taneszközök használata.	Kommunikációs kompetenciák Digitális kompetencia Matematikai, gondolkodási kompetenciák Személyes és társas kapcsolati kompetenciák
3.4. Természeti és épített örökségünk	Természeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei	A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről adatok, információk, képek, érdekességek gyűjtése, csoportosítása. Múzeumlátogatás, tanulmányi kiránduláson való részvétel.	Ismeretszerzés elsődleges forrásokból A természetes és az épített környezet	A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Matematikai, gondolkodási kompetenciák
3.5. A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban	A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban	Beszélgetés a magyar tudomány és kultúra eredményeiről, különös tekintettel a nemzetközi hírnevet szerzett tudósokra és művészekre. Ismeretterjesztő filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatosan. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: nemzettudat, erkölcsi érzék	szókincsbővítés, szövegértés Ismeretszerzés elsődleges forrásokból	Kommunikációs kompetenciák A kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái A tanulás kompetenciái
Kulcsfogalmak/fogalmak: őstörténet, ősművészet, néphagyomány, nemzeti kisebbség, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, anyaország, kulturális örökség, tudomány, kultúra				

TERMÉSZETTUDOMÁNY

5 - 6. évfolyam

JAVASOLT ÓRAKERET

Témakör – évfolyam	5.	6.
Anyag, energia, információ	10	11
Rendszerek	8	18
Felépítés és működés kapcsolata	20	-
Állandóság, változás	-	13
Az ember megismerése és egészsége.	9	-
Környezet, fenntarthatóság.	9	20
Tájékozódás a földrajzi térben.	4	10
Tájékozódás az időben.	5	5
Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről.	5	10
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól. A társadalmi gazdasági élet szerveződése.	-	10
Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról.	--	8
Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról.	4	6
Összesen	74	111

5 - 6. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Természettudományosan megalapozott, a tanulók által is megfigyelhető, megvizsgálható, különböző ismeretszerzési forrásokból megerősíthető tudás átadása a környezet tárgyairól, élőlényeiről, jelenségeiről, folyamatairól.
- Az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása.
- szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése.
- A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése.
- Éntudat és énkép fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése.
- Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása.
- A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése.
- A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése.
- A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye.
- törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Az elemi természettudományos nevelés elmélyítése.
- Alapozza meg a földrajzi ismeretek tanulását.
- Segítse a térképen való tájékozódás biztonságának kialakulását.
- Motiválja a szűkebb és tágabb környezet megismerése iránti igényt.
- Fejlessze a tanuló tájékozódási képességét, térben, időben és saját személyére vonatkozóan.
- Ismertesse meg az élő és élettelen természet kölcsönös egymásra hatását, sokféleségét.
- Ismertesse meg a testi-lelki fejlődés szakaszait.
- Nevelje a tanulókat környezetük szépségét érzékelni tudó, azért tudatosan tenni képes emberré.
- Keltse fel a tanulóban a haza iránti megbecsülést, szeretetet a közösséghez tartozás érzését.
- Sajátíttassa el az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáit. Mutasson rá a mozgás és az egészséges életmód kapcsolatára.
- Törekedjen arra, hogy a tanuló az önálló tanulást, együttműködő, kooperatív, interaktív technikákat alkalmazza, a tapasztalatszerzést konkrét cselekvéssel kapcsolja össze.
- Használtassa az IKT eszközöket.
- Fordítson figyelmet a periodikus változások, összefüggések megértésére, a kapcsolatok felismerésére a növény és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában.
- Az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása.
- A tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában.
- Közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Aktív részvétel a kísérletek végzésében.
- Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete.
- Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben.
- Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban.
- Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra.
- Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete.
- Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről.
- Az egészséges életmód feltételeinek ismerete.
- Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben.
- Tájékozottság a Naprendszerrel, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT-eszközök használata.
- A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön.
- Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját.
- Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása.
- Tud tájékozódni egyszerű térkép, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveletvégzésre a térképen, földgömbön.
- Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra.
- Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét.
- A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberiségé.
- Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között.
- Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van.
- Ismeri a hegységképződési folyamatokat.
- A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végesége miatti takarékoság szükségességét.
- Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja.
- Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat.
- Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit.
- Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.

5. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Elemi természettudományos nevelés.
- Életkori sajátosságoknak megfelelően a tanulók érdeklődésének felkeltése a természettudományos alapismeretek iránt. A természetföldrajzi ismeretek megalapozása, a tapasztalatok bővítése, alkalmazása.
- Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése.
- A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése. Éntudat és énkép fejlesztése.
- Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése.
- Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása. A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése.
- A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése.
- A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye.
- Törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Elemi természettudományos nevelés elmélyítése.
- Ismerje meg az élő és élettelen természet kölcsönös egymásra hatását, sokféleségét.
- Motiválja a szűkebb és tágabb környezet megismerése iránti igényt.
- Fejlessze a tanuló tájékozódási képességét térben és időben.
- Alapozza meg a földrajzi ismeretek tanulását.
- Segítse a térképen való tájékozódás biztonságának kialakulását.
- Ismerje meg a környezet legismertebb anyagai halmazállapotait (víz, levegő, zsír, olaj).
- Segítse a tanulókat egyszerű fizikai változások létrehozásában és azok értelmezésében.
- Ismerje meg a vizsgálódásokhoz szükséges eszközöket és azok használatát folyamatos gyakorlás útján.
- A tanulók képessé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák – használatára, valamint az IKT-eszközök tanári segítségével történő célszerű alkalmazására.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- A tanulók képessé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák – használatára.
- Az IKT-eszközök tanári segítségével történő célszerű alkalmazására.
- Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük.
- A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ Anyag	Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír). Tulajdonságaik	Tulajdonságok vizsgálata Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások Egyszerű kísérletek végzése különböző köznap anyagokkal (alakíthatóság, rugalmas, hajlítható, törékeny, morzsolható, faragható,	Kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése. A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés) kialakítása, megerősítése Különbség-, azonosság felfedező képesség. A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia. A személyes és társas kompetenciák. Kommunikációs kompetencia.
	Tömegmegmaradás	Egyszerű fizikai változások létrehozása. Ételek, italok készítése. Alkotórészeik mérése előtte, utána. Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogatás). Jelenségek értelmezése segítséggel a tömegmegmaradás szempontjából. Aktív részvétel a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban	Különbség-, azonosság felfedező képesség- Kommunikációs képesség fejlesztése. Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia. A személyes és társas kompetenciák
Kölcsönhatások, erők	Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés, mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot változások, térfogatváltozás /hőterjedés, hőtágulás, hőáramlás, hőszigetelés/, statikus, elektromosság, hang és fényforrások)	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése. Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással. Aktív részvétel a kísérletekben. A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel.	Kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése. Ok-okozati összefüggések felismertetése. Rendszerező képesség. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. A személyes és társas kompetenciák Kommunikációs kompetencia.
Energia	Energiaforrások a háztartásban Energia, energiafajták Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés...) Megújuló és nem megújuló energiaforrások	Az energia elemi szintű értelmezése. Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok) Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel. Összefüggések felfedezése.	Ok-okozati összefüggések felismertetése. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése. Szókincsfejlesztés, szövegértés. IKT eszközök használatának tanítása, segítése. Környezettudatos attitűd fejlesztése.	Digitális kompetencia. Kommunikációs kompetencia Matematika és gondolkodási kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Az emberi szervezet energiaszükséglete, felhasználása (normál testsúly, mértékletesség, változatosság)	Élelmiszerek tájékoztatójának megfigyelése Táplálkozás, életvitel, testsúly összefüggéseinek felfedezése. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban.	Rendszerező képesség. Szókincsfejlesztés, szövegértés. IKT eszközök használatának tanítása, segítése.	Digitális kompetencia. A személyes és társas kompetenciák Kommunikációs kompetencia.
Információ	Jelek, jelzések. Közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer.	Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (élelmiszerek, háztartási vegyszerek). közlekedési jelző- és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa-megelőző, menekülést segítő jelzések, internet piktogramok. Tájékozódás a jelek, szimbólumok világában.	Különbőség-, azonosság felfedező képesség. Kommunikációs képesség. Téri tájékozódás és helyzetfelismerés képességének fejlesztése. Biztos tájékozódás megteremtésének képessége a közvetlen térben. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése,	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia A személyes és társas kompetenciák
	A természet jelzései Növények jelzései, állatok kommunikációja	Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (pl. hervedő növény, kiszáradt fa, kutya, macska hangjelzései).	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Kauzális gondolkodás fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia Kommunikációs kompetencia
RENDSZEREK Tér és idő	Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása. Térkép és földgömb Világtájak a valóságban és a térképen. A térkép tájolása. Iránytű. Alaprajz, térképvázlat, siktérkép, domború térkép. Hazánk térképe. Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek. Vizek ábrázolása a térképen. Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően) Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc). Időjárás	Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben. Az iránytű használatának megismerése. Felszíni formák és világtájak ráismerési szinten. Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása. A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon. Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő- élettelen környezet iránt. Tájékozódási képesség térben és időben. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízis és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése.	Digitális kompetencia. Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetenciák Személyes és társas kapcsolati kompetencia A kreativitás, a kreatív alkotás kompetenciái

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
		Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően. Időjárás-jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések.		
Rendszer, a rendszer és környezete	Természeti és mesterséges technikai és épített rendszerek környezetünkben. Természetes táj, mesterséges környezet. Élőlény és élőhelye, lakóház és közmű kapcsolatai. Rendszerek egymásba ágyazódása.	Séták, kirándulások során irányított megfigyelések. A tapasztalatok megbeszélése, vázlatok, rajzok, tabló készítése.	Érdeklődés az élő- élettelen környezet iránt. Különbségek, azonosságok felfedezésének képessége. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Kommunikációs képesség. Rendszerező készség fejlesztése. Kulturális	Digitális kompetencia. Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia A kreativitás, a kreatív alkotás kompetenciái
	Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház)	Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában építőjátékok, legózás, terepasztal berendezése stb. során	Rendszerező készség fejlesztése. A figyelem, emlékezet, képessége és az együttműködési készség.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia
Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok)	Élőlények a ház körül. Rendszer részei, ház részei, élőlények részei.	A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben, tanulmányi séták alkalmával. Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról. A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban. Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése	Rendszerező készség -képesség-fejlesztése. Különbségek, azonosságok felfedezésének képessége. Tájékozódási képesség térben és időben. Ökológiai szemlélet képességének fejlesztése. Környezettudatosságra nevelés. Kommunikációs képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia Digitális kompetencia Személyes és társas kapcsolati kompetencia
Szerveződési szintek, hálózatok	Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben. Táplálék, energiaellátás, úthálózat.	Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára	Rendszerező képesség fejlesztése. Szókincsfejlesztés, szövegértés Kauzális gondolkodás fejlesztése.	Digitális kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Élőlény és élőhely a terep, a lakóház és közműellátás.	Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban		Matematika és gondolkodási kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetencia A kreativitás, a kreatív alkotás kompetenciái
	Rendszer és környezet kapcsolata (élőhely-élőlény, lakóház-közmű).	Példák gyűjtése egy-egy rendszer és környezet kapcsolatára. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban.	Rendszerező képesség fejlesztése. Szókincsfejlesztés, szövegértés. Kauzális gondolkodás fejlesztése. A gondolkodási funkciók fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia. A kreativitás, a kreatív alkotás kompetenciái
FELÉPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS KAPCSOLATA Élőlények	A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet). Fás és lágyszárú növények (szilva, szőlő). Szobanövények, kerti növények gondozása. Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/). Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz). Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés)	Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia). Nagyító használata. Rajzos vázlatok készítése. Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések.-Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása. Naplóvezetés. A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata. Gombák és növények összehasonlítása irányított megfigyeléssel. Hasonlóságok és különbségek felfedezése. A gombafogyasztás szabályai Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének	Kíváncsiság és érdeklődés felkeltése. A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Különbségek, azonosságok felfedezésének képessége. Kauzális gondolkodás fejlesztése. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Személyes és társas kapcsolati kompetencia Kommunikációs kompetencia

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
		megfigyelése, vizsgálata. Csoportosítások megadott szempontok szerint.		
	Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak). A testalkat változatossága.	Jeles napok (Állatok világnapja, madarak, fák). Tablók, rajzok készítése. Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékeltetése. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban	Rendszerező képesség fejlesztése. Különbségek, azonosságok felfedezésének képessége. A tanulási technikák (irányított)ismeretszerzés kialakítása, megerősítése. A természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.	Digitális kompetencia. Matematika és gondolkodási kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Személyes és társas kapcsolati kompetencia Kommunikációs kompetencia
Életközösségek	Életközösségek a lakókörnyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen Természetvédelem, természeti érték. Legjellegzetesebb élőlénycsoportok. Gombák, növények, állatok.A hierarchikus rendszerek megismerése (gerinces, gerinctelen, emlős...).	Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlényeinek megfigyelése. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Kirándulások, filmek, képek segítségével az élőlények és élettelen összetevők közötti kapcsolatrendszerek felfedezése Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás	Tájékozódási képesség térben és időben. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés.	Digitális kompetencia. Matematika és gondolkodási kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Személyes és társas kapcsolati kompetencia Kommunikációs kompetencia
ÁLLANDÓSÁG, VÁLTOZÁS Állapot	Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai.	Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása.	Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Rendszerező készség fejlesztése Különbségek, azonosságok felfedezésének képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
		Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet). Mérések gyakorlása. A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, C°).		
Változás	Változások környezetünkben (természeti, technikai változások).		Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban.	
	Fizikai változások	Fizikai változásokra példák gyűjtése.	Különbségek, azonosságok felfedezésének képessége.	
	Biológiai változások (szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés).	Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése.	IKT eszközök használatának tanítása, segítése. Anyanyelvi kommunikáció.	
	Változásokat irányító információk Tervrajz – házépítés Útiterv – utazás	Útitervkészítés Építőjátékokból házépítés (LEGO).	Természettudományi és technológiai kompetenciák. Matematikai kompetencia. Digitális kompetencia. Természettudományos ismeretszerzési képességek fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képességfejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Algoritmikus gondolkodás, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése. A természet iránti pozitív attitűd erősítése. Az együttműködése alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával. Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése: valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.	Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái Személyes és társas kapcsolati kompetencia Kommunikációs kompetencia
Folyamat, a rendszerek történetisége	Ajándékok, dísz tárgyak, használati eszközök, környezetünk tárgyai.	Elemzés, tervezés, Kiindulási anyagokból termékek készítése, a folyamatok megbeszélése, a megmunkálás lépései, eszközei Konkrét tevékenységek, origami, kenyérsütés.	Együttműködés, pozitív attitűd. A szépérzék fejlesztése.	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Újrahasznosítás	Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben	Érdeklődés az élő- élettelen környezet iránt. A tudatos környezetvédő magatartás.	
AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE Testkép, testalkat, mozgás	Az emberi test arányai, méretviszonyai, testalkat, szimmetria. Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben.	A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása között. Mozgássérült társak elfogadása, segítése.	Különbségek, azonosságok felfedezésének képessége. Érdeklődés az élő- élettelen környezet iránt. Együttműködés, pozitív attitűd. A saját testkép, testséma kialakítása. A szociális képesség fejlesztése, az együtt érző, segítő magatartás erősítése. Én tudat és énkép fejlesztése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, empátiakészség fejlesztése.	Kommunikációs kompetencia. Matematika és gondolkodási kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia.
Önfenntartás	Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai. Tápanyagok, vitaminok. Szent-Györgyi Albert. Mennyiségi és minőségi szempontok.	Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására Napi étrend összeállítása. A tudós munkájának megismerése. Információk gyűjtése, feldolgozása.	Én tudat és énkép fejlesztése. Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése.	Kommunikációs kompetencia. Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Személyi higiénia. Az érzékszervek védelme és tisztasága. Orvosi ellátás. Fertőző és járványos betegségek, védőoltás. Alapfokú elsősegélynyújtás.	Helyes testápolás Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása. Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben. Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentő hívás. Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok. Plakátok, tablók elemzése, készítése.	Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Együttműködés, pozitív attitűd. Kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetencia Kommunikációs kompetencia
Magatartás	Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe Kapcsolatok társakkal és a családdal Az iskolai élet szabályai, házirend	Közösségi viselkedési normák ismerete. Képanyagok, filmek elemzése, szituációs játékokban az önismeret fejlesztése.	Én tudat és énkép fejlesztése. Kommunikációs képességek fejlesztése. Önismeret, társas kultúra fejlesztése.	Kommunikációs kompetencia. Digitális kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetencia

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
				Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái.
KÖRNYEZET, FENNTARTHATÓSÁG Globális környezeti rendszerek	Életvitel és fenntarthatóság Környezettudatos magatartás	Helyes és helytelen magatartások elemzése. Egyszerű megoldások keresése. Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés).	Érdeklődés az élő- élettelen környezet iránt. A tudatos környezetvédő magatartás. Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	A víz körforgása. Időjárási jelenségek, folyamatok. Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében	Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése.	Szókincsfejlesztés, szövegértés Érdeklődés az élő- élettelen környezet iránt. Csoportosítások képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
Környezeti tényezők	Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között	Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások.	Érdeklődés az élő- élettelen környezet iránt. Különbségek, azonosságok felfedezésének képessége. IKT eszközök használatának tanítása, segítése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia.
	Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők. Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhez, feltételekhez (levegő, víz, talaj, hőmérséklet, fényviszonyok).	Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet, állatok, téli álm, kültakaró, költözés).		
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága	A környezeti állapot és az ember egészsége. A környezetszennyezés jellemző esetei, következményei (levegő, víz, talajszennyezés). Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei. Megtartás lehetőségei. Energiatakarékosság. Szelektív hulladékgyűjtés.	Természet közeli és leromlott állapotú élőhelyek megfigyelése sétákon, kirándulásokon. Tapasztalatok megbeszélése, tablók, plakátok készítése, összefüggések keresése a tiszta, egészséges környezet és a szennyezett környezet hatásairól az ember egészségi állapotára. Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés). A környezetvédelmi problémák felismerése. Kirándulások,	Érdeklődés az élő- élettelen környezet iránt. A tudatos környezetvédő magatartás. Együttműködés, pozitív attitűd. Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Kommunikációs képességek fejlesztése. Ökológiai szemlélet képességének alakítása. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról	Matematika és gondolkodási kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Kommunikációs kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
		filmek segítségével tájékozódás Nemzeti Parkjainkról, tájvédelmi körzetekről.	szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése.	
A Föld szépsége, egyedisége	A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei. Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátosságai. Jellegzetes növénytakarójuk, állatviláguk.	Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret. A földrajzi fogalmak ismerete.	A megfigyelőképesség, az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése. . A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Térbeli tájékozódási képesség fejlesztése.	

6. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A tanulók életkorának, egyéni képességének megfelelő tájékozottság szerzése a hazai tájak természeti jelenségeiről és élővilágáról.
- Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről.
- Egészséges életmódra való nevelés.
- A környezettel harmóniában élő, környezettudatos gondolkodású ember nevelése.
- A földrajzi fogalomrendszer segítse elő a tanulók életkorának, értelmi fejlettségének megfelelő tájékozódást közvetlen környezetünkben és az őket körülvevő világban.
- A földrajzi ismeretrendszer kialakításával segítse a természethez való kötődést.
- Érzékelje, a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeit.
- Keltse fel a tanulók érdeklődését természetben előforduló anyagok, felhasználásuk, hasznosíthatóságuk iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Az elemi természettudományos nevelés mélyítése.
- Mutassa be lakóhelyünk természeti adottságait, hazánk természeti szépségeit.
- Tudatosítsa a környezet megővésének fontosságát. Nyújtson lehetőséget a környezetvédő tevékenységek gyakorlására.
- Ismertesse meg az élő és élettelen természet kölcsönös egymásra hatását, sokféleségét.
- Elemi szinten ismertesse meg a Naprendszer részeit.
- Tanítsa meg a megismerés módszereinek alkalmazását fokozott önállósággal és tartóssággal.
- Bővítse a térképhasználati ismereteket. .
- Bővítse a tanulók az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változásokról szerzett ismereteit.
- Segítse az egészséges életmód kialakítást a szokások betartását lehetőségeihez mérten.
- Fejlessze tovább és erősítse meg a napi gyakorlat során szükséges térbeli és időbeli tájékozódási képességet.
- Bővítse a tanulók térképi alapismeretét, a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével.
- Figyeltesse meg a tanulókkal a jelenségeket, folyamatokat, a tapasztalataikat segítségével rendezzék, adott szempontok szerint.
- Értelmezze az időjárás és az éghajlat jelenségeit, konkrét Kárpát-medencei példák alapján.
- A tanulónak alakuljon ki elemi fogalmuk az emberek gazdasági tevékenységéről, a termelés természeti feltételeiről.
- Láttassa és értesse meg az összefüggéseket egy táj, ország, kontinens természeti adottságai és gazdasága között.
- Ismertesse meg a tanulókkal Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit.
- Ébressze rá a tanulókat arra, hogy a földi élet jövőjéért az emberiség felelős, tegyenek meg minden tőlük telhetőt, hogy megóvják közvetlen környezetüket, lássák be a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végelessége miatti takarékoság szükségességét.
- Ismertesse meg a tanulókkal az ember környezet-átalakító tevékenységéből következő természetkárosítás problémáját.
- Erősítse a tanulók haza iránti pozitív érzelmeit múltunk jelentős alakjain, híres emberein, a hazai táj ismeretén keresztül.
- Formálja a tanulók szemléletét, a nemzeti, az európai értékekhez való pozitív viszonyulást.
- Alkalmaztassa a pontos és kifejező földrajzi szaknyelvet.
- Gyakorolják az IKT eszközök használatát, a szerzett információk alkalmazzák a tananyag feldolgozása során.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNY:

- Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben.
- Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban.
- Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra.
- Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete.
- Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről.
- Az egészséges életmód feltételeinek ismerete.
- Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben.
- Tájékozottság a Naprendszerrel, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT-eszközök használata.
- A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön.
- Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása.
- Tud tájékozódni egyszerű térképen, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveletvégzésre a térképen, földgömbön
- Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra. Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységeket időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét.
- A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberisége. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között
- Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat.
- A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végelessége miatti takarékoskodás szükségességét.
- Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása.
- Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat.
- Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit.
- Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.
- Használja az ismeretszerzési eszközöket, módszereket.
- Tanári segítséggel jegyezze le tapasztalatait írásban, rajzban.
- Ismerje az összefüggéseket az időjárás, az évszakok változása és az élő természetben végbemenő változások között.
- Tudja, hogy az ember pozitív és negatív értelemben is befolyásolja a természeti életközösségek fennmaradását, életét.
- Tudjon felsorolni a környezetében alkalmazott a környezetvédelmi módszereket. Aktívan vegyen részt környezetvédelmi tevékenységekben.
- Ismerje fel a valóságban és képeken a hazai tájak jellemző növényeit és állatait, azokat csoportosítsa, jellemezze a tanult szempontok alapján (élőhely, testfelépítés, táplálkozás, szaporodás)
- Soroljon föl anyagfajtákat közvetlen környezetéből, azokat alapvető jellemzőivel ismertesse. (halmazállapot, átlátszóság, felület törékenysége)
- Tanári segítséggel készítsen egyszerű keverékeket, oldatokat.
- Kirándulás során magatartása legyen környezetkímélő. Tudja úgy megfigyelni a növényeket és állatokat, hogy ne zavarja, ne károsítsa azokat.
- Figyelje meg játékos kísérletek során a mechanikai hatásokat, a mágneses jelenséget, a gravitációt.
- Soroljon fel néhány energiahordozót.
- Tudja a víz körforgását rajz segítségével ismertetni.
- Legyen ismerete a saját testében történő serdülő kori változásokról.
- Ismerje fel a tanult földi képződményeket, segítséggel nevezzen meg jelenségeket, folyamatokat a földfelszín alakulásában.
- Legyen ismerete az éghajlati övekről.
- Tudja segítség mellett megmutatni, megnevezni az éghajlati öveket.
- Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Értse meg, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása.
- Legyen képes egyszerű összehasonlításokat végezni a térkép, vagy modell, makett segítségével.

- Tudja megmutatni hazánk helyét Európa térképén.
- Legyen képes a térképről információt szerezni, hazánk nagy tájait megmutatni, megnevezni, a tanult földrajzi neveket, szakkifejezéseket pontosan használni.
- Tudja megfigyeléseit szóban elmondani, röviden, tömören írásban rögzíteni, rajzban ábrázolni.
- Képről ismerje fel lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit.
- Értse meg a felszínformák és kialakulását, a hegységképződést és lepusztulást- feltöltődést.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ Anyag	Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír). Tulajdonságaik	Tulajdonságok vizsgálata Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások Egyszerű kísérletek végzése különböző köznap anyagokkal (olvasztható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű)	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése. Csoportosító képesség. Azonosság-, analógia felismerő képesség. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. A természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Kommunikációs kompetenciák.
	Halmazállapotok	A környezet legismertebb anyagai halmazállapotának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj)	Információszerző képesség fejlesztés Anyanyelvi kommunikáció. A tanulási technikák kialakítása, megerősítése. Figyelem fejlesztése.	Kommunikációs kompetencia
	Oldatok, keverékek	Ételek (saláták) készítése. Italok (szörpök, teák) készítése Alkotórészeik mérése előtte és utána. Tömegmegmaradás. Egyszerű fizikai változások létrehozása. Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogató).	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Együttműködés, pozitív attitűd. Információszerző képesség fejlesztés Anyanyelvi kommunikáció. Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Kommunikációs kompetenciák. Kreatív alkotás kompetencia.
	Víz a természetben	Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (eső, folyó, tó).	Tájékozódási képesség térben és időben. A tudatos környezetvédő magatartás. Ökológiai szemlélet alapozása.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
Energia	Energiaforrások a háztartásban. Energia, energiafajták. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a	A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. A tudatos környezetvédő magatartás. Ökológiai szemlélet alapozása. Információszerző képesség fejlesztés	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés...) Megújuló és nem megújuló energiaforrások	Összefüggések felfedezése	IKT eszközök használatának tanítása, segítése.	Kommunikációs kompetencia
Információ	Jelek, jelzések (közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer) A természet jelzései. Növények jelzései, állatok kommunikációja.	Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (közlekedési jelző és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa megelőző, menekülést segítő jelzések, internet piktogramok) Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (pl. hervadó növény, kiszáradt fa, kutya, macska hangjelzései).	Tájékozódási képesség térben és időben. Problémafelismerő készség kialakítása. Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Információszerző képesség fejlesztés.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
RENDSZEREK Tér és idő	Térkép és földgömb. Világtájak a valóságban és a térképen. Iránytű. Hazánk térképe	Felszíni formák és világtájak ismerete. Az iránytű használatának gyakorlása	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Tájékozódási képesség térben és időben. Információszerző képesség fejlesztés	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia
	Ciklusok a természetben (évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően). Időjárás	Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések. Napi és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése.)	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
	Mozgás és idő összefüggése	A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)	Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
Rendszer, a rendszer és környezete	Rendszerek egymásba ágyazódása (város-ország)	Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában építőjátékok (LEGO), terepasztal berendezése stb. során	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Együttműködés, pozitív attitűd. Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok)	Rendszer részei, ország részei, élőlények részei	Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma) Hasznos rovarrevők (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban. Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Célrányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése. A tudatos környezetvédő magatartás. Ökológiai szemlélet alapozása.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
	Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház, város-ország)	Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában építőjátékok (LEGO), terepasztal berendezése stb. során	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Együttműködés, pozitív attitűd. Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése..	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Rendszer és környezet kapcsolata (élőhely-élőlény, lakóház-közmű) Élőlények a ház körül. Rendszer részei, ház részei, ország részei, élőlények részei.	Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma).A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban. Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése.		
FELÉPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS KAPCSOLATA Anyagok kémiai tulajdonságai Élőlények	Ehető és mérgező gombák (testfelépítés, tápanyagfelvétel, szaporodás)	A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata. Gombák és növények összehasonlítása. Irányított megfigyeléssel. Hasonlóságok és különbségek felfedezése. A gombafogyasztás szabályai!	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Problémafelismerő készség kialakítása. Szabálykövető magatartás. Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
	Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi	Jeles napok (Állatok világnapja, madarak, fák) Tablók, rajzok készítése Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékeltetése	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Célrányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése. IKT eszközök használatának tanítása, segítése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia. Digitális kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	és ház körül élő állatok/).A testalkat változatossága			
Az élővilág rendszerezése	Legjellegzetesebb élőlénycsoportok. Gombák, növények, állatok. A hierarchikus rendszerek megismerése (gerinces, gerinctelen, emlős...)	Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.	Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
Föld, Nap, Naprendszer	Bolygórendszerünk, bolygók megnevezése. A Föld tengelyforgása, keringése a Nap körül. Időjárás, éghajlati övek, évszakok. A napsugárzás jelentősége	A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése Látogatás a Planetáriumba Filmek, képek, ábrák elemzése	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések kapcsolatrendszerek felfedezése. IKT eszközök használatának tanítása, segítése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia
ÁLLANDÓSÁG, VÁLTOZÁS Állapot	Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai	Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása. Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet). Mérések gyakorlása	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések kapcsolatrendszerek felfedezése.	
Változás	Változások környezetünkben (természeti, technikai változások)	A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése.	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt.	Kommunikációs kompetencia
	Természeti változások: Víz halmazállapot változásai, kőzetek mállása, aprózódása Technikai változások: darabolás, darálás, faragás			Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Fizikai változások			
	Kémiai változások (égés, tűzvédelem)			
		Fizikai változásokra példák gyűjtése		
		Tűz, égés, kára, haszna, kiinduló anyag és keletkezett anyagok összehasonlítása		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Biológiai változások (szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés)	Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése		
Egyensúly, stabilitás	Egyensúly, stabilitás	Egyszerű hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleghinta, hőmérsékletmérések, hideg – meleg - langyos)	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Újrahasznosítás	Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben	A tudatos környezetvédő magatartás. Ökológiai szemlélet alapozása. Anyanyelvi kommunikáció.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
	Az ember természetalakító tevékenységei.	Példák gyűjtése, keresése az ember felszín és tájformáló tevékenységre (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás). Törekvés a táj eredeti arculatának visszaállítására.	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. A tudatos környezetvédő magatartás. Ökológiai szemlélet alapozása.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE Testkép, testalkat, mozgás	Az emberi test arányai, méretviszonyai, testalkat, szimmetria. Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben.	A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása között Mozgássérült társak elfogadása, segítése	Igény az egészséges életre, rendszeres testmozgásra. Együttműködés, pozitív attitűd. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Problémafelismerő készség kialakítása.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Kommunikációs kompetencia.
Önfenntartás	Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai. Tápanyagok, vitaminok. Szentgyörgyi Albert Mennyiségi és minőségi szempontok	Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására Napi étrend összeállítása A tudós munkájának megismerése Információk gyűjtése, feldolgozása		
	Alapfokú elsősegélynyújtás Személyi higiénia. Az érzékszervek védelme és tisztasága.	Helyes testápolás. Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása. Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben. Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás	A figyelem, emlékezet, akarat aktivizálásának képessége és az együttműködési készség. Tájékozódási képesség térben és időben. Együttműködés, pozitív attitűd. Problémafelismerő készség kialakítása.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetencia

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Orvosi ellátás. Fertőző és járványos betegségek, védőoltás	Az előírások betartása. Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok. Plakátok, tabló elemzése, készítése		
Egyedfejlődés	Az emberi egyedfejlődés szakaszai. Serdülőkori változások	Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján A serdülőkorra jellemző tulajdonságok gyűjtése A szülők és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése	Csoportosító képesség. Azonosság-, analógia felismerő képesség. Problémafelismerő készség kialakítása.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
Magatartás	Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni? Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe. Kapcsolatok társakkal és a családdal. Az iskolai élet szabályai, házirend	Közösségi viselkedési normák ismerete Képanyagok, filmek elemzése, Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése	Célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
KÖRNYEZET, FENNTARTHATÓSÁG Globális környezeti rendszerek	Életvitel és fenntarthatóság Környezettudatos magatartás	Helyes és helytelen magatartások elemzése. Egyszerű megoldások keresése. Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés)	Tájékozódási képesség térben és időben. Együttműködés, pozitív attitűd. Problémafelismerő készség kialakítása. Csoportosító képesség. Azonosság-, analógia felismerő képesség. A tudatos környezetvédő magatartás. Ökológiai szemlélet alapozása. Célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák.
	A víz körforgása. Időjárási jelenségek, folyamatok Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében	Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése	A figyelem, emlékezet, akarat aktivizálásának képessége és az együttműködési készség. Tájékozódási képesség térben és időben.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
Környezeti tényezők	Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között.	Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével. Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások. Épületek hő és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével.	Célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése. IKT eszközök használata.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága	Megtartás lehetőségei Veszélyeztetett fajok védelme (tűzok, parlagi sas, fekete gólya, pilisi len, magyar kökőrcsin) Energiatakarékosság. Szelektív hulladékgyűjtés.	Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés). A környezetvédelmi problémák felismerése. Ökológiai szemlélet alakítása. Kirándulások, filmek segítségével tájékozódás Nemzeti Parkjainkról, tájvédelmi körzetekről. Könyvek, internet segítségével ismeretek gyűjtése kiemelten védett természeti értékeinkről.	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Tájékozódási képesség térben és időben. Együttműködés, pozitív attitűd. A tudatos környezetvédő magatartás. IKT eszközök használata.	Digitális kompetencia
A Föld szépsége, egyedisége	A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei. Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátosságai. Jellegzetes növénytakarója, állatvilága	Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret. A földrajzi fogalmak ismerete	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Tájékozódási képesség térben és időben. Az analízis és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. IKT eszközök használata.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia. Digitális kompetencia.
Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
TÁJÉKOZÓDÁS A FÖLDRAJZI TÉRBEN A tér és ábrázolása Téregységek	Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Földrészek és óceánok. A kontinensek neve, egymástól való távolsága Térhierarchia (kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók).	Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében. A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben. Ismerkedés a földgömbbel. Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén. A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken. Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati, közigazgatási és egy-szerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
Térábrázolás	Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín- és jelkulcs, felirat, arány-mérték.	Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fókuszát alkalmazásával.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése.	A tanulási kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Térképfajták (pl. domborzati közigazgatási, turista-, autós, időjárési és kontúrtérkép). Keresőhálózat és földrajzi fókuszálózat.		kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés. Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
TÁJÉKOZÓDÁS AZ IDŐBEN. Az idő Időegységek	A napi, az évi, a történelmi és a földtörténelmi időegységek Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténelmi események időrendje regionális példák alapján.	Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése. A rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatok áttekintése hazai konkrét példák alapján - periodikusan bekövetkező jelenségek, váltakozó folyamatok felismerése. A környezeti folyamatok időrendiségének felismerése konkrét példákban.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése Együttműködési kompetencia A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
TÁJÉKOZÓDÁS A KÖRNYEZET ANYAGAIRÓL ÉS	A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve	A tanulók érdeklődésének felkeltése a természetben előforduló anyagok, felhasználása, hasznosíthatósága iránt. Érzékszervi vizsgálatok alapján egyszerű megfigyelő eszközök használatával összehasonlítások megtétele - szín, keménység, szag, mintázat.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek	A tanulási kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
JELENSÉGEIRŐL Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről Anyagok, anyagi rendszerek	talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben. Környezetet károsító anyagok és hatásaik	Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok megismerése: levegő-, talaj-, vízszennyezés. A háztartásban használt energiahordozók és nyersanyagok jelentőségének felismerése. Energiatakarékos magatartás megalapozása.	problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
Geoszférák	Felszíninformák (hegységek, síkságok kialakulása. Kiemelkedések és lepusztulások, feltöltődések. Hegységképződés. A szél, a víz, a jég felszínalakító munkája. Jellemzőes felszíninformák. Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok: felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, csapadékképződés. Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi-gazdasági	Információk szerzése, kezelése, csoportosítása eltérő szempontok szerint. Szövegek feldolgozása, vizuálisan megjelenő információk (térképek, grafikonok) feldolgozása, értelmezése, magyarázata tanári irányítással. A felszín fejlődésében törvényszerűségek felismerése, következtetések levonása. A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásainak felismerése a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján). Az időjárás elemeinek szemléletes, közvetlen tapasztalására épülő megfigyelése; szövegek értelmezése. Az időjárási elemek felismerése megfigyelések, leírások nyomán.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	hatások hazai és regionális példák alapján A szél. A csapadék kialakulása és fajtái. A napsugárzás és a felmelegedés. A levegő hőmérséklete és változása.			
Földrajzi övezetesség	Vízszintes földrajzi övezetesség Forró és hideg éghajlatú tájak	A vízszintes földrajzi övezetesség természeti, társadalmi- gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
Égitestek	Az égitestek látszólagos mozgása. A Föld mozgásai és következményei.	A Föld forgása és keringése.		
TÁJÉKOZÓDÁS A KÖRNYEZET KÖLCSONHATÁ SAIRÓL – A TÁRSADALMI- GAZDASÁGI ÉLET SZERVEZŐDÉSE ÉS FOLYAMATAI	A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). A termelés természeti feltételei, a természeti erőforrások felhasználása.	A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. A letelepedést lehetővé tevő környezeti természeti tényezők megfigyelése. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikon-használat). Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
A társadalmi-gazdasági élet szerveződése	A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepe a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.	A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján. Szám adatok összevetése, grafikonok, diagramok leolvasása.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	s kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
A világgazdaság szerveződése és működése	Földrészek, Magyarország szerepe a világgazdaságban, fő termékeik. Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi-gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységük. A pénzvilág működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták).	Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. Tematikus térképek, képek, diagramok, ábrák értelmezése. Tematikus képanyagok elemzése.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek Együttműködési készség kialakítása, fejlesztése.	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
TÁJÉKOZÓDÁS A HAZAI FÖLDRAJZI, KÖRNYEZETI FOLYAMATOK RÓL	A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok.	Szemléleti térképolvasás. Gyakorlatias térkép-használat. Tájékozódás Európa és Magyar-ország térképén. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikon-használat). Gyűjtőmunka – világraszóló felfedezések, híres magyarok.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
Magyarország és a Kárpát-medence földrajza	A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk. Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése. A Kárpát-medence és hegységkerete, mint a természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben.	A társadalmi – gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján. A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján. A tájak jellegzetességeinek megismerése, jellemzésük során földrajzi kifejezések használata.	Magyarország nagytájai átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeinek megismertetése. Múltunk jelentős alakjain, híres emberein keresztül a hazai táj ismeretén alapuló, a haza iránti pozitív érzelmek erősítése.	s kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása. A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.			
TÁJÉKOZÓDÁS A REGIONÁLIS ÉS A GLOBÁLIS FÖLDRAJZI, KÖRNYEZETI FOLYAMATOK RÓL Globális problémák	A helyi környezetkárosítások következményei.	Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeiről (Száhel-övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés.	Tájékoztatói képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékoztató a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
Fenntarthatóság	Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkezelés, szelektív hulladékgyűjtés. Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.	Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.		A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
				A gondolkodási kompetenciák fejlesztése

TERMÉSZETTUDOMÁNY

7 - 8. évfolyam

TERMÉSZETTUDOMÁNY – BIOLÓGIA

7 - 8. évfolyam

ÓRASZÁMOK ALAKULÁSA

JAVASOLT ÓRAKERET

Témakör – évfolyam	7.	8.
Anyag, energia, információ	7	
Rendszerek	11	-
Felépítés és a működés kapcsolata	11	-
Állandóság, változás	18	-
Az ember megismerése és egészsége	-	36
Környezet és fenntarthatóság	-	18
Összesen		

7 – 8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az élő és élettelen természet szoros kapcsolatának, az élőlények állandóságának és változékonyságának megismertetése.
- A tudományosan megalapozott, korszerű ismeretek nyújtása a növényi, állati, emberi szervezet működéséről, az egészség megóvásáról.
- Hozzásegíteni a tanulókat az egészséges életmód kialakítása és megtartása szempontjából szükséges szokásrend elsajátításához.
- Annak elérése, hogy a tanulók képesek legyenek napi egészségügyi problémáik megoldására, megfelelő segítség kérésére és a kapott tanácsok betartására.
- Az aktív természetvédelem igényének felkeltése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátíttatása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása.
- Fejlessze az önálló ismeretszerzés képességét aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással.
- A tantárgy nyújtson ismereteket a távoli tájak életközösségeiről.
- Ismertesse meg az egészséges emberi szervezetet és annak működését.
- Alakítsa ki az igényt az egészségmegőrző szokások elsajátítása iránt.
- Tudatosítsa a tanulóknak, hogy saját és családjuk testi-lelki egészséges cselekedeteik függvénye.
- Tegye képessé őket arra, hogy baleset, betegség esetén célszerűen cselekedjenek és elemi szinten segítséget tudjanak nyújtani.
- Ismertesse meg az egészségkárosító szokásokat és tegye belső igénnyé azok meggyőződéses elutasítását.
- Egészségügyi kiadványok, filmek, újságok iránti figyelem felkeltése.
- Az egészséges környezet megóvása iránti felelősségtudat.
- Az emberi másságot elfogadó magatartás kialakítása.
- Interaktív tanulási technikák kialakításának segítése.
- A motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- A környezet megismerése, az önálló testápoló technikák elsajátítása.
- Az egészségük védelmének kialakításához segítséget, tapasztalatszerzési és -megosztási lehetőséget kapnak.
- Az emberi test felépítésének, működésének megismerése során tanulják meg értékelni az egészséget.
- Törekvés alakul ki bennük annak megőrzésére.
- Megismerik a káros szokások egészségromboló hatását.
- Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

7. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A távoli tájak élővilágának, természeti jelenségeinek bemutatása.
- Tudományosan megalapozott, korszerű ismeretek nyújtása a növényi, állati szervezet működéséről, az emberi szervezet egészségnek megóvásáról.
- Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Nyújtson tantárgyi ismereteket a távoli tájak életközösségeiről.
- Alakítsa ki az igényt az egészségmegőrző szokások elsajátítása iránt.
- Értesse meg a tanulókkal a növények és állatok szerepének jelentőségét az emberek életében.
- Ismertesse meg a legfontosabb szakkifejezéseket.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Tudjon példákat mondani a tanult életközösségek növényi és állati egyedeire, jellemző életformájukra.
- Tudjon táplálékláncot alkotni a tanult élőlényekről szerzett ismeretei alapján.
- Legyen képes egyszerű összefüggéseket felismerni és megfogalmazni az életközösségek földrajzi elhelyezkedéséről.
- Ismerje a főbb rendszertani csoportokat, a tanult élőlényeket próbálja azokba besorolni.
- Ismerje a fotoszintézis fogalmát és szerepét.
- Legyen képes példákon keresztül bemutatni egy-egy életközösséget veszélyeztető történetét és az ember felelősségét.
- Vegyen részt a növények, állatok gondozásában, óvásában, becsülje élő környezetét.
- Legyen igénye egészséges környezetre, óvja azt, tevőlegesen vegyen részt annak kialakításában.
- Legyen igénye- lehetőségeihez képest- az egészséges életmóddal kapcsolatban szerzett ismereteinek mindennapokban történő alkalmazására.
- Fogadja el a másságot, lássa meg benne a természet sokszínűségét, szépségét. Legyen toleráns a saját környezetében felfedezhető mássággal kapcsolatosan.
- Bővítse ismereteit különféle információhordozó anyagokon keresztül.
- Legyen képes információk rövid, tömör közlésére szóban és írásban.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák,	Fejlesztendő kompetenciák
ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ Anyag	Az élő rendszerek anyagi összetétele		Érdeklődés Földünk élővilága iránt. A tapasztalatok megfogalmazásának képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia
Kölcsönhatások, erők	Az élőlények alkalmazkodása a gravitációhoz (súly, súlytalanság problémája). Érdekességek: testfelépítésbeli alkalmazkodások a különböző közegben élő állatoknál (pl. áramvonalas hal, úszóhólyag, szőrös talp, csőr típusok, lábtípusok, stb.).	Egyszerű kísérletek végzése (nyomás, közegellenállás, felhajtó erő).	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése. Önálló, kitartó munkavégzés, együttműködő képesség fejlesztése.	Kommunikációs kompetencia
Energia	A napfény és a földi élet összefüggése. Fotoszintézis. Táplálkozás, légzés szerepe a szervezet energiaellátásában. Az állatok hőháztartása, testhőmérséklet szabályozása. A mozgás, az életmód és az energiaszükséglet (ragadozók – sebesség; növényevők – menekülés).	Táplálékláncok készítése. Anyag és energiaforgalom felismerése. Példák felidézése a természeti körfolyamatokról. Gyűjtőmunka. Állandó és változó testhőmérsékletű állatok csoportosítása. Példák keresése, összefüggések felfedezése a mozgás, az életmód és energiaszükséglet között.	IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése. Csoportosító képesség. Azonosság-, analógia felismerő képesség.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák,	Fejlesztendő kompetenciák
Információ	A környezeti jelzések és érzékelésük biológiai jelentősége (tollazat, illatok, mozgásképek, testbeszéd, viselkedési formák különböző szituációkban, hangjelzések). A biológiai információ szerepe az önfenntartásban és fajfenntartásban. A biológiai sokféleségben rejlő információ. Az élőlények különböző alkalmazkodóképességének felismerése (tűrőképesség, fajok és életfeltételek).	A biológiai információ jelentőségének felismerése Példák gyűjtés Enciklopédiák, lexikonok használata Gyűjtőmunka, növényteni kísérletek	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Érdeklődés Földünk élővilága iránt. Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében.	Kommunikációs kompetencia
RENDSZEREK Tér és idő	Az élővilág méretskálája (a szerveződési szintek összevetése)	Vizsgálatok mikroszkóppal, nagyítóval. Rendezések, csoportosítások, hasonlóságok, különbségek felfedezése	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia.
	Az életközösségek térbeli elrendeződése (zonalitás földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasság szerint)	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Összefüggések felfedezése az életközösség és a helyük között		
	Az élővilág törzsfajlásának időskálája, jelentősebb eseményei (földtörténet – első élőlények megjelenése).	A törzsfajlás időskálájának ábraelemzése. A földtörténeti események, szemléltető filmek megtekintése, animációk elemzése. Grafikonértelmezés. Szemléltető filmek megtekintése		
	A biológiai óra fogalma, példái (az élő szervezetek belső szabályozottsága, ciklikusság öröklött és tanult megnyilvánulásai).	Példák gyűjtése az emberek és az állatok életéből (életkori szakaszok és a kapcsolódó biológiai történések).		
Rendszer, rendszer és környezete	A sejt, a szervezet és az életközösség, mint rendszer (elemek és kapcsolatok).	Ábrák, képek, modellek, makettek összeállítása (Puzzle). Rész-egész kapcsolatának, szerepének megértése elemi szinten.	Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analízis,	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák,	Fejlesztendő kompetenciák
	A környezet fogalma, a rendszer és környezet kapcsolata, biológiai értelmezése a sejt, egyed, életközösség és a bioszféra szintjén.	Az élőlények, élettelen összetevők válogatása, rendezése csoportosítása adott szempontok szerint. Szűkebb, tágabb kapcsolatrendszerek összefüggésének felismerése, az alá-fölérendeltség viszonyainak értelmezése.	szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.	Példák keresése az élőlények alkalmazkodására a természetföldrajzi környezethez.		
	A biológiai szerveződés szintjei (egyed alatti és feletti). A szintek közötti kapcsolatok. (Moszatok szerepe a légkör oxigénháztartásában) Hálózati elv az élővilágban, biológiai hálózatok.	Megfigyelések, vizsgálódások mikroszkóppal, nagyítóval. Ismeretek gyűjtése olvasmányokból, szemelvényekből, elektronikus médiából. Érdekességek keresése baktériumokról, moszatokról	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A tapasztalatok megfogalmazása.	Kommunikációs kompetencia. Digitális kompetencia.
A FELÉPÍTÉS ÉS A MŰKÖDÉS KAPCSOLATA Anyagok	A víz biológiai szerepe.	Vizes élőhelyek felsorolása. Érdekességek gyűjtése a különböző élőlények szervezetében előforduló vízmennyiségről. Példák keresése a víztakarékos növényekről, állatokról (teve, kaktusz). Növénygondozás, állatgondozás (tiszt ivóvíz fontosságának belátása, csíráztatás – öntözés csapvízzel) Kísérlet desztillált vízzel	Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A tapasztalatok megfogalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Digitális kompetencia. Kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciája.
	Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) alapvető szerepe.	Táblázatok tanulmányozása, ábraelemzés. Életszerű példák keresése a „só-víz háztartás” egyensúlyáért (szomszédos oka).		
	Az élelmiszerek összetétele, tápértéke, az egészséges étrend (tápanyag, tápérték, termékösszetétel).	Az élelmiszerek összetételének tanulmányozása, tápanyag összetételük elemzése. Tudatos fogyasztói magatartás gyakorlása. Élelmiszerek válogatása, ennek fontossága a hiánybetegségek esetén. Napi, heti étrend összeállítása. Receptgyűjtemény készítése, főzési gyakorlatok. Csoportmunka.		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák,	Fejlesztendő kompetenciák
Élőlények	A sejt felépítése (növényi, állati). A növényi és állati szövetek fő típusai	Mikroszkópos vizsgálatok a sejtek felépítésére Növényi és állati sejt összehasonlítása	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
	Baktériumok, vírusok.	Olvasmányelemzés, szövegértés		
	Gombák. Egy kalapos gomba. A gombák elhelyezkedése az élőlények csoportjai közt	A kalapos gomba vizsgálata, összehasonlítása más növényekkel. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Vizsgálódás nagyítóval		
	Növények és állatok általános jellemzői (testfelépítés, kültakaró, táplálkozás, légzés, szaporodás, életmód	Néhány jellegzetes növény és állat vizsgálata adott szempontok szerint. Elemzés, összehasonlítás		
	Testfelépítés, életmód és környezet kapcsolata.	Példák gyűjtése a természetből.		
Életközösségek	Egyed feletti szerveződési szintek Fajok egyedei közötti kapcsolatok (csoportos életmód: szerepek, rangsor, együttműködés). Magányos életmód. Fajok közti kapcsolatok.	Megfigyelés, elemzés az életközösség szerveződéséről, a fajok és az egyedek életéről.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Tájékozódási képesség térben és időben. Együttműködés, pozitív attitűd. Érdeklődés Földünk élővilága iránt. Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia.
	Az életközösségek belső kapcsolatai.	Az élő és élettelen összetevők csoportosítása. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése.		
	A fajok közötti kölcsönhatások típusai egy-egy konkrét példával (együttélés, versengés, élősködés).	Megfigyelések, egyszerű vizsgálatok terepen, kirándulások alkalmával. Filmek megtekintése, olvasmányok elemzése. Érdekeségek, példák gyűjtése (egy-egy konkrét példa megbeszélése)		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák,	Fejlesztendő kompetenciák
	Életközösségek táplálkozási kapcsolatai, hálózatai. Táplálékláncok Termelő szervezetek – növények Fogyasztó szervezetek – állatok Lebontó szervezetek – baktériumok, gombák Az állatok viselkedésformái (életmódok, életszakaszok, szituációk – táplálkozás, táplálékszerzés, párzás, védekezés)	Csoportosítások, táplálkozási hálózatok bonyolult rendszerének felismerése. Táplálékláncok készítése különböző életközösségekben. Táplálkozási piramis értelmezése. Körfolyamatok, egyensúly összefüggéseinek felismerése Megfigyelések az állatok viselkedésformáira. Informatikai eszközhasználat. Információfeldolgozás (filmek, képek, könyvek)		
Biomok	A Föld éghajlati övezeteinek jellemzői, a jellegzetes növényvilág kialakulása közötti összefüggés (pl. tajgaerdő fenyői, esőerdő).	Tablókészítés, élőhelyek bemutatása.	IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Célrányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése. Csoportosító képesség. Azonosság-, analógia felismerő képesség. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	A növény és állatvilág alkalmazkodási módjai az éghajlati viszonyokhoz (pl. az állatok kültakarója, a növények gyökérzete, levelei).	Rendszerezés, csoportosítás adott szempontok szerint		Kommunikációs kompetencia
	A biomok főbb jellemzői, területi elhelyezkedésük.			Digitális kompetencia.
Az élővilág rendszerezése (egysejtűek, növények, állatok, gombák)	Az élővilág elsődleges csoportokra való felosztása. Főbb rendszertani csoportok: faj, évfolyam, törzs. Egysejtűek Növények országa Állatok országa Gombák országa	Az eddig tanult növény- és állatfajok csoportosítása megadott szempontok szerint. Növény és állathatározó könyvek tanulmányozása. Hasonlóságok, különbségek felismerése, általánosítás, rendszerbe sorolás. Táblázataalkotások.	A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Az élővilág fajgazdagsága, ennek jelentősége. Evolúció (közel 2 millió ismert és ugyanennyi ismeretlen faj)	Érdekességek, szemelvények feldolgozása. Kíváncsiság, természetszeretet, rácsodálkozás. Értékek megőrzése, képzelet, fantázia, látókör bővítés.		Kommunikációs kompetencia

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák,	Fejlesztendő kompetenciák
Nap, Naprendszer	A napsugárzás és a földi élet közötti összefüggés (hősugárzás, fénysugárzás). Fotoszintézis Szűk és tág tűrőképességű fajok, alkalmazkodás módjai	Szemelvény feldolgozás, elemzés, értelmezés Összefüggések felfedezése. Példák sorolása	A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosító képesség. Azonosság-, analógia felismerő képesség. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS Állapot	Az életközösségek állapotának jellemzése. Élőhelyek, s az ott élő egymással kapcsolatban álló élőlények (növények, állatok).	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulásokon. Információk gyűjtése életközösségek állapotáról különféle információs eszközökkel. Vizsgálódások.	IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése. Csoportosító képesség. Azonosság-, analógia felismerő képesség. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Sajátos élő és élettelen környezeti feltételek (fajok egyedei, fajok közötti élő és élettelen összetevők közötti kapcsolatok)	Az élő és az élettelen világ közötti összefüggések feltárása.		Digitális kompetencia.
	Önszabályozás, viszonylagos egyensúly megújulás.	Információs eszközök használata.		
	Az ember hatása a bioszférára (káros és hasznos beavatkozások). Globális természeti problémák és következményei.	Adatgyűjtés, tablóképzítés az emberi tevékenységről		Kommunikációs kompetencia
Változás	Az élőlények mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés). Az állatok mozgása: végtagok, mozgásszervek, mozgásfajták.	Példák rendszerezése a növények, állatok mozgásairól. Gyűjtőmunka, csoportosítás	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák,	Fejlesztendő kompetenciák
	Az élőlények hőháztartását befolyásoló fizikai változások (hőáramlás, hővezetés, hőszigetelés, hőszugárzás). Táplálkozás – belső energia Hőszigetelés (szőrzet, zsírréteg, faggyús tollazat, pehelytollak). Téli álom: életfolyamatok lassulása. Környezeti hatások – napsugárzás. Csoportos életmód – egymás melengetése (pingvinek, stb.). Nagy melegben – párologtatás, fokozott hő leadás.	Az élőlények életében bekövetkező változások a környezet fizikai és kémiai hatásaira Csoportosítások, elemzések, általánosítások. Összefüggések felismerése. Érdekességek, információk feldolgozása könyvekből, lexikonokból, filmekről, internetről. Személyes tapasztalatok feldolgozása.	Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Az életfolyamatokat kísérő elektromos változások példái (EKG, EEG)			
	Fotoszintézis és a légzés lényege A termelő szervezetek (növények) szerves anyag előállítása, oxigéntermelése (energia megkötés)	Kísérletek végzése a fotoszintézisre és légzésre Táplálékláncok készítése Rajzos ábrák elemzése		Kommunikációs kompetencia
	Szénhidrátok szerepe az élővilág energiaellátásában. Tápanyagok elégetése a szervezet sejtjeiben (lassú égés, energia felszabadulás). Az oxigén az égés feltétele	Körfolyamatok elemzése ábrák, képanyagok, filmek segítségével.		Digitális kompetencia.
	Az élettani folyamatok hatása a vérnyomásra, pulzusra, vércukorszintre. Életmód, táplálkozás, mozgás, aktivitás, pihenés, testi-lelki egyensúly	Az egészséges életmód technikáinak alkalmazása. Ismerkedés vérnyomásméréssel, vércukorszint méréssel, pulzusméréssel.		Személyes és társas kapcsolati kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák,	Fejlesztendő kompetenciák
	Hosszabb idő alatt bekövetkező változások (leszármazás, rokonság, evolúció). Fejlődési folyamat és a mai élővilág sokfélesége (fajok, rokon fajok, családok, rendek, törzsek). Rendszertani alapismeretek.	A változatosság, sokféleség élménye, értékelése családon belül. Az élővilág sokféleségének megfigyelése. Csoportosítás, táblázatkészítés.		
Folyamat	A biológiai szabályozás lényege, mechanizmusai (pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet). A szabályozott állandó állapot biológiai jelentősége. A működés egyensúlyi állapotának folyamatos biztosítása.	Biológiai jelentések megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt.	Felelősségtudat fejlesztés. A saját egészségi állapot iránti felelősség belátása.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia
KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG Globális környezeti rendszerek	A talaj termőképessége, védelme. A talaj sajátos életközössége (baktériumok, egysejtűek, gombák, moszatok, férgek, ízeltlábúak, stb..). A tápanyagkészlet folyamatos megújulása. A talajszennyezés forrásai, okai (ipari, háztartási, mezőgazdasági). Az emberi tevékenységek felszíninformáló hatásai.	Kísérletezés talajjal. Életközösségek egyedeinek vizsgálata, csoportosítása. Talajszennyezés, szennyező anyagok, hatások csoportosítása adott szempontok szerint. Az emberi tevékenység felszíninformáló hatásainak elemzése, beszámoló készítése.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.A tudatos környezetvédő magatartás.	Kommunikációs kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák.

8. évfolyam:

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az emberi szervezet felépítésének és működésének megismertetése.
- Az egészséges életvezetéssel, egészségmegőrzéssel kapcsolatos szabályok tudatos alkalmazására való felkészítés.
- Viselkedési és társadalmi normák, szabályok betartásához szükséges attitűdök megismerése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Ismertesse meg az egészséges emberi szervezetet és annak működését.
- Hívja fel a figyelmet az utódvállalás felelősségére.
- Tegye képessé őket arra, hogy a baleset, betegség esetén célszerűen cselekedjenek és elemi szinten segítséget tudjanak nyújtani.
- Ismertesse meg az egészségkárosító szokások hatását, és tegye belső igénnyé azok meggyőződéses elutasítását.
- Keltse fel a figyelmet egészségügyi kiadványok, filmek, újságok iránt.
- Ismertesse meg a legfontosabb szakkifejezéseket.
- Használtassa a tanulók kémiai ismereteit egészséges életmódjuk kialakításában.
- Erősítse a szociális érzékenységet és a közösségi érzést.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Ismerje saját teste felépítését, a szervrendszereket. Tudja elhelyezkedésüket, működésük lényegét és szerepét a szervezet harmonikus működésében.
- Ismerje a fogamzásgátlás néhány lehetőségét.
- Legyen képes megkülönböztetni a szervezet egészséges és beteg működését.
- Legyenek alapvető elsősegély nyújtási ismeretei.
- Legyen igénye- lehetőségeihez képest- az egészséges életmóddal kapcsolatban szerzett ismereteinek mindennapokban történő alkalmazására.
- Ismerje a környezetszennyezés, a környezet pusztulásának legfőbb okait; lehetőségeihez képest óvja, védje környezetét.
- Legyenek ismeretei a természetgyógyászatról.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
AZ EMBER MEGISMERÉSE Testkép, testalkat, mozgásképesség	Testalkat változása a növekedés során. Testkép zavarok. Az ember szervrendszerei. Szervek. Elhelyezkedésük. Mozgás: aktív és passzív szervrendszere Mozgás és életmód kapcsolata Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük. A mozgásszegény életmód következményei	Információgyűjtés, ábraelemzés. Rendszeres, aktív sportolás. A mozgás és életmód kapcsolata, összefüggéseinek feltárása. Egészségmegőrző technikák gyakorlása. Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása. Vitaminok fogyasztása. Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás.	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Törekvés a személyes és a környezet higiéniájának biztosítására.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Táplálkozás: szervei, emésztési folyamatok. A tápcsatorna betegségei. A légzés: szervei, működése. A légzőszervek gyakori betegségei. Védekezés egyszerű gyógymódokkal. Keringés: szervei, működése. Kiválasztás szervei.	Az emberi szervezet szervrendszerei, és azok működésének megismerése, betegségeik és a megelőzés lehetőségeinek megismerése. Egyszerű ápolási technikák elsajátítása.		Kommunikációs kompetencia
Önfenntartás	Érzékszervek A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme. A központi és környéki idegrendszer főbb részei. Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei. Minőségi, mennyiségi táplálkozás. A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére. Idegi hormonális szabályozás.	Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra. Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon.	Biológiai jelenségek megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
Szaporodás, egyedfejlődés	Szaporodási szervrendszerek. Nemi jellegek Menstruáció, szexualitás. A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás. Méhén belüli fejlődés, születés, születés utáni élet. Semmelweis Ignác az anyák megmentője.	Nyitott, kulturált beszélgetések az ember szaporodásáról. Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása. Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről. A tudós munkásságának megismerése	Biológiai jelenségek megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége.	Kommunikációs kompetencia

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
Egészség	Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek. Szűrővizsgálat, védőoltás. Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel. Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeret. Beteg jogok	Résztétel szűrővizsgálatokon A védőoltás elfogadása Alapfokú elsősegély nyújtási ismeretek gyakorlása Ismerkedés a betegjogokkal	Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák.
Öröklődés	Öröklött és tanult magatartásformák. A környezet szerepe.	Szabályok, normák szerepének elfogadása Önismeret fejlesztés	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
Magatartás	A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok, önismeret, önfejlesztés fontossága, viselkedési normák, szabályok szerepe. Családi és egyéni (személyi) kapcsolatok jelentősége. Tanulás szerepe. A serdülőkori érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői. Családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma feloldás.	A tanulás fontosságának tudatosulása. Felelősségteljes magatartás. Csoportokban beszélgetések során önismeret fejlesztése. Az önfegyelem, a belátás képességének fejlesztése, konfliktuskezelések gyakorlása	A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége.	Kommunikációs kompetencia
KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG Környezeti tényezők	Az éghajlat hatása az épített környezetre (hőszigetelés) Felelős fogyasztói szemlélet	A fogyasztói szemlélet formálása	Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. Törekvés a személyes és a környezet higiéniájának biztosítására.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Tanulás kompetenciái.
	Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj, hőmérséklet), az alkalmazkodás módjai.	A környezeti tényezőkről, az élőlények alkalmazkodásáról tényanyagok gyűjtése, elemzések, vázlat, tábló, plakátkészítés.	Biológiai jelenségek megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.	Kommunikációs kompetencia. Digitális kompetencia. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
			Törekvés a személyes és a környezet higiéniájának biztosítására. Érdeklődés Földünk élővilága iránt. Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében. Kooperatív technikák alkalmazása.	
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága	A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség).	Az ember egészségének védelme a megfelelő környezeti állapot fenntartásával.	Biológiai jelenségek megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása. Törekvés a személyes és a környezet higiéniájának biztosítására. Érdeklődés Földünk élővilága iránt. Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében. Kooperatív technikák alkalmazása.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (talaj, víz, levegőszennyezés). Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai.	A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása, problémáinak felismerése, véleményezése.		Kommunikációs kompetencia
	Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem). Szelektív hulladékgyűjtés.	Résztétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain. Játékos vetélkedőkön részvétel. Személgyűjtési akciókon részvétel.		Személyes és társas kapcsolati kompetenciák.
	A tudatos fogyasztói szokások (takarékoság, tudatosság, megfontoltság, jövőbelátás).	A tudatos fogyasztási szokások megismerése.		A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciája.
	A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (lakóhely és környékének gondozása, szépítése).	Parkgondozás, fa és virágültetés.		

7 - 8. évfolyam

JAVASOLT ÓRAKERET – FIZIKA

7 - 8. évfolyam

Témakör – évfolyam	7.	8.
Anyag, kölcsönhatások, energia	15	-
Rendszerek	3	4
Felépítés és a működés kapcsolata	4	3
Állandóság, változás	11	11
Az ember megismerése és egészsége	-	14
A környezet és fenntarthatóság	9	-

7 – 8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A korszerű fizikai szemléletmódra nevelés.
- A mindennapi élet és a technikai fejlődés által felvetett egyszerűbb, fizikai kérdések megválaszolása.
- A környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Keltse fel a tanulók érdeklődését a fizikai jelenségek, folyamatok iránt.
- Alakítsa ki azt a meggyőződést, hogy a mindennapi élet problémáinak megoldásában és az életünk minőségét meghatározó műszaki tudományos fejlődésben jelentős szerepe van a fizika tudományának.
- Fejlessze a tanulók technikai és kommunikációs készségét, gondolkodását.
- Alapozza meg fizikai ismeretekkel szakmatanulást.
- Neveljen környezettudatos magatartásra, aktív környezetvédelemre
- Tudatosítsa a tanulókkal, hogy a természet egységes egész, a különböző tudományok ugyanazt az anyagi világot vizsgálják.
- Nyújtson alapismereteket az anyag fizikai tulajdonságairól, a kölcsönhatásokról, a mindennapi gyakorlatban is megfigyelhető problémákra.
- Ismertesse meg a fizikai vizsgálatok eszközrendszerét, munkamódszereit. A pontosság, a munkafegyelem jelentőségének beláttatása.
- Egyszerű kísérletekkel adjon minél több lehetőséget a közvetlen tapasztalatszerzéshez.
- Gyakoroltassa a megismerési módszerek egyre önállóbb használatát, a tapasztalatok pontos megfogalmazását.
- Alkalmazza a kooperatív technikákat.
- Használtassa az IKT eszközöket.
- Bővítse a szókincsüket fizikai fogalmakkal, következtetések, általánosítások megfogalmazásával.
- Ismertesse meg a tanulókkal a vészhelyzetek esetén megfelelő magatartásformákat, gyakoroltassa azok megoldását.

FEJLEZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- A fizikai ismeretek elsajátítása során a korszerű fizikai szemléletmódra nevelés.
- A környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása.
- A gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.
- A tanulók erősen kötődjenek az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megismétlésére van szükség.
- A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

7. évfolyam:

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A korszerű fizikai szemléletmódra nevelés.
- Elemi ismeretek nyújtása az anyagok fizikai tulajdonságairól.
- A fizikai ismeretek alkalmazása a mindennapokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Keltse fel a tanulók érdeklődését a fizikai jelenségek, folyamatok iránt.
- Fejlessze a tanulók technikai és kommunikációs készségét, gondolkodását.
- Nyújtson alapismereteket az anyag fizikai tulajdonságairól, a kölcsönhatásokról, a mindennapi gyakorlatban.
- Tudatosítsa a tanulókkal, hogy a természet egységes egész, a különböző tudományok ugyanazt az anyagi világot vizsgálják.
- Legfontosabb szakkifejezések, kísérleti eszközök megismertetése.
- Adjon tájékoztatást gyűjtőmunka végzésében az Internet-használatról.
- Gyakoroltasson pontos mérést, a mérési adatok lejegyzését, végeztessen becslést, viszonyítást, egyszerű számításokat.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Legyen képes a tanuló egyszerű mechanikai és hőtani jelenségeket megfigyelni a gyakorlatban és kísérleteken. Tapasztalatait fogalmazza meg.
- Ismerje fel a tanult fizikai ismeretek szerepét a technikai és természeti környezetben. Lássa be pl., hogy a súrlódás és a közegellenállás egyaránt lehet hasznos és káros.
- Ismerje a fizikai vizsgálatokhoz szükséges eszközök balesetmentes használatát.
- Legyen jártas a mérések végzésében és tudjon egyszerű kísérleteket önállóan is elvégezni.
- Tudja kiválasztani azokat a cikkeket, könyveket, rádió, televízió műsorokat, amelyek segíthetik a fizikai jelenségek jobb megismerését.
- Tudja, hogy nem a mozgás fenntartásához, hanem a mozgásállapot megváltoztatásához kell erő.
- Ismerje fel a halmazállapot-változásokat a mindennapok gyakorlatában.
- Ismerje a hőmérséklet-kiegyenlítődés elvét és az energia megmaradás törvényét.
- Tudjon gyakorlati példákat mondani a hőmérséklet mérésére.
- Példák segítségével tudja értelmezni, hogy mi a különbség a test súlya és tömege között.
- Ismerje fel az anyagok halmazállapotát, tudja azokat jellemezni
- Tudja felsorolni, a legfontosabb és leggyakrabban előforduló elektromos vezető és szigetelő anyagokat. Legyen ismerete arról, hogy hogyan óvhatja életét az áramütés ellen.
- Tudjon megnevezni néhány a Naprendszerben előforduló objektumot és a vizsgálódáshoz szükséges eszközöket.
- Legyenek ismeretei, és azokat próbálja alkalmazni a biztonságos közlekedés érdekében.
- Ismerje és használja a víz- és energiatakarékosság lehetőségeit a háztartásokban, környezetében.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
ANYAG, KÖLCSÖNHATÁSOK, ENERGIA Anyagok	Sűrűség (anyag, tömeg, térfogat) fogalma. Mérőeszközök: mérleg, rugós erőmérő	Különböző sűrűségű anyagok megfigyelése, összehasonlítása. Mérőeszközök használata (mérleg, rugós erőmérő). Alkotórészek egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének megfigyelése.	Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége .Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Halmazállapotok, halmazállapot változások (víz előfordulásai: víz, jég, pára, gőz).	Hőmérséklet mérése, halmazállapot változásokra kísérletek végzése, az anyagok sűrűsége és halmazállapot változásai közötti összefüggések felismerése.		Kommunikációs kompetencia
	Elektromos vezetők, szigetelők, mágnesezhető, nem mágnesezhető.	Különböző anyagok elektromos vezetőképességének egyszerű vizsgálata. Anyagok csoportosítása adott szempontok alapján		
Kölcsönhatások, erők	Energia fogalma, mértékegysége (Energia, munkavégző képesség) energiatípusok (víz, szél, nap, fosszilis energiatípusok, atomenergia, elektromos, hő mozgási, helyzeti, rugalmas) Energia mértékegysége: J, kJ. Energiaátalakulások, energia megmaradás Energiatakarékosság Az erő fogalma, nagysága, iránya, mértékegysége (Rugós erőmérő)	Élelmiszertáblázatok elemzése, elemi szintű értelmezés. A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, mérési gyakorlatok végzése. Energiatípusok megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben.	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.Csoportosítás végzésének képessége.Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. Kooperatív technikák alkalmazása.IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetencia.
RENDSZEREK Természeti rendszerek	A Naprendszer objektumai (bolygók, Hold, üstökös, meteorok) A világűr megismerésének eszközei (távcső, űrteleszkóp, robotok, Mars járó)	Látogatás a Planetáriumba, csillagvizsgálóba. Vizsgálódások távcsövekkel. Érdekeskérdések gyűjtése a világűrről (csoportmunka). Információk internetről, filmekből, könyvekből. Szövegértés fejlesztése.	Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analízis, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése.A lényeg kiemelésének képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
A FELÉPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS KAPCSOLATA A Föld belső szerkezete	A Föld belső szerkezete (földrengések, rezgéshullámok).	Érdekességek gyűjtése a földrajzkönyvekből, tájékoztató irodalomból, atlaszból, internetről	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetencia. Digitális kompetencia.
ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS Mozgások jellemzése	Mozgás és nyugalom (viszonylagosság). Egyenes vonalú egyenletes mozgás (út, idő, irány, sebesség, állandó sebesség).	Testek helyének, helyzetének meghatározása. Különböző mozgástípusok felismerése konkrét példákon. Mozgásfajták csoportosítása. Kísérletezés különböző mozgásfajtákra. Út, idő mérése, adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. Sebességjelző adatainak értelmezése. GPS alkalmazása.	A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése. Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetenciák. Kommunikációs kompetenciák.
Mozgásállapot-változás	Változó mozgások Egyenletesen változó mozgások Sorba rendezés Átlagsebesség Körmozgás jellemzése Tengely körüli mozgás	Az erő mozgásállapot-változtató hatásának felismerése példákon. Különböző mozgásfajták. Labdajátékok, billiárd.	Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. A kommunikációs képesség, analízis, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése.	Digitális kompetenciák
	Az erő és a sebességváltozás kapcsolata. Gyorsulás, lassulás	Tömeg, sebesség, tehetetlenség kapcsolatának felismerése, megértése.		Kommunikációs
	Közlekedési alkalmazások. Balesetvédelem	Kapaszkodás, biztonsági öv használata, kerékpározás szabályainak ismerete, védőfelszerelések használata, ok-okozati összefüggések felismerése (a végén). Példák keresése helyes és helytelen kanyarodási módokon. Megfelelő sebességgel való közlekedés (követési távolság betartása, belátás, szabálykövetés).		Matematika és gondolkodási kompetencia.
Változások iránya	Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok.	Megfigyelések, példák gyűjtése sportokból (kalapácsvetés lényege). Háztartási eszközök működése (centrifuga, turmix).	A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének	Kommunikációs kompetencia. Digitális kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
	Egyensúlyi állapotra törekvés (centripetális erő). Sportok, karbantartási eszközök használata	A mozgásokat segítő és gátló erők hatásainak felismerése.	képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	
A KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG A földi időjárás fő jellemzői	Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Légköri és tengeri áramlatok (golfáramlat, szélrendszerek)	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Érdekességek, információk gyűjtése képekről, filmből, atlaszokból, ismeretterjesztő könyvekből. Összefüggések felismerése a földrajzi szélesség, illetve a tengerszint feletti magasság időjárást meghatározó tényezőiről.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Az időjárás-előrejelzés	Az időjárás-előrejelzés értelmezése, információfeldolgozás, ábraelemzés újságokból, televízióból	Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. Érdeklődés Földünk élővilága iránt. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Digitális kompetencia.
	A légkör fizikai tulajdonságainak (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék. A vízkörforgás fizikai háttere, szél). Csapadékfajták. Légnyomás és mérése (Barométer).	A légkör fizikai tulajdonságainak elemzése. Összefüggések felismerése. A víz körforgására kísérletek végzése. Elemi ismeretek szerzése a frontképződésekről. Olvasmány feldolgozás		Kommunikációs kompetencia.
Természeti katasztrófák	Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai).	Ismeretterjesztő filmek elemzése.		
	A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés. Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben.	Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés és vihar előrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban.	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága	A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, vízszennyezés, talaj-, zaj-, fényszennyezés. Útépités, házépítések, lakóparkok építése. Fenntarthatóság, védelem.	Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban. Tablók, fotók, rajzok készítése. Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal. Érdekességek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről	Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében. A tapasztalatok megfogalmazása. A lényeg kiemelésének képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Energiatakarékos eljárások, eszközök (szigetelés, energiatakarékos izzók, berendezések, főzési, fűtési módszerek).	Az energiatakarékos eljárásokkal való megismerkedés és alkalmazása az otthonában és a közösségi tereken. Törekvés az energiatakarékos technikák alkalmazására		Kommunikációs kompetencia.
	Takarékos, kényelmes, biztonságos közlekedés eszközei.	Tájékozódás internetről, könyvekből, a legújabb környezetbarát technikai találmányokról, eszközökről.		Digitális kompetencia.
	Energiatermelés módjai, kockázata. Hazai erőművek (Fosszilis erőművek, atomerőmű)	Hazánk erőműveinek elhelyezkedése, energiatermelésének ismerete. Az energiatermelés kockázatáról információk gyűjtése filmekből, ismeretterjesztő kiadványokból, internetről		Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák.
	A szennyezőanyagokkal való szakszerű bánásmód (vegyszerek, tisztítószer, olajok, gyógyszerek, elemek, patronok).	Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés. A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról, felhasználásáról, megsemmisítéséről ismeretek szerzése. A vegyszereken, tisztítószereken lévő információk feldolgozása.		

8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Korszerű fizikai szemléletmódra nevelés elmélyítése.
- A mindennapi élet és egyszerűbb a technikai fejlődés által felvetett egyszerűbb fizikával kapcsolatos kérdések megválaszolása.
- A fizikai ismeretek alkalmazása a mindennapokban.
- A másság, a sérült ember elfogadása, segítése, együttműködés.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Keltse fel a tanulók érdeklődését a fizikai jelenségek, folyamatok iránt.
- Alapozza meg fizikai ismeretekkel a szakmatanulást, vetesse észre a tanultak gyakorlati alkalmazhatóságát.
- Neveljen aktív környezetvédelemre.
- Használtassa a legfontosabb szakkifejezéseket, neveztesse meg a kísérleti eszközöket.
- Láttassa be a precizitás, a munkafegyelem jelentőségét.
- Adjon tájékoztatást gyűjtőmunka végzésében az Internet-használatról.
- Gyakoroltasson pontos mérést, a mérési adatok lejegyzését, végeztesen becslést, viszonyítást, egyszerű számításokat.
- Ismertesse meg az emberi szervezet működésében lejátszódó alapvető fizikai, kémiai hatások, jelenségek szerepét.
- Nyújtson egészségvédelmi ismeretek az érzékszervek védelméről.
- Hívja fel a figyelmet az elektromos áram élő szervezetre gyakorolt hatásáról.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Nyújtson alapismereteket az anyag fizikai tulajdonságairól, a kölcsönhatásokról, a mindennapi gyakorlatban is megfigyelhető problémákról.
- Ismertesse meg a fizikai vizsgálatok eszközrendszerét, munkamódszereit. A pontosság, a munkafegyelem jelentőségének beláttatása.
- Gyakoroltassa a megismerési módszerek egyre önállóbb használatát, a tapasztalatok pontos megfogalmazását.
- Tudja a tanult rendszerek mértékegységeit, azokat tudja sorba állítani. Végezzen a megfelelő mérőeszközökkel méréseket.
- Ismerje a Nap hő és fényenergiájának hatását a földi életre.
- Legyenek ismeretei az egészséges életmódról- táplálkozás, mozgás, érzékelés-, azokat próbálja alkalmazni saját életében.
- Legyen ismerete arról, hogy hogyan óvhatja életét az áramütés ellen.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
RENDSZEREK Tér, idő, nagyságrendek	Hosszúság és idő mértékegységei. Atomi méretek (méretarányos szemléltetés). Jellegzetes rövid és hosszú időskálák a természetben (emberi skála, földtörténet, fényév).	A hosszúság és idő vonatkozásában mérési gyakorlatok, mértékegységek átváltása. Érdekességek gyűjtése filmekből, internetről, ismeretterjesztő kiadványokból.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Tájékozódási képesség térben és időben. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
Hierarchikus rendszerek és hálózatok	Hierarchikus rendszerek és hálózatok. Példák hálózatokra (elektromos hálózat, internet). Szerkezetek (pl. kerékpár).	Példák gyűjtése hálózatokra a mesterséges környezetben. Szerkezetek összeállítása.	Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése.	Kommunikációs kompetencia.
Épített rendszerek	Épített rendszerek. Példák: energiaellátás, információs rendszerek, közlekedés, települések	Térképrajzolás, stb.		Digitális kompetencia.
A FELEPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS KAPCSOLATA A Nap	A Nap hő és fényenergiájának hatása a földi életre (hőterjedés – sugárzás, a fény fizikai jellemzői).	Egyszerű hőtani, fénytani kísérletek végzése hőterjedéssel, hősugárzással, fényterjedéssel kapcsolatban.	Együttműködés, pozitív attitűd. A tudatos környezetvédő magatartás. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése. Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Napenergia-termelés, felhasználás (megújuló energiaforrás, napkollektorok). A mindennapokban használatos, napenergiával működő eszközök (pl. számológépek).	A napenergiával dolgozó eszközök összegyűjtése a valóságban, illetve képanyagon. A felhasználásukról ismeretek gyűjtése csoportmunkában.		Kommunikációs kompetencia.
Naprendszer	Bolygók, holdak és a rajtuk uralkodó fizikai viszonyok. A Hold jellemzői, fázisai (telihold, félhold, újhold).	Planetárium látogatás. Ismerkedés a bolygók, holdak elhelyezkedésével, szerepével. Információk gyűjtése a bolygók, holdak elhelyezkedéséről, a rajtuk uralkodó fizikai viszonyokról híradásokból, újságokból, TV, rádióadásokból, internetről. A ciklikusság fogalmának elmélyítése az égitestek mozgásában. A tudományos kutatások eredményei és a tévhitek összehasonlítása.		
ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS Egyensúly	Egyensúly Tömegmérés, mérleg	Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Kooperatív technikák alkalmazása.	Matematika és gondolkodási kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
	Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák)	Kísérletek végzése egyszerű gépekkel. Mérlegek összeállítása (szerelőkészlet). Egyensúlyi állapotok létrehozása. Összefüggések feltárása. Példakeresés emelők, csigák alkalmazására	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége.	Kommunikációs kompetencia.
	Termikus egyensúly. Energia megmaradás törvénye elemi szinten (testek belső energiájának változásai).	Hőmérsékletmérések gyakorlása Mérési adatok lejegyzése		
AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE Az energia szerepe az élővilágban	Táplálkozás – energiafelhasználás	Táplálkozási táblázatok értelmezése. A mozgás és a táplálkozás közötti kapcsolat elemzése. Orvos, egészségügyi szakember ajánlásainak elfogadása. Változatos, egészséges táplálkozás elveinek betartása.	Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. Törekvés a személyes és a környezet higiéniájának biztosítására.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	A táplálék, mint energiahordozó. Az élelmiszerek fő tápanyagai, élettani szerepük Zsírok, olajok, szénhidrátok – fűtőanyagok. Fehérjék – építőanyagok	Az emésztés és a légzés folyamatai összefüggésének elemzése. Az égés feltételeinek ismerete. Napi, heti egészséges étrend összeállítása.		Kommunikációs kompetencia.
A biológiai mozgás fizikai alapjai	A sport szerepe az ember életében. Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb. Erőhatások, energiafelhasználás	Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.	Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése. Szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése	Matematika és gondolkodási kompetencia.
Az érzékelés fizikája	A fény, a színek. A fény terjedése, fénytörés, szivárvány. A látás alapja, a szemlencse. Lencsék, domború, homorú lencsék, nagyítók	Kísérletezés prizmával, nagyítóval, domború lencsével, homorú lencsével Képalkotások megfigyelése, rajzos ábrák elemzése	Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. A lényeg kiemelésének képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Kommunikációs kompetencia.
	Látáshibák és javításuk (rövidlátás, távollátás) Szemüveghasználat. Látásvédelem – egészségvédelem (túlzott és gyenge fény, erős napfény, hegesztés).	A látáshibák okainak elemzése rajzos ábrákon. Szemüveghasználat, napszemüveg használat, védőszemüveg alkalmazása az adott fényviszonyoknak megfelelően, illetve a látáshibák korrigálására. Látássérült embertársaink segítése		Matematika és gondolkodási kompetencia.
	A hang, ultrahang szerepe az élővilágban.	Érdekességek gyűjtése az állatok hangokkal történő kommunikációjáról filmek, hanganyagok segítségével. Példák gyűjtése az ultrahang szerepéről a gyógyászatban.		Digitális kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
	A hallás fizikai alapjai (hangrezgés, hanghullámok, hangterjedések).	Kísérletek végzése a hang terjedéséről különböző közegekben. Modell és ábraelemzés a hallás folyamatával kapcsolatban		
	Káros környezeti hatások, zajszennyezés. Erős hanghatással járó foglalkozások. Védőfelszerelések	Tudatos védelme és óvása a hallószerveknek az erős hanghatásoktól (pl. zene). A halláskárosodás elkerülése védőfelszereléssel. A hallássérült ember elfogadása és segítése		
	Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Veszélyt jelző táblák, információk. Érintésvédelmi ismeretek (konnektor, védődugók).	A veszélyt jelző táblák információinak felismerése, és a veszély tudatos elkerülése. A szórakoztató és háztartási berendezések használata, az érintésvédelmi szabályok betartásával.		
	Az elektromosság felhasználása a gyógyászatban.	Képek, filmek elemzése az elektromosság felhasználásáról a gyógyászatban (csoportmunka) Beszámolók készítése szóban, rajzban		

7-8. évfolyam

JAVASOLT ÓRAKERET – KÉMIA

7-8. évfolyam

Témakör – évfolyam	7.	8.
Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	9	5
Rendszerek	10	5
Felépítés és a működés kapcsolata	9	5
Állandóság, változás	18	-
Az ember megismerése és egészsége	-	18
Környezet és fenntarthatóság	-	9

7 – 8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A természettudományokon belül felkeltetni a tanulók érdeklődését a kémia iránt.
- Olyan alapismeretek nyújtása, amelyek lehetővé teszi a modern életben megjelenő vegyszerek, kémiai folyamatok felismerését.
- Segítséget nyújtani a tanulóknak abban, hogy a kémia tudományának gyakorlati eredményei ne fenyegetettséget jelentsen számukra, hanem lehetőséget a komfortosabb élet megteremtésére.
- Megerősíteni a tanulóknak azt a meggyőződést, hogy az ember felelős környezete állapotáért.
- A tanítási órákon megszerzett tudás segítse hozzá őket a környezetszennyezés felismeréséhez, a környezettudatos magatartáshoz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Ismertesse meg a tantárgy a kémiai megfigyelésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, anyagokat, módszereket és magatartást.
- Sajátítsa el az alapvető kémiai fogalmakat, műveltség elemeket.
- Felfedeztesse fel és értelmeztesse a mindennapi életben megjelenő kémiai jelenségeket.
- Alkalmaztassa a megszerzett tapasztalatokat, tudáselemeket a napi problémák megoldásában.
- Keltse fel a figyelmet, motiválja a kémia tudományával kapcsolatos hírek, cikkek, könyvek, tudósítások olvasását, értelmezését.
- Ismertesse fel, hogy Földünk bármilyen nagyra tűnik is, terhelhetősége véges.
- Neveljen a tantárgy a természet szeretetére és a környezetkímélő, környezetvédő magatartásra.
- Ismertesse meg a tanulókat az egészséges és káros élvezeti szerek hatásaival, az utóbbiak tudatos elutasítására neveljen.
- Alkalmazza az együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikákat.
- A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvás. ez szebben van megfogalmazva és rövidebben is, ezért helyettesíteném
- Mutasson rá az ember életében munka szerepére.

- Fejlessze szociális értékelésüket.
- Vegyenek részt az iskolában, a lakóhelyen, a tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása.
- A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása,
- A természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvása.
- A munka szerepének értékelése az ember életében.
- A szociális értékelés fejlesztése.
- Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

7. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A mindennapi életből vett gyakorlati példákkal, tanári és tanulói kísérletekkel a tanulók megismertetése a különféle anyagok alapvető tulajdonságaival, váltoásaival, átalakulásával.
- Környezetbarát szemlélet kialakítása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Keltse fel az érdeklődést a kémia tantárgy iránt, mutassa meg szerepét az anyagi világ megismerésében.
- Ismertesse meg a tantárgy a kémiai megfigyelésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, anyagokat, módszereket és magatartást.
- Alakítson ki környezetbarát szemléletet, környezetvédő magatartást.
- Ismertesse meg az alapvető szakkifejezéseket.
- Aktívan vegyenek részt a tanulói kísérletekben.
- Figyeltesse meg a tanári kísérleteket, értelmeztesse azokat.
- Segítsen értelmezni a folyamatábrát, készíttessen vázlatot, rajzot.
- Fejlessze a tanuló analízáló, szintetizáló képességét, a kauzális gondolkodását, a kommunikációs képességét. Alkalmaztassa a kooperatív technikákat.
- Mutasson rá az információszerezés lehetőségeinek bővítésére.
- Végeztessen csoportosítást a szerves és szervetlen anyagok körében.
- Hívja fel a figyelmet a praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Lássa be a tanuló a kémiai ismeretek fontosságát a mindennapi életben és a tudományos fejlődésben.
- Tudja csoportosítani tanári segítséggel a változásokat aszerint, hogy megváltozott-e az anyagok minősége.
- Ismerje fel a vizsgált anyagok leglényegesebb fizikai és kémiai tulajdonságait.
- Tudjon keveréket és oldatot készíteni a háztartásban előforduló anyagok felhasználásával.
- Ismerje a víz körforgását és szerepét az élet fenntartásában.
- Ismerje a fotoszintézis folyamatát és szerepét az élet fenntartásában.
- Tudja, hogy az oxigén és a víz elengedhetetlen feltétele az életnek, törekedjen tisztaságuk megővására.
- Ismerje a tűz hasznát és pusztítását. Ismerje a tűzoltás néhány alapszabályait.
- Tudja a tűzoltók riasztásához szükséges tennivalókat.
- Legyen képes tájékozódni a napi sajtóban, ismereteket szerezni a médiákon keresztül, tudja azokat átadni, értelmezni.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
ANYAG, KÖLCÖNHATÁS, ENERGIA, INFORMÁCIÓ Tudomány	Müller Ferenc Hevesi György Irinyi János munkássága	A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése. Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A szépség iránti fogékonyság.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciája.
Anyagok	Balesetmentes kísérletezés. A kísérletezés eszközei. A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége. A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői. A hétköznapi életben gyakori keverékek, vegyületek és elemek.	A kísérletezés eszközeinek megismerése. Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása. Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel. Elemek, keverékek, vegyületek tulajdonságainak vizsgálata	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Tájékozódási képesség térben és időben. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Keverékek, oldatok	Keverékek, oldatok készítése és szétválasztása, a kiinduló és keletkezett anyagok tulajdonságainak vizsgálata. Általánosítás, analízis, szintézis. Az alkotórészek arányai és a keletkezett anyagok tulajdonságai közti összefüggés felismerése (telítetlen, telített oldatok készítése)		Kommunikációs kompetencia.
	Vízben és zsírban oldódó anyagok (só, cukor, paprika, víz, zsír, olaj, benzin, aceton, körömlakk, alkohol).	Kísérletek végrehajtása különböző anyagokkal és oldószerrel. Vízben és zsírban oldódó anyagok vizsgálata. Tapasztalatok megbeszélése, egyszerű folyamatábrák készítése		
	Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid, nátrium-klorid, nitrogén-klorid).	Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a vegyület-keverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése, tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek értelmezése.		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
RENDSZEREK Tér, idő, nagyságrendek	Az atomok, molekulák mérete.	Mikroszkópos vizsgálatok végzése (vízminta, hagyma nyúzat...) A méretek látható, majd érzékszervekkel fel nem ismerhető tartományának érzékelése ábrák, filmek, internetes információk segítségével.	Tájékozódási képesség térben és időben. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Anyagmennyiség. Tömény és híg oldatok	Keverékek, oldatok összetevőinek vizsgálata mérésekkel. Hígítás és sűrűsítés gyakorlatok végzése	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. A kommunikációs képesség, analízis, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése.	Kommunikációs kompetencia.
	Kémiai, fizikai folyamatok gyorsítása, lassítása (főzés, hűtés)	Oldódás vizsgálatok különböző hőmérsékleten (Tapasztalatok értelmezése, lejegyzése, rajzos, írásos vázlat formájában)	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia.
Rendszer, és környezete	Egy-egy használati tárgy előállítása (papírból, fából, műanyagból, nádból játékok, dísz tárgyak készítése). A fizikai, kémiai tulajdonságok összefüggései	Ajándékok, dísz tárgyak előállítása során a kiinduló anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a megmunkálás lehetőségeinek felismerése, eszközhasználat	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	A kísérleti berendezés rendszerként való működése. Sorrendiség, funkció, alá, fölérendeltségi viszonyok (pl. hevítés: fém tálcá, kémcsőfogó, hőmérő, kémcső állvány, hőforrás).	A használt kísérleti eszközök részeinek megismerése.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége.	Kommunikációs kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
	Az égés feltételei. Tűzoltási lehetőségek. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély).	Az égés feltételeinek ismerete. A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján. A különböző tüzek oltási módjainak ismerete. Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzoltás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete. A tűzriadó gyakorlatain részvétel. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek ismerete.	A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Együttműködés, pozitív attitűd. A tudatos környezetvédő magatartás.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetencia.
Természeti rendszerek	A növények életéhez szükséges tápanyagok kémiai tulajdonságai (víz, szén-dioxid, oxigén, kiegészítésként nitrogén, foszfor, káliumigény). Fotoszintézis	Szemléltető képek, ábrák segítségével a rendszer elemeinek a körfolyamatokban történő változásainak, átalakulásának értelmezése, megbeszélése (pl. oxigén – széndioxid) A Napenergia fontosságának felismerése a földi élet működésének szempontjából.	IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége.	Digitális kompetencia.
	A talaj tápanyagtartalmának természetes és mesterséges utánpótlása (trágya, műtrágya).	Tapasztalati úton ismeretek szerzése a talaj tápanyagtartalmának pótlására cserepes virágok esetén, kiskertekben, földeken.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás képessége.	Kommunikációs kompetencia.
FELÉPÍTÉS ÉS A MŰKÖDÉS KAPCSOLATA Az időjárás	A földi vízkészlet különböző formái (tengervíz, édesvíz, ásványvíz, gyógyvíz, esővíz)	Különböző vízminták vizsgálata összetétele, tisztasága szerint. Ásványvizek tájékoztatóinak olvasása, tartalmak összehasonlítása. Ismeretek gyűjtése a hazai gyógyvizek előfordulásairól, gyógyító hatásairól filmekből, turisztikai magazinokból, internetről.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	A víz körforgása (tengervíz – esővíz kapcsolata).	Sóoldat bepárlása, desztillálása által az összefüggések felfedezése, megértése		Digitális kompetencia.
	A levegő kémiai összetétele (nitrogén, oxigén, szén-dioxid, nemesgázok)	A levegő legfontosabb alkotórészeinek megismerése ábraelemzéssel. Az oxigén százalékarányának felismerése kísérlet alapján. Az oxigén, szén-dioxid egyensúlyi állapot fontosságának felismerése (ember, állat, növény)		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
Nap, Naprendszer	A világ anyagi egysége	Látogatás a Planetáriumba Érdekességek keresése, felfedezése a makro és mikrovilág felépítése, rendszere között. Képzelet, fantázia fejlesztése	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Tájékozódási képesség térben és időben. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.Csoportosítás végzésének képessége.IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Digitális kompetencia.
ÁLLANDÓSÁG, VÁLTOZÁS A rendszer állapota és változásai	A hőmérséklet és nyomás, mint állapotjelző (víz, levegő)	Összefüggések keresése, felfedezése a folyékony és légnemű anyagok hőmérsékletváltozása és nyomásviszonyai között Példák gyűjtése a nyomás és a hőmérséklet kapcsolatáról a hétköznapi életből Pl. A kávéfőző, kukta, hőlégballon, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó működéséről.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia.
Változások	Kémiai reakciók többféle szempont szerint: gyors-lassú egyesülés-bomlás Oxidáció-redukció (redoxi folyamatok) sav-lúg	A gyors és lassú égés, feltételei, kísérőjelenségei, ismerete. Tűzvédelmi alapismeretek elsajátítása, betartása. Alkotórészek vizsgálata vízbontás esetén. Hidrogén égésének megfigyelése. Durranógáz próba megfigyelése. A kiinduló anyag és a keletkezett anyagok vizsgálata, a folyamat lépéseinek rögzítése	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportosítás végzésének képessége.	Digitális kompetencia.
Változások iránya	Egyirányú, megfordítható, változások, körfolyamatok értelmezése Szén égetése – szén-dioxid Szénsav előállítása, bomlása Kénssav előállítása, bomlása Mészégetés-mészoltás cseppkőképződés, stb.	Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése	A tapasztalatok megfogalmazása. Ónálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.Csoportosítás végzésének képessége.Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia.
Egyensúly	Telített oldat, oldódás, kristályosodás Halmazállapot változások Megfordítható	Só, cukor, timsórkristály készítése Okok keresése – a hőmérséklet függvényében az egyensúlyra való törekvés felfedezése	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia.

8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A tanulók megismertetése a különféle anyagok alapvető tulajdonságaival, váltoásaival, átalakulásával – a legfontosabb tényekkel, jelenségekkel, fogalmakkal, összefüggésekkel a mindennapi életből vett gyakorlati példákon keresztül.
- Környezetünkkel szembeni felelős magatartás kialakítása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Ismertesse meg a tantárgy a kémiai megfigyelésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, anyagokat, módszereket és magatartást.
- Sajátíttassa el az alapvető kémiai fogalmakat.
- Mutasson rá a mindennapi életben megjelenő kémiai anyagok hasznosságára és veszélyességére.
- Alakítsa ki a tanulóban környezetünkkel szembeni felelős magatartást.
- Ismertesse meg a periódusrendszer legfontosabb elemeit.
- Hívja fel a figyelmet a vegyszereken, élelmiszereken található jelzésekre, ismertesse azokat.
- Fedeztessen fel ok-okozati összefüggéseket, hasonlóságokat, különbségeket.
- Fejlessze a tanuló problémafelvető, kommunikációs és kritikai képességét.
- Bővítse a tanuló ismereteit az egészséges táplálkozás összetevőiről.
- Ismertesse a tanulóval a tanult kémiai ismeretek mindennapokban történő alkalmazását.
- Hívja fel a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása.
- Fejlessze a tanuló szociális készségét.
- Használtassa a tanulóval az IKT eszközöket.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Fogalmazza meg tanári segítséggel, majd fokozódó önállósággal a vizsgált anyagok jellemző tulajdonságait.
- Tudja, hogy a lúg veszélyes mérgező, ismerje kezelésének szabályait.
- Mondjon példát a lúgok hasznosítására.
- Ismerje a tanuló a tanult elemek és vegyületek nevét.
- Tudjon példát mondani felhasználásukról, jelentőségükről az ember életében.
- Ismerje föl a veszélyes anyagok jelöléseit.
- Ismerje azokat a veszélyeket, amelyeket a tanult kémiai anyagok jelenthetnek, tartsa be a kezelésük, tárolásuk szabályait.
- Legyen alapvető ismerete a Periódusrendszerben történő tájékozódásról, ismerje a leggyakrabban előforduló elemek, vegyületek jelölését.
- Tudjon felsorolni és megkülönböztetni fizikai és kémiai változásokat.
- Tudja megnevezni tápanyagainkat, felsorolni azok jelentőségeit az ember szervezetére.
- Lehetőségeihez képest próbálja betartani az egészséges táplálkozás szabályait.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
ANYAG, KÖLCSÖNHATÁS , ENERGIA, INFORMÁCIÓ Anyagok	Periódusrendszer Mengelejev	Tájékozódás a periódusrendszerben	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.Csoportosítás végzésének képessége.Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Elemek Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai	A megfigyelt, létrehozott keverékek vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján		
	Vegyületek csoportosítása Fém, fém-oxid - bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók. Indikátoros vizsgálatok (citromlé, ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat). Lúgos, savas kémhatás Balesetvédelem	A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata. Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek, hatások szempontjából. Balesetmentes vegyszerhasználat elsajátítása	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.Csoportosítás végzésének képessége.Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben.	Kommunikációs kompetencia.
Kölcsönhatások, erők	Molekula, atom, atommag (az atomok felépítése, legelemibb szinten csak érdekességként)	Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével. Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.Csoportosítás végzésének képessége.Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. Fizikai változások (alak, hőmérséklet, halmazállapot, térfogatváltozások), kémiai változások, egyesülés, égés, bomlás Közömbösítés: sav + lúg = só + víz Sav-bázis reakciók nátronlúg + sósav = konyhasó + víz meszes víz + szénsav = mészkő + víz (cseppkőbarlang)	Irányított tanulói és tanári bemutató kísérletek segítségével a változások fajtáinak megfigyelése, elemzése. Az égés fajtáinak, feltételeinek vizsgálata, összegyűjtése. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Sav-bázis reakciók elemzése.	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége.A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben.	Kommunikációs kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
Energia	A fizikai és kémiai változások energiaviszonyai hétköznapi példákban. Halmazállapot változás, oldódás, tűzgyújtás.	Egyszerű kísérletekkel, mérésekkel az energiaváltozások vizsgálata.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Rendszerező képesség. Különbőség-, azonosság felfedező képesség. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
Információ	Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele Szóegyenletek (Pl. NaOH vagyis nátrium-hidroxid) NaCl vagyis konyhasó HCL – vagyis sósav. stb.)	A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémes, nemfémes csoportosítása. Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel). Gyakorlati példák keresése, elkészítése. Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat)	Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Rendszerező képesség. Különbőség-, azonosság felfedező képesség. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Kommunikációs kompetencia. Digitális kompetencia.
RENDSZEREK Természeti rendszerek	Az állatok és az ember életéhez szükséges anyagok (szénhidrátok, szőlőcukor, keményítő, rostok /cellulóz/, zsírok, olajok, fehérjék, szerves savak, csersav, citromsav, víz, oxigén, ásványi anyagok)	Legfontosabb tápanyagaink tulajdonságainak vizsgálata irányított kísérletek alapján. A tapasztalatok elemzése, írásban való rögzítése.	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
	Épített rendszerek. Fémek általános jellemzői, előállításuk (vas, alumínium, réz...). Vas és alumínium kohászat. Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz...)	Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságaival. Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról. Az alapanyag és előállított fém közti változás megértetése (a bomlás-redukció lényegének elemi szintű értelmezése)		Digitális kompetencia. Kommunikációs kompetencia.
	Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvözés, rozsdamentes acél)	Megfelelő korrózióvédelmi eljárások ismerete. Tűzvédelmi plakátok készítése		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
FELÉPÍTÉS ÉS A MŰKÖDÉS KAPCSOLATA Szervetlen és szerves anyagok	A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.	Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása	A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Rendszerező képesség. Különbség-, azonosság felfedező képesség.	Matematika és gondolkodási kompetencia.
A Föld	Ércek, ásványok, hegységképző kőzetek	Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a hegységképződésekről, a különböző kőzetek, ásványok, ércek előfordulásáról. Filmek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése. Kirándulások, tanösvények, kőzetminták, ércminták tanulmányozása, tapasztalatok megbeszélése.	Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Tájékozódási képesség térben és időben. Különbség-, azonosság felfedező képesség. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben.	Kommunikációs kompetencia.
	Vízke ménység, vízlágyítás, vízköoldás kémiai alapjai. Háztartási gépek védelme, természetbarát megoldások.	A vízkőképződés ismerete. A háztartásokban a vízlágyítás és a vízköoldás természetes megoldásainak ismerete. Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologtatással.		
	Barlangképződés (enyhén savas esővíz, lúgos mészkő – oldás, cseppkőképződés), Aggteleki-karszt, Pálvölgyi-cseppkőbarlang, stb.			
AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE Önfenntartás	Legfontosabb tápanyagok összetétele (molekulák, víz)	Tápanyagok összetételének vizsgálata	Rendszerező képesség. Különbség-, azonosság felfedező képesség. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Csoportosítás végzésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció. Természettudományi és technológiai kompetenciák. Digitális kompetencia.	Matematika és gondolkodási kompetencia.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
Magatartás	Energiaitalok alkotórészei, kémiai tulajdonságai, hatása. Drog, kávé, kóla, szerves oldószerek kémiai hatása	Filmek elemzése, következmény felismerése. Doppingszerek, veszélyforrások elkerülése. Probléma felismerés, és a problémamegoldás keresése	Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.Csoportosítás végzésének képessége.Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. A tapasztalatok megfogalmazása. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Kommunikációs kompetencia. Digitális kompetencia.
Egészség	Egészséges táplálkozás. Zsírok, cukrok, szerepe a jó táplálkozásban, túlfogyasztás. Élelmiszerek tápanyag és energiatartalma. Tápanyagtáblázatok. Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok, zsíroló vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek). Fogyasztóvédelem, szavatosság	Táplálékpíramis elemzés. Elhívás veszélyeinek felismerése. Tápanyagtáblázat értelmezése, használata. Használati utasítás értelmezése.	Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.Csoportosítás végzésének képessége.Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. A tapasztalatok megfogalmazása. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Kommunikációs kompetencia. Digitális kompetencia.
KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG Élő és élettelen környezeti tényezők	A víz- és levegőtisztasága. Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi végrehajtható formái. Helyes szokások	Hírek, időjárás jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése. Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról Megoldások keresése a szennyeződések csökkentésére. Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben. Érzelmi ráhatás, felelősségtudat alakítása	Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége.Csoportosítás végzésének képessége.IKT eszközök használata, együttműködő képesség fejlesztése.	Matematika és gondolkodási kompetencia. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetencia.
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága	Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok)	Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon.	Törekvés a személyes és a környezet higiéniájának biztosítására. Érdeklődés Földünk élővilága iránt.	Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciája.
	Szelektív hulladékgyűjtés. Lomtalanítás, hulladék udvarok. Veszélyes hulladék.	Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés. Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással).	Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében. Kooperatív technikák alkalmazása.	

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök, kompetenciák	Fejlesztendő kompetenciák
	Anyag és energiatakarékosság Energiatakarékos izzók, áramtalanítás, vízcsap elzárás, felesleges fűtés, helyes szellőztetés	Törekvés az anyag és energiatakarékos életvitelre, a helyes szokások tudatos gyakorlása.		

7 - 8. évfolyam

JAVASOLT ÓRAKERET – FÖLDRAJZ

7 - 8. évfolyam

Témakör – évfolyam	7.	8.
Tájékozódás a földrajzi térben.	5	4
Tájékozódás az időben.	5	4
Tájékozódás a környezet anyagairól	10	10
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	8	9
Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	15	15
Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	6	6

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Elfogadtatni a tanulókkal a környezetet védő, a természeti kincseket takarékosan fogyasztó, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás követését
- a tanulók megismerjék a természeti környezetet, változásának és elemeinek kölcsönös egymásra hatásában kifejeződő törvényszerűségeket.
- Gyakorlottá váljanak a térképolvasásban.
- Tájékozódási lehetőséget kapjanak Magyarország, Európa és a távoli kontinensek vonatkozásában is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Analógiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.
- Figyelemfejlesztés.
- Megfigyelőképesség fejlesztése.
- A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése
- Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.
- Energiatakarékos magatartás kialakítása – saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése.
- Helyes földrajzi képzetek kialakítása.
- A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek megláttatása.
- Az új fogalmak, szerveződések felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal.
- Magyarország megismerésével a hazához és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése.
- A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismertetése a tantárgy eszközeivel.
- Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység keretében végzett feladatokkal az együttműködési és kommunikációs készség növelése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Környezeti érzékenység erősítése.
- A természet szépségének felismertetése. Érdeklődés felkeltése idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.
- Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban.
- Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete.
- A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel.
- Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára.
- Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-eszközök használata.
- Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére.
- Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra.
- Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.
- Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen.
- Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítségével, esetleg következtető térképolvasás.
- A fokhálózat segítségével történő helymeghatározás segítségével.
- A szomszédos országok és fővárosaik megnevezése.
- A térképen a tanult tájak megmutatása.
- Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.
- A vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulása okainak felfedezése.
- A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.
- A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata.
- Törekvés energiatakarékos magatartásra.
- A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségeinek tudatosulása.
- Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen.
- A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van.
- Ismeri a környezetvédelem feladatát, a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.

7. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Fokozatosan bővülő, mélyülő ismeretanyagokkal a tanulók megismertetése Európa természetföldrajzi gazdasági életével.
- A természettudományos ismeretek kiszélesedése a természetben előforduló földrajzi jelenségek értelmezésével.
- Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Fejlessze tovább és erősítse meg a napi gyakorlat során szükséges térbeli és időbeli tájékozódási képességet, a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.
- Késztesse az élő, az élettelen, és az épített környezet megóvására, az európai tájak földrajzának megismertetésével.
- Keltse fel a tanulók érdeklődését, a megfigyelhető, észlelhető, megvizsgálható jelenségek, folyamatok iránt, a közvetlen és a tágabb környezetet érintően.
- Alkalmaztassa a pontos és kifejező földrajzi szaknyelvet.
- Alakítsa ki az energiatakarékos magatartást – a saját lehetőségeik felismertetése, a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban.
- Alakítsa tovább a tanulók szemléletét, az európai értékekhez való pozitív viszonyulást.
- Láttassa meg a tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek összefüggéseit.
- Növelje a tanulók együttműködési és kommunikációs készségét a gyűjtőmunka, és a csoportos tevékenység keretében végzett feladatok segítségével.
- Alakítson ki gyakorlottságot az IKT - eszközök használatában.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Ismerje fel képen az állóvizet, és folyóvizet.
- Tudja, hogy a víz a természetben, állandó körforgásban van.
- Ismerje a sós víz és édes víz különbségeit.
- Ismerje a környezetvédelem feladatát.
- Ismerje a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.
- Tudjon példát mondani a felszín feletti és a felszín alatti vizek főbb típusaira. Legyen ismerete a légkör főbb alkotórészeiről.
- Rendelkezzen elemi szintű tájékozottsággal különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.
- Segítséggel legyen képes a fókuszotat segítségével történő helymeghatározásra.
- Tudjon példákat mondani a természetföldrajzi övezetességre, alapvető jellegzetességének bemutatására tanári irányítás mellett. Fedezze fel a vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulásának okait. Legyen képes egy táj természeti jellemzőit bemutató kép, ábra, adatsor elemzésére irányítás, segítségadás mellett. Megadott szempontok szerint tudja csoportosítani a nagyobb tájegységek tipikus tájait, legyen képes a térképen megmutatni ezeket.
- Tudja megmutatni a térképen a tanult tájakat. Tudjon egy-egy példát mondani az adott táj természeti és társadalmi környezetének alapvető összefüggéseire, tanári segítséggel.
- Legyen képes magyarázni a földrajzi térben zajló kölcsönhatásokat és összefüggéseket.
- Ismerje a gazdasági ágazatok szerepét a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.
- Törekedjen tanulmányai eredményeképpen energiatakarékos magatartás kialakítására
- Legyen képes felsorolni, térképen megmutatni Európa főbb részeit.
- Szempontsor mellett legyen képes jellemezni Európa természetföldrajzi adottságát, erőforrásait.
- Ismerje Európa legfontosabb országait. Mondjon példát a közös és az eltérő földrajzi vonásokra.
- Legyen elemi ismerete az Európa Unióról.
- Használja pontosan a témához kapcsolódó földrajzi, topográfiai fogalmakat, legyen képes megmutatni ezeket a térképen is.
- Legyen igénye különféle térképű, földrajzi információszerzésre, a gyűjtésre.
- Végezze jártasság szinten a szemléleti térképolvasást.
- Tudatosodjanak a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségei.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
TÁJÉKOZÓDÁS A FÖLDRAJZI TÉRBEN A tér és ábrázolása Téregységek Térábrázolás	Földrajzi fókusztervezet Térhierarchia Térképi ábrázolás elemei - jelkulcsok, méretarány.	A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléleti térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással. Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata. A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
TÁJÉKOZÓDÁS AZ IDŐBEN Az idő Időegységek	Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra. A Föld története. Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás	A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása. A kontinensen / kontinenseken megismert események, jelenségek, folyamatok időrendbe állítása.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek, szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
Időrend	Földrajzi – környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján			

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
TÁJÉKOZÓDÁS A KÖRNYEZET ANYAGAIRÓL Anyagok, anyagi rendszerek	A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: - kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz. Környezetet károsító anyagok és hatásaik.	Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése. A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása. világhálón. Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végességének beláttatása. Az energiatakarékos magatartás kialakítása. A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek) A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti	Tájékoztató képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékoztató a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
Geoszférák	A felszínhez kapcsolódó tipikus tájak: magashegység, közép-hegység, alföldek. A talaj kialakulása Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái. Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok A felszín alatti vizek A felszíni jégtakaró	Az energiatakarékos magatartás kialakítása. A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek) A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti	Tájékoztató képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékoztató a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	A víz körforgása A vízszennyezés, vízvédelem	megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése. Az övezetesség elemei közötti kapcsolatok (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése regionális példákon.		
Földrajzi övezetesség	Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi – gazdasági és környezeti megnyilvánulásai. Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon.			A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
TÁJÉKOZÓDÁS A KÖRNYEZET KÖLCSONHATÁSAIRÓL A társadalmi-gazdasági élet szerveződése	Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban.	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése. Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését,	Tájékoztatói képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló kölcsönhatások felismerése és magyarázata regionális példák alapján.	gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül. Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel. A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi – gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (Pl. termelés életmód) hazai és külföldi példák alapján. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban. A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése.	problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
TÁJÉKOZÓDÁS A HAZAI FÖLDRAJZI, KÖRNYEZETI FOLYAMATOKRÓL –	Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természetföldrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak),	Az Európai Unió fő céljainak, értékeinek megismerése földrajzi-környezeti nézőpontból. Az együttműködések szükségességének felismerése.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése.	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
A FÖLDRAJZI TÉR REGIONÁLIS SZERVEZŐDÉSE Európa	társadalom-földrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra, környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások). Az Európai Unió, mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai. A kontinensrészek (Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél- Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei.	Megfigyelés, illetve filmek illusztrációk segítségével, szemelvények, útleírások, képek alapján helyes földrajzi képzetek kialakítása a földfel-színről, Európában élő népek szokásairól, életéről.	Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok	Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia természetföldrajzi jellemzői, (fekvés, határok, domborzat, felszín-formálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak), társadalom-földrajzi sajátosságai (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra), környezeti állapota (problémák, lehetséges megoldások, védett értékek), a természetföldrajzi övezetesség elemei, összefüggései,	Ismerkedés távoli tájakkal, vizuális élmények szerzése a Föld különböző arculatú tájairól. Tájékozódás égtájak és nevezetes szélességi körök szerint. Ismeretek gyűjtése, rendszerezése.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen,	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	hatása a társadalmi-gazdasági életre, a környezetre. Az egyes kontinensek tipikus tájainak (esőerdő, szavanna, sivatag, monszuntáj, füves, puszták területe, tajga, sarkvidék; farmvidék, ültetvény, öntözéses gazdálkodás területe, oázis, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet) természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja.	Domborzati formák felismerése, a kialakult földrajzi képzetek szóbeli leírása. Környezeti érzékenység erősítése. Élvezze a természet szépségét. Érdeklődjön idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.	Térképismeret fejlesztése	A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
TÁJÉKOZÓDÁS A REGIONÁLIS ÉS A GLOBÁLIS FÖLDRAJZI, KÖRNYEZETI FOLYAMATOKRÓL Az életminőség	Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei.	A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban hazai és külföldi példák alapján.	Tájékozási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés,	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
Fenntarthatóság	Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkezelés, szelektív hulladék-gyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás. Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.		Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése

8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A földrajzi fogalomrendszer segítse elő a tanulók életkorának, értelmi fejlettségének megfelelő tájékozódást a közép-európai térség országairól.
- A földrajzi ismeretrendszer kialakításával alakuljon ki a tanulóban kötődés a hazai tájakhoz, Magyarország megismerésével a hazához, és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése szűkebb és tágabb pátriájukhoz.
- Energiatakarékos magatartás kialakítása – a saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Fejlessze tovább és erősítse meg a napi gyakorlat során szükséges térbeli és időbeli tájékozódási képességet, a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.
- Alakítsa tovább a tanulók érdeklődését, a megfigyelhető, észlelhető, megvizsgálható jelenségek, folyamatok iránt, a közvetlen és a tágabb környezetet érintően.
- Járuljon hozzá az ökológiai szemlélet, a környezeti attitűd, magatartás és értékrend kialakításához.
- Mutasson rá, hogy a Kárpát-medence országainak természeti adottságai és történelmi hagyományai alapján gazdasági, környezetvédelmi kérdésekben népségük összetétele alapján egymásra utaltak.
- Fejlessze tovább a tanulók szemléletét a nemzeti, az európai értékekhez való pozitív viszonyulást.
- Tárja fel a szomszédos országokkal, az Európai Unióval kialakult kapcsolatban az eltérő környezeti feltételek és a kialakult gazdaság kapcsolatait.
- Alakítsa ki az energiatakarékos magatartást – a saját lehetőségeik felismertetése, a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban.
- Láttassa meg a tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek összefüggéseit.
- Növelje a tanulók együttműködési és kommunikációs készségét a gyűjtőmunka, és a csoportos tevékenység keretében végzett feladatok segítségével.
- Alakítson ki gyakorlottságot az IKT - eszközök használatában.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Legyen képes röviden jellemezni Közép-Európa természeti adottságait megadott szempont szerint.
- Tudjon példát mondani a medencefekvés jellemzőire.
- Tudja megmutatni a térképen a tanult tájakat.
- Ismerjen fel egyszerű összefüggéseket a földrajzi fekvés és a tájban élő emberek élete között.
- Legyen képes a fejlettségének megfelelő információk gyűjtésére a megadott szempontok szerint.
- Tudja felismerni a képen az állóvizet és folyóvizet. Tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van.
- Ismerje a környezetvédelem feladatát. Ismerje a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.
- Legyen képes jellemezni hazánk nagy tájait szempontsor szerint. Végezze önállóan írásbeli feladatait a munkalapokon, feladatlapokon.
- Legyen képes megnevezni a szomszédos országokat és segítséggel a fővárosaikat.
- Mutasson tér- és időbeli tájékozottságot a térkép használatában, a képzeletbeli utazásokban, játékos idegenvezetői szerepben.
- Használja segítséggel a tanult földrajzi szakkifejezéseket, topográfiai fogalmakat, mutassa meg ezeket a térképen is.
- Oldja meg készség szinten a szemléleti térképolvasást, jártasság szinten a következő térképolvasást.
- Tudja a megye, a főváros főbb jellemzőit. Tudjon példát mondani a megye környezeti állapotára.
- Rendelkezzen elemi szintű tájékozottsággal a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.
- Fedezze fel a vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulásának okait.
- Ismerje a gazdasági ágazatok szerepét a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.
- Törekedjen energiatakarékos magatartás kialakítására.
- Tudatosodjanak a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségei.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
TÁJÉKOZÓDÁS A FÖLDRAJZI TÉRBEN A tér és ábrázolása Téregységek	Földrajzi fókusztervezet Térhierarchia	A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléletbeli térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással. Helymeghatározás tanári segítségével. A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
	Térábrázolás Térképi ábrázolás elemei - jelkulcsok, méretarány.			
TÁJÉKOZÓDÁS AZ IDŐBEN Az idő Időegységek	Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra. A Föld története. Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás	A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása. A kontinensen/kontinenseken megismert események, jelenségek, folyamatok időrendbe állítása.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális -

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
			problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek	infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
Időrend	Földrajzi – környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján		szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	
TÁJÉKOZÓDÁS A KÖRNYEZET ANYAGAIRÓL Anyagok, anyagi rendszerek	A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz.	Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése. A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése.	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Környezetet károsító anyagok és hatásaik.		kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
Geoszférák	A talaj kialakulása Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái. Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok A felszín alatti vizek A felszíni jégtakaró A víz körforgása A vízszennyezés, vízvédelem	Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végességének beláttatása. Az energiatakarékos magatartás kialakítása. A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
Földrajzi övezetesség	Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi – gazdasági és környezeti megnyilvánulásai. Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákön	A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése. Az övezetesség elemei közötti kapcsolatok (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése regionális példákön.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
TÁJÉKOZÓDÁS A KÖRNYEZET KÖLCSÖNHATÁSAIRÓL A társadalmi-gazdasági élet szerveződése	Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban. A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások),	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése. Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákön keresztül.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.		problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
	A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló kölcsönhatások felismerése és magyarázata regionális példák alapján.	Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikon-használat) Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel. A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi – gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (Pl. termelés életmód) hazai és külföldi példák alapján.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
		Az emberi tevékenységek által okozott környeztkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban. A környeztkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése.		
TÁJÉKOZÓDÁS A HAZAI FÖLDRAJZI, KÖRNYEZETI FOLYAMATOKRÓL - A FÖLDRAJZI TÉR REGIONÁLIS SZERVEZŐDÉSE Magyarország és a Kárpát-medence földrajza	A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok. A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk. Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet	A hazai társadalmi-gazdasági élet földrajzi jellegzetességeinek felismerése tanári irányítással aktualitások alapján. Magyarország földjének részletes megismerése kitekintéssel a Kárpát-medence egészére. Tájékozódás Magyarország térképén. Jellegzetességek felismerése. Az egyes hazai országrészek, tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzőinek érzékelése, azok okainak és következményeinek felismerése. Tájékozódás a napi időjárás-jelentésben.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, problémák kezelése. Éghajlati elemek változásai, éghajlatmódosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi- gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján. A Kárpát-medence és hegységkerete, mint a természet- és társadalomföldrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása. A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.			
Európa	Hazánkkal szomszédos országok földrajzi – környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi – gazdasági kapcsolataik hazánkkal.	A Magyarországon és az országhatárokon kívül élő magyarok viszonya és jogai a közös kultúrához, nyelvhez.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése.	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
			Kommunikációs képesség fejlesztése. kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
TÁJÉKOZÓDÁS A REGIONÁLIS ÉS A GLOBÁLIS FÖLDRAJZI, KÖRNYEZETI FOLYAMATOKRÓL	Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei.	A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban hazai és külföldi példák alapján.	Tájékozódási képesség fejlesztése. A gondolkodási képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése.	A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztési tevékenység, készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
			kognitív képességek problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek szövegértés, Tájékozódás a térképen, Térképismeret fejlesztése	A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése A tanulási kompetenciák fejlesztése A kreativitási kompetenciák fejlesztése A természettudományos kompetenciák fejlesztése A gondolkodási kompetenciák fejlesztése A digitális - infokommunikációs kompetenciák fejlesztése
Fenntarthatóság	Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkezelés, szelektív hulladék-gyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás. Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.			

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

8. OSZTÁLY

JAVASOLT ÓRAKERET

Témakör – évfolyam	5.	6	7.	8.
Társadalmi szabályok	-	-	-	10
Állampolgári ismeretek	-	-	-	14
Pénzügyi és gazdasági kultúra	-	-	-	12

8. évfolyam

A tantárgy legfontosabb célja a tanulót felkészíteni a társadalom struktúrájában való eligazodásra, a közösségi környezet szervezeteinek, szabályainak megismerésére. A pedagógiai helyzetekben a tanuló tevékenység közben, szimulált helyzetekben ismeri meg a családi élethez, a munkavállaláshoz, a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó intézmények szerepét, feladatait, az állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a demokratikus társadalmi intézményrendszert, a legfontosabb társadalmi, gazdasági és politikai szervezeteket.

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A közösségi együttélés szabályai, a szabálytudat erősítése.
- A szociális attitűd, az együttműködés, a tolerancia megnyilvánulásai magatartásában.
- Állampolgári felelősség (az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek).
- Az ismeretek gyakorlati alkalmazásának képessége.
- Tájékozódási képesség helyi és országos társadalmi, közéleti szinten
- A tudatos pénzhasználat – a pénzügyi kultúra fejlesztése.
- Felelősségérzet a közvetlen környezet és a jövő iránt.
- A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban.
- A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tabló készítése.
- Különböző fizetési módok modellezése.
- A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése.
- A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása

Fejlesztési feladatok:

- Jogok és kötelességek a társadalomban – az emberek együtt éléséhez szükséges normák megismertetése.
- Mindennapi ügyintéзések modellezése (a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illemtani szabályok).
- Az ügyintézés alapvető faktorainak számbavétele (ügyintézési technikák lépésről-lépésre).
- A törvényhozó és végrehajtó hatalom feladatainak feltérképezése.
- A tömegtájékoztatás jelentősége és eszközeinek megismerése.
- Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása.
- A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban.
- A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tabló készítése.
- Különböző fizetési módok modellezése.
- A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése.
- A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása

Fejlesztési követelmények:

A tanuló tudjon

- tájékozódni a hivatalos ügyintézés módjaiban, annak illetékes és korszerű formáiban,
- tudjon a világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről,
- ismereteket szerezzen a jövedelem szerepéről az ember életvezetésének tükrében,
- fogalmi képet alkosson a pénzről, a pénzintézetekről, azok
- tevékenységeiről; utóbbiak lehetséges szerepéről az életpálya felépítésének tükrében.

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1. Társadalmi szabályok Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog. A jog szerepe az emberek mindennapjaiban.	A Közismert népszokások, néphagyományok föllevenítése. Az erkölcsi értékekhez kapcsolódó csoportosítások a jó és a rossz fogalmának tükrében. A jog és erkölcs kapcsolatának értelmezése egyszerű példákon keresztül, különös tekintettel a gyakoribb normasértésekre.		Megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerezés képessége. Erkölcsi érzék. Mérlegelő gondolkodás, Tolerancia, elfogadás. Beleérző képesség.	Anyanyelvi kompetencia: Szociális és állampolgári kompetencia:
Az emberi alapjogok A gyermekek jogai, diákjogok Hivatalos ügyeink (ügyintézés) Ügyintézés a világhálón.	Jogok és kötelességek a társadalomban – az emberek együttéléséhez szükséges normákról való beszélgetés. Az iskolaházirendjéről való beszélgetés – a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességekhez kapcsolódó beszélgetés. A gyermekek helyzete a világban – beszélgetés, adatgyűjtés különböző kontinensen élő gyermekek életéről, mindennapjairól. A mindennapi élethez kötődő egyszerűbb ügyek intézéséhez szükséges információk gyűjtése. Mindennapi ügyintéзések modellezése, a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illemtani szabályok tükrében. Az ügyintézés alapvető faktorai – ügyintézési technikák lépésről-lépésre. Ügyintézés a világhálón – internetes felületről ügyintézési lehetőségek, egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: erkölcsi érzék, kritikai gondolkodás.		Felelősségtudat, felelősségérzet, ítéletalkotás, döntési képesség Erkölcsi érzék. Mérlegelő gondolkodás, Tolerancia, elfogadás. Beleérző képesség.	Szociális és állampolgári kompetencia: Anyanyelvi kompetencia:

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
2. Állampolgári ismeretek: Demokratikus alapelvek Állampolgári jogok és kötelességek.	Államformák: köztársaság és királyság – legfontosabb jellemzők összegyűjtése. A demokratikus és a diktatórikus politikai rendszer jellemzőinek azonosítása, példák gyűjtése. A demokratikus választás modellezése. A demokratikus alapelvek legfőbb alkotóelemeinek összegyűjtése. Az antik és a modern demokrácia összehasonlítása tartalmi szempontok szerint. A törvényhozás, a végrehajtás és az igazságszolgáltatás intézményeiről való beszélgetés az elemi ismeretek szintjén. A törvények szerepe az emberek életében – véleményalkotás. A törvényhozó és végrehajtó hatalom feladatainak feltérképezése. Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek	Mérlegelő gondolkodás. Kauzális gondolkodás. Értékazonosulás, értékválasztás.	Anyanyelvi kompetencia: Matematikai kompetencia: Halmazalkotási Esztétikai és művészetkompetencia: Digitális kompetencia: Kommunikációs készség. Felelősségtudat, felelősségérzet.	
Magyarország politikai intézményei. Az állam feladatai (a belső rend, közrend védelme – rendőrség, honvédelem, igazságszolgáltatás – ügyészség, bíróság, művelődésügy, köznevelés, egészségügyi ellátás). A média és a nyilvánosság szerepe - a televízió világa - a rádió világa - az internet világa A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása	Látogatás a Parlamentben. Helyi önkormányzat fölkeresése, okmányok igénylésének gyakorlása, okmányok csoportosítása. Szituációs játék (ügyintézés, tárgyalás, vita, sajtókonferencia, riportkészítés). A tömegtájékoztatás eszközeinek megismerése. Híradó megtekintése – a tanulócsoport számára könnyen érthető hírekről való beszélgetés. A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása. Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása. Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása. A közösségi portálokon való jelenlét – beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól.	Mérlegelő gondolkodás. Kauzális gondolkodás. Értékazonosulás, értékválasztás.	Anyanyelvi kompetencia: Kommunikációs készség.	

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
Állampolgári jogok és kötelességek Állampolgári jogok Állampolgári kötelességek	Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén. (jelölt, választás, pártok szerepe, képviselő). Az alapvető jogok és kötelességek értelmezése, példák gyűjtése. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása.	Mérlegelő gondolkodás. Kauzális gondolkodás. Értékazonosulás, értékválasztás		Szociális és állampolgári kompetencia Anyanyelvi kompetencia
3. Pénzügyi és gazdasági kultúra A jövedelem szerepe a családban Bevételek és kiadások Megtakarítás, hitel Rezsi Zsebpénz	A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban. A bevételtípusok megkülönböztetése, példákon keresztül. A megtakarítás és hitel – egyszerű gyakorlati példákon keresztül. A rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében. A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tábló készítése.	Kommunikációs képesség, szövegértés fejlesztése. A közvetett ismeretszerzés fejlesztése korszerű ismerethordozók segítségével. Az összehasonlítás műveleteinek aktivizálása.		Anyanyelvi kompetencia Matematikai kompetencia Természettudományos kompetencia Digitális kompetencia
A pénz és formái Érme és bankjegy Virtuális pénz, bankkártya Árfolyam, infláció	A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával. Különböző fizetési módok modellezése. A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése. A különböző pénzek átváltása – a legegyszerűbb számítások szintjén. Érdekességek gyűjtése a pénz világáról.	Az elvonatkoztatás, az általánosítás műveleteinek aktivizálása, a fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése.		A kreativitás, kreatív alkotás kompetenciái Természettudományos kompetencia:
Pénzügyintézetek és tevékenységük Hitel Kamat Tőke Vállalkozói alapismeretek	A bankok szerepe az emberek életében – információgyűjtés a hitelről. A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása. A vállalkozás működésének összetevői – elemi információk gyűjtése a témában. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: kritikai gondolkodás	Alapműveletek, mértékváltások. Az elvonatkoztatás, az általánosítás műveleteinek aktivizálása, a fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése.		Matematikai kompetencia

Tematikai egység / Ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
A munka világa	Információk gyűjtése, rendszerezése a munkavállalásról. Munkaszerződések értelmezése, elemzése, megbeszélése. Munkalehetőségek gyűjtése különböző forrásokból. Különböző foglalkozási ágazatok gyűjtése újsághirdetésekből, világhálóról. Szituációs játékok különböző munkaviszonyhoz kapcsolódó helyzetek megjelenítésére. A munkaviszonnyal kapcsolatos jogok és kötelességek csoportosítása. Elhelyezkedés és munkavállalás A munka és a munkaviszony jelentősége Különböző foglalkozások és munkahelyek megismertetése Szituációs játékok különböző munkaviszonyhoz kapcsolódó helyzetek megjelenítésére. A munkaviszonnyal kapcsolatos jogok és kötelességek csoportosítása.		Kommunikációs képesség, szövegértés fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.	Anyanyelvi kompetencia: Kommunikációs kompetenciák A személyes és társas kapcsolati kompetenciák A kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciái. Digitális kompetencia:
Gazdasági ágazatok, foglalkozások	Adatok, információk gyűjtése és csoportosítása a foglalkozások világából: Mezőgazdaság, Ipar, Bányászat, Energiatermelés, Kereskedelem, Vendéglátás, Közlekedés, Távközlés Bank, Biztosítás, Egyéb. Érdekes munkák a világ minden tájáról.		Kommunikációs képességek fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.	Természettudományos kompetencia: Kommunikációs kompetenciák A személyes és társas kapcsolati kompetenciák A kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciái.
Fizikai és szellemi munka	A fizikai és szellemi munka azonosságainak és különbségeinek feltárása. Szakmák azonos és eltérő jegyeinek feltérképezése. Tablóképzés. Kooperatív technikák alkalmazása. A munka szerepe az ember életében.		Kritikai gondolkodás fejlesztése. Kommunikációs képességek fejlesztése.	Kommunikációs kompetenciák A személyes és társas kapcsolati kompetenciák A kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciái.

5 - 8. OSZTÁLY

JAVASOLT ÓRAKERET

Tematikai egység – évfolyam	5.	6.	7.	8.
Zenei produkciók.	36	36	18	18
Zenei befogadás.	36	36	18	18

5 – 8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A tantárgy célja az éneklési, a zenehallgatási kultúra, a zenei műveltség megalapozása.
- A népdalok, a magyar népzene különböző rétegeinek, stílusainak bemutatásával, énekes reprodukálásával a nemzeti zenekultúránk nagy múltú értékeinek tudatosítása.
- A tanulók irodalmi, történelmi, erkölcsi tudatának fejlesztése.
- Betekintés más népek zenekultúrájába.
- A tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel.
- Az élő zenére épülő befogadói élmények megteremtése.
- Zene és a mozgás összekapcsolása.
- Tehetséggondozás.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A tanulók érdeklődésének felkeltése a hazai és a külföldi zeneművészeti alkotások iránt.
- A zenei fantázia, a zenei emlékezet, a belső hallás fejlesztése a zenei írás-olvasás tevékenységén keresztül.
- A hangterjedelem fejlesztése.
- A zenei ízlés formálása, a tanulók fejlettségének megfelelően a zenehallgatási szokások alakítása.
- A zenei ismeretek bővítése.
- Az együttes éneklés, zenehallgatás, az oldott befogadás elősegítése.
- A tanuló fejlettségéhez, érzelmi világához, érdeklődéséhez igazodva a kommunikációs, a szociális és az emocionális képességek fejlesztése.
- Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítése kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások, énekes és hangszeres improvizációk alkalmazásával.
- Dalokon, zenéken keresztül a pozitív erkölcsi tapasztalatok bemutatásával tanulóink felelősségtudatának, igazságérzetének erősítése.
- A társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése.
- A megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés biztosítása.
- Magyar népdalok, történelmi énekek, más népek dalainak hallás utáni megtanulása.
- A nemzeti azonosságtudat kialakítása.
- A művelődési, kulturális értékek elsajátításával a nemzeti összetartozás érzésének tudatosítása.
- A családi életre nevelés elősegítése a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítésével, a népdalok, népszokások megismertetésével.
- A tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása céljából lehetőség teremtése hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények megszerzésére.
- A népdalok erkölcsi világának, világképének megismertetésén keresztül a tanulók segítése a munka erkölcsi értékének elfogadásában, a munka becsületének elismertetésében.

- Lehetőség teremtése a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek, a ritmikai, dallami és formai elemek gyakorlására, rendszerezésére, a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok megismertetésére.
- Infokommunikációs eszközök alkalmazása az ismeretek újszerű átadására, gyakorlására.
- A tantárgy adta koncentrációs lehetőségek kihasználása: környezettudatos magatartás formálása.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Törekvés a kifejező, bátor, tiszta, örömteli éneklésre. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával.
- Megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. A tanult dalok előadása a tartalomnak megfelelő énekléssel.
- Dalok felismerése ritmus-, dallam-, szövegmotívumaik alapján.
- Részvétel az énekes játékokban.
- Kedvenc dal kiválasztása.
- Dalok kísérete ritmushangszerekkel szabad és kötött formákban.
- Ritmuskártyák megszólaltatása, kották kiegészítése képességekhez alkalmazkodva.
- Ritmusgyakorlatok megszólaltatása fejlettségi szintnek megfelelően.
- Szolmizációs hangok ismerete, felismerése kézjelről, dalrészletek, dalok utószolmizálása.
- Népdalok elemzése tanult szempontok alapján.
- A többször hallott zenei részletek felismerése.
- Ismerkedés híres zeneszerzők életével.
- Hangszerek hangjának felismerése, vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése.
- A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.
- Magyar népi hangszerek megismerése, hangjának felismerése.
- Zeneművek felépítésének megfigyelése, adott szempontok szerinti elemzése.
- Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal.

5. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A magyar népdalok csoportjainak és feldolgozásainak bemutatásával bevezetés hazánk zenekultúrájának megismerésébe.
- Az éneklési kultúra és az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése, bővítése, közös és egyéni énekléssel.
- Más népek dalainak megismerése.
- A zentörténeti korszakok jellemzőinek megismerése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A tanulók zenei képességének fejlesztése.
- Egyszólamúéneklés, kánonéneklés, hangszerkíséretes éneklés gyakorlása.
- Bővülő, változatos repertoár kialakítása.
- Zenei írás-olvasás alapelemeinek gyakorlása: ritmikai, dallami, formai elemek tanulása, színes kotta alkalmazása.
- Lehetőség teremtés az önkifejezésre kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, improvizációk megvalósításával.
- Minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest vegyen részt zenei képességeinek kibontakoztatásában.
- Érzelmi azonosulás elősegítése, a dalok hangulatának, tartalmának megbeszélésével, dramatizálásával.
- Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása.
- Auditív és verbális kapcsolat-társítás erősítése.
- Együttes élményben való részvétel segítése.
- A hangzás különbségeinek megfigyeltetése, hangszínek megkülönböztetése és felismerése.
- Zenei karakterek megfigyelése.
- Környezettudatos magatartás formálása.
- Infokommunikációs eszközök alkalmazása az ismeretek újszerű átadására, gyakorlására.
- A koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása: a tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása hangverseny látogatással, hangverseny-élmények szerzése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Vegyen részt örömmel a csoportos vagy egyéni éneklésben.
- Legyen képes tanári segítséggel egyszerű kánonot énekelni.
- Ismerje fel és szólaltassa meg a megismert ritmus és népi hangszereket, azok segítségével a tanult ritmusokat.
- Legyen képes segítséggel egyszerű dallamolvasása.
- Legyen képes egyszerű kottamásolásra.
- Ismerje fel a többször hallott zenei részleteket, zenekarok hangját.
- Próbálja zenei élményeit szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval kifejezni.
- Ismerje fel a tanult dalokat jellemző motívumaik alapján.
- Tudjon legalább 3 maga által választott dalt önállóan elénekelni.

	ötvonalas kotta, betűkotta, hajlítás, tanult ritmikai és dallami elemek gyakorlása.	Az ötvonalas kotta és a betűkotta hangjainak hangoztatása, lejegyzése tanári segítséggel, kották kiegészítése. Szolmizációs hangok éneklése kézzel.		
II. ZENEI BEFOGADÁS 2. 1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése. Zenei hangzások elemzése, felismerése. Improvizáció 2. 2. ZENEHALLGATÁS Klasszikus zenetörténeti korszakok, zeneszerzők. Műzenei formák, műfajok. Hangszerek, zenekarok, kórusok hangzása. Feldolgozások különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék. Más népek hangszeres zenéje. Hangverseny látogatás, hangverseny élmények.	Gyakorlatok a zenei hallás és memória fejlesztésére. Zenei karakterek megfigyelése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével. Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel. Műzenei formák, műfajok megismerése. Hangszerek, zenekarok, kórusok hangzásának megismerése. A tanult dalok feldolgozása különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék hallgatása. Ismerkedés más népek zenéjével. Hangverseny látogatás szervezése, a tanulók hangverseny élményekhez juttatása.	Ritmusk, ütemfajták, dallammotívumok felismerése kézzelről, betűkottáról, kottaképről. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. A népdalok stílusjegyeinek megismerése-népdalok stílusának felismerése tanult jegyei alapján. Dalok felismerése zenei részlet alapján. Népdalfeldolgozások meghallgatása. Középkor zenemű részletek hallgatása: gregorián, szoltárok. A reneszánsz és a barokk zene elemeinek megismerése, zenei részletek hallgatása. Ismerkedés a népi hangszerekkel (duda, cimbalom, tekerő). Hangszerek hangjainak megfigyelése, felismerése. Nyugodt, türelmes, figyelmes zenehallgatás. Jellegzetes részletek megfigyelése irányítottan. Részvétel élő zenei bemutatókon.	zenei hallás, memória, zenei fantázia, koncentráció, irányított, intenzív figyelem, hangszínhallás, felismerés, összehasonlítás, azonosítás, analógias, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás, észlelés, figyelem, emlékezet, rögtönzőképesség, kreativitás, zenei ízlés	tanulási, kreatív alkotás, önkifejezés, kommunikációs, digitális, kulturális tudatosság

6. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Hazánk népi zenekultúrájának megismerése Kodály és Bartók munkássága által.
- Betekintés a zenetörténetbe a XVIII. sz. zenéinek megismerésével
- A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés ösztönzése, fejlesztése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A tanulók énekléssel kapcsolatos képességeinek, tevékenységeinek fejlesztése.
- Változatos dalrepertoár kialakítása.
- Képességek szerint a tiszta, érzelemdús éneklés kialakítása.
- Ritmushangszerek használata.
- Népi hangszerek megismerése.
- Zenei írás-olvasás elemeinek megismerése, használata.
- Hazánk zenei kultúrájának megismerése, használata.
- Betekintés más népek zenei kultúrájába.
- Lehetőség teremtése az önkifejezésre.
- Az igényes népzene és komolyzene meghallgatásának és befogadásának formálása.
- A zenei élmények mozgásos formákban történő kifejezésének fejlesztése.
- A belső hallás kialakulásának segítése, fejlesztése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Próbálkozzon a tanult dalokat zenei hangulatuknak megfelelően előadni, megfelelő tempó és dinamika alkalmazásával csoportosan vagy önállóan.
- Ismerje fel és hangoztassa a tanult és begyakorolt ritmuselemeket.
- Tudjon ritmuskísérettel, ritmushangszerekkel együtt énekelni.
- Tájékozódjon a vonalrendszerben.
- Tanári segítséggel énekeljen és próbáljon dalokat szolmizálni.
- Ismerje fel a tanult zenei formákat, műfajokat.
- Rendelkezzen ismerettel Kodály, Bartók munkásságáról.
- Próbálja élményeit rajzban, mozgásban, játékos formában kifejezni.
- Tudjon 3 dalból álló dalcsoportot összeállítani adott szempontok alapján önállóan vagy kevés segítséggel.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, atitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
I. ZENEI REPRODUKCIÓ 1. 1. ÉNEKLÉS Ünnepek dalai, jeles napok dalai. Magyar történelmi dallamok Rokon népek dalai Új stílusú népdalok Más népek dalai.	Népdalok Népszokások: szilveszter, Luca napja Jeles napok: karácsony, farsang Magyar történelmi dallamokkal ismerkedés Katonadalok Rokon népek dalainak megismerése. Új stílusú népdalok éneklése. Ismerkedés más népek dalaival.	Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre. A szép éneklés szabályainak betartása. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával. Örömteli éneklés. A tanult dalokból minél többnek az előadása közösen és/vagy egyénileg. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése. A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Néhány dalból álló dalcsozor összeállítása a kedvelt dalokból segítségével.	Anyanyelv és kommunikáció: dalkincsbővítés, szókincsbővítés, beszédfejlesztés, kifejezőképesség fejlesztése. Koncentráció, figyelem, emlékezet (vizuális, auditív) fejlesztése. Auditív és motoros képességek erősítése.	Tanulás kompetenciái: A tanulás élményszerűségének biztosítása, ráérvés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexió. Kommunikációs kompetenciák: Anyanyelv, zenei anyanyelv használata, beszédnehézségek enyhítése. Szociális és állampolgári kompetencia: Együtt éneklés, érzelmi átélés, nemzeti hovatartozás. Digitális kompetenciák: Információszerzés, IKT eszközök a zenei kommunikáció eszközei. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Együttműködés a csoportos éneklésben. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, széépérzék fejlesztése.
1. 2. KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmikai elemek Dallami elemek	Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán. Ritmusjátékok, dalkísérek szabad és kötött formákban. Tempó- és dinamikai játékok,	Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban. Tanult ritmikai elemek önálló vagy csoportos megszólaltatása ritmushangszerekkel Szolmizálás csoportban, tanári segítséggel. Ritmuselemek megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó,	Rövid és hosszútávú memória fejlesztése. Figyelem, koncentráció fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Szem-kéz koordináció, fejlesztése.	Matematikai kompetencia: Dallam-, ritmuselemek rendszerének felismertetése, szerialitás fejlesztése. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a széépérzék fejlesztése. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság

	gyakorlatok. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.	ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása irányítással. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.		kompetenciái: A zenei nyelv felismerése, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció eszközét: Digitális kompetenciák: Az online felületeken megtalálható gyakorló feladatanyag használata.
1. 3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Zenei írás-olvasás Zenei hallás	Éles és nyújtott ritmus. Egész hang és szünete. Ötvonalas kotta, betűkotta. A pótvonal. A hajlítás fogalmának, és jelölésének megismerése. Ritmikai és dallami ütemek.	Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása irányítással. Pótvonal használata a kottairásban segítségadás mellett.	Anyanyelv és kommunikáció: szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, finommotorika fejlesztése. Formaalkotás, szerialitás fejlesztése.	A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelv mellett a zenei anyanyelv használata, mely hierarchikus rendszer. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Együttműködés a csoportos reprodukív, produktív zenei tevékenységben. Digitális kompetenciák: Az eszközök hangzó anyagot közvetítő funkciójának használata.
II. ZENEI BEFOGADÁS 2. 1.BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE	A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése. Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. Népdalok zenei elemzése, csoportosítása: (siratók, katonadalok, betyárdalok, ivónóták, párosítók, csúfolódók) Történetek, érzések, élmények,	Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, dallamotívumok felismerése kézjelről, betűkottáról, kottaképről irányítással. Népdalok elemzése megadott szempontok alapján, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján.	A zenei hallás, zenei memória, zenei figyelem, a belső hallás fejlesztése. Auditív észlelés, figyelem fejlesztése. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlesztése.	A kommunikációs kompetenciák: Ritmus és a hallásfejlesztés. Zeneművek elemzése. Digitális kompetenciák: Zenei reprodukív, produktív tevékenységekre alkalmas internetes alkalmazások, felületek használata.

	hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.			
2. 2. ZENEHALLGATÁS	Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel. Különféle műzenei formák és műfajok megismerése. Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása. A tanult dalok feldolgozásai különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék hallgatása. A rokon népek zenéje, hangszerei. Más népek hangszeres zenéje. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.	Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek meghallgatása adott szempontok szerint, elemzése segítségével. A zenehallgatás tanult szabályainak betartása. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. Vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése, felismerése. A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történeti hangszerek hangjának hallgatása. Lehetőség szerint hangversenyen, élő zenei bemutatókon való részvétel. Zenei jellegzetességek megfigyelése, élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással. Összefüggések felismerése.	Anyanyelv és kommunikáció, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség.	A kommunikációs kompetenciák: Zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát folyamatokkal, érzelmekkel. Digitális kompetenciák: Az életkornak megfelelő zenehallgatási szokások fejlesztése infokommunikációs eszközök használatával

7. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A XIX. sz-i zenekultúrába való betekintés által hazánk fontosságának megismerése a világ zenei életében, zenehallgatás és hangverseny látogatáson keresztül. Motiváltság kialakítása a klasszikus zenei élmények befogadására.
- Az örömteli éneklési kedv megőrzése, a közös éneklés anyagának gyarapítása, a nemzeti zenekultúra értékeinek megbecsültetése.
- A dalok, zenék megismerése által a tanulók erkölcsi érzékének kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük segítése.
- Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése.
- A nemzeti zenekultúra értékeinek megbecsültetése.
- Más népek (zenei) kultúrájának megismerése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A tanulók énekléssel kapcsolatos képességeinek, tevékenységeinek fejlesztése.
- Tiszta, pontos, hangulatának megfelelő daléneklés kialakítása változatos repertoárral.
- A nemzeti öntudat fejlesztése, a magyar népi kultúra, népzene, néphagyományok megismertetése, a kötődés erősítése szülőföldünkhöz, hazánkhoz.
- Közösségi tevékenységgel, az ünnepek, társadalmi eseményekhez fűződő aktív részvételével erősítsük a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet érzését.
- A tanulók attitűdjének alakítása önmagukhoz, szűkebb és tágabb környezetükhöz, a történelmi múlthoz.
- A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti környezet ápolása.
- Alapvető kottaolvasási készség kialakítása.
- Betekintés a zeneirodalomba, híres zeneszerzők művei által.
- A népdalok erkölcsi világának, világképének megismertetése
- Szabadidő hasznos eltöltésének elősegítése az igényes vokális zene befogadása által.
- A tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelése, az önismeret fejlesztése.
- Személyiségjegyek erősítése.
- Erkölcsi normák közvetítése, önálló életvezetésre történő felkészítés.
- Rendszeres művészeti tevékenységgel a lelki egészség erősítése, a személyiség-, és közösség fejlesztése.
- Meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként (ritmus) hangszeres kísérettel, próbálkozás kánonénekléssel.
- Alkalmat kell teremteni a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékokra, improvizációkra.
- Fokozott figyelmet kell fordítani a zenei írás-olvasás alapvető elemeinek megismerésére, fokozatos gyakorlására, elemek rendszerezésére, az ehhez szükséges elméleti alapok kialakítására.
- A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Legyen képes a tanult dalok pontos, szöveghű előadására emlékezetből.
- Tudjon szépen és kifejezően énekelni csoportban és egyénileg is.
- Ismerje a magyar Himnusz.
- Tudja a lehető legpontosabban, legkifejezőbben elénekelni a Himnusz és a Szózatot.
- Legyen képes csoportosítani a magyar népdalokat.
- Legyen gyakorlott a ritmusok írásában, olvasásában, megszólaltatásában segítséggel és önállóan.
- Ismerje fel a dalokat dallam-, vagy ritmus-motívumok alapján.
- Tudja a tanult ritmikai és dallami elemeket rendszerezni segítséggel és önállóan.
- Ismerje és énekelje más népek dalait segítséggel és önállóan.
- Tudjon zenei részleteket megadott szempontok alapján megfigyelni, elemezni irányítással, élményeit kifejezni szóban és más eszközzel is.
- Szerezzen ismereteket a kiemelkedő magyar zeneszerzők munkásságáról, zeneműveikről.
- Hallgassa érdeklődéssel szülőföldje zenéjét – ismerje fel a többször hallott zeneműveket.
- Próbálja élményeit rajzban, mozgásban, játékos formában kifejezni.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1. ZENEI REPRODUKCIÓ 1. 1.ÉNEKLÉS Jeles napok dalai. Himnuszok. Régi stílusú népdalok. Új stílusú népdalok. Magyar tájak dalai. Népies műdalok. Más népek dalai.	Jeles napok: anyák napja, 1848-49-es szabadságharchoz fűződő katonadalok. Himnuszok. Népdalok: régi és új stílusú népdalok. Magyar tájegységek népdalai. Népies műdalok. Más népek dalai. Himnusz, Szózat.	Dalok közös vagy egyéni kifejező éneklése kísérettel, a szép éneklés szabályainak betartásával. Közös dalrepertoár bővítése. Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Dalcsokor összeállítása kedvelt dalaikból. Próbálkozás kánonok éneklésére. Egyszerű dalok önálló szolmizáló éneklése. Olvasógyakorlatok közös megszólaltatása. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával.	Anyanyelv és kommunikáció: dalkincsbővítés, szókincsbővítés, beszédfejlesztés, kifejezőképesség fejlesztése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Együttes élményben való részvétel. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.	A tanulás kompetenciái: A tanuláshoz, mint élménynek a megélése, mely könnyebbé teszi más tantárgyak tanulását is (ráérzés, gyakorlás, önreflexió) A kommunikációs kompetenciák: Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A közös produkció, együtt éneklés élményszerű megélése, mások produkcióinak figyelemmel követése, véleményalkotás.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmikai elemek. Dallami elemek.	Ritmushangszeres rögtönzések. Énekes rögtönzések. Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban. Zenei rögtönzések számítógép segítségével is.	Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése. Olvasógyakorlatok, énekes játékok tanári irányítással. Ritmuszjáték változó ütemekben. Dalkísérek szabad és kötött formákban Ritmus- és dallamalkotások Ritmuszenekar 2-3 szólamban is. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. Kották kiegészítése. Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása. Számítógép használat, zenei rögtönzések, játékok a számítógép, az informatikai technika felhasználásával is. Zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.	Az észlelés pontosítása. Csoportosítás, elrendezés. Figyelem, összehasonlítás, azonosítás. Absztrahálás, konkretizálás. Analógiás gondolkodás. Rövid és hosszútávú memória fejlesztése. Figyelem, koncentráció fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Kreativitásfejlesztés, zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése.	Matematikai kompetencia: A zenei jelrendszer (ritmus-, dallamelemek jelölései) megismerése, használata, szerialitás fejlesztése. A digitális kompetenciák: Zenei alkalmazások (metronóm, szerkesztő programok) használata, saját produkciók rögzítése, megtekintése, értékelése. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az együttműködés különböző formáinak (páros, csoportos) gyakorlása, empátikus képességek, tolerancia fejlesztése. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A kreativitás, önkifejezés fejlesztése zenei reprodukcióval, produkcióval, rögtönzésekkel.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Zenei írás-olvasás Zenei hallás Improvizáció II. ZENEI BEFOGADÁS 2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE	Új ritmusértékek tanulása. Olvasógyakorlatok hangoztatása. Az eddigi kottaírási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása. A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata. A belső hallás tudatos használatának próbálgatása. Zenei karakterek kifejezése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása irányítással.	Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban irányítással. Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Dallamok felismerése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben tanári irányítással. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése segítségével. Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára tanári irányítással. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése segítségével.	Anyanyelv és kommunikáció: szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, finommotorika fejlesztése. Formaalkotás, fejlesztése. Algoritmizált, problémamegoldó, analógiás gondolkodás fejlesztése. A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A belső hallás tudatosítása. A zenei esztétikai érzék. Auditív észlelés, figyelem fejlesztése. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlesztése.	A tanulás kompetenciái: Az egyszerű elemek tanulásából adódó sikerélmények kihasználása más tantárgyak esetén is. Matematikai kompetencia: Zenei nyelv rendszerének megismerése, szerialitás fejlesztése. A kommunikációs kompetenciák: A zenei nyelvnek, mint kommunikációs formának használata.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
2.2. ZENEHALLGATÁS	Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők. Különböző műzenei formák és műfajok: XIX. sz. – a romantika A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei: Erkel Ferenc, Liszt Ferenc A tanult dalok feldolgozásai különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék. Népies műdalok. Más népek népzeneje, hangszeres zenéje. Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.	Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése segítségével. Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése segítségével. A tanult zenehallgatási formák, keretek megőrzése. Jellegzetes részletek megfigyelése irányítottan. Kifejezőeszközök felismerése. Többször hallott részletek megnevezése. Zeneművek felépítésének megfigyelése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. Magyar népi zenekarok hangszereinek felismerése. Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek megismerése. Más népek hangszereinek, zenekarainak megismerése. Az infotechnika megismerése, alkalmazása a zenehallgatás keretei között. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Részvétel hangversenyeken.	Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség. Zenei ízlés formálása, zenei élmény átélése. Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése. Hangszínhallás fejlesztése.	A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Megismertetés a közös tevékenységként megélt zenehallgatás kulturált formáival. Zenei kultúra fejlesztése, zenehallgatási szokások formálása. A kommunikációs kompetenciák: A meghallgatott zenei alkotások értékelése, értelmezése. A digitális kompetenciák: Szabadidő kellemes, hasznos eltöltése az IKT eszközök hanghordozóként használatával.

8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A XX. sz. zeneirányzatainak megismerésével az igényes vokális és hangszeres zene megismerése zenehallgatás és lehetőség szerint hangverseny látogatáson keresztül.
- A szabadidő kellemes és hasznos eltöltése.
- A meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel.
- Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítése érdekében alkalmat kell teremteni a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlására, lehetőséget teremteni az énekes és hangszeres improvizációkra.
- A tanulók felkészítése az önálló munkavégzésre, a társadalmi beilleszkedésre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A tanulók énekléssel kapcsolatos képességeinek, tevékenységeinek fejlesztése.
- Tiszta, pontos, hangulatnak megfelelő előadás. Alapvető kotta írási és olvasási készség kialakítása.
- A XX. sz-i zenei irányzatok bemutatásával az igényes zenei kultúra fejlesztése a szabadidő hasznos eltöltésére.
- A sikeres társadalmi beilleszkedést segítő személyiségjegyek erősítése, a megfelelő önismeret kialakítása.
- A szokások, hagyományok megismerésével az erkölcsi normák közvetítése fontos szerepet biztosít a felelős párkapcsolatok kialakításában, az egymásrataltság, lelki közösség szerepének megismerésében, a családi konfliktusok kezelésében.
- A pályáorientáció terén az iskola feladata a munka világáról képet adni. A tanulókat segíteni kell a munka szerepének, értékének felismerésében, pályájuk kiválasztásában, az ehhez szükséges képességek fejlesztésében. Ebben fontos szerepet játszik a népdalok erkölcsi világának, világképének megismertetése.
- A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Segítsük tanulóinkat abban, hogy megtalálják helyüket a családi és társadalmi munkabeosztásban, felkészüljenek a közügyekben való aktív részvételre.
- A tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelése, az önismeret fejlesztése.
- Erkölcsi normák közvetítése, önálló életvezetésre történő felkészítés.
- Rendszeres művészeti tevékenységgel a lelki egészség erősítése, a személyiség-, és közösség fejlesztése.
- Meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, kánonéneklés, éneklés ritmushangszeres kísérettel.
- Alkalmat kell teremteni a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékokra, improvizációkra.
- Fokozott figyelmet kell fordítani a zenei írás-olvasás elemeinek megismerésére, fokozatos gyakorlására, elemek rendszerezésére, az ehhez szükséges elméleti alapok kialakítására.
- A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Törekedjen a zeneileg hibátlan előadásra. Ismerjen minél több népdalt és műdalt (azokat tartalmilag tudja összekötni).
- Ismerje a népzene stílusait, azokat példával igazolja. Szerezzen ismereteket a XX. sz. jellemző könnyűzenei irányzatairól.
- Legyen tájékozott a vonalrendszerben, ritmus olvasásában, megszólaltatásában. Gyűjtsön információkat a tanult dalok néprajzi háttéréről híres zeneszerzők életéről.
- Tudja kifejezni zenei élményeit. Mutasson megkülönböztetett érdeklődést szülőföldünk zenei értékei iránt: Nemzeti énekeink
- Próbálja élményét rajzban, mozgásban, játékos formában kifejezni.
- Ismerje fel a kottakép funkcióját – ritmus-dallam

Tematikai egység,	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1. ZENEI REPRODUKCIÓ 1. 1.ÉNEKLÉS Jeles napok dalai. Régi stílusú népdalok. Új stílusú népdalok. Magyar tájak dalai. Más népek dalai. Ballagási dalok.	Jeles napok: Karácsonyi, egyházi dalok, 1848-49-es szabadságharchoz fűződő katonadalok Himnuszok Népdalok: régi és új stílusú népdalok, magyar népzenei dialektusok. Hazánkban élő nemzetiségi és etnikai dalok Hazánktól elszakított területeink népdalai Más népek dalai Ballagási dalok Könnyűzenei dalok	Dalok közös vagy egyéni előadása kísérettel. Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban. A szép éneklés szabályainak betartása. A közös dalrepertoár bővítése. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, változatos értelmi, érzelmi kifejezés. Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Dalsokor összeállítása kedvelt dalaikból. Aktív részvétel a ballagási dalok éneklésében.	Anyanyelvi kommunikáció: dalkincsbővítés, szókincsbővítés, beszédfejlesztés, kifejezőképesség fejlesztése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Együttes élményben való részvétel. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.	A tanulás kompetenciái: A továbbtanuláshoz szükséges pozitív énkép kialakítása. Belső készítés a tanulásra. Önellenzés. A kommunikációs kompetenciák: Az esztétikus előadásmód, ezzel az érzelmek, gondolatok közlése iránti igény kialakítása, fejlesztése.

Tematikai egység,	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmikai elemek Dallami elemek 1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Zenei írás-olvasás Zenei hallás Improvizáció	Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban. Zenei rögtönzések számítógép segítségével is.	Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése. Ritmusjátékok, ritmuszenekar Szolmizálás Olvasógyakorlatok Dalkíséreték szabad és kötött formákban Ritmus- és dallamalkotások Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. Kották kiegészítése. Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása. Számítógép használat, zenei rögtönzések, játékok a számítógép, az informatikai technika felhasználásával is. Zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is. Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban. Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Dallamok felismerése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése.	Matematikai kompetencia fejlesztése. Az észlelés pontosítása. Csoportosítás, elrendezés. Figyelem, összehasonlítás, azonosítás. Absztrahálás, konkretizálás. Analógiás gondolkodás. Rövid és hosszútávú memória fejlesztése. Figyelem, koncentráció fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Kreativitásfejlesztés, zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció: szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, finommotorika fejlesztése. Formaalkotás, szerialitás fejlesztése. Matematikai kompetencia: Algoritmizált, problémamegoldó, analógiás gondolkodás fejlesztése.	A tanulás kompetenciái: A zenei nyelv jelrendszerének alkalmazása gyakorlati tevékenységek során, érzelmek, gondolatok kifejezése zenei eszközökkel. Matematikai kompetencia: Rész – egész viszonyok felismerése, szerialitás fejlesztése. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Egyéni, páros és csoportos megnyilvánulások során alkalmazkodás egymáshoz, érdeklődés, tisztelet tanúsítása egymás iránt. Vállalkozói kompetencia: Együttműködésre késztetés, csoporton belüli egyének erősségeinek, gyengeségeinek felismerése. Fontos, hogy a tanulók minél differenciáltabban tudják megfogalmazni a zeneművek üzenetét.

Tematikai egység,	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
II. ZENEI BEFOGADÁS 2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE	Új ritmusértékek tanulása: -tizenhatod Olvasógyakorlatok. Az eddigi kottairási-olvasási ismeretek erősítése, szilárdítása. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Zene- és mozgás alkotóelemeinek összekapcsolása - olvasógyakorlat A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata. A belső hallás tudatos használata. Zenei karakterek kifejezése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. - lakóhely népzeneje Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása.	Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.	A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A belső hallás tudatosítása. A zenei esztétikai érzék. Auditív észlelés, figyelem fejlesztése. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlesztése.	A tanulás kompetenciái: A tanult új elemek értelmezése, rendszerbe illesztése, értő alkalmazása gyakorlatban. Matematikai kompetencia: A belső hallás fejlesztésével az analóg gondolkodás fejlesztése.
2.2.ZENEHALLGATÁS	Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők. Különféle műzenei formák és műfajok: XX. sz. zenei irányzatai A tanult dalok feldolgozásai különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék. Magyar és más népek népi hangszereinek, zenekarainak megismerése. Napjaink zenéje, stílusok, előadók, felvételek: könnyűzene: dzsessz, értékes szórakoztató zene Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával. Hangverseny-	Műzenei ismeretek rendszerzése. Jellegzetes dalok felismerése. Az értékes szórakoztató zene befogadása. A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. Zeneművek felépítésének, formájának a megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Többször hallott részletek megnevezése. Ismerkedés klasszikus és könnyűzenei műfajokkal zenehallgatás és koncertélmények segítségével, a zenei élmény	Kompetenciaterületek összekapcsolása: anyanyelvi kommunikáció, szociális kompetencia, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség. Zenei ízlés formálása, zenei élmény átélése. Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése. Hangszínhallás fejlesztése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia fejlesztése.	A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Véleménynyilvánítás ösztönzése egyéni, csoportos produkciókról. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Próbálkozás a zeneművekről alkotott vélemények adekvát megfogalmazásával. A meghallgatott művek, életesemények, mindennapi történesek közti kapcsolat felismerése, közzé tétele. Digitális kompetenciák: Igényes zeneválasztás, zenehallgatási szokások további fejlesztése.

Tematikai egység,	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	látogatások, hangverseny- élmények.	átélése. Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása. Más népek hangszerei, zenekarainak ismerete. Az infótechnika megismerése, alkalmazása a zenehallgatás keretei között. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek használata. A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján. A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történelmi hangszerek hangjának hallgatása. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Résztétel hangversenyeken.		

VIZUÁLIS KULTÚRA

Tematikai egység – évfolyam	5.	6.	7.	8.
Vizuális nyelv és technikák	20	20	10	10
Kifejezés, képzőművészet	20	20	8	8
Vizuális kommunikáció	15	15	9	9
Tárgy-és környezetkultúra	17	17	10	10

5 – 8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A vizuális kultúra célja a személyiségfejlesztés, kiemelt területeként a rehabilitáció.
- Élményszerű ismereteket adjon gyakorlati tevékenységek által.
- Fejlessze a megértést, a kreativitást.
- Segítse az egyéni adottságok kibontakoztatását
- Juttasson sikerélményhez.
- Kínáljon lehetőséget a pozitív személyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére.
- Csökkentse az érzelmi feszültséget.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Fejlessze az önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő- és együttműködési képességet Anyagok és technikai eljárások megismerése
- Képzlet, kifejezőképesség, kreativitás gazdagítása.
- Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése
- Figyelemkoncentráció, a tartós figyelem az emlékezet fejlesztése.
- A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag-,forma-, funkció-, szerkezet-, szín-, fény- és mozgás viszonyairól, segítve a műszaki ábrázolóképeség megalapozását.
- A kommunikációs-képességek, ítélőképesség fejlesztése szóban -műalkotások elemzése által -, valamint ábrázolásban, befogadásban.
- A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség, a digitális kompetencia fejlesztése.
- Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, apozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldás.
- Az önkifejezés előkészítése, a szorongás oldása

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- egyenletes foltot satírozással létrehozni,
- művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni,
- ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről,
- felismerhető képet készíteni,
- emberalak szoborszerű megjelenítésére,
- műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni,
- emlékezetből egyszerű rajzot készíteni,
- tudatos színkeverésre temperával, vízfestékkel,
- formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal),
- vázaltszerű ábrát készíteni,
- egyszerű alaprajzot értelmezni,
- funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait,
- képek alapján tárgyról rövid (szóbeli) jellemzést adni,
- törekedni munkája igényes kivitelezésére,
- tárgyat készíteni az általa választott technikával.

5. évfolyam

CÉL:

- Az alapkészségek megszilárdítása, eszköz szintű rajz- és kézműves-technikai tudás egyre önállóbb alkalmazása, az individuális jegyek, a saját stílus megjelenésének támogatása az alkotó és befogadó tevékenységben.
- A terápiás szemlélet és gyakorlat, a cselekvéses helyzetekbe ágyazott képességfejlesztés, a kooperáció támogatása, a másokért vállalt felelősség és az igényes tárgyi-környezeti kultúra iránti igény erősítése az 5– 6. évfolyamon is kiemelt feladat az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése érdekében.
- A világhírű magyar képzőművészek alkotásainak tanulmányozása az esztétikai örömon túl a nemzeti azonosság-tudat és a hazafiság érzését is támogatja.
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön-és társértékelő mozzanatai.

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A valóság megfigyelése és képi ábrázolása fejlessze a tanulók látáskultúráját, és motiválja őket a valóság mind teljesebb megismerésére.
- Jelenjen meg a kritikai gondolkodás csírája.
- Törekedjen önazonosságának kifejezésére alkotásaiban.
- A vizuális nyelv alapelemeinek (pont vonal, folt, perspektíva és tér, sík-, és térforma, tónus és szín) eszköz szintű használata az alkotó tevékenység során
- A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével.
- A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.
- Felelősségvállalás a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért.
- A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.
- Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése.
- Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítéséhez.
- Környezettudatosság, elemző képesség és tervezés képessége.
- Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma- funkció-anyag összefüggéseinek rendszerében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A tanulók ábrázolóképeségének fejlesztése a valóság, a természet megfigyelésével, ábrázolásával.
- A látáskultúra sokoldalú művelése a környező világ formai, téri, színbeli vizsgálatával, témák, események feldolgozásával, az alkotó képzelet fejlesztésével.
- Gyakorolja az együttműködés formáit a különböző problémamegoldó helyzetekben.
- Karakter alapfokú kifejezésének képessége.
- Technikai képesség fejlesztése.
- Képolvasási képesség fejlesztése.
- Asszociációs és kompozíciós képesség fejlesztése.
- Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.
- Kísérletek a látványszerű ábrázolásra.
- Testek és metszetek megfigyelése, reprodukciója.
- Néhány egyszerűbb kézműves technika alapfogásának elsajátítása.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Adottságai függvényében törekedjen arra, hogy- egyszerűbb vizuális problémákra, emocionális késztetésekre kreatívan reagáljon.
- Szerezzen tapasztalatokat a vizuális kifejező elemek változatos felhasználhatóságáról, a folt, a vonal, a felületek kapcsolatában.
- Ismerje a komponálás néhány fontos eszközét (vonaltvastagság, szín, elhelyezés).
- Szerezzen jártasságot a hattagú színekör használatában.
- Törekedjen ritmikus kompozíciókat létrehozni.
- Segítséggel legyen képes egyszerű formák redukált megjelenítésére, látványszerű ábrázolására.

- Alkalmazza a tér hármas tagolását
- Fejlődjön képi kifejezése irodalmi és zenei élmények hatására (festés, rajzolás és plasztikus alakítások).
- Tudjon – a tárgyalkotó folyamat lépéseinek betartásával – egyszerű tárgyat készíteni a megismert anyagokból.
- Alakuljon ki igénye saját munkái gondos kivitelezésére, legyen képes ennek érdekében fegyelmezetten dolgozni.
- Tudja és alkalmazza a kulturált viselkedés illemszabályait a múzeumlátogatások alkalmával
- Formák adott szempontú megfigyelése.
- Irányítással figyelje meg a Művészi alkotásokat és formákat adott szempont szerint.
- A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése, pontos alkotó folyamat végig vitele
- Segítséggel tudja betartani a tárgyalkotó folyamat lépéseit, érzékelje a sorrendiség fontosságát, törekedjen a, precíz alkotó folyamat végig vitelére.

6. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az életkori szintnek megfelelően alkotó munkával formálni az ízlést, az esztétikai ítélőképességet, fejleszteni a tanulók gondolkodását.
- Változatos kooperatív tevékenységek során, törekedjen megjeleníteni énképét és gyakorolja a kommunikációs formákat.
- A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotó tevékenység során.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Megfigyelések, élmények útján gazdagítani a gyermek vizuális képzetait, bővíteni ismereteit, pontosabbá tenni a jelenségekről alkotott fogalmait.
- Az alkotó munkával együtt járó pozitív érzelmek és esztétikai élmények segítségével az önismeret és önértékelés fejlesztése, a kritikai gondolkodás megjelenítése.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Legyen képes a képi kifejezésben közvetlen megfigyelés alapján a térvizonyok rendezésére - elő, közép-, háttér tagolása.
- Törekedjék az összetettebb síkbeli alkotások ábrázolására.
- Szerezzen tapasztalatot az emberi test felépítéséről, arányairól.
- Ismerje a 12 tagú színekör.
- Legyen képes kifejezési szándékának megfelelő színek, árnyalatok megválasztására, előállítására.
- Próbálkozzon egyszerű tárgyak több nézetben való ábrázolására.
- Legyen képes művészeti és személyes élményei képi kifejezésére, szabadon választott technikával.
- Ismerjen meg régi, népi kézműves technikai megoldásokat.
- Szerezzen jártasságot a képzőművészeti műfajok megkülönböztetésében.
- Szerezzen ismereteket a középkor néhány kiemelkedő művészeti alkotásáról.
- Tartsa be a balesetvédelmi szabályokat.

A FEJLESZTÉS VÁRT EREDMÉNYEI A KÉT ÉVFOLYAMOS CIKLUS VÉGÉN

A tanuló képes

- egyenletes foltot satírozással létrehozni,
- művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni,
- ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről,
- felismerhető képet készíteni,
- emberalak szoborszerű megjelenítésére,
- műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni,
- emlékezetből egyszerű rajzot készíteni,
- tudatos színkeverésre temperával, vízfestékekkel,
- formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal),
- vázlatszerű ábrát készíteni,
- egyszerű alaprajzot értelmezni,
- funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait,
- képek alapján tárgyakról rövid (szóbeli) jellemzést adni,
- törekedni munkája igényes kivitelezésére,
- tárgyat készíteni az általa választott technikával, egyéni stílusát, ízlését abban érvényesíteni.

Javasolt technikák:

rajz: ceruza, filc, kréta, toll, rajzszén, aquarell ceruzák, pasztellkréta

• vonal- és foltképzés ceruzával, tollal	• montázs
• festés: gouache	• virágkötészet
• kevert technikák	• tojásfestés, tojásírás, berzselés
• makett készítés	• batik
• mintázás: anyag, viasz, só kerámia	• papírmásé, papírplasztika, bábkészítés,
• mozaik	díszletterv, díszítő és dekorációs feladatok
• kollázs	
•	

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
1. Vizuális nyelv és technikák	BEFOGADÁS A művészi kifejezés eszközei Színek, tónusok. Sík- és térformák. Képi komponálás eszközei: fény, torzítás. Fények – Rembrandt alkotásai; Ferenczy Károly: Október; Egry József: _Napfelkelte Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A sikoly. Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei. BEFOGADÁS – ALKOTÁS Térhatások, téri elemek Görbe felületek és forgásformák. ALKOTÁS Mozgás- és térábrázolás elemei Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Vizuális ritmus. Makett. Kulcsfogalmak/ fogalmak : Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, parasztház, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria.	Befogadás Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük. Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása. Csoportosítások: sík- és térformák. Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fénnnyel és torzítással. Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése. Befogadás – alkotás Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója Alkotás Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége. Térrendezés szín- és formaritmussal. Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével. Makett készítése: játszótér, utcarészlet, parasztház, stb.	Előzetes tudás Foltképzés különféle technikákkal. Művészi alkotásokon tónushatások észlelése és értelmezése. Tapasztalati úton szerzett ismeretek mértani testekről. Vizuális információk verbális átkódolása Érzelmi intelligencia Differenciáló és szintetizáló képesség Téri orientáció Mennyiségi viszonyok	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
	BEFOGADÁS Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő.	festés, kevert technikák). Befogadás A vizuális közlés köznap és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon. Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.	Kommunikáció Logikus gondolkodás Alkalmazkodó készség Frusztrációtűrő Szocializáció-udvariasság, segítőkészség	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
3. Vizuális kommunikáció	BEFOGADÁS Jelképek Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés. ALKOTÁS Kísérlet a látvány ábrázolására Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás. Álló- és mozgóképi szimbólumok Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok.	Befogadás Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés. Alkotás Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása. Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termések). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Nézetábrázolás képsík-rendszerben. Emberalak látványszerű ábrázolása modell után. Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon. Logók tervezése szabadon választott technikával. Plakáttervezés.	Befogadás-alkotás Képzalkotási lehetőségek ismerete. Együttérzés-altruizmus felfedezése. Vizuális információk verbális átkódolása Téri orientáció, Térképészeti viszonyok Szocializáció Takarékoskodás-, Újrahasznosítás felelős gyakorlása	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
4. Tárgy- és környezetkultúra .	ALKOTÁS Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása Tárgytervezés és kivitelezés: • kerámia • szövés • ékszerkészítés • nemezelés • építészeti terek modellezése Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval Egy vágyott tárgyról rajz készítése. BEFOGADÁS A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma Épületek elemzése funkció és forma szempontjából. Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása. Kulcsfogalmak/ fogalmak: Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, kunyhó, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Zenei élmények vizuális megjelenítése Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.	Alkotás A tárgyalgó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával. Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken. Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üvegyöngy és bőr kombinációival. Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése. Egyszerű tárgyak áttekintése és kivitelezése. Egyszerű téráttervezések. Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók. Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása. (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.) Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében. Településtípusok jellemzőinek felfedezése – falu, város. Befogadás-alkotás Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.	Befogadás Igényes kivitelezés Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákban. Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása. Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákban.	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

7. évfolyam

CÉL:

- Biztos tájékozódási képesség kialakítása a vizuális élmények világában a művészeti alkotások mélyebb átélésének motivációja, a tárgyi környezet esztétikuma iránti igény és tevékenység fenntartása segítségével.

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A mértani testek tulajdonságainak megtapasztalása.
- Tematikus képalakításokkal az alkotó képzelet képszerű, illusztratív foglalkoztatása, a valóság utáni egyszerűsített természet utáni ábrázolása.
- Segítséggel értelmezze a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat és ez segítse a toleráns, másokkal szemben empátikus személyiség kialakítását.
- Képes legyen kezdeményező, alkotó magatartásra.
- Segítséggel képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal.
- Tájékozódási képesség kialakítása a vizuális élmények világában, a tárgyi környezet esztétikuma iránti igény és tevékenység.
- A kulcskompetenciák fejlesztése több területen.
- Vizuális és kommunikációs készségek fejlesztése az alkotó és befogadó tevékenységben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Alkotó munkával és az elemzésekben feltárt esztétikai minőségek által nyújtott élményekkel formálni az életkori szintnek megfelelően az ízlést, az esztétikai és erkölcsi ítélőképességet, ezzel elősegítve a következetes, elmélyült munkavégzést, a munka megszervezését, az önismeret és önértékelés képességének fejlesztését.
- Művészeti elemzések során gyakorolja a kommunikáció társas formáit.
- A média ábrázolási eszközeinek elemi ismerete, annak kritikus szemlélete.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Próbálkozzon több tárgy térbeli helyzetének kifejezésére.
- Szerezzen tapasztalatokat a mértani formák legfontosabb tulajdonságairól, és igyekezzon azokat felhasználni térelemzéshez, térképzéshez.
- Ismerje a fény-árnyék képalakító szerepét.
- Készség szintjén használja 6-os színskört.
- Törekedjen kifejezni élményvilágát, érzelmeit, benyomásait a megismert képi ábrázolásmódok alkalmazásával.
- Értjen el minél nagyobb valóságűséget az emberi alak ábrázolásában.
- Törekedjen önálló alkotásoknál az egyensúly elrendezésre.
- Ismerje a XIX. sz. kimagasló magyar művészeit (Munkácsy, Szinyei, Székely) és néhány alkotásukat.
- Ismerkedjen lakóhelye népi hagyományaival
- A mozgóképes közlésmód elemi értelmezése.

A tantárgy az erkölcsi neveléshez, a pályaorientáció támogatásához és a médiatudatosság fejlesztéséhez kiemelten járul hozzá. A tanulói kulcskompetenciák fejlesztését több területen érinti, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kiteljesedését egyértelműen célozza meg. Tartalmi keretet kínál a tehetséggondozásra, a gyógypedagógiai habilitációs-rehabilitációs eljárások indirekt támogatására.

Javasolt technikák:

- szövegírás technikái
- vonalas rajzok: toll, filc, zsírkréta/ psztellkréta, aquarell ceruzák
- szerkesztőrajzok
- festés
- kevert technikák
- sokszorosító eljárások, kartonmetszet
- textilmunkák
- makett
- mintázás
- kollázs

- mozaik
- sokszorosító eljárások
- konstruálás, tervezés, relief, virágkötészet, bábkészítés: árnyjáték, díszletterv, dekorációk, díszítések

8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- *Önálló problémamegoldásra való törekvés az alkotó tevékenységben. A vizuális nyelv eszközeinek használata az ábrázolás folyamatában.
- *Törekedjen kritikai észrevételeket beépíteni kreatív alkotó munkájába azáltal, hogy gyakorolja a kommunikáció és kooperáció formáit
- *Vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra.
- *A mozgóképi szövegértés képességének fejlesztése, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Váljon igényükké a vizuális szépségek élvezete, és törekedjenek saját környezetük ízléses, esztétikus alakítására
- A megismert alkotói módszereket, eljárásokat, technikákat és anyagokat a lehetőségekhez mérten minél változatosabban és önállóbban használják fel önkifejező tevékenységük során.
- Környezettudatosságra nevelés.
- Kommunikációs és együttműködési készség támogatása
- A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése
- Nyitottság az információk iránt, személyes adatok védelme, médiaszövegek értelmezése
- Lényegkiemelés, műelemző gondolkodás fejlesztése

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Tudja használni a vizuális nyelv alapelemeit ábrázolásaiban, ismerje fel azokat különböző alkotásokban.
- Törekedjen képes élményeiről a különféle tanult technikák és kompozíciós eszközök felhasználásával többalakos, egyensúlyos képet alkotni.
- Legyen nyitott az esztétikai közlést és befogadást illetően.
- Törekedjen alkalmazni az ábrázolási konvenciókat.
- Tudjon értékítéleteket hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan.
- Ismerkedjen a XX. sz. tárgy- és szokáskultúrájával
- Törekedjen saját használatú tárgyat tervezni önállóan választott technikával.
- Szerezzen tapasztalatot a környezet alakításában.
- Válgék egyre nyitottabbá a környezetében lévő művészetre. a művészetet.
- Ismerje lakóhelye néhány életmód-, tárgy- és szokáskultúráját.
- Erősödjön kommunikációs és együttműködési készsége.
- A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén:

- segítséggel műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére,
- ritmikus, szimmetrikus képet komponálni,
- egyszerű makettet készíteni,
- egyszerű közlő ábrákat értelmezni,
- két híres magyar képzőművészt megnevezni,
- vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére,
- egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával,
- szabad képalkotó önkifejezésre, érzélemvilága harmonizálása érdekében,
- műélmény vizuális kifejezésére,
- egyszerű formák látványszerű ábrázolására,
- egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére,
- egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására,
- közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására,
- értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan,
- a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére,
- különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között,
- irányított figyelemmel kritikával szemlélni a reklámokat,
- a személyiségépítő műsorválasztásra,
- internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére.

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
1. Vizuális nyelv és technikák	BEFOGADÁS A művészi kifejezés eszközei Színek, tónusok. Sík- és térformák. Képi komponálás eszközei: fény, torzítás. Fények – Rembrandt alkotásai; Ferenczy Károly: Október; Egry József: _Napfelkelte Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A sikoly. Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei. BEFOGADÁS – ALKOTÁS Térhatások, téri elemek Görbe felületek és forgásformák. Kulcsfogalmak/ fogalmak : Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, parasztház, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria. ALKOTÁS Mozgás- és térábrázolás elemei Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Vizuális ritmus. Makett.	Befogadás Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük. Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása. Csoportosítások: sík- és térformák. Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fénnel és torzítással. Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése. Befogadás – alkotás Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója Alkotás Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége. Térrendezés szín- és formaritmussal. Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével. Makett készítése: játszótér, utcarészlet, parasztház, stb.	Előzetes tudás Foltképzés különféle technikákkal. Művészi alkotásokon tónushatások észlelése és értelmezése. Tapasztalati úton szerzett ismeretek mértani testekről. Téri orientáció Differenciáló és szintetizáló képesség Memória Munkamemória fejlesztése	• alapkompenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
2. Kifejezés, képzőművészet	ALKOTÁS Illusztráció Művészeti élmények megjelenítése. Jelenet ábrázolása. BEFOGADÁS – ALKOTÁS Vizuális reflexiók zenei tartalmakra Zenei élmény vizuális kifejezése. Kulcsfogalmak/ fogalmak : Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia. Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka. Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene.	Alkotás Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban. Emlékezetből egyszerű rajz készítése. Személyes élmények vizuális megjelenítése. Befogadás - alkotás Színviszonyok megfigyelése és befogadása. Táj festése zenére – szabad önkifejezés. Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú)	Előzetes tudás : Felismerhető kép készítése. Emberalak szoborszerű megjelenítése. Műalkotásokhoz érzelmek asszociációja. Esztétikai érzékenység növelése. Téri memória	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói
	BEFOGADÁS Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő.	festés, kevert technikák). Befogadás A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon. Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.	Kommunikáció Logikus gondolkodás Alkalmazkodó készség Frusztrációtűrés Szocializáció-udvariasság, segítőkészség	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
3. Vizuális kommunikáció	BEFOGADÁS Jelképek Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés. ALKOTÁS Kísérlet a látvány ábrázolására Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok. Álló- és mozgóképi szimbólumok Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok.	Befogadás Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés. Alkotás Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása. Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termések). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Emberalak látványszerű ábrázolása modell után. Mozgásvázlatok készítése. Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon. Logók tervezése szabadon választott technikával. Plakáttervezés.	Befogadás-alkotás Képzalkotási lehetőségek ismerete. Együttérzés-altruizmus felfedezése. Vizuális információk verbális átkódolása Téri orientáció Mennyiségi viszonyok Szocializáció Takarékoskodás-, Újrahasznosítás felelős gyakorlása	• alapkompenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
4. Tárgy- és környezetkultúra .	ALKOTÁS Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása Tárgytervezés és kivitelezés: • kerámia • szövés • ékszerkészítés • nemezelés • építészeti terek modellezése Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval Egy vágyott tárgyról rajz készítése. BEFOGADÁS A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma Kulcsfogalmak/ fogalmak: Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, kunyhó, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet. Épületek elemzése funkció és forma szempontjából. Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Zenei élmények vizuális megjelenítése Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.	Alkotás A tárgyalgó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával. Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken. Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival. Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése. Egyszerű tárgyak áttevezése és kivitelezése. Egyszerű tér-áttevezések. Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók. Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása. (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.) Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében. Településtípusok jellemzőinek felfedezése – falu, város. Befogadás-alkotás Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.	Igényes kivitelezés Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákön. Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása. A funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákön. Ökológiai gondolkodás	• alapkompétenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:	Kompetenciák
5 . Mozgóképkultúra és médiaismeret	Elemi elméleti ismeretek a média fajtáiról. Hírműsor. Nyomtatott médium: Újság, képregény, fotóregény. A mozgóképek alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció. A média társadalmi szerepe Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció. Reklám Az internet • tanulás, • kinyílt a világ, • információk, • játék, • kommunikáció, • veszélyek.	Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók elemzése a megadott szempontok szerint: • megjelenés helye, • a valóságábrázoláshoz való viszony • műfaj szerint. • Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése. Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon. Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése. Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival. Az internethasználat veszélyeinek belátása.	Vizuális információ dekódolása Ismeretszerzési és feldolgozó képesség Érzelmi intelligencia fejlesztése Ítéletalkotó képesség	• alapkompentenciák • a tanulás kompetenciái • kommunikációs • személyes, társas kapcsolati • digitális • matematikai, gondolkodási kompetenciák • a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság • a munkavállalói, innovációs és vállalkozói

Eszközajánlatok:

Tanári, tanulói segédletek:

- Környeiné Gere Zsuzsa – Reegnné Kuntler Teréz: Tér – forma – szín
- Sándor Zsuzsa: ábrázolás és művészet
- Molnár – Ungvári: Fellegajtó-nyitogató
- Artner: Kézművesség 10-14 éveseknek
- Herendi Miklós: Művészettörténet
- Pataki Gábor: Művészettörténet
- Kovács Károly: Népművészet
- Tarján Gábor: Mindennapi hagyomány, Folklor, népművészet, népies művészet
- <http://www.okosdoboz.hu> Vizuális kultúra tantárgy
- Mindennapok csodái (sorozat)
- Tablók: Rajz falitábla sorozat
- Reprodukciós sorozat
- poszterek
- diasorozatok
- diafilmek
- fóliák: történelem

Audiovizuális információhordozók:

- hangosított diasorozatok
- „Az idők tanúi a művészetek” diasorozat
- videó: művészettörténeti korok bemutatása játékfilmek a művészettörténet nagy egyéniségeiről

Kézi modellek:

- dienes-készlet
- építőkockák
- testmodellek
- geometriai modellek
- gyűjtőmunkák gyűjteményei

Szerszámok, eszközök, anyagok:

- grafikai eszközök: ceruzák (különböző puhaságú) filctollak, rosttollak, tollszárak, tollhegyek, diófafác,
- festés eszközei: tempera, gouache festék, ecsetek, különböző méretű rajzlapok, kartonok, vizes edények, rajztáblák
- mintázás eszközei: plasztilin, agyag, gipsz, mintázófák és vasak, drótok, szivacs, textilek
- makett- és modellkészítés, kollázs: színes ofset papírok, kartonok, olló, ragasztó, hurkapálca, drótok, fonalak, zsinegek, hungarocell

Szemléltető eszközök:

- nagyméretű geometriai modellek, mozgó 3D-modellek az internet világából
- interaktív tábla
- projector
- kép-síkrendszer tartozékokkal
- táblai szerkesztő eszközök

Segédletek:

- módszertani kiadványok, szakkönyvek, lexikonok, kézikönyvek
- Folyóiratok: Lakáskultúra, Művészet, Rajztanítás, Műzsák, stb.
- Műhelytitkok sorozat
- Nézz, láss, kérdezz!
- Domokos Imre: A látás iskolája
- Molnár C. Pál: A képzőművészet iskolája I.
- Solmyár István: A képzőművészet iskolája II.
- Baktay – Koltai: Beszélő tárgyak
- M. Vass: Papírvarázslat
- Kepes: A látás nyelve

- Lastrego – Testa: Az emberi alak
- Lastrego – Testa: Környezet
- Kiss Katalin Ágnes: Művészeti vizuális nevelés
- Temesi Ida: Környezetvédelmi ABC
- Moholy – Nagy László: Az anyagból az építészetig
- A látás nyelve
- Arnheim: A vizuális élmény
- Gilyén: Szerkezet és forma az építészetben
- Magyar organikus építészet
- Dvorszky Hedvig: Desing. A forma művészete
- Brian Horrigan: Amerikai desing
- Várnagy Ildikó: Vizuális nevelés
- Szappanos István: Rajzolás, festés, tárgyalakítás
- Hazel Harrison: Művészakadémia
- Szabó László: Kortásunk a grafika
- Stan Smith: Az akvarellfestés iskolája
- Mi micsoda – sorozat
- Kép-tár – sorozat
- Láss! Keress! Tanulj! – sorozat
- Stere Pollack és Pter Wingham: Veszélyben a világunk
- Granasztói Szilvia: Játsszunk a bábuval!
- Túri Kiss Ágnes: Én készítettem Neked
- Borbélyné Verstroch Ibolya: ügyes kezek I-II.
- Juliet Bawden: 101 dolog ügyeskedj!

Digitális kultúra

3. évfolyam

Óraszám – évfolyam	3.
Digitális eszközök használata	4
Alkalmazói ismeretek	6
Probléma megoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	12
Infokommunikáció	6
Információs társadalom	
Könyvtári informatika	4
Szabadon felhasználható óra	5

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az információszerzés szerepének felfedezése a mindennapi életben. Az informatika tantárgy tanításának előkészítése.
- A sérült megismerési képességek korrigálása.
- A percepció hibák kialakulásának megelőzése, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztése, az emlékezet sérülésének kompenzálása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Gazdagítsa tapasztalatait a jelenségek, cselekvések algoritmizálásában.
- Alakítsa a tanuló tájékozódás képességét a közvetlen környezetben előforduló jelek üzenettartalma alapján.
- Alapozza meg a tanuló intellektuális kompetenciáit, algoritmizáló és tervező képességét, problémamegoldó gondolkodását.
- Fejlessze a tanuló megfigyelő, analízáló, rendszerező képességét.
- Közvetítse az információs és kommunikációs kultúra alapjait.
- Ismertesse meg az IKT eszközök használatát.
- Gyakoroltassa az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.
- Bővítsa a tanuló szókincsét az informatika tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtésével és tartalmának megértésével, a figyelem, a hallás észlelés, az emlékezet fejlesztése segítségével.
- Fejlessze a tanuló funkcionális képességeit.
- Fejlessze és gyakoroltassa a matematikai kompetenciákat (problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat).
- Alakítsa ki a tanulóban az egészségvédelmi szokások helyes normáit.
- Fejlessze a tanuló kapcsolatteremtő, kapcsolattartó képességeit.
- Mutassa meg a tanulóknak a digitális adatbázis-rendszer- és az oktatóprogramok használatát.
- Segítse az önértékelési képességei fejlődését, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlását, az együttműködés készségének, az egymás iránti tolerancia kialakulását.
- Mutasson rá az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásra, a veszélyek felismerésére.
- Ismertesse meg a könyvtár használatát, a különböző médiumok elérésének lehetőségét.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Ismerje meg a számítógép (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) részeit.
- Ismerkedés a számítógépek üzemeltetési rendjével.
- Tanári segítséggel próbálkozzon az egér használatával (húzás és kattintás).
- Próbálkozzon egyszerű ábrát, rajzot készíteni a rajzoló programban.
- Tanári segítséggel legyen ismerete a mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolásában, sorrendbe állításában.

- Ismerje meg a gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatásokat.
- Tanári segítséggel rendezze az osztályban a könyvespolcot (írók, címek).
- Ismerje meg a könyvtári viselkedés alapszabályait, törekedjen a betartására.

Tematikai egység	Ismeret	Fejlesztendő képességek, tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Kompetenciaterületek
DIGITÁLIS ESZKÖZÖK HASZNÁLATA	Interaktív kapcsolattartás eszközei Alapvető informatikai eszközök Balesetvédelmi és egészségügyi előírások Használt informatikai alapfogalmak A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, Ismert "felhasználóbarát" készségfejlesztő,- játék-, didaktikai célú szoftverek	A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével Információ befogadása, fogalmak megjegyzése Egér használata: húzás és kattintás Adott informatikai eszközök kezelése A megismert alkalmazások indítása és futtatása	Észlelés, Figyelem, Emlékezet, Szerialitás, Finommotorika, Szociális képességek. Kognitív képességek, Kommunikációs képességek, Aktivitás. Pozitív beállítottság – társakhoz, felnőttekhez, környezethez, munkához. Érdeklődés, érzékenység, nyitottság. Látókör szélesítése az infokommunikáció során.	Matematikai kompetencia, Természettudományi és technológiai kompetencia, Digitális kompetencia, Tanulás tanulása, Szociális kompetenciák
ALKALMAZÓI ISMERETEK	Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus- és szöveges felület rajzoló - és szövegszerkesztő programokban Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adatgyűjtés, értelmezés Közhasznú információk	Grafikus felület eszközkészletének megismerése Ábrák kiszínezése Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése Multimédiás programokban az egér használata Adatok gyűjtése, értelmezése Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése	Önkontroll, önképzés, önművelődés. A másság, sérült társak elfogadása. Anyanyelvi kommunikáció,	Matematikai kompetencia, Természettudományi és technológiai kompetencia, Digitális kompetencia, Tanulás tanulása, Szociális kompetenciák
PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL	A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok Teknőcgrafika, irányjátékok Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai Adatbázisok	Résztétel a tanteremben szervezett irányjátékokban Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése Problémamegoldás próbálkozással Irányok, útvonalak követése Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítségével		Matematikai kompetencia, Természettudományi és technológiai kompetencia, Digitális kompetencia, Tanulás tanulása, Szociális kompetenciák
INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM	Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák	A számítógépes technika -- felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása	Észlelés, Figyelem, Emlékezet, Szerialitás, Finommotorika, Szociális képességek. Kognitív képességek, Kommunikációs	Matematikai kompetencia, Természettudományi és technológiai kompetencia, Digitális kompetencia,

Tematikai egység	Ismeret	Fejlesztendő képességek, tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Kompetenciaterületek
	Lehetőségek és kockázatok infokommunikáció során Médiainformatika Iskolai weboldal, Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások	Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között. Tájékozottság a legális, gyermekek számára készített felületeken. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, válogatás magyarázata Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül. Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása.	képességek, Aktivitás. Pozitív beállítottság – társakhoz, felnőttekhez, környezethez, munkához. Érdeklődés, érzékenység, nyitottság. Látókör szélesítése az infokommunikáció során. Önkontroll, önképzés, önművelődés. A másság, sérült társak elfogadása. Anyanyelvi kommunikáció,	Matematikai kompetencia, Természettudományi és technológiai kompetencia, Digitális kompetencia, Tanulás tanulása, Szociális kompetenciák
KÖNYVTÁRI INFORMATIKA	Könyvtár fogalma, szerkezete - felépítése, szolgáltatásai (hagyományos) Az osztálykönyvtár Az iskolai könyvtár Könyvtárhasználat szabályai	Képes újságok, képes könyvek nézegetése. Látogatás az iskolai könyvtárban. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.		Matematikai kompetencia, Természettudományi és technológiai kompetencia, Digitális kompetencia, Tanulás tanulása, Szociális kompetenciák

Digitális kultúra

4. évfolyam

Óraszám – évfolyam	4.
Digitális eszközök használata	3
Alkalmazói ismeretek	6
Probléma megoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	13
Infokommunikáció	7
Információs társadalom	
Könyvtári informatika	3
Szabadon felhasználható óra	5

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Az információszerzés, feldolgozás szerepének felfedeztetése. Az informatika tantárgy tanításának alapozása.
- A sérült megismerési képességek korrigálása.
- A percepció hibák kialakulásának megelőzése, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztése, az emlékezet sérülésének kompenzálása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Alapozza meg a tanuló intellektuális kompetenciáit, algoritmizáló és tervező képességét, problémamegoldó gondolkodását.
- Fejlessze a tanuló megfigyelő, analizáló, rendszerező képességét.
- Közvetítse az információs és kommunikációs kultúra alapjait.
- Ismertesse meg az IKT eszközök használatát.
- Gyakoroltassa az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.
- Bővítse a tanuló szókincsét az informatika tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtésével és tartalmának megértésével, a figyelem, a hallás észlelés, az emlékezet fejlesztése segítségével.
- Fejlessze a tanuló funkcionális képességeit.
- Fejlessze és gyakoroltassa a matematikai kompetenciákat (problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat).
- Gazdagítsa tapasztalatait a jelenségek, cselekvések algoritmizálásában.
- Fejlessze tájékozódás képességét a közvetlen környezetben előforduló jelek üzenettartalma alapján.
- Alakítsa ki a tanulóban az egészségvédelmi szokások helyes normáit.
- Fejlessze a tanuló kapcsolatteremtő, kapcsolattartó képességeit.
- Segítse a tanuló digitális adatbázis-rendszer- és az oktatóprogramok használatát.
- Segítse az önértékelési képességei fejlődését, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlását, az együttműködés készségének, az egymás iránti tolerancia kialakulását.
- Ismertesse meg a könyvtár használatát, a különböző médiumok elérésének lehetőségét.
- Mutassa be a nyomtatott dokumentumok típusait.
- Mutasson rá az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásra, a veszélyek felismerésére.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Szerezzen tapasztalatokat a betű- és számbillentyűzet használatában.
- Tanári segítséggel indítsa és futtassa megismert alkalmazásokat.
- Kétfézes gépelés megismerése, folyamatos használata.
- Fokozott önállósággal fedezze fel a közvetlen környezetében található közhasznú információforrásokat.
- Legyen képes adott szempont szerint adatokat gyűjtenie, és segítséggel értelmezni azokat.
- Próbálkozzon az információ megjelenési formáinak (jelek, szimbólumok) megértésére.
- Ismerjen fel egyszerű algoritmust, tegyen kísérletet végrehajtására.

- Tanár segítségével ismerkedjen meg az iskola weboldalával.
- Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.
- Ismerje meg a személyes adat fogalmát.
- Tartsa be a könyvtári viselkedés alapszabályait.
- Tanári segítséggel tájékozódjon a betűrendben.

Tematikai egység	Ismeret	Fejlesztendő képességek, tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Kompetenciaterületek
DIGITÁLIS ESZKÖZÖK HASZNÁLATA	Interaktív kapcsolattartás eszközei Balesetvédelmi és egészségügyi előírások Használt informatikai alapfogalmak Egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei Ismert ”felhasználóbarát” készségfejlesztő,- játék-, didaktikai célú szoftverek	Információ befogadása, fogalmak megjegyzése Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata Adott informatikai eszközök kezelése A megismert alkalmazások indítása és futtatása	Észlelés, Figyelem, Emlékezet, Szerialitás, Finommotorika, Szociális képességek. Kognitív képességek, Kommunikációs képességek, Aktivitás. Pozitív beállítottság – társakhoz, felnőttekhez, környezethez, munkához. Érdeklődés, érzékenység, nyitottság. Látókör szélesítése az infokommunikáció során.	Matematikai kompetencia, Természettudományi és technológiai kompetencia, Digitális kompetencia, Tanulás tanulása, Szociális kompetenciák
ALKALMAZÓI ISMERETEK	Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű szöveges felület szövegszerkesztő programokban Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adatgyűjtés, értelmezés Közhasznú információk	Kétkézes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata Adatok gyűjtése, értelmezése Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése	Önkontroll, önképzés, önművelődés. A másság, sérült társak elfogadása. Anyanyelvi kommunikáció,	
INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM	Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok ingókommunikáció során Médiainformatika: blog Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma Az e-szolgáltatások szerepe és használata	A számítógépes technika — felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel. Az informatika eszközzrendszere alapvető használatának gyakorlása. A logikai rendben meglévő információforrások használatának megtanulása, szokások elsajátítása Tájékozottság a legális, gyermekek számára készített felületeken. Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban Válogatás, válogatás magyarázata	Észlelés, Figyelem, Emlékezet, Szerialitás, Finommotorika, Szociális képességek. Kognitív képességek, Kommunikációs képességek, Aktivitás. Pozitív beállítottság – társakhoz, felnőttekhez, környezethez, munkához. Érdeklődés, érzékenység, nyitottság. Látókör szélesítése az infokommunikáció során. Önkontroll, önképzés, önművelődés. A másság, sérült társak elfogadása. Anyanyelvi kommunikáció,	Matematikai kompetencia, Természettudományi és technológiai kompetencia, Digitális kompetencia, Tanulás tanulása, Szociális kompetenciák

Tematikai egység	Ismeret	Fejlesztendő képességek, tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Kompetenciaterületek
	Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások	Személyes adatok fogalmának megismerése Saját adataik megadása Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése sulinet.hu weboldal megkeresése, indítása, futtatása.	Észlelés, Figyelem, Emlékezet, Szerialitás, Finommotorika, Szociális képességek. Kognitív képességek, Kommunikációs képességek, Aktivitás. Pozitív beállítottság – társakhoz, felnőttekhez, környezethez, munkához.	
KÖNYVTÁRI INFORMATIKA	Könyvtár fogalma, szerkezete - felépítése, szolgáltatásai (hagyományos) Az osztálykönyvtár Az iskolai könyvtár Könyvtárhasználat szabályai	Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek) Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak betartása.	Érdeklődés, érzékenység, nyitottság. Látókör szélesítése az infokommunikáció során. Önkontroll, önképzés, önművelődés. A másság, sérült társak elfogadása. Anyanyelvi kommunikáció,	Matematikai kompetencia, Természettudományi és technológiai kompetencia, Digitális kompetencia, Tanulás tanulása, Szociális kompetenciák

DIGITÁLIS KULTÚRA

5-8. évfolyam

JAVASOLT ÓRAKERET

Témakör – évfolyam	5.	6.	7.	8.
A digitális eszközök használata	8	8	6	6
Alkalmazói ismeretek	8	8	6	7
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	8	13	12
Infokommunikáció, Információs társadalom	7	8	7	6
Könyvtári informatika	5	4	4	5
Szabadon felhasználható óra	1	1	1	1

DIGITÁLIS KULTÚRA

Fejlesztési célok:

- Az informatikai műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése,
- az informatikai tudás alkalmazása más műveltségi területekben.
- az informatikai szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkentsék az informatikai eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékonyságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.
- A tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitel alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkor frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei.

Fejlesztési feladatok:

- A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.
- A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton.
- A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, feldolgozás, tárolás és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve.
- A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

- A digitális adatbázis-rendszer és az oktatóprogramok célirányos használata során a tanulók önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség,
- a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához.
- A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire.
- Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.
- az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.
- Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt.
- Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége.
- Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.
- Az informatika tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtése és tartalmának megértése során fejlődik figyelme, hallási észlelése, emlékezete, bővül szókincse.
- A funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszthető és gyakoroltatható.
- Az informatikai nevelés segíti az egészségvédelmi szokások helyes normáinak kialakulását, fejleszti a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességét.
- Az informatikai kompetencia fejlesztése közben a tanuló megismeri önmagát és saját lehetőségeit, a multimédiás technikák megismerése új lehetőséget nyit számára az ismeretszerzési folyamatban.
- A szociális kompetenciával szoros összefüggésben kerül sor a felnőtt életéhez szükséges közügyekben való tájékozódás gyakorlására.

Fejlesztési követelmények:

- A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata.
- Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel.
- Szabálykövető magatartás.
- Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségadással megvalósuló elkészítése.
- Információforrás irányított keresése a neten, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben.
- A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.
- Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel.
- Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása.
- Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel.
- Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel.
- Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.
- A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete.
- A számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban.
- A net célirányos használata.

- A program- és adatvédelem szabályainak betartása.
- Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában.
- Az információforrások etikus használata.
- A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása.
- Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.
- Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.
- Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.
- Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.
- Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.
- A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.
- Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.
- Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.
- Grafikai kifejezőképesség önállósulása.
- Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása

5. évfolyam

Fejlesztési célok:

- Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása.
- Az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése.
- A finommotorika tudatos fejlesztése, a kétkézes gépelés megalapozása.
- Tapasztalati úton történő ismeretszerzés.
- Kognitív képességek fejlesztése a tanulók speciális igényeinek figyelembevételével.
- Önálló tanulás fejlesztése.
- A pozitív attitűd kialakítása az informatika tantárgy iránt.
- Az IKT eszközök használata.

Fejlesztési feladatok:

- A tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton.
- A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jussanak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához.
- A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jussanak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.
- Oktatóprogramok célirányos használata.
- Kulturált véleményformálás gyakorlása.
- Egymás iránti tolerancia kialakítása.
- A tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciója, a veszélyek felismertetése.
- A szín-, forma- és nagyságlemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója.
- Megfigyelő, analízáló, szintetizáló, rendszerző képesség fejlesztése.
- Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: beszédértés, élő beszéd, írott beszéd formáinak fejlesztése.

Fejlesztési követelmények

- A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata.
- Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel.
- Szabálykövető magatartás.
- Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségével megvalósuló elkészítése.
- Információforrás irányított keresése a neten, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben.
- A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.
- Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel.
- Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása.

- Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel.
- Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel.
- Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.

Tematikai egység/ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő képességek, készségek attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1. Informatikai eszközök használata Bemeneti, kimeneti perifériák. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása. A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói. Játék- és didaktikai célú szoftverek és webtankönyvek. Programok ablak-gombjai.	A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata. Vezérlő billentyűk megismerése: a Backspace és a Delete. Jelentésmódosító billentyűk megismerése: a Shift és a Caps Lock. Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű. Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása. A programok ablakgombjainak használata. A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal. Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb.	Egér használata: kijelölés. Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása. Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata.	Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: olvasási készség, íráskészség, szövegértés. A szem-kéz koordináció fejlesztése. Taktilis, vizuális, akusztikus észlelés fejlesztése. A megismerő tevékenység fejlesztése. A figyelem és emlékezet fejlesztése. Kognitív képességek fejlesztése.	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése: problémamegoldó gondolkodás, kognitív képességek. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Alapkompetenciák fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák .
2. Alkalmazói ismeretek 2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum. Dokumentum elnevezése. Mentés, behívás. Billentyűzet további funkciói. 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ- megjelenítés	Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés. Közhasznú információforrások használatának megismerése. Csoportosítás adott szempontok szerint. Írányított adatkeresés a világhálón (SDT, on-line játékok). Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel. Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek megismerése. Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben. Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében. Információforrások etikus felhasználásának	Adatok gyűjtése segítséggel. Hibajavítás kész szövegben: törlés egyféleképpen. Kijelölés gyakorlása. Rajzos dokumentumok készítése. Kétkézes gépelést tanító program folyamatos használata. Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása segítséggel. Feladatok (ön)értékelése megbeszélte szempontoknak megfelelően.	Lényegkiemelés, kreativitás fejlesztése Szem-kéz koordináció. Kommunikációs készségek fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotási képesség fejlesztése. Önálló tanulás. Figyelem, tájékozódási képesség fejlesztése. Koncentrációs képesség fejlesztése. Emlékezet fejlesztése. Logikus gondolkodás fejlesztése.	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.

Adatok rendezése. Közhasznú információk. Internet előnyei és veszélyei.	megismerése.			
III. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel 3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása. Tecnőcgrafika alkalmazási területe. Írányok a képernyőn – technőcgrafika. Alakzatok technőccel. 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés). Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai.	Tecnőcgrafika alkalmazási területének megismerése. Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítás. Adatok, ötletek gyűjtése. Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel.	Tecnőc mozgatása a képernyőn irány-billentyűkkel. Írányok gyakorlása Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel.	Figyelem, emlékezet fejlesztése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Szem-kéz koordináció fejlesztése. Önálló tanulás fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
4. Infokommunikáció, információs társadalom 4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek. Életkornak megfelelő számítógépes információhordozók. 4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák.	Internet megismerése. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel. Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. Netikett alapjainak megismerése. Saját adat védelme. Számítógépen előállított, rögzített	Internetes portálok használata. Információk küldése és fogadása pedagógus segítségével. Internetes keresők használata További, gyermekeknek szóló	Tájékozódási készség fejlesztése. Önálló tanulás képességének fejlesztés.	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális

Információfogadás és -küldés. Veszélyek. 4.3. Médiainformatika. 4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása. Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett. 4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások.	tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata.	szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).		tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
5. Könyvtári informatika Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben. Könyvtári szolgáltatások. Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai. Katalógus. Irányított forrás- és információkeresés.	Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről. Könyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel. Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása.	Az aktuális természettudomány, történelem tananyaghoz kapcsolódó információk gyűjtése. Adott könyv, dokumentum keresése. (Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia)	Tájékozódási képesség fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése Önálló tanulás képességének fejlesztése. Rendszerezés képességének fejlesztése	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.

6. évfolyam

Fejlesztési célok:

- Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása.
- Az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése.
- A finommotorika tudatos fejlesztése, a kétkézes gépelés megalapozása.
- Tapasztalati úton történő ismeretszerzés.
- Kognitív képességek fejlesztése a tanulók speciális igényeinek figyelembevételével.
- Önálló tanulás fejlesztése.
- A pozitív attitűd kialakítása az informatika tantárgy iránt.
- Az IKT eszközök használata.

Fejlesztési feladatok:

- A tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton.
- A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jussanak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához.
- A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jussanak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.
- Oktatóprogramok célirányos használata.
- Kulturált véleményformálás gyakorlása.
- Egyéb iránti tolerancia kialakítása.
- A tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciója, a veszélyek felismertetése.
- A szín-, forma- és nagyságlemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója.
- Megfigyelő, analízáló, szintetizáló, rendszerző képesség fejlesztése.
- Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: beszédértés, élő beszéd, írott beszéd formáinak fejlesztése.

Fejlesztési követelmények

- A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata.
- Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel.
- Szabálykövető magatartás.
- Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségével megvalósuló elkészítése.

- Információforrás irányított keresése a neten, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben.
- A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.
- Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel.
- Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása.
- Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel.
- Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel.
- Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.

Tematikai egység/ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő képességek, készségek attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1. Digitális eszközök használata Bemeneti, kimeneti perifériák. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása. A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói. Játék- és didaktikai célú szoftverek és webtankönyvek. Programok ablak-gombjai.	A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata. Vezérlő billentyűk megismerése: a Backspace és a Delete. Jelentésmódosító billentyűk megismerése: a Shift és a Caps Lock. Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű. Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása. A programok ablakgombjainak használata. A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal. Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb.	Egér használata: kijelölés. Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása. Interaktív kommunikáció szövegszerkesztő program használata, megszerzett tudás bővítése Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata.	Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: olvasási készség, íráskészség, szövegértés. A szem-kéz koordináció fejlesztése. Taktilis, vizuális, akusztikus észlelés fejlesztése. A megismerő tevékenység fejlesztése. A figyelem és emlékezet fejlesztése. Kognitív képességek fejlesztése.	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése: problémamegoldó gondolkodás, kognitív képességek. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Alapkompetenciák fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
2. Alkalmazói ismeretek 2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum. Dokumentum elnevezése. Mentés, behívás. Billentyűzet további funkciói.	Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés. Közhasznú információforrások használatának megismerése. Csoportosítás adott szempontok szerint. Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Írányított adatkeresés a világhálón (SDT, on-	Adatok gyűjtése önállóan Hibajavítás kész szövegben: törlés egyféleképpen. Kijelölés gyakorlása. Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése önállóan Kétkézes gépelést tanító program	Lényegkiemelés, kreativitás fejlesztése Szem-kéz koordináció. Kommunikációs készségek fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotási képesség fejlesztése. Önálló tanulás és munkavégzés.	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív

2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ- megjelenítés Adatok rendezése. Közhasznú információk. Internet előnyei és veszélyei.	line játékok). Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel. Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek megismerése. Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben. Jelentésmódosító billentyűk Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében. Információforrások etikus felhasználásának megismerése.	folyamatos használata. Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása önállóan Feladatok (ön)értékelése megbeszélte szempontoknak megfelelően. Rajzos szöveges dokumentumok létrehozása Közhasznú információforrások használatának megismerése	Figyelem, tájékozódási képesség fejlesztése. Koncentrációs képesség fejlesztése. Emlékezet fejlesztése. Logikus gondolkodás fejlesztése.	alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel 3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása. Teknőcgrafika alkalmazási területe. Irányok a képernyőn – teknőcgrafika. Alakzatok teknőccel. 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés). Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai.	Teknőcgrafika alkalmazási területének megismerése, alkalmazása Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítás. Adatok, ötletek gyűjtése. Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel és önállóan	Teknőc mozgatása a képernyőn irány- billentyűkkel. Irányok gyakorlása Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel.	Figyelem, emlékezet fejlesztése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Szem-kéz koordináció fejlesztése. Önálló tanulás fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.

4. Infokommunikáció, információs társadalom 4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek. Életkornak megfelelő számítógépes információhordozók. 4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés. Veszélyek. 4.3. Médiainformatika. 4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása. Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett. 4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások.	Internet megismerése. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítségével. Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. Netikett alapjainak megismerése. Saját adat védelme. Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata.	Internetes portálok használata. Információk küldése és fogadása pedagógus segítségével. Internetes keresők használata További, gyermekeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).	Tájékozódási készség fejlesztése. Önálló tanulás képességének fejlesztés.	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
5. Könyvtári informatika Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben. Könyvtári szolgáltatások. Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai. Katalógus. Irányított forrás- és információkeresés.	Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről. Könyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel. Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása.	Az aktuális természettudomány, történelem tananyaghoz kapcsolódó információk gyűjtése. Adott könyv, dokumentum keresése. (Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia)	Tájékozódási képesség fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése Önálló tanulás képességének fejlesztése. Rendszerezés képességének fejlesztése	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság

				kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
--	--	--	--	---

7. évfolyam

Fejlesztési célok:

- Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása.
- Az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése.
- A finommotorika tudatos fejlesztése, a kétkézes gépelés megalapozása.
- Tapasztalati úton történő ismeretszerzés.
- Kognitív képességek fejlesztése a tanulók speciális igényeinek figyelembevételével.
- Önálló tanulás fejlesztése.
- A pozitív attitűd kialakítása az informatika tantárgy iránt.
- Az IKT eszközök használata.

Fejlesztési feladatok:

- A tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton.
- A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jussanak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához.
- A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jussanak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.
- Oktatóprogramok célirányos használata.
- Kulturált véleményformálás gyakorlása.
- Egyéb iránti tolerancia kialakítása.
- A tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciója, a veszélyek felismertetése.
- A szín-, forma- és nagyságemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója.
- Megfigyelő, analízis, szintetizáló, rendszerző képesség fejlesztése.
- Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: beszédértés, élő beszéd, írott beszéd formáinak fejlesztése.

Fejlesztési követelmények:

- A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete.
- A számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban.
- A net célirányos használata.
- A program- és adatvédelem szabályainak betartása.
- Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában.
- Az információforrások etikus használata.

- A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása.
- Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.
- Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.
- Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.
- Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.
- Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.
- A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.
- Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.
- Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.
- Grafikai kifejezőképesség önállósulása.
- Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása

Tematikai egység/ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő képességek, készségek attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1. Digitális eszközök használata 1.1 Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása. Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak. Képernyő részei. Ablak-gombok. 1.2. Elektronikus számítógépek fejlődése. Az informatika történetének magyar tudósa. 1.3. Mobilkommunikációs eszközök. Virtuális tanulási környezet, „Netikett”.	Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése. Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése. Aktív szókincs bővítése. Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk. Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.	Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése. Mobiltelefon célirányos használata: „okostelefonok”	Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: olvasási készség, íráskészség, szövegértés. A szem-kéz koordináció fejlesztése. Taktilis, vizuális, akusztikus észlelés fejlesztése. A megismerő tevékenység fejlesztése. A figyelem és emlékezet fejlesztése. Kognitív képességek fejlesztése. Lényegkiemelő képesség fejlesztése	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése: problémamegoldó gondolkodás, kognitív képességek. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Alapkompetenciák fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
2. Alkalmazói ismeretek 2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei. Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása,	Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Dokumentum minél önállóbb készítése. Dokumentum nyomtatása. Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz	Rajzos illusztráció készítése Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása Szövegek és kép másolása vágólap használatával. Táblázat létrehozása.	Lényegkiemelés, kreativitás fejlesztése Szem-kéz koordináció. Képzelet és esztétikai készség fejlesztése Digitális kompetencia fejlesztése Szem-kéz koordináció fejlesztése Koncentrációs készség fejlesztése	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák.

formázása. Nyomtatás. Szövegszerkesztés, a vágólap használata. 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök. Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések	kapcsolódva. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról. Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon. LEGO Mindstorms játékos programozása Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása. Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése.	Időjárási diagram megismerése és adatok leolvasása LEGO Mindstorms megismerése, építése és egyszerű programozása	Lényegkiemelő készség fejlesztése Önálló tanulás fejlesztése Idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése .	A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel 3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai	Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével.	Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással egyre önállóbban. Teknőc minták önálló tervezése.	Figyelem, emlékezet fejlesztése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Szem-kéz koordináció fejlesztése. Önálló tanulás fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése Digitális kompetencia fejlesztése Kreativitás fejlesztése Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
4. Infokommunikáció, információs társadalom 4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek. Információhordozók ismert körének bővítése. 4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és	Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban. Információk küldése és fogadása minél önállóbban. Informatikai levelezési nyelv használata. Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése.	Merevlemez, pendrive, memóriakártya megismerése. Telefonok tárhelyének optimális használata. Tárhely számítás Információ szerzés utasítás alapján e-mail küldése fogadása Netikett, udvariassági	Tájékozódási készség fejlesztése. Önálló tanulás képességének fejlesztés. Digitális kompetencia fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése vizuális kommunikáció fejlesztése	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív

-küldés, e-mail. Veszélyek. 4.3. Médiainformatika. Céltudatos információszerzés. 4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása Biztonsági kérdések 4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. E-szolgáltatások a mindennapi életben.	Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása. Információforrások biztonságos, etikus felhasználása. E-szolgáltatások jelentőségének megismerése. Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése. Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével.	formák betartása internetes kommunikáció folyamatában, az online beszélgetés Facebook biztonságos használata. Internet veszélyeinek megismerése	Önálló tanulás fejlesztése Szociális készség fejlesztése Interperszonális kapcsolatok fejlesztése a digitalizált világban	alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
5. Könyvtári informatika Lakóhelyi könyvtár. Bibliográfia. Kézikönyvek, lexikonok. Elektronikus könyvtár.	Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről. Könyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel. Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása.	Dokumentumok csoportosítása. Elektronikus könyvtárhasználat megismerése. Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel.	Tájékozódási képesség fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése Önálló tanulás képességének fejlesztése. Rendszerezés képességének fejlesztése Kooperációs készség fejlesztése Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése Szövegértés fejlesztése Digitális kompetenciás Szókincsbővítés	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.

8. évfolyam

Fejlesztési célok:

- Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása.
- Az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése.
- A finommotorika tudatos fejlesztése, a kétkézes gépelés megalapozása.
- Tapasztalati úton történő ismeretszerzés.
- Kognitív képességek fejlesztése a tanulók speciális igényeinek figyelembevételével.
- Önálló tanulás fejlesztése.
- A pozitív attitűd kialakítása az informatika tantárgy iránt.
- Az IKT eszközök használata.

Fejlesztési feladatok:

- A tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton.
- A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jussanak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához.
- A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jussanak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.
- Oktatóprogramok célirányos használata.
- Kulturált véleményformálás gyakorlása.
- Egymás iránti tolerancia kialakítása.
- A tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciója, a veszélyek felismertetése.
- A szín-, forma- és nagyságemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója.
- Megfigyelő, analízáló, szintetizáló, rendszerző képesség fejlesztése.
- Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: beszédértés, élő beszéd, írott beszéd formáinak fejlesztése.

Fejlesztési követelmények:

- A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete.
- A számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban.
- A net célirányos használata.
- A program- és adatvédelem szabályainak betartása.

- Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában.
- Az információforrások etikus használata.
- A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása.
- Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.
- Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.
- Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.
- Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.
- Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.
- A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.
- Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.
- Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.
- Grafikai kifejezőképesség önállósulása.
- Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása

Tematikai egység/ismeret	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő képességek, készségek attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
1. Digitális eszközök használata 1.1 Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása. Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak. Képernyő részei. Ablak-gombok. 1.2. Elektronikus számítógépek fejlődése. Az informatika történetének magyar tudósa. 1.3. Mobilkommunikációs eszközök. Virtuális tanulási környezet, „Netikett”.	Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése. Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése. Aktív szókincs bővítése. Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk. Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.	Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése. Mobiltelefon célirányos használata: „okostelefonok”	Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: olvasási készség, íráskészség, szövegértés. A szem-kéz koordináció fejlesztése. Taktilis, vizuális, akusztikus észlelés fejlesztése. A megismerő tevékenység fejlesztése. A figyelem és emlékezet fejlesztése. Kognitív képességek fejlesztése. Lényegkiemelő képesség fejlesztése	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése: problémamegoldó gondolkodás, kognitív képességek. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Alapkompetenciák fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
2. Alkalmazói ismeretek 2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei. Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása.	Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Dokumentum minél önállóbb készítése.	Rajzos illusztráció készítése Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása Szövegek és kép másolása vágólap használatával. Táblázat létrehozása.	Lényegkiemelés, kreativitás fejlesztése Szem-kéz koordináció. Képzelet és esztétikai készség fejlesztése Digitális kompetencia	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése.

Nyomtatás. Szövegszerkesztés, a vágólap használata. 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök. Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések	Dokumentum nyomtatása. Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról. Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon. LEGO Mindstorms játékos programozása Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása. Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése.	Időjárási diagram megismerése és adatok leolvasása LEGO Mindstorms megismerése, építése és egyszerű programozása	fejlesztése Szem-kéz koordináció fejlesztése Koncentrációs készség fejlesztése Lényegkiemelő készség fejlesztése Önálló tanulás fejlesztése Idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése .	Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel 3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai	Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével.	Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással egyre önállóbban. Teknőc minták önálló tervezése.	Figyelem, emlékezet fejlesztése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Szem-kéz koordináció fejlesztése. Önálló tanulás fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése Digitális kompetencia fejlesztése Kreativitás fejlesztése Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
4. Infokommunikáció, információs társadalom 4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek. Információhordozók ismert körének bővítése.	Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban. Információk küldése és fogadása minél	Merevlemez, pendrive, memóriakártya megismerése. Telefonok tárhelyének optimális használata. Tárhely számítás	Tájékozódási készség fejlesztése. Önálló tanulás képességének fejlesztés.	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. A tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia

4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés, e-mail. Veszélyek. 4.3. Médiainformatika. Céltudatos információszerzés. 4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása Biztonsági kérdések 4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. E-szolgáltatások a mindennapi életben.	önállóban. Informatikai levelezési nyelv használata. Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése. Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása. Információforrások biztonságos, etikus felhasználása. E-szolgáltatások jelentőségének megismerése. Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése. Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével.	Információ szerzés utasítás alapján e-mail küldése fogadása Netikett, udvariassági formák betartása internetes kommunikáció folyamatában, az online beszélgetés Facebook biztonságos használata. Internet veszélyeinek megismerése	Digitális kompetencia fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése vizuális kommunikáció fejlesztése Önálló tanulás fejlesztése Szociális készség fejlesztése Interperszonális kapcsolatok fejlesztése a digitalizált világban	fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
5. Könyvtári informatika Lakóhelyi könyvtár. Bibliográfia. Kézikönyvek, lexikonok. Elektronikus könyvtár.	Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről. Könyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel. Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása.	Dokumentumok csoportosítása. Elektronikus könyvtárhasználat megismerése. Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel.	Tájékozódási képesség fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése Önálló tanulás képességének fejlesztése. Rendszerezés képességének fejlesztése Kooperációs készség fejlesztése Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése Szövegértés fejlesztése Digitális kompetenciás Szókincsbővítés	Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Tanulás kompetenciái: hatékony önálló tanulás. Digitális kompetencia fejlesztése. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.

5 – 8. ÉVFOLYAM

JAVASOLT ÓRAKERET

Tematikai egység – évfolyam	5.	6.	7.	8.
A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	12	12	18	18
Anyagok alakítása, modellezés	36	36	36	36
Háztartás, gazdálkodás, életmód.	26	26	37	37
Pályaorientáció.	-	-	20	20

A fejlesztés várt eredményei.

- Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.
- Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.
- A test változásainak érzékelése, a pubertás kornak megfelelő higiéniai szokások bevezetése.
- Önállósulás a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása.
- Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.
- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.
- Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.
- A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.

5. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A kéz ügyesség és az érzékszervek célirányos fejlesztése, a munkamozdulatok pontosságának, összerendezettségének és tempójának fokozása.
- Érdeklődés felkeltése az ember környezetében megjelenő gyakorlati feladatok megoldására.
- Egyszerű műveletek, munkafogások elsajátítása illetve gyakorlása.
- Törekvés a munkavégzés során a pontosságra és a munka tempójának a fokozására. Kézi szerszámok megismertetése, balesetmentes használata.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Tegye képessé a tanulókat a természetes anyagok – fa és feldolgozott formái – tulajdonságainak, felhasználási, alkalmazási területeinek megismerésére.
- Nyújtson segítséget a természetes anyagból történő tárgykészítéshez.
- Készítse fel a tanulókat a becslés és a mérés elvégzésével, lejegyzésével a pontos munkára.
- Alakítsa ki a fa megmunkálásának egyszerű technikáit, műveleti sorrendjeit a modell, készítés munkafolyamatát a szerszámok balesetmentes használatát.
- Nyújtson útmutatást az egészséges életmód kialakítására tapasztalati úton, saját élményen keresztül – az ételkészítési eljárások, testápolási szabályok megismertetésével.
- Ismertesse meg a tanulókat a gyalogos és a tömegközlekedés szabályaival, magatartásformáival.
- Megismertesse a tanulókat a talajmunkák műveleti sorrendjével, alaptechnikáival a szerszámok balesetmentes használatával.
- A szelektív hulladékgyűjtés, az energiatakarékosság megismertetése
- A családi gazdálkodás elemeinek megismertetése
- Problémamegoldó képességek fejlesztése

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Legyen képes tanári segítséggel megnevezni és csoportosítani a megismert fa- és papírfajtákat érzékelhető fizikai tulajdonságaik szerint.
- Legyen képes tanári útmutatással tárgykészítési algoritmus készítésére.
- Legyen képes tanári útmutatással a megismert nyersanyagokból egyszerű tárgy, modell készítésére az előkészítő, alakító, szerelő és befejező műveletek alkalmazásával a szerszámok, eszközök balesetmentes használatával.
- Legyen képes tanári segítséggel becslést, mérést végezni és a kapott adatokat lejegyezni.
- Legyen képes tanári segítséggel napirend készítésére az egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Tudjon tanári segítséggel egyszerű ételeket készíteni a megfelelő nyersanyagok és eszközök felhasználásával.
- Legyen képes önállóan, udvariasan és balesetmentesen közlekedni gyalogosan illetve tömegközlekedési eszközökkel.
- Legyen képes önállóan felismerni és elkerülni a gyalogos közúti veszélyhelyzeteket.
- Legyen képes tanári útmutatással dísznövények évszaknak megfelelő ápolására a kerti szerszámok használatával.
- Ismerje a takarékoság jelentőségét és a gazdálkodás alapfogalmait
- Ismerje meg a takarékos energiafogyasztás lehetőségeit.
- Ismerje az alapvető személyes higiénés szokásokat.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
SZEMÉLYES SZÜKSÉGLETTEL KAPCSOLATOS TEENDŐK				
Önkiszolgálás Öltözködés Saját ruhanemű gondozása Étkezés	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek Fehérnemű használat fontossága (napi váltás, mosás). Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése	Üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása. Tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása.	Önállóság, önellátás. Tájékozódás térben. Ár-érték arány megértése. Szimbólumok, jelek megismerése és használata. Alkalmazkodás, tolerancia.	Kommunikációs, személyes és társas kapcsolati, önkifejezés.
Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniája)	Megbízható, önálló tisztálkodás, körömpolálás.			
Közlekedés Gyalogos közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák	Kerékpározás szabályainak ismerete. Előzékenység, udvariasság. A közlekedési táblák ismeretének bővítése. Közlekedési információk, járatok menetrendje a megállóban. Veszélyhelyzetek, baleseti tényezők tömegközlekedésben. Veszélyhelyzetek megelőzése, elkerülése.	Tanulmányi séta közlekedési parkban. A közúti megállóhelyeken kifüggesztett menetrend megismerése. Vészhelyzetek a tömegközlekedésben – elemzés, tapasztalatgyűjtés, tájékozódás.		
ANYAGOK ALAKÍTÁSA, MODELLEZÉS				
Papírmunkák	Papír (selyempapír, karton, kreppapír, újságpapír, hullámpapír) megmunkálása Tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék). Papírfajták vizsgálata, csoportosítása, felhasználásának a területei. Tárgykészítés kartonpapírból.	Anyagok felismerése, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik szerint. Anyagvizsgálat módszereinek alkalmazása. Tapasztalatszerzés új anyagok tulajdonságairól. Tárgykészítő eljárás elsajátítása. A vizsgált anyagok megmunkálásához szükséges szerszámok, eszközök balesetmentes használata. Anyagok felismerése, csoportosítása érzékelhető tulajdonságok szerint. Emberi alkotással létrehozott terek, formák esztétikuma. Anyag, forma, funkció szempontjai az elemzésnél.	Kreativitás, formaérzékelés. Becslés, mérés, sík- és térlátás. méretre vágás. Finommotoros mozgáskoordináció. Kognitív alapon megvalósuló alkotó tevékenység. Takarékos anyaghasználat. Környezetvédelem. Újrahasznosítás.	Kreativitás ,matematikai, önkifejezés, kulturális tudatosság
Drót, zsineg, fonal, alufólia, gyöngy alakítása	Formák, tárgyak kész minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás. Tárgykészítés gyöngyfűzéssel. Gyöngyfűzés – egyszerű divatékszer. Kézi kötés alapjai. Fonalfajták. Fonalfajták összetétele, vizsgálata, tulajdonságaik.	Anyagok felismerése, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik szerint. Anyagvizsgálat módszereinek alkalmazása. Tapasztalatszerzés új anyagok tulajdonságairól. Tárgykészítő eljárás elsajátítása. A vizsgált anyagok megmunkálásához szükséges szerszámok, eszközök balesetmentes használata.		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
Természetes anyagok használata	Természetes anyagok átalakítása, anyagvizsgálatok, anyagok csoportosítása Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).	Anyagok felismerése, csoportosítása érzékelhető tulajdonságok szerint. Emberi alkotással létrehozott terek, formák esztétikuma. Anyag, forma, funkció szempontjai az elemzésnél.		
Fa munkák	A fa az otthonunkban, faanyagok és deszka darabolása, faragása. Rétegelt lemez előállítása, tulajdonságainak vizsgálata. Rétegelt lemez vágása megmunkálása. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása kalapács, fogó használata (képkeret).			Kezdeményezői, vállalkozói
Textilmunkák	Textilmunka – öltésfajták. Egyszerű díszítő hímzések.			
Modellezés	A becslés a mérés pontossága Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Építés, szerelés fémépítő, és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa).	Mérési eredmények leolvasása, lejegyzése. Munkamenet elkészítése tanári útmutatással, a tanult algoritmussal. Makett készítése. Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése.		
Hulladékkezelés.	Takarékos anyaghasználat, Szelektív hulladékgyűjtés			
HÁZTARTÁS, GAZDÁLKODÁS, ÉLETMÓD				
Egészség-betegség: betegségmegelőzés	Különböző helyzetek feldolgozása (tréning, szerepjáték).		Tisztaság, higiénia betartása. Takarékosság. Vásárlási szokások, pénzhasználat. Fontossági sorrend, ütemezés.	Kommunikáció, személyi- és társas kapcsolati, önkifejezés.
Egészséges életmód	Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás). A zöldek szerepe az egészséges táplálkozásban.			
Takarékos energiafogyasztás	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák.			
Házimunkák Lakásgondozás	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta)	Résztétel az egyszerű háztartási munkákban, házkörüli teendőkben.		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
Ételkészítés	Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).	Egyszerű ételkészítés tanári utasítással.		Matematikai
Gazdálkodás	A család költségvetése bevétel, kiadás. Közüzeti számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése).			
Vásárlás	Vásárlások tervezése.	Vásárlás boltban.		
Termelés és kertgazdálkodás	Növényápolási munkák. A növények gondozásának egyszerű eszközei, szerszámai.	Tapasztalatgyűjtés a kiskertben folyó növényápolásról. Kéziszerszámok felismerése.		

6. évfolyam

Fejlesztési célok:

- A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés.
- A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegővő problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki- és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megővésében.
- Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

Fejlesztési feladatok:

- Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése.
- Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása. A tevékenységek örömeinek biztosítása.
- Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése.
- Problémamegoldó képesség fejlesztése.

Követelmények:

- Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.
- Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.
- A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiéniai szokások bevezetése.
- Önállósulás a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása.
- Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.
- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
SZEMÉLYES SZÜKSÉGLETTEL KAPCSOLATOS TEENDŐK				
Önkiszolgálás Öltözködés Saját ruhanemű gondozása Étkezés	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása, egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus). Fehérnemű használat fontossága (napi váltás, mosás). Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése Fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése.	Tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása.	Önállóság, önellátás. Tájékozódás térben. Ár-érték arány megértése. Szimbólumok, jelek megismerése és használata.	Hatékony, önálló tanulás
Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniéje)	Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.		Alkalmazkodás, tolerancia.	Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák	Az időjárás hatása a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások, statisztika). Kerékpározás szabályainak ismerete. Előzékenység, udvariasság. A közlekedési táblák ismeretének bővítése, Információk a tömegközlekedésről, menetrend, késés, jegyelővétel. KRESZ-szabályok. Tiltó KRESZ táblák.	Tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban. Autóbusz és vasúti menetrend használata. KRESZ táblák lejegyzése, KRESZ dominó készítése.		Szociális és állampolgári kompetencia Hatékony, önálló tanulás Anyanyelvi kommunikáció
ANYAGOK ALAKÍTÁSA, MODELLEZÉS				
Papírmunkák	Papírfajták, papírmunkák, dísz és használati tárgyak. Papír (selyempapír, karton, kreppapír, újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmásé)	Dísz- és csomagoló papír felhasználása. Karton megmunkálása. Tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).	Kreativitás, formaérzékelés. Becslés, mérés, sík- és térlátás. méretre vágás. Finommotoros mozgáskoordináció. Kognitív alapon megvalósuló alkotó tevékenység.	Matematikai, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciák Környezettudatosságra nevelés Anyagtakarékosság
Természetes anyagok használata	Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).		Takarékos anyaghasználat. Környezetvédelem.	Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
Famunkák	Fafeldolgozás. Tárgykészítés algoritmus segítségével. Funkció-anyag forma összefüggései a tárgykészítésben.	Fafeldolgozás.	Újrahasznosítás.	Matematikai, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség,

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
	A fa megmunkálása, illesztési, szerelési formák és módok.	Famunkák: faanyagok tulajdonságainak ismertetése, megmunkálásukhoz szükséges eszközök, szerszámok balesetmentes használata. Illesztési módok: oldható és nem oldható kötések kialakítása		kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciák Környezettudatosságra nevelés Anyagtakarékosság
Textilmunkák	Textil szabása, illesztése. Díszítő munkák, textíliák a lakásban. Elemi ruhajavító eljárások. A varrógép részei. Népművészet hagyományai.	Textil szabása, a tanult öltésformákkal való díszítés, illesztés. Textilek vizsgálata, tulajdonságai. A varrógép hajtása, befűzése. Egyenes varrás.		Matematikai, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciák Környezettudatosságra nevelés Anyagtakarékosság
Modellezés, műszaki rajz	A műszaki rajz jelei, mérések cm-es pontossággal. Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése.). Építés, szerelés fémépítő, és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása kalapács, fogó használata (képkeret).	Konstruálás, modellezés rétegelt lemezből és szerelő elemekkel. Szerelés rajz alapján. Szerszámok balesetmentes használata. Egyszerű műszaki rajzok leolvasása, mérés. Konstruáláshoz, szereléshez szükséges algoritmus készítése irányítással. Modellépítés fából, fémből algoritmus alkalmazásával. Jártasság az egyszerű modell, makett készítésben.		Matematikai kompetencia. természettudományos és technikai kompetencia

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
		Megmunkáláshoz szükséges eszközök balesetmentes használata.		
Hulladékkezelés.	Takarékos anyaghasználat, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területei.			Természettudományos és technikai kompetencia
HÁZTARTÁS, GAZDÁLKODÁS, ÉLETMÓD				
Egészség-betegség: Betegségmegelőzés	Különféle szituációk feldolgozása	Tréning, szerepjáték	Tisztaság, higiénia betartása. Takarékosság. Vásárlási szokások, pénzhasználat. Fontossági sorrend, ütemezés.	Természettudományos és technikai, matematikai, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetenciák
Egészséges életmód	Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás).		Tisztaság, higiénia betartása. Takarékosság. Vásárlási szokások, pénzhasználat. Fontossági sorrend, ütemezés.	Természettudományos és technikai, matematikai, anyanyelvi kommunikáció kompetenciák
Takarékos energiafogyasztás	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére)			Természettudományos és technikai kompetencia
Házimunkák Lakásgondozás Ételkészítés	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta) Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák. A környezet, a háztartás rendjének alakulása. Elsősegélynyújtás háztartási balesetnél. A rendszeres étkezés élettani hatása. Napi étrend Zöldség- és gyümölcsfogyasztás. Főzési előkészületek. Konyhai és háztartási gépek. Konyhaeszközök karbantartása Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).	Ételkészítési gyakorlatok Egyszerű konyhatechnológiai ételkészítési módok, eljárások. Jártasság egytálétel készítésében. Változatosság megtapasztalása az étkezésben. Egyszerű konyhatechnikai eszközök használata.		Szociális és állampolgári kompetencia Matematikai kompetencia

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
Gazdálkodás Vásárlás	A család költségvetése bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Átmeneti pénzügyi zavarok kezelése. Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás.			Szociális és állampolgári kompetencia Matematikai kompetencia
Termelés és kertgazdálkodás	Növényvédelem – gondozás Szerszámok karbantartása, használata és növényápolás. Vízgazdálkodás, környezetbarát növényvédelem.	A kiskert növényápolási munkáinak tervezése, végrehajtása. Kéziszerszámok használata, karbantartása.		Természettudományos és technikai kompetencia

7-8. évfolyam

Fejlesztési célok:

- A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók egyéni tulajdonságaira fókuszálva kell segíteni az eredményesség összefüggéseinek felismertetését a tervezés, szervezés, kivitelezés között.
- Az individuális különbségekhez igazodva az önértékelő- és az ítéelőképesség fejlesztésére.
- A munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megláttatása.
- Az egyensúly kialakítása a munka-tanulás-szabadidő szervezésében.
- A tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.
- A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kezűgyesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

Fejlesztési feladatok:

- Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése.
- A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása. Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben.
- Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással. A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása.
- A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.
- Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése.

Követelmények:

- Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.
- Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése és alkalmazása.
- Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése.
- Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete.
- Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása.
- Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.

7. évfolyam

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
SZEMÉLYES SZÜKSÉGLETTTEL KAPCSOLATOS TEENDŐK				
Önkiszolgálás	Önállóság a személyes teendők elvégzésében: a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás. Tűzások kerülése.	A tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben	Önállóság, önellátás. Tájékozódás térben. Ár-érték arány megértése. Szimbólumok, jelek megismerése és használata.	Hatékony, önálló tanulási kompetenciák Esztétikai tudatosság kompetencia
Közlekedés Kerékpáros közlekedés A kerékpár biztonsági rendszerei Veszélyhelyzetek Elsősegélynyújtás	Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben. KRESZ táblák. A közlekedési jelzések. A közúti jelzőtáblák értelmezése. Baleseti okok, elsősegélynyújtás – előadás. A kerékpár biztonsági rendszere	Közlekedési táblák lejegyzése, rendszerezése. Elsősegélynyújtás baleset esetén. Menetrend olvasása A kerékpár biztonsági rendszereinek elemzése, szerelése, használata. Veszélyhelyzetek a közúton – elemzés.	Alkalmazkodás, tolerancia	Szociális és állampolgári kompetencia. Anyanyelvi kommunikáció kompetencia
ANYAGOK ALAKÍTÁSA, MODELLEZÉS				
Modellezés, műszaki rajz	Műszaki rajzi jelölések, egyszerű rajzos ábrák készítése. Mérő- és rajzeszközök. Mérés cm-es pontossággal. Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, belső égésű motor modelljének tanulmányozása. Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből. Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.	Egyszerű műszaki rajzi jelölések: méretszám, méretsegédvonal, méretvonal, kontúrvonal leolvasása, alkalmazása rajzok készítésénél irányítással. Mérő- és rajzeszközök alkalmazása műszaki rajz készítésénél. Közlőművek megfigyelése, szerelése, készítése fémépítő készlet felhasználásával.	Kreativitás, formaérzékelés. Becslés, mérés, sík- és térlátás. méretre vágás. Finommotoros mozgáskoordináció. Kognitív alapon megvalósuló alkotó tevékenység. Takarékos anyaghasználat. Környezetvédelem. Újrahasznosítás.	Matematikai kompetencia. természettudományos és technikai kompetencia
Anyagok alakítása (papír, fa, bőr, textil, gyöngy, fonal.	Diszító, javító, karbantartómunkák otthonunkban. Az anyagok újra hasznosítása a gazdaságban.	Papír feldolgozása, karton borítása díszcsomagolóval.		Matematikai, esztétikai-művészeti tudatosság és

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
	Használati tárgyak az otthonunkban. Tervezés kivitelezésre fa, bőr és textilalanyagokból. Szabás alapismeretei. Vonaltípusok, jelek vonalvastagság. Varrásráhangyás, színe, fonákja. Varrógép működése, szerkezete. Öltéssűrűség, öltéshossz. Bőr a mindennapi életben. Tárgykészítés: kétszálás szembefűzés ismerete. Kézi síkkötés. Minták, jelek megismerése. A horgolás története. Horgolás: kezdőszem, láncszem. Kombinálás színekkel, a színek összhangja. A tanult anyag – megmunkálási technikák alkalmazása, balesetmentes eszközhasználat.	Az anyagok átalakításához szükséges szerszámok, eszközök megválasztása, balesetmentes használata. Energiatakarékos eljárások keresése. Mértékvétel. Szabásminta készítése. Varrógép helyes használata. Fűzés, szegővarrás. Bőr szabása, lyukasztása, egyszerű fűzése. Ruházat díszítése gyönggyel. Gyöngyfűzés az ismert módokkal. A tanult síkkötés alapjainak felhasználásával egyszerű minta kötése, kombinálás színekkel. Tárgykészítés önálló tervezéssel, a munkamenet megválasztásával.		kifejezőkészség, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciák Környezettudatosságra nevelés Anyagtakarékosság
HÁZTARTÁS, GAZDÁLKODÁS				
Háztartástani és életviteli ismeretek	Táplálkozási ismeretek Ételkészítési gyakorlatok, összetett konyhai berendezések Fejlődés és táplálkozás összefüggései. Ételkészítési eljárások. A magyar konyha jellemzői. Esztétikus terítés.	Az egészséges táplálkozás jelentősége. A kamaszok étrendjének az összeállítása, példák a helyes táplálkozásra. Jártasság a főzésben, párolásban, sütés, habarásban, a terítési ismeretekben. Összetett technikai rendszer elemzése.	Tisztaság, higiénia betartása. Takarékosság. Vásárlási szokások, pénzhasználat. Fontossági sorrend, ütemezés.	Természettudományos és technikai kompetencia, matematikai, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség Környezettudatosság Anyagtakarékosság
Termelés és gazdálkodás	Talajmegmunkálás.	A kiskert növényeinek gondozása, átültetése,		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
		gyomtalanítása, öntözése. Szerszámok karbantartása.		
Vásárlás, csere.	Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Vásárolt áru cseréje, a feltételek	Vásárlási gyakorlat		
Háztartási pénzgazdálkodás	Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák	Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése.		
Felelős pénzkezelés.	Megtakarítások, kölcsön, törlesztés.	Gyakorlati példák gyűjtése		
PÁLYAORIENTÁCIÓ				
Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.	Szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.	Önismereti foglalkozások, tréning,		Anyanyelvi kommunikáció
Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése.	Gyakorlati példák keresése, megbeszélése.		
Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése.	Foglalkozások: készségek, tevékenységek, eszközök.	A szükséges készségek, végzett tevékenységek és eszközök számbavétele.		
Pályaalkalmasság.	Foglalkozások és személyes képességek, készségek	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
SZEMÉLYES SZÜKSÉGLETTEL KAPCSOLATOS TEENDŐK				
Önkiszolgálás	Önállóság a személyes teendők elvégzésében. Szolgáltatások rendszeres igénybevétele, tevékenységekben fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás. Túlzások kerülése.	A tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben	Önállóság, önellátás. Tájékozódás térben. Ár-érték arány megértése. Szimbólumok, jelek megismerése és használata.	Hatékony, önálló tanulás Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség Természettudományos és technikai, anyanyelvi kompetenciák
Közlekedés Közúti kerékpáros közlekedés Közlekedési rendszerek	A település közlekedési viszonyainak ismerete. A kerékpáros közlekedés gyakorlata. Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.	Balesetmentes kerékpáros közlekedés gyakorlása. Közúti jelzőtáblák, útburkolati jelek ismerete.		
ANYAGOK ALAKÍTÁSA, MODELLEZÉS				
Modellezés, műszaki rajz	Műszaki rajzi jelölések. Nézetek vetületek. Vázlatrajz. Épített és szerelt modellek különböző anyagokból. Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, belső égésű motor modelljének tanulmányozása. Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése. Világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása) az eszközök megfigyelése működés közben. Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC tartály, festékhiba, szobanövény átültetése) és javítása irányítással. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből. Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése.	Műszaki rajz elemeinek a felhasználásával, tanári útmutatással nézetek, vetületek készítése. Épített, szerelt modellek készítése, algoritmus alkalmazásával. Megmunkáláshoz szükséges eszközök önálló kiválasztása, balesetmentes használata. Háztartási gépek balesetmentes használata Eligazodás alaprajzon, térképen.	Kreativitás, formaérzékelés. Becslés, mérés, sík- és térlátás, méretre vágás. Finommotoros mozgáskoordináció. Kognitív alapon megvalósuló alkotó tevékenység. Takarékos anyaghasználat. Környezetvédelem. Újrahasznosítás.	Matematikai kompetencia. természettudományos és technikai kompetencia Környezettudatosság Anyagtakarékosság

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
Anyagok alakítása (papír, fa, bőr, textil, gyöngy, fonal, gyékény)	A fa üzemi feldolgozása. A feldolgozott fafélék felhasználási területei. Használati tárgy eltérő faanyagokból. Nyersanyagok feldolgozása, megújuló energiaforrások és hasznosításuk. A bőr feldolgozásának története. A bőr felhasználási területei. A gyékény feldolgozása, felhasználási területei. Papír felhasználása. Az öltözködés története. Öltözködési módok. Díszítés. Gyöngyszövés. Fonalkészítés, szálanyag-készítés története. Horgolás, kötés alapjai, egyszerű minta alkalmazása – kapcsolatuk a mai divattal	A fa útjának a nyomon követése. A faipari alapanyagok fizikai tulajdonságainak összehasonlítása. Tárgykészítés eltérő faipari faanyagokból tervezés, szerszámok kiválasztása, balesetmentes használata. Bőr tulajdonságainak vizsgálata, tervezés, megfelelő szerszámok használata – tárgykészítés. Csuhéj tulajdonsága, feldolgozása – tárgykészítés. Mikrohullámú karton feldolgozása különböző dísz- és használati tárgyak készítése során Öltözködési kultúrák megismerése. Tárgykészítés: egyszerű felsőruházat készítése Varrógép használata. Szabásrajz használata, szabás. Gyöngyszövő-keret használata, felvetés, Horgolás, kötés..	Kreativitás, formaérzékelés. Becslés, mérés, sík- és térlátás, méretre vágás. Finommotoros mozgáskoordináció. Kognitív alapon megvalósuló alkotó tevékenység. Takarékos anyaghasználat. Környezetvédelem. Újrahasznosítás.	Matematikai, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetenciák Környezettudatosság Anyagtakarékosság

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
HÁZTARTÁS, GAZDÁLKODÁS				
Háztartástani és életviteli ismeretek	Konyhai és háztartási gépek. Főzési előkészületek. Helyes táplálkozás következménye. A család egészsége Táplálkozási ismeretek Lakáskultúra Ételkészítési gyakorlatok Szelektív hulladékgyűjtés.	Az életkorfüggő étrend megismerése. A helyes táplálkozás egészségmegőrző szerepe. A helytelen táplálkozás következményeinek az ismerete. Családi ünnepek tervezése. Ételkészítés, sütés. Lakásberendezések elemzése. Gépek használata.	Tisztaság, higiénia betartása. Takarékosság. Vásárlási szokások, pénzhasználat. Fontossági sorrend, ütemezés.	Természettudományos és technikai kompetencia, matematikai, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Környezettudatosság Anyagtakarékosság
Tisztaság, higiénia betartása. Takarékosság. Vásárlási szokások, pénzhasználat. Fontossági sorrend, ütemezés.	Az iskolapark gondozása. Haszon- és díszkertek.	Az iskolapark növényeinek gondozása. Szerszámok karbantartása.		
Vásárlás. Szavatosság. Jótállás. Garancia. Csere.	Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon. Piktogramok megfigyelése, leolvasása. Vásárolt áru cseréje, a feltételek ismerete.	Vásárlási gyakorlat		
Háztartási pénzgazdálkodás	Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos, vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására) Késpénz, bankkártya használata.	Háztartási füzet készítése		
Felelős pénzkezelés	Megtakarítások, kölcsön, törlesztés. Viselkedés, tennivalók, szükséges dokumentumok a banki szolgáltatás igénybevételéhez.	Bank felkeresése.		

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztési kompetenciák
PÁLYAORIENTÁCIÓ				
Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.	Szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.	Önismereti foglalkozások, tréning,		Anyanyelvi kommunikáció
Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése.	Gyakorlati példák keresése, megbeszélése.		
Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése.	Foglalkozások, a szükséges készségek a végett tevékenységek, eszközök számbavétele.	Üzemplátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.		
Pályaalkalmasság.	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.			
Pályaválasztással kapcsolatos dokumentumok.	Önéletrajz készítése, jelentkezési lap tanulmányozása, kitöltése.	Önéletrajz írása		
Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek.	Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása.	Pályaválasztási tanácsadó felkeresése		
A munkavállalás feltételei	Tájékozódás a munkaerőpiacon	Dokumentum elemzés		

TESTNEVELÉS**5 - 8. OSZTÁLY****JAVASOLT ÓRAKERET**

Tematikai egység – évfolyam	5.	6.	7.	8.
Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség.	33	33	35	35
Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás.	40	40	45	45
Játék.	33	33	35	35
Versenyzés.	32	32	35	35
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés.	25	25	30	30
Tánc.	18	18	-	-

5 – 8. évfolyam**FEJLESZTENDŐ CÉLOK:**

- Az egészséges testi fejlődés elősegítése, a tanulók egészséges életmódra szoktatása.
- A változatos mozgásformák alkalmazási készségének fejlesztése, az alapvető mozgásműveltség igényének felkeltése.
- A tanulók cselekvésbiztonságának fokozása, a motorikus képességek fejlesztése.
- A mozgási- és cselekvési igény felkeltése és fenntartása.
- Az egészséges életmód és rendszeres fizikai aktivitás igényének megalapozása.
- A rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése.

FEJLESZTENDŐ FELADATOK:

- Neveljen a testnevelés eszközeivel egészséges életmódra.
- Sajátíttassa el a különféle mozgásos alaptechnikákat, hely- és helyzetváltoztatási képességeket.
- Fejlessze a mozgásos játékkészséget.
- Ismertesse meg és gyakoroltassa néhány sportjáték szabályait és technikáját.
- Biztosítsa a feltételeket a kondicionális és koordinációs képességek, a mozgásos cselekvésbiztonság fejlődéséhez.
- Meghatározott tánclépések elsajátítása zenei kísérettel.
- Önismeretre nevelés

FEJLESZTENDŐ KÖVETELMÉNYEK:

- összetett mozgások, 4-8 ütemű tornagyakorlatok végrehajtására,
- a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókinccs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra,
- erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,
- gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére,
- a mellúszás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával,
- a labda átvételére és átadására,
- a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban,
- higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására,
- egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján,
- zenével szinkronban mozgásra,

- a tánc mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.
- a bemelegítési technikák alkalmazására,
- 4-8 ütemű gyakorlatok végrehajtására,
- küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére,
- alakzatváltozásokban együttműködésre,
- erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,
- egy tanult elem önálló végrehajtására,
- 10 méter leúszására az általa választott úszásnemben,
- a labda céltudatos irányítására,
- a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,
- higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására,
- a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben,
- az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.

5. évfolyam

FEJLESZTENDŐ CÉLOK:

- A sportágak alapmozgásainak megismertetésével a tanulók igényének kialakítása a rendszeres testmozgásra.
- A tanulók munkabíró képességének növelése.
- Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása.
- Egyszerű mozgásformák végrehajtása.
- A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése
- A mozgásos ügyetlenség további korrekciója

FEJLESZTENDŐ FELADATOK:

- A képességek (mozgásformák, technikák) játékos feladatrendszerben történő kialakítása és állandó továbbfejlesztése
- Sportágtechnikai elemek megismerése.
- Az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzfer hatást fejtsen ki a tanuló egyéni boldogulására
- A tantárgy szakkifejezéseinek fogalmi tisztázására és a szókincsbővítésre.

FEJLESZTENDŐ KÖVETELMÉNYEK:

- Értse meg és alkalmazza a tanult gyakorlatok, feladatok eredményes végrehajtásához szükséges szakkifejezéseket, utasításokat.
- Váljon képesség a szervezést elősegítő gyakorlatok fegyelmezett végrehajtására.
- Ismerje a mozgáslehetőségeket az egyes sportszereken és szerkombinációkon.
- Segítségnyújtás mellett képes legyen összetettebb gimnasztikai elemek kivitelezésére.
- Tudja a futások, járáások különböző formáit.
- Legyen képes futás közben a felgyorsulásra, a sebesség, a lendület fokozására.
- Tudjon futás közben akadályokat leküzdeni – adottságainak megfelelően.
- Sajátítsa el az ugrások jellemző mozgásösszetevőit – alkalmazza fejlettségének megfelelően.
- Tudja a hajító mozdulatot pontosan kivitelezni.
- Tudjon három elemből álló összefüggő talajgyakorlatot végrehajtani.
- Tudjon egyfajta szekrényugrást végrehajtani – tanári segítségnyújtás mellett.
- Alkalmazza a megszerzett labdakészséget a megismert szabályok szerint.
- Vegyen részt szívesen játékokban, versenyeken.
- Működjön együtt csoporttársaival a szabályokat betartva.
- Viselje el a kudarcot, fogadja el a jobbik győzelmét.
- higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására,
- zenével szinkronban mozgásra,
- a tánc mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.
- Mutasson fel önmagához képest javulást az úszás technikájában.
- Tudjon mellig érő vízben biztonságosan mozogni, ismerje a gyorsúszás tempóit és eszköz segítségével tudja
- Életviteli alapelvek és szokásrendszerek kialakítása: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre

Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Képességek, készségek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
I. Motoros képességfejlesztés- edzettség, fittség RENDGYAKORLATOK Sorakozások, nyitódások, zárkózások Járás, menetelés	Sorakozások, nyitódások, zárkózások vezényszóra, sor- és oszlopalakzatban térforma felvételéhez elbontásához. Menetelés ütem- és lépéstartással. Megindulás, megállás két ütem alatt. Fejlődések kettes oszlopba, helyben és járás közben vezényszóra. Testfordulatok: jobbra át, balra át, hátraarc	Rendgyakorlatok, szervezési gyakorlatok pontos, fegyelmezett végrehajtása.	Koordinációs képességek: térbeli tájékozódási képesség, mozgástanulási képesség. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia tanulás kompetenciái
GIMNASZTIKA Bemelegítés, erőnlét fejlesztése: - kar és vállgyakorlatok - törzsgyakorlatok - lábgyakorlatok Szabad-, társas-, szer- és kézyszer- gyakorlatok	Határozott formájú, 4-8 ütemű szabadgyakorlatok különböző kiinduló helyzetekből. Nagy izomszövetek erejét növelő összetett gimnasztikai gyakorlatok. Társas gyakorlatok, társhordások. Kézyszer-gyakorlatok: tornabottal, ugrókötéllel, medicinlabdával Gimnasztika zenére.	A testnevelés szakkifejezéseinek ismerete, utasítások gyakorlása.	Koordinációs képességek: térbeli tájékozódási képesség mozgástanulási és ritmus képesség. Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia tanulás kompetenciái személyes és társas kapcsolati kompetenciák
II. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás ATLÉTIKA Járások Futások Ugrások	Járások előre, hátra, akadályok kerülésével. Kitartó, gyors- és iramfutások a futóiskola feladatainak beiktatásával. Távolugrás guggoló technikával, elugró sávból. Magasugrás lépő technikával – lendítő láb tudatosítása, rögzítése.	Az alapmozgások technikai gyakorlása; törekvés a minél jobb eredmény elérésére.	Kondicionális képesség: erő, gyorsaság, állóképesség fejlesztés Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése az atlétika jellegű feladatokban.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia tanulás kompetenciái matematikai kompetencia
Dobások, hajítások	Kislabdahajítás távolba, rövid nekifutással, dobóterpeszbe			

	szökkenéssel. Célba dobás vízszintes és függőleges célba, eltérő nagyságú és súlyú labdával.		kinesztétikus differenciáló képesség	
Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Képességek, készségek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
TORNA Támasz- és függésgyakorlatok Talajtorna Egyensúlygyakorlatok	A statikus és dinamikus talajtorna elemek technikájának tökéletesítése. Gurulóátfordulás különböző kiinduló helyzetekből és befejező helyzetekbe. Fejállás. Elemkapcsolások. Támaszugrások 3-4 részes szekrényen. Függőleges leugrás, repülés közben lábfelhúzás, terpesztés, testfordulat-differenciáltan. Zsugorkanyarulati átu grás tetszőleges oldalra. Bátorugrás – a fejlettségi szint szerint. Kontraindikációk elkerülése. Kötélmászás teljes magasságig. Érintő magas gyűrűn egyszerű elemek: fészek, zsugortestű lefüggés. Egyensúlygyakorlatok 2 számoly magasságában lévő tornapad merevítő gerendáján, mélyugrással összekapcsolva.	A gyakorlatok technikailag helyes és megközelítőleg szép tartással való végrehajtása.	Koordinációs képesség: térbeli tájékozódó képesség, kinesztétikus érzékelés, egyensúlyozási, mozgásátállító képesség fejlesztése. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia tanulás kompetenciái kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
ÚSZÁS Szárazföldi gyakorlatok	Előkészítő gyakorlatok a parton, bemelegítő célgimnasztika. Légző gyakorlatok: ki- és belégzés, levegő benntartás.	Vízbiztonsági szabályok betartása.	Sportágtechnikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban	anyanyelvi kommunikáció kompetencia , tanulás kompetenciái
Vízbiztonsági gyakorlatok	Vízbiztonsági gyakorlatok: vízhez szoktató játékok és feladatok.	Fegyelmezett gyakorlás.	csoportban, úszás- és egyéb	

Vízhez szoktató játékok, feladatok	Vízen fekvés, lebegés, siklás eszközzel, leállás.		vízisport-jellegű feladatokban.	.
Úszás előkészítés	Labdás-, páros-, csoportos vízi játékok, fogó. Gyorsúszás kar- és lábtempójának gyakorlása eszközzel és anélkül. Kar- és lábtempó összehangolása. Levegővétel helyes technikájának elsajátítása.			
III. Játékok Labdavezetés Adogatások	Labdarúgás, kosárlabdázás, floorball és zsinórlabda könnyített szabályokkal. Alaptechnikák elsajátítása labdával és labda nélkül (megindulás, megállás irányváltoztatás felugrás, leérkezés). Labdaátadások átvételek, labdavezetés, irány- és iramváltásokkal, lábbal illetve egy és két kézzel, valamint ütővel álló és mozgó társnak. Védekezés, támadás, játékhelyzetben, kapura rúgás, kosárra dobás alaptechnikával. Háló fölött történő labdaátadás.	Sportjátékok gyakorlása, szabályok betartása, sportszerű küzdelem kialakítása.	Kondicionális képesség: reakció gyorsaság fejlesztése. Kezdeményezőkészség fejlesztése Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia tanulás kompetenciái matematikai kompetencia digitális kompetencia személyes és társas kapcsolati kompetenciák
Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Képességek, készségek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
IV. Versenyek Futó- és fogójátékok Sor- és váltóversenyek Küzdőjátékok	Futó- és fogójátékok szabálmódosításokkal. Sor- és váltóversenyek kéziszerrek, akadályok beiktatásával. Kosárlabda előkészítő játékok: pontszerző, számolylabda, stb. Küzdőjátékok társ-társ ellen, illetve csapatban.	Játékszabályok betartása, győzelem vagy vereség helyes értékelése.	Kondicionális és koordináció fejlesztés. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi	anyanyelvi kommunikáció kompetencia tanulás kompetenciái matematikai kompetencia
Labdás testnevelési játékok			szabályok betartásával.	személyes és társas kapcsolati kompetenciák
			Érzelmek és motivációk	

			szabályozásának megvalósítása.	
V. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás Relaxációs gyakorlatok	A helyi lehetőségek függvényében választhatóak a sportágak és sporteszközök. Biztonságra és környezet tudatosságra törekvés. A relaxáció mint a lelki egészség megőrzése.	Egyéni gyakorlás segítővel, majd önállóan	Koordinációs képesség fejlesztés: mozgásátállító- alkalmazkodó képesség. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értéke és reprodukciója.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia tanulás kompetenciái
VI. Tánc Kézfjátékok Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykarikázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű	A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Térbeli alkalmazkodás. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére.	Közös cselekvés tanári narrációra.	Személyes és társas folyamatok megélése. Koordinációs képesség fejlesztése: térbeli tájékozódó képesség, ritmusképesség,	anyanyelvi kommunikáció kompetencia tanulás kompetenciái digitális kompetencia kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái személyes és társas kapcsolati kompetenciák
zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz)	Metrum, tempó ritmus alkalmazásának képessége.		mozgásalkalmazkodó, mozgástanulás képessége.	
Népi, régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgató típusú lépések; forgató mozgáscsoportjai) Lánc körtáncok	Helyes testtartás automatizálása. Az együttmozgás élményének meg tapasztalása.			
KÖNYÍTETT TESTNEVELÉS	Testtartást javító gyakorlatok	Tartás- és mozgásjavító,	Koordinációs képességfejlesztés:	anyanyelvi kommunikáció kompetencia
	Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával	korrigáló gyakorlatok egyénre szabottan.	mozgásszabályzó, mozgásátállító, mozgástanulási képesség.	tanulás kompetenciái

6. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉL:

- A fizikai képességek, a mozgáskultúra fejlesztése.
- A sportjátékokban a pozitív személyiségjegyek és az együttműködési készség erősítése.
- Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés.
- Mozgásformák készségszintre emelése
- Mozgásos ügyetlenség további korrekciója
- A tanuló és szociáliskörnyezete számára egyaránt kedvező attitűdök megszilárdítása

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Mind a képességek, mind a készségek folyamatos alkalmazása az egyre bonyolultabb feladatokat, játékhelyzeteket tartalmazó játékokban.
- Erőkifejtés és annak szabályozása sporttevékenység közben.
- Erő, állóképesség, gyorsaság és az ügyesség növelése
- A motoros képességek fejlesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanulók egyéni boldogulására
- Erkölcsi nevelés, önismeret, másokért való felelősségvállalás

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Az eddig tanult rendgyakorlatokat hajtsa végre, értse az utasításokat, vezényszavakat.
- Legyen képes 4 ütemű gimnasztikai gyakorlatokat végrehajtani eszközzel.
- A testnevelés szavainak értése (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra
- Tudjon a távolságnak megfelelően gyorsan és kitartóan futni 6-8 percig.
- Sajátítsa el az ugrások sajátos mozgásösszetevőit.
- Tudja a hajító mozdulatot pontosan kivitelezni.
- Talajtornában törekedjen az elsajátított gyakorlatok összefüggő, biztos végrehajtására.
- Szekrényugrásnál törekedjen a bátor nekifutásra, erőteljes elrugaszkodásra.
- Alkalmazza a labda birtokbavételének és továbbításának legegyszerűbb változatait kézzel, lábbal.
- Tudja játék közben is alkalmazni a tanult technikai elemeket.
- Tudjon játék közben tartósan figyelni, összpontosítani és gyorsan reagálni.
- A könnyített vagy gyógytestnevelésben részt vevő tanuló irányítás mellett pontosan végezze a számára előírt korrigáló gyakorlatokat.
- Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója.
- Higiénés ismeretek rutinszerű alkalmazása
- Zenével szinkronban mozgásra
- A tánc mint mozgás, mint örömforrás élvezetére

Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Képességek, készségek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
I. Motoros képességfejlesztés- edzettség, fittség Sorakozások, nyitódások, zárások Járás, menetelés Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban	Nyitódások, zárkózások, fejlődések és szakadozások járások közben: a tér- és távköz pontos felvétele. Testfordulatok: jobbra át, balra át, hátra arc két ütemben Átmenet járásból futásból ütemre, lépéstartással menetelésbe, majd megállás két ütemre.	Rendhagyó gyakorlatok, szervezési gyakorlatok pontos, fegyelmezett végrehajtása.	Koordinációs képességek: térbeli tájékozódási képesség, mozgástanulási képesség. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben.	anyanyelvi kommunikáció
GIMNASZTIKA Bemelegítés, erőnlétfejlesztés: - kar- és vállgyakorlatok - törzsgyakorlatok - lábgyakorlatok Szabad-, társas-, szer- és kéziszer- gyakorlatok	Kötetetlen és határozott formájú, 2- 4-8 ütemű szabadgyakorlatok kéziszer alkalmazásával is, egyénileg és párban. Bordásfal, padgyakorlatok. Testtartásjavító, erősítő, nyújtó-lazító és légző gyakorlatok. Zenés gimnasztika, táncos elemekkel is.	A testnevelés szakkifejezésinek ismerete, utasítások végrehajtása.	Koordinációs képességek: térbeli tájékozódási képesség, mozgástanulási és ritmus képesség. Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia tanulás kompetenciái
II. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás ATLÉTIKA Járások Futások Ugrások Dobások, hajítások	6-8 perces kitarató futás. Futások akadálykerüléssel, a futóiskola elemeinek alkalmazásával. Gyors- és iramfugások álló és térdelőrajttal. Rajt és futóversenyek rövid távon. Ugró-és szökdelőiskola, tömött labdák illetve számolyok felett. Távolugrás guggoló technikával elugrósávból, teljes rohammal – az elrugaskodó láb tudatosítása. Magasugrás lépőtechnikával, optimális nekifutási szögből lendítő láb tudatosítása.	Az alapmozgások technikai gyakorlása. Törekvés a minél jobb eredmény elérésére.	Kondicionális képesség: erő, gyorsaság, állóképesség fejlesztés. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése az atlétika jellegű feladatokban.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia matematikai kompetencia digitális kompetencia

	Kislabdahajítás távolba rövid nekifutás után kitámasztás, csípő beforgatással, a helyes technika bevésése.			
TORNA Támasz- és függésgyakorlatok Talajtorna	A statikus és dinamikus talajtorna elemek technikájának tökéletesítése. Gurulóátfordulás különböző kiinduló helyzetekből és befejező helyzetekbe. Elemkapcsolások. Támaszugrások 3-4 részes szekrényen. Függőleges leugrás, repülés közben lábfelhúzás, terpesztés, testfordulat-differenciáltan. Zsugorkanyarlati átugrás tetszőleges oldalra- Kontraindikációk elkerülése. Kötélmászás teljes magasságig. Érintő magas gyűrűn egyszerű elemek: fészkek, zsugortestű lefüggés. Egyensúlygyakorlatok 2 számoly magasságában lévő tornapad merevítő gerendáján, mélyugrással összekapcsolva.	A gyakorlatok technikailag helyes és megközelítőleg szép tartással való végrehajtása.	Koordinációs képesség: térbeli tájékozódó képesség, kinesztétikus érzékelés, egyensúlyozási, mozgásátállító képesség fejlesztése. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái digitális kompetencia
Egyensúlygyakorlatok				tanulás kompetenciái

Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Képességek, készségek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
III. Játékok Labdavezetés Adogatások	Labdarúgás, kosárlabdázás, floorball és zsinórlabda nehezedő technikával és szabályokkal. Alaptechnikák gyakorlása labdával és labda nélkül. Labdavezetés, irányítás- és iramváltásokkal, labdaátadások lábbal, illetve egy és két kézzel, álló és mozgó társnak; védekezés, támadás, játék helyzetben, kapura rúgás, kosárra dobás, kapura ütés alaptechnikával. Röplabda alapérintései.	Sportjátékok gyakorlása, szabályok betartása, sportszerű küzdelem kialakítása.	Kondicionális képesség: reakció gyorsaság fejlesztése. Kezdeményezőkézség fejlesztése. Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.	anyanyelvi kommunikáció szociális és állampolgári kompetencia matematikai kompetencia személyes és társas kapcsolati kompetenciák digitális kompetencia tanulás kompetenciái
IV. Versenyzés Futó- és fogójátékok Ugróiskola Sor- és váltóversenyek Küzdőjátékok Labdás testnevelési játékok	Futó- és fogójátékok szabálymódosításokkal. Sor- és váltóversenyek kéziszerrek, akadályok beiktatásával. Kosárlabda előkészítő játékok: pontszerző, számolylabda, kosárra dobóverseny, stb. Zsinórlabdázás alapvető játékelemekkel, egyszerűsített szabályokkal, sportági labdával. Kidobó játékok. Küzdőjátékok társ-társ ellen, csapatban.	Játékszabályok betartása, győzelem vagy vereség helyes értékelése.	Kondicionális és koordináció fejlesztés. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia matematikai kompetencia tanulás kompetenciái személyes és társas kapcsolati kompetenciák
V. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Természetben üzhető sportok Görkorcsolyázás Tollaslabdázás Kerékpározás, rollerezés Téli foglalkozás	A korcsolya helyes felvétele, lassú haladás segítővel. Tollaslabdázás párokban, átadások számolása. Stabil lassú haladás kerékpárral akadálypályán is. Szánkózás, hógolyózás és hófoci az udvaron.	Egyéni gyakorlás segítővel, majd önállóan	Koordinációs képesség fejlesztés: mozgásátállító- alkalmazkodó képesség. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értéke és reprodukciója.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia tanulás kompetenciái személyes és társas kapcsolati kompetenciák

VI. Tánc Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik, vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintésére.	Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban; Új és legújabb tánc irányzatok. A társas tánc etikettjének néhány alapeleme.	Közös cselekvés tanári narrációra. Táncprodukciók gyűjtése, a tánc, mint művészet értékelése.	Személyes és társas folyamatok megélése. Koordinációs képesség fejlesztése: térbeli tájékozódó képesség, ritmusképesség,	kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái digitális kompetencia személyes és társas kapcsolati kompetenciák tanulás kompetenciái
Technikai gyakorlatok: induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Járás-fordulat elemekkel térbeli kompozíció készítése egyénileg vagy csoportosan. Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok megismerése)	Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége gesztusokkal, mozdulatokkal. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására.		mozgásalkalmazkodó, mozgástanulás képessége.	
KÖNNYÍTETT TESTNEVELÉS	Testtartást javító gyakorlatok	Tartás- és mozgásjavító, korrigáló gyakorlatok egyénre szabottan.	Koordinációs képességfejlesztés: mozgásszabályzó, mozgásátállító, mozgástanulási képesség	anyanyelvi kommunikáció kompetencia

7. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Pozitív viszonyulások kialakulásainak elősegítése a serdülő- és ifjúkor közötti átmenet időszakában.
- Aerob és anaerob képességfejlesztés.
- az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás képezze alapját a tanulók boldogulásának.
- a mozgás, a sport életmódbeli elemmé válása
- az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- A mozgásos tevékenységek, higiénés szokások fontosságának tudatosítása, kapcsolatteremtő és kommunikációs képességek fejlesztése a testnevelés és sport sajátos eszközein keresztül.
- A természettudományos kompetencia a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség-és baleset megelőzési ismeretként legyen jelen a testnevelésben és a sportban.
- a kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése
- az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK:

- Matematika – szerialitás és relációk
- Magyar nyelv és irodalom – viszonzyszavak
- Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás
- Magyar nyelv és irodalom-viszonzyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincs bővítés
- Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.
- Természetismeret– emberi test, egészséges életmód
- Természetismeret - emberi test, pozitív higiénés szokások
- Természetismeret- egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; rendszeresség.
- Történelem Ókor, Görögország, Olimpia
- Matematika – szerialitás és relációk
- Erkölcstan – emberi erények, kitartás, akarat
- Hon-és népismeret-néphagyományok
- Ének-zene: ütemezés, zenehallgatás, népzene, relaxációs zenék

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Válgják igényévé a rendszeres testmozgás.
- Legyen képes a tanult alaki és gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtására.
- Legyen képes technikai váltásra a gyors, valamint a tartós futás esetén (lendületi, gördülőtechnika).
- Mutasson fel önmagához viszonyítva mérhető javulást ugró- és dobóteljesítményben, valamint állóképességben, kitartásban, ügyességben.
- Tudja légzését szabályozni különböző mozgásos helyzetekben.
- Legyen képes a zene és a mozgás elemi összehangolására.
- Ismerje és tartsa be a mozgások kivitelezésénél a baleset-megelőzés szabályait.
- Ismerje két sportág játékszabályait.
- a labda céltudatos irányítására,
- Tanúsítson sportszerű magatartást játék közben.
- a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,
- higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására,
- Könnyített testnevelés során is mutasson objektíven mérhető mozgásfejlődést.

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Képességek, készségek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
I. Motoros képességfejlesztés - edzettség, fittség	Sorakozások: kétsoros vonalba, kettes oszlopba. Alakzatok, alakzatváltások: félkör, köralakítás vonalból, oszlopból. Sorbontások, fejlődések párokban, járásban. Menetelések átmenetek: járásból, futásból. Testfordulatok járás közben.	A megismert rendgyakorlatok helyes, fegyelmezett végrehajtása.	Koordinációs képességek: térbeli tájékozódási képesség, mozgástanulási képesség. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia
GIMNASZTIKA	4-8 ütemű szabadgyakorlatok: alapformák, összetett gimnasztikai elemek. Mozdás közben végzett szabadgyakorlatok: járásban, lassú futásban. Páros, társas, kéziszerrel, sporteszközhöz kapcsolódva végzett bemelegítő gyakorlatok. Légző gyakorlatok. Zenés gimnasztika.	Mozgásműveltséget fejlesztő gyakorlatok végrehajtása. Zenés gimnasztikai gyakorlatok fejlesztése.	Koordinációs képességek: térbeli tájékozódási képesség, mozgástanulási és ritmus képesség. Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében.	matematikai kompetencia tanulás kompetenciái
II. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás ATLÉTIKA Rajtók Ugrások Dobások	Futások kerüléssel, átugrással, jelre végzett feladatokkal, fokozódó tempóban, növekvő időtartamig váltással. Álló- és térdelőrajt: rajtversenyek. Ugrások: helyből, sorozatban Távolugrás guggoló technikával, elugró deszkáról közepes és teljes rohammal. Magasugrás: lépő technikával, optimális lelapulás, kitámasztás és lendítés, elrugaszkodás – fejlettség szerint. Dobások: kislabda hajtás keresztlépéssel, lendületes nekifutás után távolba: keresztlépés, kitámasztás, csípőforgatás, kidobószög, utánlépés. Súlylökés tömött labdával oldalfelállással.	Az atlétikai alapmozgásos technikai gyakorlása. A mozgáskontroll gyakorlása. Futás: helyes futótempó megválasztása – erőbeosztás, tudatosítás Ugrások: helyes technika alkalmazása Balesetmentes talajfogás alkalmazása. Dobások: helyes szerkezelés és dobótechnikai alkalmazása	Kondicionális képesség: erő, gyorsaság, állóképesség fejlesztés. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, tovább fejlesztése az atlétika jellegű feladatokban.	személyes és társas kapcsolati kompetenciák
TORNA Talajtorna Szerugrások Szergyakorlatok	Ismert talajforma elemek összekapcsolása, összefüggő talajgyakorlat bemutatása. Fejenállás nyújtott testtel. Kézenállás falnál, segítővel. Sorozatgurulások. Szekrényugrások: kismacska bátorugrás. A szekrény 4. rekeszállásban dobantó használata javasolt (differenciáltan). Függésgyakorlatok: mászás fel, le, bordásfalon, kötélén (a rudat kivettem!) – fejlettség szerint. Egyensúlygyakorlatok: tornapad merevítő gerendáján járások, fordulatok, leguggolások, meghatározott kar- és lábtartások. Kontraindikációk elkerülése.	Pontos, esztétikus mozdulatok, mozgások, mozgássorok végrehajtása. Szekrényugrás: helyes elrugaszkodás a dobantóról, vállszéles kéztámasz után, balesetmentes talajfogás	Koordinációs képesség: térbeli tájékozódó képesség, kinesztétikus érzékelés, egyensúlyozási, mozgásátállító képesség fejlesztése. Mozdás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban.	

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Képességek, készségek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
III. Játékok - IV. Versenye	Sportjátékok: kosárlabdázás, labdarúgás, zsinórlabdázás. Támadó és védekező játékelemek (emberfogás). Helyezkedés üres helyre. Gyors térfélváltás. Zsinórlabdázás: csökkentett játéktéren női hálomagasság mellett Alsónyitás, alkarérintés, kosárérintés próbálkozások. Zsinórlabdázás szabályok szerinti játék forgással is.	Sor- és váltóversenye mozgásos vetélkedők, küzdőjátékok. Alapvető játékelemek rögzítése, támadási és védekezési megoldások támadási és védekezési megoldások bővítése a kosárlabda, labdarúgás, röp- és zsinórlabda alkalmazásakor.	Kondicionális képesség: reakció gyorsaság fejlesztése. Kezdeményező-készség fejlesztése Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia matematikai kompetencia tanulás kompetenciái személyes és társas kapcsolati kompetenciák
V. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés TERMÉSZETBEN ŰZHETŐ SPORTOK	A helyi lehetőségek függvényében választhatóak a sportágak, sporteszközök. Télen: téli foglalkozások a szabadban, szánkózás, hólabdázás. Időjárástól függően görkorcsolyázás, tollaslabdázás.	Az egészséges életmód szokásainak alkalmazása. Rendszeres testedzés.	Koordinációs képesség fejlesztés: mozgásátállító- alkalmazkodó képesség. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értéke és reprodukciója.	kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái digitális kompetencia
VI. Tánc Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (pl. zumba) Táncos játékok Az 1-6. évfolyamon tanultak művelődési anyagában	Próbálja meg képességeihez mérten a táncok mozgásanyagait elsajátítani Ismerje fel a tanult táncokat. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlata	Közös cselekvés tanári narrációra. Táncprodukciók gyűjtése, a tánc, mint művészet értékelése.	Koordinációs képesség fejlesztése: térbeli tájékozódó képesség, ritmusképesség, mozgásalkalmazkodó, mozgástanulási képessége.	
KÖNNYÍTETT TESTNEVELÉS	Kitartóan és önállóan végzett mozgáskorrekció, valamint a testnevelés tantervben a nem ellenjavallt tananyagok.	Tartás- és mozgásjavító, korrigáló gyakorlatok egyénre szabottan.	Koordinációs képességfejlesztés: mozgásszabályzó, mozgásátállító, mozgástanulási képesség	

8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- A valós önértékelés kialakulásának elősegítése az önmagához és másokhoz való helyes viszony fejlesztése, támogatása.
- Az eddig tanult mozgásformák készség szintre emelése.
- A mozgás igényének és az egészség megőrzésének életmódbeli szokásrendszerre válása.
- Az erő-és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.
- A motoros képességek fejlesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanulók egyéni boldogulására

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Az aktivitás, kitartás álló és ellenálló képesség fokozása mozgásos tevékenységgel.
- Az alapvető és fontos mozgáskészségek fejlesztése a kulturált mozgás alkalmazása a mindennapi tevékenységekben is.
- A kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező feltételeket teremthet a munkaerő-piaci helytálláshoz.
- Az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK:

- Matematika – szerialitás és relációk
- Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak
- Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás
- Magyar nyelv és irodalom-viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincs bővítés
- Magyar nyelv és irodalom- gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből
- Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.
- Természetismeret– emberi test, egészséges életmód
- Természetismeret - emberi test, pozitív higiénés szokások
- Természetismeret- egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; rendszeresség.
- Történelem Ókor, Görögország, Olimpia
- Matematika – szerialitás és relációk
- Erkölcstan – emberi erények, kitartás, akarat
- Hon-és népismeret-néphagyományok
- Ének-zene: ütemezés, zenehallgatás, népzene, relaxációs zenék

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Lássa be a tanult rendgyakorlatok szükségességét, és az utasításokat megfelelő önfegyelemmel hajtsa végre.
- Legyen képes a bemelegítési technikák alkalmazására
- Legyen képes bemelegítésre alkalmas 8-10 gimnasztikai gyakorlatok önálló elvégzésére.
- Ismerje a legfontosabb testtartást javító gyakorlatokat, alkalmazza tanórán kívül is.
- Tudjon 10 percig kitartóan futni.
- Ismerje és alkalmazza az ugrásoknál az energikus elugrást, a légmunka fontosságát, a biztonságos talajérést.
- Mérhetően javuljon a hajítás és a lökés mozdulata, fejlődjön teljesítménye az előző évihez képest.
- Tudjon 3-6 elemből álló összefüggő talajgyakorlatot (tanári segítséggel) folyamatosan bemutatni.
- Labilis egyensúlyi helyzetben is növekvő biztonsággal uralja testhelyzetét.
- Legyen gyakorlott két sportjátékban, ismerje és tudja betartani a szabályokat.
- Legyen képes a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására
- Tanúsítson megfelelő önfegyelmet, önuralmat, sportszerű magatartást játék közben.
- Tudjon alkalmazkodni az időjáráshoz szabadtéri sporttevékenység közben is.
- az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás alapját képezhetik a tanulók boldogulásának
- A higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására

- A relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazása nyugalmi és stresszhelyzetben
- Az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerbe integrálása

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Képességek, készségek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
I. Motoros képességfejlesztés- edzettség, fittség	Sorakozások, nyitódások, zárkózások: vonal- és oszlopalakzatban, az igazodás, takarás begyakorlása Fejlődés kettes oszlopba, járás és lassú futás közben, torlódásmentes átmenettel. Menetelés alakzatformálással. Sorbontások, alakzatváltozások különböző formái.	Mozgáskontroll gyakorlása. A megismert gyakorlatok szabályos végrehajtása.	Koordinációs képességek: térbeli tájékozódási képesség, mozgástanulási képesség. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben.	anyanyelvi kommunikáció kompetencia
GIMNASZTIKA	Szabadgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú társas-kéziszer és egyszerű szergyakorlatok emelt széria számmal. Önálló bemelegítés 8-10 gimnasztikai gyakorlattal egyénileg, előtornásszal, párban – tükröképjáték. Zenés gimnasztika.	Mozgásműveltséget fejlesztő gyakorlatok. Zenés gimnasztikai gyakorlás. A gimnasztikai gyakorlatokat tanórán kívül is alkalmazzák.	Koordinációs képességek: térbeli tájékozódási képesség, mozgástanulási és ritmus képesség. Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképeség és fittség növelése érdekében.	matematikai kompetencia digitális kompetencia
II. Motoros képességfejlesztés – mozgástanulás ATLÉTIKA	Futások: futóiskola feladatai nehezedő feltételek között. Rövid- és középtávú futások egyénileg és csoportosan, időméréssel. Térdelőrajt vezényszóra, kifutással. Ugrások: ugróiskola feladati helyből, sorozatban. Távolugrás teljes rohammal elugródeszkaról, guggoló technikával. Magasugrás: lépőtechnikával, a magasság fokozatos emelésével – differenciáltan. Dobások: helyből, nekifutásból, távolba és célba egy kézzel. Kislabda dobás teljes rohammal, keresztlépéssel. Súlylökés 2 kg-os tömött labdával, ill. 3 kg-os súlygolyóval oldalfelállásból.	Az atlétikai alapmozgások technikai gyakorlása. Helyes technika tudatos alkalmazása. Részvétel atlétikai versenyeken.		

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Képességek, készségek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
TORNA	Ismert 3-6 elem összekapcsolásával összefüggő talajgyakorlat végzése. Talajtorna: fejenállás térdelésből, guggolásból, terpeszállásból indítva, gurulás előre, érkezés guggolásba. Kézenállás: ereszkedés guruló átfordulásba. Cigánykerék domináns oldalra. Szekrényugrás átterpesztés 5. rekeszállásban, dobantó használatával – differenciáltan. Függésgyakorlatok: bordásfalon, függeszkedés vízszintesen, (a rúd itt is kimarad!) és kötélén mászás 2-3-szor egymás után – fejlettség, adottság szerint. Kontraindikációk elkerülése.	Pontos, esztétikus mozdulatok, mozgások végrehajtása. A sajtót test és testrészek mozgásának irányítása szokatlan testhelyzetekben is. Segítségadás elsajátítása és alkalmazása társaknak.	Koordinációs képesség: térbeli tájékozódó képesség, kinezetikus érzékelés, egyensúlyozási, mozgásátállító képesség fejlesztése. Mozdágspecifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban.	kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái anyanyelvi kommunikáció matematikai kompetencia személyes és társas kapcsolati kompetenciák digitális kompetencia tanulás kompetenciái
III. Játékok -IV. Versenyek	Sportjátékok: röplabdázás (zsinórlabdázás), labdarúgás, kosárlabdázás. A játékok technikai, taktikai alapjainak begyakorlása, a szabályok fokozatos szigorításával (gyorsindítások, cselezések, pontszerzésre törekedés). Küzdőjátékok: húzások, tolások párokban és csoportokban. Dobó- és elfogó játékok. Célbadobó- és célbarúgó játékok	Alapvető játékelemek rögzítése, támadási és védekezési megoldások bővítése a kosárlabda, röplabda (zsinórlabda) labdarúgás keretében. Részvétel helyi és iskolák közötti versenyeken, ügyességi vetélkedőkön.	Kondicionális képesség: reakció gyorsaság fejlesztése. Kezdeményezőkézség fejlesztése Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.	
V Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	A helyi lehetőségek függvényében választhatóak a sportágak és sporteszközök. Télen: szánkózás, hólabdázás	Egészséges életmód szokásainak alkalmazása, rendszeres testedzés.	Koordinációs képesség fejlesztés: mozgásátállító-alkalmazkodó képesség.	

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Képességek, készségek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
TERMÉSZETBE N ŰZHETŐ SPORTOK	Időjárásból függően: görkorcsolyázás, tollaslabdázás	Sportolás természeti környezetben.	Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója.	
VI. Tánc Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (pl. zumba) Táncos játékok Az 1-7. évfolyamon tanultak művelődési anyagából. Társas táncok elemi ismeretei: Standard: angol és bécsi keringő, tangó Latin: szamba, rumba és chachacha Divat: rock and roll	Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlata. Próbálja meg képességeihez mérten a táncok mozgásanyagait Ismerje fel a legismertebb társastáncokat.	Közös cselekvés tanári narrációra. Táncprodukciók gyűjtése, a tánc, mint művészet értékelése.	Személyes és társas folyamatok megélése. Koordinációs képesség fejlesztése: térbeli tájékozódó képesség, ritmusképesség, mozgásalkalmazkodó, mozgástanulás képessége.	kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái digitális kompetencia személyes és társas kapcsolati kompetenciák tanulás kompetenciái
KÖNNYÍTETT TESTNEVELÉS	Mozgáskorrekciót szolgáló gyakorlatok egyenre szabottan, valamint a testnevelés tantervben nem ellenjavallt tananyaghoz.	Tartás- és mozgásjavító, korrigáló gyakorlatok egyénre szabottan.	Koordinációs képességfejlesztés: mozgásszabályzó, mozgásátállító, mozgástanulási képesség	

OSZTÁLYFŐNÖKI**5.-8. évfolyam****JAVASOLT ÓRAKERET**

Tematikai egység– évfolyam	5.	6.	7.	8.
I. KÖZÖSSÉG ÉS SZEMÉLYISÉG				
Önismeret	7	5	6	5
Közösségek, amelyben élek	6	6	7	7
II. TANULÁS ÉS MUNKA				
A tanulás	3	3	3	2
A munka	3	4	-	-
Pályaválasztás	-	-	3	5
III. ÉN ÉS A TÁRSADALOM				
Életem szinterei	8	8	-	-
Állampolgárság	-	-	2	3
Mindennapi demokrácia	-	-	3	3
Értékeink, védelmük	-	-	2	2
IV. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD				
Lelki egészség	3	4	-	-
Testi egészség	4	4	-	-
A serdülőkor testi, lelki jellemzői	-	-	3	2
Konfliktusok a családban	-	-	2	1
Kortárs csoportok	-	-	2	2
A testi és lelki egészség összefüggései	-	-	1	2
Szabadon felhasználható	3	3	3	3

5 – 8. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Sérülésspecifikus eljárások alkalmazásával fejleszteni a tanulók társas kapcsolatát, a helyes magatartási és viselkedési szokások elsajátítását, a szabálytudat erősítését.
- Az egyéni szükségletek menetén építkezve az énkép, az önértékelés alakítása, az érzelmi egyensúly, a jó iránti fogékonyság megteremtése. A konkrét tapasztalatok és élmények feldolgozásával, értelmezésével fejleszteni a szociabilitást, a test-lelki harmóniát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Veszélyhelyzetek megelőzését szolgáló magatartásformák kialakítása.
- Egészséges életmód, korszerű táplálkozás ismerete.
- Közösségi kapcsolatrendszerek erősítése.
- Stresszhelyzetek, konfliktusok megélése, levezetése, kezelése.
- Rövidtávú célok megfogalmazása.
- Önjellemzés készítése és deviáns magatartásformák.
- Egészségkárosító anyagok, és deviáns magatartásformák elutasítása.
- A közvetlen környezetben való biztos tájékozódás.
- Helyes idő-napirend kialakítása. A tanulás fontosságának erősítése.
- Önbecsülés, önértékelés igényének kialakítása.
- Segítségnyújtás igényének kialakítása.
- Az értékek védelmével kapcsolatos felelősség kialakítása, a közvetlen környezet humán értékeinek megbecsülése.
- A normakövető magatartásformák elsajátítása, alkalmazása.
- A kommunikációs céljának és helyének megfelelő szövegalkotás alkalmazása.
- Öntudatos és a környezetért felelős magatartás kialakítása.
- Demokrácia tiszteletének kialakítása.
- Ismerje nemzeti ünnepeinket a jelentős emléknapokat (október 6. Aradi vértanúk, október 23. nemzeti ünnep, A kommunista diktatúra áldozatainak emléknapja február 25, március 15. Magyar szabadságharc és forradalom emléknapja)

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Erősítse a terápiás eljárások alkalmazásával az önismeretet az önelfogadást és az önfejlesztést.
- Biztosítsa a szociális érzékenység légkörét, a konfliktus kezelésének konkrét megoldását helyzetgyakorlatokon, megélt, átélt élményeken keresztül.
- Tudatosítsa az értékek védelmével kapcsolatos felelősséget, keresse a közvetlen környezet humán értékeit.
- Gyűjtsön tapasztalatokat a serdülőkori testi-lelki változásairól – vitassa meg a saját élményeket, véleményeket.
- Alakítson ki riportok, filmek cikkek, tanulmányok értelmezésével, megvitatásával – saját élmény eseti bekapcsolásával – pontos képzetet és viszonyulást az élvezeti szerek veszélyeiről, a deviáns magatartás követelményeiről.
- Készítse fel a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására.
- Gyűjtsön tapasztalatokat a munka világról, a szakmákról.
- Feladat tovább vonzódások, lehetőségek mérlegelése – szakmatanulási lehetőségek a képességnek megfelelően – a képességfejlesztés útjainak, módjainak számbavétele az életcélok elérése érdekében.
- Ismertesse meg a tanulókat a felelős állampolgári viselkedéssel.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK, KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK, ATTITŰDÖK:

- Önismeret, a reális önértékelés, akaraterő.
- A család, a barát, a társ értékeinek felismerése, képesség az el- és a befogadásra, az őszinteség, a becsületesség.
- Az emberi élet megbecsülésének képessége, a test, a lélek egészsége, megóvása.
- A felelősség, a kötelesség, az udvariasság, készség a másság elfogadására.
- A környezet értékeinek megbecsülése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségei.

- Anyanyelvi kompetencia fejlesztése: írásbeli és szóbeli kifejezőképesség fejlesztése
- Digitális kompetencia: az internet, a közösségi oldalak helyes alkalmazása, szelektálása
- A tanulás kompetenciái: hatékony és önálló tanulás
- Szociális és állampolgári kompetencia: a szokások, a normák bensővé válása szociális helyzetekben.

Eredményes alkalmazkodás képessége a társas kapcsolatokban

- Személyes és társas kapcsolati kompetencia: a társas kapcsolatra való alkalmasság, a szociális érzület.
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése.
- Matematikai gondolkodási kompetencia
- Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái
- Nemzeti öntudat erősítése.
- Az egészséges életmód, életvitel attitűdjének kialakítása

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén (5-6. évfolyam)	Fejlődött a tanuló önismerete, reális önértékelése. Kialakult a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődött a szociális érzület. Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően érzékeli és értékeli a sikert, a kudarcot. Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra. Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás. Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódott kitartása, fejlődött felelősségérzete, feladattudata. Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban. Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz. Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért. Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén (7-8. évfolyam)	Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése. Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére. Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben. Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás. Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás. Egyéni adottságaihoz mért erőfeszítés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében. Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében. Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában. A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmaga, reakciói elemzésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére. A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.

5. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Azoknak a készségeknek, képességeknek a kialakítása, fejlesztése, amelyek hozzásegítik a tanulókat az egészséges életmód elsajátításának alapvető szokásaihoz, szabályaihoz, és azoknak az emberi tulajdonságoknak, jellemvonásoknak a megismeréséhez, amelyek a mindennapi tevékenységüket és életüket befolyásolják.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Az alapvető kommunikációs formák alkalmazása.
- Törekvés a normákhoz igazodó magatartásformák, illemszabályok használatára konkrét élethelyzetekben.
- A testi-lelki egészség legfontosabb összefüggéseinek, az egészségmegőrzés módjainak és lehetőségeinek ismerete.
- Különböző érzelem-megnyilvánulások megnevezése, metakommunikatív eszközökkel történő kifejezése.
- Annak felismertetése, hogy az érzelmeink hatással vannak cselekedeteinkre.
- Az érzelmek kifejezése, felismerése, kontrollálása.
- A konfliktusok békés úton történő rendezésének ismerete.
- A legfontosabb külső és belső tulajdonságok megnevezése.
- A kellemes és kellemetlen élethelyzetek segítséggel történő megnevezése.
- A társas viselkedés szabályainak ismerete, alkalmazása.
- Az életkori szakaszok legfőbb jellemzőinek ismerete.
- A szervezetre káros anyagok használatának elutasítása.
- Az önismereten alapuló tanulási módszerek, kialakítása, formálása.
- Különböző foglalkozások ismerete.
- Közösségi hagyományok megismerése.
- Közvetlen környezet természeti és kulturális értékeinek ismerete.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Tudja alkalmazni az alapvető kommunikációs formákat.
- Törekedjen a normákhoz igazodó magatartásformák, illemszabályok használatára konkrét élethelyzetekben.
- Ismerje a testi-lelki egészség legfontosabb összefüggéseit, az egészségmegőrzés módjait és lehetőségeit.
- Tudjon különböző érzelem-megnyilvánulásokat megnevezni, metakommunikatív eszközökkel kifejezni.
- Tanári segítséggel ismerje fel, hogy az érzelmeink hatással vannak cselekedeteinkre.
- Legyen képes érzelmeit kifejezni, azokat felismerni és kontrollálni.
- Tudja, hogy a konfliktusok békés úton is rendezhetők.
- Tudja megnevezni legfontosabb külső és belső tulajdonságait.
- Tanári segítséggel tudja megnevezni a számára kellemes és kellemetlen élethelyzeteket.
- Ismerje és alkalmazza a társas viselkedés szabályait.
- Tanulását tudja (segítséggel) megtervezni.
- Gyűjtsön tapasztalatokat a munka világáról, a szakmákról.
- Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban.
- Közvetlen környezet természeti és kulturális értékeit ismeri, megővésükben aktívan részt vesz.
- Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák,
I. KÖZÖSSÉG ÉS SZEMÉLYISÉG 1. Önismeret 2. Közösség, amelyben élek	Külső-belső tulajdonságaim Milyennek látnak társaim? Milyennek látom én őket? A család típusai, tagjai, feladatai Társas kapcsolatok az osztályban, iskolában Közösségi élet szabályai: család, iskola, lakásonthon A megbékélésre való törekvés Alkalmazkodás Segítségnyújtás Elfogadás Társas kapcsolatok illemtana Szándéknyilvánítás - segítségkérés - tudakozódás veszélyhelyzetekben Véleménynyilvánítás - érdeklődési körök - siker – kudarc - vitakezdeményezés Üzenetközvetítés - gyerekeknek - felnőtteknek Hiba és bűn Elutasítás – visszautasítás	Tulajdonságtáblázat készítése alapvető jellemzőinkről (alkat, vérmérséklet, érzelmi világ, stb.) Jellemvonások, tulajdonságok gyűjtése olvasmányok szereplőiről; konkrét személyekről. „... névjegykártya” „... hirdetés” „... szívesen lennék” „... telefon” „Családalakító” játék – megadott helyzetekre. Élménybeszámolók, érdekes történetek – fényképpel. Szerepjátékok – szerepváltások – a tanult viselkedési- és kommunikációs formák gyakorlása. Családfa készítése rajzzal segítséggel. Házirend áttekintése, megbeszélése. Osztályszabályzat készítése. Szituációs játékok. A segítségadás lehetőségeinek összegyűjtése, felismerése – a segítségadás elfogadása. Az együttélés következményeinek megértése, alkalmazkodás – a mindennapi élethelyzetekben. Szerepjátékok – bábhasználat (hibajavítás, helyes eljárás); egyetlen helyzet többféle eljárás; Fantázia játékok) „Képzeltétek el, ha...” Természetes élethelyzetekben való gyakorlások. Irányított beszélgetésben válaszadás, szógyűjtés, mondatalkotás. „Képességfa...” készítése (Rajzban ábrázolni ki mit szeret csinálni.) Megismerés-értelmezés; Közös beszélgetés: ki miben sikeres/sikertelen. Véleményalkotás szereplőkről, különböző szerepek eljátszása; Én-élmények feltárása. Igaz-hamis állítások megvitatása.	- önismereti képesség - bírálat-feldolgozó képesség - együttműködési készség - szociális értékelő készség - vitakészség - önkorlátozás képessége - kifejezőkészség - önjellemzési készség - siker- és kudarcfeldolgozó képesség - tolerancia, a másság elfogadása - empátia - kommunikációs viszony képessége - kapcsolatteremtő-kapcsolattartó képesség - eredményes alkalmazkodás képessége - viselkedési szabályok elfogadásának képessége - a szokások, normák belsővé válása szociális helyzetekben - a társas kapcsolatra való alkalmasság képessége - érzelmi-akarati képességek - kognitív képességek - alkalmazkodási készség	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák,
		Üzenetátadás – szerepváltásokkal. Helyes nyelvi formák megismerése, gyakorlása, alkalmazás, megfogalmazása. Különböző helyzetek eljátszása, a tanult kommunikációs formák eljátszása. Levélírás egymásnak, felnőttnek. „Mit tennél, ha...” Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok, illemszabályok alkalmazása. Játékok a helyes és helytelen viselkedés bemutatására, elemzés. Megoldási lehetőségek gyűjtése. A megbeszélte tapasztalatok alapján helyes döntéshozatal. Konfliktushelyzetben annak megbeszélése, hogy ki mit tesz, kinek mi a feladata a megoldás érdekében, a kiválasztott megoldás megvalósítása. Alternatív megoldási módok összegyűjtése.		
II. TANULÁS ÉS MUNKA 1. A tanulás 2. A munka	Tanulás és tudás – különbség, összefüggés A tanulás akadályai Munkám a családban Munkafegyelem – tervszerű munka Foglalkozások ismerete	Mit tudok már? – életrészekhez kapcsolódó ismeretek csoportosítása pl írás, olvasás, számolás „Így nem tudok?” szituációs játék – akadályok a tanulásban. Problémahelyzet megbeszélése. Felelősök választása az osztályban. Feladatuk ismertetése, ellenőrzése, értékelése. Tanterem dekorálásának megtervezése, kivitelezése. Megbeszélés, feladatok kiadása, értékelés. Családtagok, ismerősök foglalkozásainak bemutatása képek, tárgyak segítségével..	- önismereti képesség - önjellemzési készség - kifejezőkészség - a szokások, normák belsővé válása szociális helyzetekben - kognitív képességek - alkalmazkodási készség - kreativitás fejlesztés - rugalmas gondolkodás - a társas kapcsolatra való alkalmasság képessége - kitartás - tanulási motiváció - tervezés	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése.
III. ÉN ÉS A TÁRSADALOM	Család fontossága	Családi témájú irodalmi művek megbeszélése. Saját élmények, tapasztalatok. Munkamegosztás a családban. – saját	- élmények megfogalmazásának képessége - érzelmi-akarat képességek	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák,
1. Életem színterei: családban, iskolában, lakóhelyen	Családi munkamegosztás Ünnepek, szokások a családban Iskolai szabályrendszer Lakóhely természeti és kulturális értékeinek megismerése Szűk környezet megóvása, védelme	tapasztalat megosztása. Háztartási munkák időbeli sorrendjének összeállítása. Házimunkának megfelelő eszközök csoportosítása szókartyával. Az ünnepek hangulata, kerete – hasonlóságok, különbségek gyűjtése, csoportosítása. Képek rendezése, válogatása. Fotók és élménybeszámolók családi ünnepekről. Hogyan viselkedünk az iskolában? – szabad, tilos – vélemények megbeszélése, plakátkészítés Múzeumok, gyűjtemények látogatása, rajzos 1-2 mondatos beszámoló készítése. Tanulmányi séta a városban. Ismeretek alapján plakát készítése. Padok, tanterem tisztasága. Berendezés megóvása.	- kreativitás fejlesztés - rugalmas gondolkodás - esztétikai érzékenység és élmény befogadó képesség - együttműködési készség - nyelvi kifejezés képessége - kognitív képességek - kifejezőkészség - együttműködési készség - a szokások, normák belsővé válása szociális helyzetekben	kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése
IV. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD 1.Lelki egészség 2. Testi egészség	Életünk különböző szakaszai Mit tudok magamról? Mitől érzem jól – rosszul magam? Az egészség érték – testi jóléti állapot Egészségem megőrzésének módja a mértéktelenség – mohóság Egészség – betegség Kísértésnek kitéve: dohányzás, alkohol Érzelmeink hatása cselekedeteinkre Önkorlátozás Szabadidő: olvasás, hobbi	Képek életkornak megfelelő rendezése. Saját fényképek bemutatása. Szimbolikus önábrázolás az önkép mélyebb megismerése. „Mi lennék, ha...?” Kötött mondatkezdések befejezése. „Fejezd be a mondatot!” A különbözőség és hasonlóság megtapasztalása. „Egyszer fent – máskor lent.” Fogalmi kategóriák megismerése, képek megnevezése, kiszínezése, csoportosítása. Képfüggések megismerése. Szerepjátékok (egészséges – beteg ember) Szituációs játék – segítségkérés Testápolási vetélkedő Étrend – napirend összeállítása. Fogalmi kategóriák megismerése. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok. Evési szokások, eltérő kultúrák megismerése. Folyóiratok, receptek	- Egészséges életmód, önálló életvezetés megvalósításának képessége. Az életmóddal kapcsolatos helyes alternatívák kiválasztása. - az emberi élet megbecsülésének képessége (a test, a lélek egészsége, megóvása) - önfejlődés képessége - egészségvédő képesség - kognitív képessége - identitásvédő képesség - szociális szuverenitás képessége - önkorlátozás képessége - nyelvi alkotóképesség - a tájékozódó olvasás képessége - ok-okozati összefüggés meglátása	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése

Tematikai egység	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák,
		gyűjtése. Én-élmények feltárása, megbeszélése, következtetések levonása. Helyzet és szituációs játékok. „Három kívánság.” „Varázsbolt” Könyvtárlátogatás Az én hobbim – fogalmazás, rajz készítése		

6. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Azoknak a készségeknek, képességeknek a kialakítása, fejlesztése, amelyek hozzásegítik a tanulókat a társadalmi normák, szabályok, az egészséges életmód megismeréséhez, elsajátításához, differenciált emberkép és identitástudat kialakulásához és ezek segítségével az integrációhoz, rehabilitációhoz, szocializációhoz.

FEJLESZTTÉSI FELADATOK:

- Az alapvető kommunikációs formák alkalmazása.
- Törekvés a normákhoz igazodó magatartásformák, illemszabályok használatára konkrét élethelyzetekben.
- Az önérvényesítés módjainak és lehetőségeinek megismertetése.
- Segítséggel igény az egészség megteremtésére és megőrzésére.
- Igényesség a testi higiéniaira.
- A veszélyes élethelyzetek elutasítása.
- Önmaga és társainak bemutatása.
- Segítségkérés a konfliktusok megoldásához.
- A konfliktusmegoldás lépéseinek megismertetése.
- Az eredményes tanulás módjainak és lehetőségeinek megismerése.
- Foglalkozásfajták megismerése.
- Közösségi hagyományok megismerése.
- Lakóhely természeti és kulturális értékeinek ismerete.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Tudja alkalmazni az alapvető kommunikációs formákat.
- Törekedjen a normákhoz igazodó magatartásformák, illemszabályok használatára konkrét élethelyzetekben.
- Tanári segítséggel ismerje az önérvényesítés módjait és lehetőségeit.
- Ismerje a nemek közötti kapcsolatok legalapvetőbb szabályait.
- Tanári segítséggel alakuljon ki igénye az egészség megteremtése és megőrzése iránt.
- Alakuljon ki igénye a testi higiéniaira.
- Merjen és tudjon nemet mondani olyan helyzetekben, amelyek veszélyessé válhatnak számára.
- Tudja bemutatni önmagát és társait.
- Tudjon segítséget kérni konfliktusai megoldásához.
- Tanári segítséggel ismerje a konfliktusmegoldás lépéseit.
- Ismerje az életkori szakaszok legfőbb jellemzőit.
- Tanulását, tevékenységét (segítséggel) megtervezi.
- Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban.
- Lakóhely természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz.
- Gyűjtsön tapasztalatokat a munka világáról, a szakmáról.

Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
I. KÖZÖSSÉG ÉS SZEMÉLYISÉG 1. Önismeret 2. Közösség, amelyben élek	Ön- és társbemutató Önfejlődés felfedezése Helyem a családban, osztályközösségben Felelős vagy önmagadért és másokért Szükséglet Igényesség Képes vagyok rá Önérvényesítés helyzetei Vélemény – vita – ellentmondás Ösztön – indulat - érzelmek – érzések Befolyásolhatóság Érték – érdekes - értékes Normákhoz igazodó magatartásformák (óvatosság, távolfartás, kellő tisztelet) Tolerancia a másság iránt Önzés-önzetlenség Őszinteség-hazugság Vereségmentes megoldás	Önkifejezés különböző kreatív tevékenységekben. Rövid önjellemzés készítése. Játékos átváltozás – mások átváltoztatása. Osztálytárs, barát, családtag bemutatása, leírása, lerajzolása, eljátszása. „Milyen vagyok?” Milyennek látnak a többiek?” Típushelyzetek eljátszása a családi identitásra vonatkozóan – szerepek önkéntes vállalása, a játék együttes elemzése. Szógyűjtés a családi mondásokról (p.: viccek, becézések, jellemző helyzetek szidáskor, fenytéskor, dicséretkor...) Közmondások értelmezésével, a barátválasztás minőségének felismerése. Én-élmények feltárása, következtetések levonása, következmények megbeszélése. Történetek, játékok a helyes-helytelen viselkedés bemutatására, elemzés. Megoldási lehetőségek gyűjtése. A megbeszélrt tapasztalatok alapján helyes döntéshozatal. Konfliktushelyzetben annak megbeszélése, hogy ki mit tesz, kinek mi a feladata a megoldás érdekében, a kiválasztott megoldás megvalósítása. Alternatív megoldási módok összegyűjtése. Az önérvényesítés módjainak és lehetőségeinek megismerése, gyakorlása szituációs játékokban és a mindennapi élethelyzetekben. Drámajátékok közös megbeszélése után a visszafogott önérvényesítés fontosságának felismerése. A szociális ismeretek elsajátítása: egyén-egyén, egyén-csoport közötti kölcsönhatások megértése. Kompromisszumra törekvés problémahelyzetekben. Filmek, népirodalmi alkotások megbeszélése, elemzése.	- kognitív képességek - önfejlődés képessége - önismereti képesség - önértékelés képessége - reális énkép - tolerancia – másság elfogadása - kreativitás - szóbeli közlés képessége - kommunikációs viszony képessége - kapcsolatteremtő-kapcsolattartó képesség - eredményes alkalmazkodás képessége - viselkedési szabályok elfogadásának képessége - a szokások, normák belsővé válása szociális helyzetekben - a társas kapcsolatra való alkalmasság képessége - érzelmi-akarati képességek - kognitív képességek - problémamegoldó gondolkodás - személyközi problémák megoldásának képessége - felelőssé vállalásának képessége	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése

Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
		Az eddig tanult illemszabályok, verbális és nem verbális kommunikációs formák alkalmazása mindennapi, élethelyzetekben, szituációs játékokban. Filmek, könyvek, folyóiratok gyűjtése. Különböző játékok a „Más népek játécai” c. gyűjteményből. „Más népek tárgyai, szokása.” A konfliktusmegoldás lépéseinek gyakorlása, alkalmazása – mindennapi élethelyzetből vett témák feldolgozása. 1. A probléma pontos megfogalmazása 2. Ötletbörze 3. Az optimális megoldás kiválasztása 4. Feladat és felelősség vállalása 5. A megoldás megvalósítása 6. A megoldás értékelése.		
II. TANULÁS ÉS MUNKA 1. A tanulás 2. A munka	Tanulási stílusok Tanulás motívumai Iskolán kívüli tanulás lehetőségei Fizikai és szellemi munkák Kedvelt tevékenység – foglalkozás összefüggése	Miért tanulunk? – vélemény, megbeszélés Foglalkozások csoportosítása fogalmaknak megfelelően. Mit szeretek csinálni? Miben vagyok sikeres? – saját élmény, tapasztalat megbeszélése	- kognitív képessége - nyelvi alkotóképesség - rugalmas gondolkodás - véleményalkotás - önismereti képesség - kitartás - tanulási motiváció - egyéni tanulási módszerek alkalmazása - önismereti képesség - önjellemzési készség	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése
III. ÉN ÉS A TÁRSADALOM 1. Életem színterei	A családi és iskolai élet összehasonlítása Iskolai hagyományok Nemzeti ünnepek	Szituációs játékok, helyzetek az iskolai és családi életre. Különbségek és hasonlóságok megállapítása. Az ünnepek hangulata, kerete – hasonlóságok, különbségek gyűjtése, csoportosítása. Képek rendezése, válogatása. Az ünnepek helyi	- élmények megfogalmazásának képessége - érzelmi-akaratú képességek - kreativitás fejlesztés - rugalmas gondolkodás - esztétikai érzékenység és élmény	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái.

Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Megye természeti és kulturális értékeinek megismerése	aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése. (márc. 15., augusztus 20., október 23.) Nemzeti ünnepekről plakát készítése. A jelképek ábrázolása rajzzal és különböző kézműves technikákkal. Megyénk természeti és kulturális értékeinek összegyűjtése – könyvtárhasználat, videofilm	befogadó képesség - együttműködési készség - nyelvi kifejezés képessége - hagyományörzés	Digitális kompetencia fejlesztése
IV. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD	Testi működéseink (fiúk-lányok)	Bizalmas közlendők megbeszélése testünk működéséről. A testápolás, tisztántartás folyamatának ismerete, fontosságának felismerése. Film megtekintése, megbeszélése – a serdülőkor problémáinak elemzése.	- önjellemzési készség - önismereti képesség - siker- és kudarcfeldolgozó képesség	Személyes és társas kapcsolati kompetencia.
1. Lelki egészség	Megváltozott testi adottságok	Film megtekintése, megbeszélése – a serdülőkor problémáinak elemzése. „Ilyenek a fiúk, ilyenek a lányok.”	- tolerancia, a másság elfogadása	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia.
	Az egészség érték – szociális jóléti állapot	Az egészséges fejlődéshez heti étrend, mozgás, pihenés, szórakozás – heti program összeállítása.	- empátia	Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái.
	Az egészséges fejlődéshez vezető módok	Öltözködési kultúra bemutatása, játékosan, valóságban, képekben.	- kapcsolatteremtő – kapcsolatápoló képesség	Digitális kompetencia fejlesztése
2. Testi egészség	Segítségnyújtás lehetőségei baleset, betegség esetén	Mi a teendő betegség esetén? – szituációs játék Beteglátogatás szabályainak megismerése. Balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek megbeszélése.	- akaraterő - eredményes alkalmazkodás képessége	Alapkompetenciák fejlesztése
	Kísértésnek kitéve: drogok, AIDS, alkohol	A segítségnyújtás lehetőségeinek összegyűjtése, felismerése – segítségadás elfogadása.	- a barát, a társ értékeinek, felismerése, képesség az el- és befogadására	
	Érvek a káros szenvedélyek ellen	Drogok, AIDS – videofilm megtekintése, tapasztalatok megbeszélése, következmények felismerése.	- kritikai gondolkodás - szóbeli közlés képessége - önfejlődés képessége	
	Testünk, egészségünk iránti felelősség	Meghívott szakember előadásának meghallgatása, kérdések megbeszélése.	- segítségnyújtás, együttérzés képessége	
	Szabadidő: társakkal a szabadidőben	Figyelemfelhívó plakát készítése.	- szóbeli közlés képességei - Egészséges életmód, önálló életvezetés megvalósításának képessége. Az életmóddal kapcsolatos helyes alternatívák kiválasztása.	
		Szórakozás és veszélyei – élmények, beszámolók megvitatása		

7. évfolyam

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Azoknak a készségeknek, képességeknek a kialakítása, fejlesztése, amelyek hozzásegítik a tanulókat a reális énkép kialakításához, erősítéséhez, a testi-lelki sajátosságok elfogadásához, identitásuk fejlesztéséhez, a családdal, kortársakkal, a másik nemmel történő kiegyensúlyozott kapcsolattartásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Az ember biológiai, lélektani, szociológiai sajátosságainak ismerete.
- A külső és belső tulajdonságok segítségével történő elfogadása.
- A testi-lelki egészség legfontosabb összefüggéseinek ismerete.
- A nemi szerep meghatározása, és az élethelyzetekben történő alkalmazása.
- A nemek közötti kapcsolatok legalapvetőbb szabályainak ismerete.
- Nyitottság az értékek felismerésére, elfogadására.
- A saját hibák, jó döntések felismerése, azok megindokolása.
- Törekvés az indulatmentes, kompromisszumos konfliktusmegoldásra.
- Az elsajátított illemszabályok, kommunikációs formák alkalmazása.
- A normákhoz igazodó magatartásformák alkalmazása.
- Az emberi természet legalapvetőbb jellemzőinek ismerete.
- Önmagára nézve felelős döntések meghozatala, a felelőtlen döntések következményeinek vállalása.
- Az önfejlesztés módjainak és lehetőségeinek megismerése.
- Diákönkormányzat működésének megismerése.
- Magyarország természeti és kulturális értékeinek ismerete.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Ismerje az ember biológiai, lélektani, szociológiai sajátosságait.
- Tanári segítséggel legyen képes elfogadni külső és belső tulajdonságait.
- Ismeri erőnyeit és hibáit.
- Tudja a testi-lelki egészség legfontosabb összefüggéseit.
- Tisztában van a serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásaival.
- Tudja nemi szerepét meghatározni és azt élethelyzetekben alkalmazni.
- Tudja a nemek közötti kapcsolatok legalapvetőbb szabályait.
- Legyen nyitott az értékek felismerésére, elfogadására.
- Tudja felismerni saját hibáit, jó döntéseit, és tudja megindokolni azokat.
- Törekedjen az indulatmentes, kompromisszumos konfliktus megoldására.
- Tudja alkalmazni az elsajátított illemszabályokat, kommunikációs formákat.
- Alkalmazza a normákhoz igazodó magatartásformákat.
- Ismerje az emberi természet legalapvetőbb jellemzőit.
- Tudjon önmagára nézve felelős döntéseket hozni, és vállalja a felelőtlen döntések következményeit.
- A tanulóközösség tagjaként tájékozott a Diákönkormányzat működéséről.
- Magyarország természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz.

Tematikai egység, ismerete	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Kiközösítés Felelős - felelőtlen döntések (szökés, csavargás, értéktulajdonítás, pazarlás) Generációk együttélése a családban Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai	Ötletbörze gyakorlati feladatokkal. „Milyen lehet sötétbőrűnek lenni nálunk?” Érvelés, vitatkozás, példák gyűjtése az emberi természet jellemzőire – merítés a környezetből. Rejtett szociometria, szociometriás gyakorlatok. „Kiközösített gyerekek.” Önmagunkra nézve felelős és felelőtlen döntések következményeinek megbeszélése. (pl. csavargás, szülők elhagyása, érték, pénz eltulajdonítása, elköltése, pazarlás) Saját viselkedés elemzése – változó néző – pontból. Döntéshelyzetek bemutatása dramatikus játékkal, vita, állásfoglalás. Régen és most - Generációk közötti különbségek megbeszélése. Családi fotók, élmények megosztása. A szabályszegés következményei otthon, iskolában. – megbeszélés, vita		
II. TANULÁS ÉS MUNKA 1.A tanulás 2. Pályaválasztás	A tanulás mentálhigiénés feltételei Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban Pályaválasztási elképzelések	Sikereim és kudarcaim a tanulásban – táblázat készítése, megbeszélés. Tanulás a céljaim elérésében – Mit tehetek? Mire vagyok képes? – helyzet elemzése, összefüggések felismerése A fogalmak tartalmának megismerése, megbeszélése. Szógyűjtés. Képek csoportosítása, válogatása, rendszerzése. Különböző foglalkozások bemutatása, eljátszása szerepjátékokkal: Amerikából jöttem.... Foglalkozások és tevékenységük egyeztetése.	- szóbeli kifejezőképesség - alkalmazkodóképesség - kitartás - kudarcűrész - rugalmasság - önismeret - kognitív képességek - figyelem	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése
III. ÉN ÉS A TÁRSADALOM 1. Állampolgárság	Híres magyar emberek – világban Demokrácia az osztályban	Akikre büszkék lehetünk - Képek gyűjtése, film megtekintése Hírességeink – tabló készítése Problémás, vitás helyzetek megoldási lehetőségei. Döntési helyzetek.	- élmények megfogalmazásának képessége - érzelmi-akarati képességek - kreativitás fejlesztés - rugalmas gondolkodás	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás,

Tematikai egység, ismerete	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
2. Mindennapi demokrácia 3. Értékeink, védelmük	Diákönkormányzat működése Magyarország idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek	Osztályképviselő feladata a DÖK-ben. DÖK működése, feladatai. – tapasztalatok megbeszélése Hazánk idegenforgalmi nevezetességei – képek gyűjtése, tablóképzítés Film megtekintése, megbeszélése.	- esztétikai érzékenység és élmény befogadó képesség - együttműködési készség - nyelvi kifejezés képessége - tájékozódás - értékek felismerése - hagyományörzés	önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése Alapkompetenciák fejlesztése
IV. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD 1. A serdülőkor testi, lelki jellemzői 2. Konfliktusok a családban 3. Kortárs csoportok 4. A lelki- és testi egészség összefüggései	Testi-lelki változásaim Szervezetem jelzései (tünetek) Öltözködési kultúra Divat és véglei (egészséges ruhadarabok) Kamaszkori konfliktusok Konfliktus az osztályban A rivalizálás Peremhelyzet Magányosság Kulturált magatartás szabályai a lányok és fiúk kapcsolatában Szabadidő: a tömegkommunikáció hatása életmódunkra	Bizalmas közlendők megbeszélése, testünk-lelkünk működéséről. Film megtekintése – vita, megbeszélés, tanulságok. Önmagunkra nézve felelős és felelőtlen döntések következményeinek megbeszélése. (pl. az egészségre károsítása szerekkel, itallal, dohányzással; korai párkapcsolat, szexualitás és következményei.) Gyűjtőmunka: színes folyóiratokból képek-extrém és átlagos ruhadarabok. Vélemények ütköztetése. „Párbeszéd a testünkkel.” Saját viselkedés elemzése – változó nézőpontból. A konfliktushelyzet feloldása dramatikus játék útján. Játék kapcsolatteremtésre, kommunikációs helyzetgyakorlatok. Helyzetgyakorlatok a rivalizálásra, a szorongás feldolgozására. Döntéshelyzetek bemutatása, dramatikus játékkal, vita, állásfoglalás. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok, illemszabályok alkalmazása. Játékok a helyes és helytelen viselkedés bemutatására. Kommunikációs helyzetgyakorlatok. Színház, mozi látogatása	- egészségvédő képesség és működéséhez szükséges tudás (a test, a lélek egészsége, megóvása) - identitásvédő képesség - önismereti képesség - értékelemző képesség - önfejlődés képessége - önkorlátozás magatartás - normakövető magatartás - esztétikai érzék és kritikai gondolkodás - a szóbeli közlések befogadásának képessége - nyelvi kifejezés képessége - esztétikai érzék és élmény - kommunikációs és metakommunikációs készség - környezetére vonatkozó szociális érzékenység - kognitív képességek - kreativitás, alkotó fantázia - önismeret - szociális attitűdök - siker- és kudarcfeldolgozó képesség - alkalmazkodási készség - tolerancia, másság elfogadása - empátia - társas megegyezési készség	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése Alapkompetenciák fejlesztése

8. osztály

FEJLESZTÉSI CÉLOK:

- Azoknak a képességeknek, készségeknek a kialakítása, fejlesztése, amelyek hozzásegítik a tanulókat a társadalmi normák, értékek elsajátításához, az empátia fejlesztéséhez, a beilleszkedési zavarok, devianciák megértéséhez, leküzdéséhez.
- Értelmi fejlettségüknek megfelelően a reális jövőkép kialakításához, konfliktusaik megoldásában a legoptimálisabb döntéshez, megoldásához.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

- Törekvés az egészséges életvitelre, a mozgás, a sportolás jelentőségének belátása.
- A szervezetre káros anyagok használatának elutasítása.
- A legalapvetőbb saját tulajdonságok, jellemvonások, képességek ismerete.
- Segítséggel történő önfejlesztés, annak lehetőségeinek ismerete.
- Törekvés a vitában való reális önvédelemre.
- Törekvés a vitában való reális önvédelemre.
- Törekvés a reális önbizalomra és helyes önszeretetre.
- A helyes szokásrend kialakítása, annak módosítása.
- Mások szokásainak elfogadása, és tiszteletben tartása.
- Nyitottság az értékek felismerésére, elfogadására.
- Törekvés az igazságosságra, a hamis és az igaz megkülönböztetésére.
- Törekvés az indulatmentes, kompromisszumos konfliktusmegoldásra.
- A saját lehetőségek segítségével történő megismerése, felkészülés a pályaválasztásra.
- Segítséggel törekvés reális rövidtávú célok megfogalmazására.
- Bevezetés a politikai életbe.
- Környezetvédelmi ismeretek.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

- Törekedjen az egészséges életvitelre, lássa be a mozgás, a sportolás jelentőségét.
- Utasítsa el a szervezetre káros anyagok használatát.
- Legyen tisztában a legalapvetőbb tulajdonságaival, jellemvonásaival, képességeivel.
- Tanári segítséggel legyen képes önfejlesztésre, ismerje azok lehetőségeit.
- Törekedjen a vitában való reális önvédelemre.
- Törekedjen a reális önbizalomra és helyes önszeretetre.
- Legyen képes a helyes szokásrend kialakítására, annak módosítására.
- Igyekezzen elfogadni mások szokásait és tisztelje azokat.
- Legyen nyitott az értékek felismerésére, elfogadására.
- Törekedjen az igazságosságra, a hamis és az igaz megkülönböztetésére.
- Törekedjen az indulatmentes, kompromisszumos konfliktusmegoldásra.
- Tanári segítséggel ismerje lehetőségeit, és készüljön fel a pályaválasztásra.
- Tanári segítséggel törekedjen reális rövidtávú célok megfogalmazására.
- Alapvető állampolgári, politikai ismeretekkel rendelkezik.
- Ismeri a környezetkárosítás formáit és hatásait, tudatosan védi környezetét.

Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
I. KÖZÖSSÉG ÉS SZEMÉLYISÉG 1. Önismeret 2. Közösség, amelyben élek	Harcban önmagunkkal A felnőtté válás jellemző viselkedési normái Csoportok az osztályban Egyéni képességek a közösség szolgálatában Kamaszkori konfliktushelyzetek: - család (szülő, nagyszülő, testvér) - kortárs csoport (alkalmazkodás, tűrőképesség, peremhelyzet) Illendőség Igazságosság Lelkiismeret – erkölcs Rokonszenv - ellenszenv	Megismerés – gyakorlás – alkalmazás – megfogalmazás. Különböző helyzetek eljárása, a tanult kommunikációs formák használata. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok, illemszabályok alkalmazása. Játékok a helyes és helytelen viselkedés bemutatására. Kommunikációs helyzetgyakorlatok. A tanult viselkedési normák megfogalmazása, alkalmazása, értékelése a mindennapi élethelyzetekben. Ön- és társértékelés. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok, történetek, játékok a helyes-helytelen viselkedés bemutatására. A fogalmi kategóriák meghatározása, a tartalmak megismerése. Az erkölccsel, az emberi természettel kapcsolatos film megtekintése, megbeszélés, elemzés, vita, érvelés. Az emberi természetről való tudás alkalmazása az önismeretben, az emberismeretben.	- kommunikációs viszony képessége - kapcsolatteremtő-kapcsolattartó képesség - eredményes alkalmazkodás képessége - viselkedési szabályok elfogadásának képessége - a szokások, normák belsővé válása szociális helyzetekben - a társas kapcsolatra való alkalmasság képessége - érzelmi-akarati képességek - kognitív képességek - alkalmazkodási készség - szocializációs képesség - konfliktusmegoldó képesség - szerepészlelési képesség - önkorlátozás képessége - útmutatások és az egyéni elképzelések összhangjának a megteremtésének	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése Alapkompetenciák fejlesztése
II. TANULÁS ÉS MUNKA 1. A tanulás 2. Pályaválasztás	Önmagunk változása A felnőtt szerep – felnőttkori önmegvalósítás Nyitottság és zárkózottság Realitás és irreális Jövőkép Középfokú iskoláztatás Pályaválasztási döntés Szakma Foglalkozás	Önismereti tréning, szituációs gyakorlatok. Önmagunk változásának, fejlődésének leírása játékokban. „Időgép.” Elképzelések, vágyak tervek megbeszélése a felnőtt szerepekről, a felnőttkori önmegvalósításról. A fogalmak tartalmának megismerése, megbeszélése. Szógyűjtés. Képek csoportosítása, válogatása, rendszerezése. Különböző foglalkozások bemutatása, eljátszása szerepjátékokkal: „Most jöttem...” „Pályák fája.” Pályaorientációt segítő gyakorlatok	- öntapasztalás képesség - személyközi viszonyok élményének képessége - szereptanulás képessége - önfejlesztő képesség - kommunikációs készség - kognitív képességek- orientációs képességek - önismeret - reális önértékelés - reális énkép - identitástudat - szociális kompetencia - orientációs képességek - szocializációs képességek – közösségi	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése Alapkompetenciák fejlesztése

Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
	Beosztás Szakképzettség Munkakör Munkanélküliség	megoldása. A pályák csoportosítása végzettség-képesség szükségessége szerint. Az érdeklődési területeknek-képességeknek megfelelő szakmai lehetőségek megbeszélése. Kérdőívek, tesztek kitöltése, elemzése. „Pályapóker” „Életúttérkép” Munkahelyek – Szakiskolák felkeresése, látogatása, tapasztalatok gyűjtése. „A reális jövőkép kialakításának tesztje.” Magyar közmondások munkára, mesterre, mesterségre. Munkanélküliség hátrányai, teendők megbeszélése. Tapasztalatok a környezetből.	beállítódás - kognitív képességek - érzelmi-akarati képességek - útmutatások és az egyéni elképzelések összhangjának a megteremtésének képessége	
III. ÉN ÉS A TÁRSADALOM 1. Állampolgárság 2. Mindennapi demokrácia 3. Értékeink, védelmük	Állampolgárok alapvető jogainak és kötelességei Politika, politizálás Környezetvédelem	A fogalmak tartalmának megismerése, megbeszélése. Szógyűjtés. Jogok és kötelességek csoportosítása, válogatása, rendszerzése. Aktuális hírek elemzése. Politikai pártok, vezetők megismerése. Állampolgári jogok és kötelességek megbeszélése, megvitatása. Veszélyeztetett környezet, állatok. Természeti katasztrófák – film megtekintése, tábló készítése.	- élmények megfogalmazásának képessége - érzelmi-akarati képességek - kreativitás fejlesztés - rugalmas gondolkodás - esztétikai érzékenység és élmény befogadó képesség - együttműködési készség - nyelvi kifejezés képessége - tájékozódás - értékek felismerése - nemzeti öntudat	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése Alapkompetenciák fejlesztése
IV. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD 1. A serdülőkor testi, lelki jellemzői 2. Konfliktusok a családban	Rendszertelen táplálkozás és következményei A mozgás, a sportolás Rám veszélyes dolgok, tényezők Kamaszkori konfliktushelyzetek: - család (szülő, nagyszülő,	Étrend összeállítása, receptek gyűjtése. Alternatív táplálkozási szokásokról, folyóiratok, könyvek olvasása (pl. vegetáriánus). Kedvenc ételek felsorolása. A rendszeres táplálkozás fontosságának felismerése. A helytelen táplálkozás következményeinek megértése. Sportolási lehetőségek felkutatása. Film megtekintése, megbeszélése, vita,	- az emberi élet megbecsülésének képessége, a test, a lélek megóvása - az egészségvédő képesség és működéséhez szükséges tudás (a test, a lélek egészsége, megóvása) - normakövető magatartás - identitásvédő-képesség - önkorlátozás képessége - érzelmi-akarati képességek	Személyes és társas kapcsolati kompetencia. Anyanyelvi kommunikációs kompetencia. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetenciái. Digitális kompetencia fejlesztése Alapkompetenciák fejlesztése

Tematikai egység, ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök	Fejlesztendő kompetenciák
3. Kortárscsoporthoz	testvér) - kortárscsoporthoz (alkalmazkodás, tűrőképesség, peremhelyzet)	tanulmány. Helyzetgyakorlat, dramatikus játék konfliktusok bemutatásáról és feloldási technikákról. Szituációs játék egy-egy csoporthelyzetről elemzés, vita, állásfoglalás.	- a szóbeli közlés befogadásának képessége - nyelvi kifejezés képessége - olvasástechnika eszközszerű használatának képessége - a környezet értékeinek megbecsülése - szociális kompetencia - eredményes alkalmazkodás képessége a társas kapcsolatban - a másság elfogadásának képessége - kognitív képességek - tervezés - elfogadás - erkölcs	
4. A lelki- és testi egészség összefüggései	Deviáns csoportok veszélye Barátkozás – párkapcsolat (fiú-lány kapcsolat) Udvarlás Nemiség – szerelem Életminőség, tudatos életvitel Boldogság és szomorúság forrásai Élet és halál Szabadidő: elhatárolástól a megvalósításig	. Film megtekintése deviáns csoport, deviáns magatartás – megbeszélés, viszonyulás, értékítélet. Irodalmi részletek bemutatása a lelki élet problémáiról – megbeszélés. Film megtekintése – a kamaszok érzékenysége. Az emberi természetről való tudás alkalmazása a társas kapcsolatokban. „Ideális nő – ideális férfi.” A szexualitással kapcsolatos fantáziák, gondolatok, értékek megbeszélése – szerepjátékokban. Kommunikáció serkentése a csoport különböző nemű tagjai között- csoportos feladatmegoldások útján. Az élet és halál összefüggése irodalmi művekben – megbeszélés, összefüggések feltárása. Programkészítés eseményekhez pl. kirándulás		

Módszertani ajánlás:

- A tartalmak interiorizációja, szükségletekké történő átalakulása, aktivitás és különféle tevékenységek folyamatában valósulhat meg.
- Az ösztönzőrendszer fejlesztésének egyik útja, a magatartási modellek elsajátítása, fokozatos átformálás a külsőleg megértettből belsőleg elfogadottá. (Direkt útja.)
- A nevelő közvetlenül hat a tanulóra, a nevelő szervez és közvetít.
- Később hatékonyabb lehet az indirekt szükségletformálás, amelyben a speciálisan szervezett feltételek, és feladatok alakítják a tanulók kölcsönhatásait.
- Mindkét módszer csoport rendszeres alkalmazása fontos, ezek az eljárások egymás kiegészítői lehetnek.
- A módszereket élettevékenységekben, természetes tevékenységekbe ágyazva, keretben látják el a különféle magatartásformák, normák kialakulását.
- A módszer csoportok akkor töltik be hatékonyan funkciójukat, ha biztosítják a tanulók aktivitását, nem kényszerítenek passzivitásra, fel tudják kelteni az érdeklődést, és elősegítik az exponált problémák megértését.
- A ma csoportos pszichológiai módszerekben általánossá vált a jelenre irányulás, az explicit viselkedések megfigyelésének, átdolgozásának hangsúlya.
- A csoportos lélektani munka módszereiben és felfogásában edukatív jellegűvé vált, ily módon közeledve a nevelési felfogásokhoz és módszerekhez.
- A lélektani módszerek és irányzatok egyre hatékonyabb eszközöket, technikákat dolgoztak ki arra, hogy a csoportban megjelenő folyamatokat a személyiség fejlesztésének, korrekciójának a szolgálatába állítsák.
- Az oktatás területére behatolni törekvő csoportmunka nevelési szempontból kiemelten pozitív hatású.
- A csoportmódszerek többségének ismerete, a pedagógus személyiségét és eszköztárát gazdagítja, úgy az általa teremtett nevelői légkör, és felhasznált technikák alkalmazásában képes kiteljesedni.
- A módszer megválasztása szubjektív elhatározás eredménye, érdemleges döntés a tanár személyi lehetőségei mellett, az adott tanítási cél, didaktikai feladat, az adekvát taneszköz megléte (vagy hiánya), és főleg az adott gyermekpopuláció sajátosságainak, mint objektív tényezőnek a függvénye.